საქართველოს მთავრობა

ქვეყნის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები

2014-2017 წლებისათვის

(საბოლოო ვარიანტი)

თბილისი

2014

თავი I
სამთავრობო პროგრამა

„ძლიერი, დემოკრატიული, ერთიანი საქართველოსთვის“

ძირითადი დებულებები

2012 წლის 1 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებით საქართველოს მოსახლეობამ მკაფიო ნება გამოხატა და მხარი დაუჭირა ქვეყანაში ძირეული ცვლილებების განხორციელებას.

მთავრობის პრიორიტეტია ძლიერი, ეფექტიანი, დემოკრატიული ინსტიტუტების მშენებლობა. იმისათვის, რომ დემოკრატიულმა რეფორმებმა შეუქცევადი ხასიათი მიიღოს და განხორციელდეს ფართომასშტაბიანი რეფორმები, მთავრობა, საზოგადოების აქტიური მონაწილეობით, გაატარებს საკონსტიტუციო რეფორმას; მნიშვნელოვნად შეცვლის საკანონმდებლო ბაზას; უზრუნველყოფს სახელმწიფო ორგანოების დაბალანსებულ მუშაობას; შექმნის რეალურ თვითმმართველობას; ფუნდამენტურ რეფორმას განახორციელებს მართლმსაჯულების სფეროში; უზრუნველყოფს მრავალპარტიული პოლიტიკური სისტემის არსებობას; უზრუნველყოფს პოლიტიკური წნეხისგან თავისუფალ საჯარო სამსახურს; განსაზღვრავს ქვეყნის უახლოესი, საშუალო და გრძელვადიანი განვითარების პოლიტიკას.

საქართველოში განვითარდება ლიბერალურ-დემოკრატიულ ღირებულებებზე დაფუძნებული ინსტიტუტები. დამკვიდრდება კანონის უზენაესობა და უზრუნველყოფილი იქნება მოქალაქეების კონსტიტუციური უფლებების ხელშეუხებლობა, დანაშაულისათვის სასჯელი იქნება გარდაუვალი და დაუშვებელი იქნება პოლიტიკური ნიშნით დევნა. უზრუნველყოფილი იქნება პოლიტიკური წნეხისგან თავისუფალი სასამართლო და სამართალდაცვის ორგანოები.

უზრუნველყოფილი იქნება ქვეყნის უსაფრთხოება და რეგიონალური პოზიციების გამყარება. გაგრძელდება ძალისხმევა ნატოსა და ევროკავშირში გასაწევრიანებლად. დაიწყება და შეუქცევადი გახდება ქვეყნის გამთლიანების პროცესი, რისთვისაც მოიძებნება აფხაზებსა და ოსებთან დიალოგის გზები, საერთაშორისო თანამეგობრობის მხარდაჭერით მიღწეული იქნება კონკრეტული შედეგები რუსეთთან მოლაპარაკებებში.

საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა დაეფუძნება თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებსა და ღირებულებებს. მთავრობა დაძლევს უმუშევრობასა და სიღარიბეს, უნარიან და მშრომელ მოქალაქეებს შეუქმნის კეთილდღეობის პირობებს; ამისათვის იგი განავითარებს წვრილ და საშუალო ბიზნესს და სოფლის მეურნეობას, დაიცავს კერძო საკუთრებასა და შრომით უფლებებს, უზრუნველყოფს მსოფლიო ეკონომიკურ სისტემაში ქვეყნის ინტეგრირებას; შრომისუუნარო მოქალაქეებს შეუქმნის ცხოვრების ღირსეულ პირობებს, რისთვისაც დაამკვიდრებს უსაფრთხო სოციალურ გარემოს და განავითარებს სოციალური სოლიდარობის სისტემას; იზრუნებს ქვეყნის კულტურულ მემკვიდრეობაზე და ხელს შეუწყობს საგანმანათლებლო და სოციალურ-ეკონომიკურ მოდერნიზებას.

უკვე გადაიდგა მნიშვნელოვანი ნაბიჯები მედიის დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად და მთავრობა აგრძელებს ეფექტიან მუშაობს ამ მიმართულებით. მთავრობა აგრეთვე მუშაობს სარეკლამო ბაზრის სრული დემონოპოლიზაციისათვის. უზრუნველყოფილი იქნება საეთერო მაუწყებლობის სწრაფი და უმტკივნეულო გადასვლა ციფრულ პლატფორმაზე.

პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების სისტემა უზრუნველყოფს სათანადო რესურსების გამოყოფას იმისათვის, რომ პარტიებმა შეძლონ ეფექტიანად საქმიანობა და საარჩევნო კამპანიის სრულფასოვნად წარმართვა. ამ მხრივ, მნიშვნელოვანი ცვლილებები უკვე შეტანილია კანონმდებლობაში.

შესწავლილი იქნება საკუთრების უფლების ტოტალური დარღვევის შედეგად შექმნილი ვითარება და დაისახება მისი გამოსწორების გზები; ასევე შესწავლილი იქნება საქართველოში ბოლო წლებში გავრცელებული „ელიტარული კორუფციის“ მასშტაბები და მექანიზმები და დაისახება მისი აღმოფხვრის გზები.

მთავრობის პოლიტიკა დაეფუძნება საქართველოს მოსახლეობის მიერ მკაფიოდ გამოხატულ ინტერესებს. მოქალაქეთა ჩაბმულობა იქნება სამთავრობო პოლიტიკის დაგეგმვისა და რეალიზაციის პროცესის უმთავრესი საფუძველი.

პროგრამული მიმართულებები

საქართველოს სახელმწიფოს კონსტიტუციური მოწყობა

2012 წლის 1 ოქტომბრის არჩევნების შემდეგ, მმართველი კოალიციის ინიციატივით, საქართველოს კონსტიტუციაში შეტანილ იქნა რამდენიმე უმნიშვნელოვანესი ცვლილება, რომლის შედეგადაც

შეიზღუდა საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებები მთავრობის მიმართ და გამოირიცხა პრეზიდენტის მიერ მთავრობის დათხოვნის შემთხვევაში ისეთი მთავრობის ჩამოყალიბების შესაძლებლობა, რომელსაც არ გააჩნია პარლამენტის ნდობა.

პრეზიდენტის მიერ ფიცის დადების შემდეგ ამოქმედდა საქართველოს კონსტიტუციაში შეტანილი ცვლილებები, რომლებიც საქართველოს საპრეზიდენტო რესპუბლიკიდან უპირატესად საპარლამენტო რესპუბლიკად გარდაქმნის. თუმცა, ამ ახალ მოდელში ბევრი ისეთი ხარვეზი და ბუნდოვანი ნორმაა, რომელიც მოითხოვს გამოსწორებას და გაუმჯობესებას, რათა ქვეყანაში ჩამოყალიბდეს სამართლებრივი სახელმწიფოსთვის დამახასიათებელი რეალური ბალანსი ხელისუფლების სხვადასხვა შტოებს შორის. სწორედ ამ მიზნით, 2013 წლის ოქტომბერში საქართველოს პარლამენტის მიერ შეიქმნა სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისია, რომელმაც უნდა შეიმუშაოს საქართველოს კონსტიტუციის ახალი რედაქცია.

ახალი კონსტიტუციით დადგინდება მმართველობის ისეთი მოდელი, რომელიც, ერთი მხრივ, უზრუნველყოფს მთავრობის სტაბილურობას, ხოლო, მეორე მხრივ, საკანონმდელო ორგანოსა და საზოგადოებას მისცემს რეალურ ბერკეტებს ხელისუფლების საქმიანობის ქმედითი და დროული კონტროლის განსახორციელებლად.

სასამართლო ხელისუფლება

სასამართლო რეფორმის კონცეფცია გახდება პოლიტიკური ხელისუფლების ზემოქმედებისაგან სასამართლოს გათავისუფლების საფუძველი; მართლმსაჯულება საბოლოოდ გახდება დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი; განხორციელდება ქმედითი საკონსტიტუციო კონტროლი.

სასამართლო ხელისუფლების ორგანიზაციასა და მოსამართლეთა დისციპლინურ პასუხისმგებლობას განახორციელებს თავად სასამართლო ხელისუფლება. უზრუნველყოფილი იქნება სასამართლოს ინსტიტუციონალური დამოუკიდებლობა, მათ შორის, სასამართლოს ფინანსური დამოუკიდებლობითაც.

ამ მხრივ, უკვე გატარდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები, რომელთა შედეგადაც განხორციელდა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სრული დეპოლიტიზაცია, შემოღებულ იქნა საბჭოს წევრების არჩევის ახალი, დემოკრატიული წესები და, შესაბამისად, პირველად ჩატარდა საბჭოს მოსამართლე წევრების არჩევა ამ წესების შესაბამისად.

მთავრობის მიზანია, კიდევ უფრო გაიზარდოს მოსამართლეთა მონაწილეობა და მათი ჩართულობა საკანონმდებლო გამოწვევებთან დაკავშირებულ დისკუსიებში. გაგრძელდება მუშაობა იმისათვის, რომ სათანადოდ უზრუნველყოფილ იქნეს სასამართლო ხელისუფლების ადმინისტრირების პროცესის სრული გამჭვირვალობა და მართლმსაჯულების მთელი პროცესის საჯაროობა.

მოსამართლეები თანამდებობაზე განწესდებიან მხოლოდ კონკურსის საფუძველზე, რომელშიც თანაბარ საწყისებზე მიიღებენ მონაწილეობას როგორც იუსტიციის უმაღლესი სკოლის კურსდამთავრებულები, ისე იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში სწავლისგან გათავისუფლებული პირები; ახლადშერჩეული მოსამართლეები თანამდებობებზე უვადოდ განწესდებიან სამწლიანი გამოსაცდელი ვადის წარმატებით გავლის შედეგად. გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში, მოსამართლეთა შეფასების სისტემა იქნება მიუკერძოებელი, შეფასება მოხდება ობიექტური კრიტერიუმების შესაბამისად, ხოლო ამ სისტემის ჩამოყალიბების პროცესში გათვალისწინებული იქნება დასავლეთ ევროპის საუკეთესო პრაქტიკა.

მთავრობა იმუშავებს რიგითი მოსამართლის დამოუკიდებლობის ხარისხის ასამაღლებლად. სასამართლოს თავმჯდომარეებს აირჩევენ თავად სასამართლოს წევრი მოსამართლეები; დადგინდება მოსამართლის დამოუკიდებლობისა და საქმის განხილვის პროცესში ჩარევის დაუშვებლობის დამატებითი გარანტიები; მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინური დევნის დაწყების უფლებამოსილება იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პრეროგატივა იქნება; დადგინდება მოსამართლეთა დაწინაურებისა და სხვა სასამართლოში მივლინების ღია და გამჭვირვალე წესები.

გაფართოვდება საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლებამოსილება და შეიქმნება ადამიანის უფლებათა დაცვის ეფექტიანი შიდასახელმწიფოებრივი მექანიზმი.

სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა

განსაკუთრებით შეეწყობა ხელი დანაშაულის გამოვლენასა და გამოძიებას, მათ შორის, საგამოძიებო საქმიანობის ხარისხის ამაღლების გზით. განხორციელდება სამართლიანი სასჯელის პოლიტიკა; პატიმრობის, როგორც აღკვეთის ღონისძიების, ისევე როგორც სასჯელის მოხდის, რეჟიმი იქნება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი და სრულად იქნება დაცული ადამიანის უფლებები.

საპროცესო შეთანხმების ინსტიტუტი შეიძენს სწრაფი, ეფექტიანი და, ამასთან, სამართლიანი მართლმსაჯულების მექანიზმის თვისებებს; მაქსიმალურად იქნება გათვალისწინებული დაზარალებულის ინტერესები.

დაზარალებულის უფლებები გახდება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისი; დაიხვეწება სისხლის სამართლის კოდექსი; შემუშავდება არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი.

დანაშაულთან ეფექტიანი ბრძოლის პარალელურად, მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა რესოციალიზაციის პოლიტიკის განხორციელებას.

პროკურატურის რეფორმა

მთავრობა იმუშავებს იმისათვის, რომ გაიზარდოს პროკურატურისადმი საზოგადოების ნდობა. პროკურატურის ფუნქცია იქნება საზოგადოების დაცვა დანაშაულისაგან, ბრალდებულისა და მსჯავრდებულის, აგრეთვე დაზარალებულის კანონიერ უფლებათა დაცვა და საგამოძიებო ორგანოთა მართლზომიერი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა მათი საქმიანობის ზედამხედველობით.

გაგრძელდება პროკურატურის დეპოლიტიზაციის პროცესი. ამ მხრივ უკვე გადაიდგა ნაბიჯები და იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში პროკურატურა ჩამოყალიბდა დამოუკიდებელ სამართალდაცვის ორგანოდ.

მთავრობა განახორციელებს მნიშვნელოვან ღონისძიებებს პროკურატურის სისტემაში მომუშავე პირთა პროფესიული უნარ-ჩვევების განვითარების კუთხით, რათა პროკურორებს შეეძლოთ ღირსეულად მიიღონ ახალი გამოწვევები სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და სისხლის სამართლის პროცესში მხარეთა რეალური თანასწორობის პირობებში.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს რეფორმა

2012 წლის ნოემბრიდან სამინისტრო გათავისუფლდა პოლიტიკური წნეხისგან და ჩამოყალიბდა, როგორც საზოგადოებაზე ორიენტირებული ორგანიზაცია. მისი ძირითადი მიზანია მოქალაქეთა უფლებებისა და უსაფრთხოების დაცვა. შსს-ში გაგრძელდება დეპოლიტიზების აღებული კურსი. უცვლელი დარჩება შსს-ს სისტემაში 2013 წელს დამკვიდრებული მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალურობის პრაქტიკა საარჩევნო პროცესებთან მიმართებით. პოლიცია თავის საქმიანობას წარმართავს კანონის, დემოკრატიული სტანდარტებისა და ეთიკის ნორმების სრული დაცვით.

პოლიცია ორიენტირებული იქნება საზოგადოებასა და მის საჭიროებებზე. ერთ-ერთი პრიორიტეტი არის პოლიციასა და საზოგადოებას შორის ნდობისა და თანამშრომლობის შემდგომი გაღრმავება. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა პოლიციის საქმიანობაში ადამიანის უფლებების პატივისცემას, კანონიერების, პროპორციულობის, თანასწორობისა და ნეიტრალურობის პრინციპების დაცვას. გაიზრდება საზოგადოებრივი წესრიგის უზრუნველყოფის შესაძლებლობები: აშენდება პოლიციის ახალი შენობები; განახლდება საპატრულო პოლიციის ავტოპარკი; გაიზრდება საპატრულო პოლიციის მოქმედების არეალი; გაუმჯობესდება შსს-ს კრიმინალისტიკური ექსპერტიზის შესაძლებლობები.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა სამინისტროს ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის უზრუნველმყოფი სისტემების, მათ შორის, პროაქტიული საჯარო ინფორმაციის გამოქვეყნების სისტემების დანერგვა/გაუმჯობესებას.

დაგეგმილია თანამედროვე სტანდარტების დროებითი მოთავსების იზოლატორების (დმი) გახსნა, ასევე არსებული იზოლატორების რეაბილიტაცია და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება, თანამშრომელთა ტრენინგების ჩატარება.

შსს ხელმძღვანელობს ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის უწყებათაშორის საკოორდინაციო საბჭოს. ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის თვალსაზრისით, განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებას, მათ შორის, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას. ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია ნარკოტიკულ საშუალებათა არალეგალური ბრუნვის შემცირება. გაძლიერდება ბრძოლა ტრეფიკინგის წინააღმდეგ.
დიდი ყურადღება დაეთმობა ოჯახში ძალადობის, აგრეთვე არასრულწლოვანებთან დაკავშირებული ძალადობის, ნარკომანიის, საგზაო უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის საკითხებზე საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებას, ბავშვთა დაცვის რეფერირების სისტემის გაუმჯობესებას.
შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში ამოქმედდება მიგრაციის სამსახური, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება ქვეყანაში არალეგალურად მყოფ მიგრანტთა გამოვლენასა და გაძევებაზე. ექსპლუატაციაში შევა არალეგალ მიგრანტთა დროებითი განთავსების ცენტრი, სადაც გათვალისწინებული იქნება ადამიანის უფლებების ევროპული სტანდარტები.
დაგეგმილია სასაზღვრო ინფრასტრუქტურისა და საგანგებო სიტუაციების მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება.

შესაბამის უწყებებთან ერთად, შინაგან საქმეთა სამინისტროს საქმიანობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული სფერო იქნება ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული და ბირთვული (ქბრბ) უსაფრთხოების პოლიტიკა.

უკვე შემუშავებულია ქბრბ საფრთხეების შემცირების ეროვნული სტრატეგია. შემუშავდება კონკრეტული სამოქმედო გეგმა, რომელიც ეტაპობრივად განხორციელდება.

შსს-ს ასევე დაგეგმილი აქვს მთელი რიგი საკანონმდებლო ინიციატივები, კერძოდ, საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების სისტემის ძირეული რეფორმის, ტერორიზმთან ბრძოლის, საგზაო მოძრაობის, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევებისა და სახელმწიფო საიდუმლოების მარეგულირებელი ნორმატიული ბაზის შემუშავება/დახვეწა, აგრეთვე, პოლიციის შესახებ და სამართალდაცვის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ ახალი კანონების დანერგვისათვის საჭირო სამართლებრივი ბაზის შექმნა.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა მომსახურების ხარისხის შენარჩუნებასა და გაუმჯობესებას. მოხდება შსს-ს შესაძლებლობების განვითარება მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლებისა და პერსონალის პროფესიული უნარ-ჩვევების განვითარების გზით.

გაღრმავდება საერთაშორისო თანამშრომლობა ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლისა და პოლიციის სფეროებში. ამ კუთხით, შსს–ს პრიორიტეტებია: ევროპულ სტრუქტურებთან თანამშრომლობის გაღრმავება, ასოცირების შესახებ შეთანხმებასთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელება, ევროკავშირთან სავიზო დიალოგის ფარგლებში შსს-ს კომპეტენციაში შემავალი საკითხების კოორდინაცია, ევროკავშირის სპეციალიზებულ სააგენტოებთან თანამშრომლობის გაღრმავება იმისათვის, რომ ხელი შეეწყოს რეფორმების განხორციელებას.

სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების სამსახურის რეფორმა

საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტრო ორიენტირებული იქნება მსჯავრდებულთა და ბრალდებულთა უფლებების დაცვაზე. ამისათვის, სასჯელაღსრულების დაწესებულებები საცხოვრებელი ფართობით, კვების რაციონით, სამედიცინო პროგრამებით, ჰიგიენური პირობებითა და პატიმართა მიმართ მოპყრობით მაქსიმალურად მიუახლოვდება ევროპულ სტანდარტებს.

აქტიურად ამუშავდება სხვადასხვა სახის მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციის პროექტები, დაცული იქნება მსჯავრდებულთა/ბრალდებულთა რელიგიური უფლებები, ასევე ეთნიკური უმცირესობების უფლებები.

მოხდება მსჯავრდებულთა დასაქმების ხელშეწყობა, ამუშავდება სასწავლო და პროფესიული გადამზადების პროგრამები.

სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში მსჯავრდებულები განთავსდებიან საშიშროების რისკების შეფასების მიხედვით. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა არასრულწლოვან მსჯავრდებულებზე ზრუნვას და მათ სოციალურ ჩართულობას. არასრულწლოვანთა დაწესებულება გადაკეთდება არასრულწლოვანთა სარეაბილიტაციო ცენტრად.

განხორციელდება პენიტენციარული ჯანდაცვის რეფორმა, რომლის მიზანიც იქნება ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ჯანმრთელობის დაცვა, ადეკვატურ სამედიცინო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა და პენიტენციარულ სისტემაში სამედიცინო მომსახურების სტანდარტის შესაბამება ქვეყანაში სამოქალაქო ჯანდაცვის სექტორში არსებულ სტანდარტთან.

გადაიდგმება ნაბიჯები იმისათვის, რომ ყველა პრობაციონერის მიმართ განხორციელდეს რისკების შეფასება და შედგეს სასჯელის მოხდის ინდივიდუალური გეგმა, რაც ხელს შეუწყობს დანაშაულის პრევენციასა და პრობაციონერთა რეაბილიტაციას.

სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციის ფარგლებში, თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატიული სასჯელის სახით ამოქმედდება თავისუფლების შეზღუდვა. თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებაში ძირითადი პრიორიტეტი, თავისუფლებაშეზღუდულ პირთა დასაქმების პარალელურად, იქნება მათი რეაბილიტაცია, რესოციალიზაცია და პროფესიული სწავლება.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა პირობით მსჯავრდებულთა ფსიქო–სოციალურ რეაბილიტაციას, რაც შეამცირებს რეციდივის რისკებს.

იურიდიული დახმარების სამსახურის დამოუკიდებლობისა და ეფექტიანობის ხარისხის გაზრდის მიზნით ეს სამსახური გამოეყოფა სამინისტროს სისტემას და გახდება დამოუკიდებელი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი.

საჯარო სამსახურის რეფორმა

შეიქმნება საჯარო სამსახურის ისეთი მოდელი, რომლის ამოქმედების შედეგად საჯარო მოხელის დასაქმება და გათავისუფლება დამოკიდებული არ იქნება პოლიტიკაზე. კანონით განმტკიცდება პროფესიული საჯარო მოხელის საქმიანობის ისეთი ძირითადი პრინციპები, როგორიცაა: უვადოდ

დანიშვნა, პოლიტიკური მიუკერძოებლობა, კარიერის პრინციპი, სახელმწიფოს მხრიდან ზრუნვის ვალდებულება, სამსახურიდან თვითნებური გათავისუფლებისაგან დაცვა, სოციალური გარანტიები და სხვ. ხელისუფლების შეცვლა აღარ გამოიწვევს საჯარო სამსახურიდან კადრების დათხოვნას. კანონით ზუსტად განისაზღვრება მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების სამართლებრივი საფუძვლები.

ადამიანის უფლებების დაცვა

ადამიანის უფლებების დაცვაზე ორიენტირებული პოლიტიკის წარმოება მთავრობის პრიორიტეტია. სხვადასხვა სექტორებში მიმდინარე წარმატებული საქმიანობის კოორდინირებისა და ეფექტიანობის კიდევ უფრო გაზრდის მიზნით საქართველოს მთავრობა დაამტკიცებს ადამიანის უფლებათა სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას.

ადამიანის უფლებათა სტრატეგიაში გაწერილი იქნება სახელმწიფოს გრძელვადიანი ხედვა და პრიორიტეტები ადამიანის უფლებათა დაცვის სფეროში, მათ შორის, ნებისმიერი უმცირესობის უფლებების დაცვის კუთხით. ხოლო სამოქმედო გეგმაში დეტალურად იქნება მოცემული ის მრავალრიცხოვანი ნაბიჯები, რომლებსაც უახლოესი წლების განმავლობაში მთავრობა გადადგამს დემოკრატიული ინსტიტუტების აშენებისა და ადამიანის უფლებების დაცვისათვის.

სამოქმედო გეგმის შემუშავების მიზნით შექმნილია უწყებათაშორისი კომისია, რომელშიც აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ერთად მონაწილეობენ დეპუტატები, მოსამართლეები, სახალხო დამცველი, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები.

შეიქმნება აღნიშნული გეგმის შესრულების საკოორდინაციო მექანიზმიც, რომელიც უზრუნველყოფს გეგმაში გაწერილი საქმიანობების ეფექტიანად და დროულად განხორციელებას.

სამოქალაქო ინტეგრაცია და ეროვნული უმცირესობების უფლებების დაცვა

გაგრძელდება ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლების აქტიურად ჩართვა ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენებსა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში; ეროვნულ უმცირესობებთან დაკავშირებული ყველა სახელმწიფო პროგრამა განხორციელდება მათი წარმომადგენლების მონაწილეობით.

სახელმწიფო ხელს შეუწყობს სახელმწიფო ენის შესწავლის პროცესს – ყველა მსურველს მიეცემა სახელმწიფო ენის შესწავლის საშუალება. სახელმწიფო აგრეთვე უზრუნველყოფს ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთათვის განათლების ხელმისაწვდომობას.

სახელმწიფო ხელს შეუწყობს ეროვნული უმცირესობების კულტურის, ენის, ტრადიციებისა და ღირებულებების დაცვას. ხელი შეეწყობა ქართულ მედიაში ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა პრობლემების, მიღწევების, კულტურისა და სხვა მნიშვნელოვანი თემების რეგულარულად გაშუქებას. ეროვნული უმცირესობების თვითმყოფადობის შენარჩუნების მიზნით, განხორციელდება ისტორიული ძეგლებისა და მუზეუმების დაცვა და განვითარება.

სახელმწიფო ხელს შეუწყობს საზოგადოების ცოდნის გაღრმავებას ეროვნული და რელიგიური უმცირესობების ღირებულებების, კულტურის, ისტორიის, რელიგიის შესახებ, აგრეთვე საზოგადოებაში ტოლერანტობისა და კულტურული პლურალიზმის დამკვიდრებას და კულტურათაშორისი და რელიგიათაშორისი დიალოგისა და კავშირების განვითარებას. ხელი შეეწყობა ეროვნული და რელიგიური უმცირესობების უფლებების დაცვასა და სამოქალაქო ინტეგრაციაზე მომუშავე ორგანიზაციებს.

შემუშავდება სახელმწიფო პოლიტიკა და სამოქმედო გეგმა, რომლის მიზანი იქნება, ერთი მხრივ, ეროვნული უმცირესობების უფლებების დაცვა და თვითმყოფადობის შენარჩუნება და, მეორე მხვრივ, მათი სრული ინტეგრაცია საქართველოს საზოგადოებაში.

საგარეო-პოლიტიკური ურთიერთობები

საქართველოს საგარეო პოლიტიკის საფუძველი იქნება ეროვნული უსაფრთხოების, სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველყოფა. ევროკავშირში გაერთიანებისაკენ სწრაფვა და ევროატლანტიკური ინტეგრაცია მთავრობის პრიორიტეტებია, რომლებიც საქართველოს მოქალაქეთა გაცხადებულ არჩევანს ეფუძნება.

საქართველო აცნობიერებს თავის მოვალეობებს იმ გამოწვევათა წინააღმდეგ ბრძოლაში, რომელთა წინაშეც დგას მსოფლიო. ამ მიმართებით საერთაშორისო ძალისხმევაში მონაწილეობა, კერძოდ, სამხედრო ოპერაციებში წვლილის შეტანა განიხილება როგორც ეროვნული ინტერესების დაცვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი.

საქართველო თავისი მშვიდობისმყოფელი პოლიტიკით საერთაშორისო თანამეგობრობისათვის საიმედო და პროგნოზირებადი პარტნიორი გახდა. შეიქმნება საგარეო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარებისა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად ხელსაყრელი გარემო.

წელს დასრულდა ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების თაობაზე მოლაპარაკებები. აღმოსავლეთ პარტნიორობის ვილნიუსის სამიტზე მოხდება შეთანხმების პარაფირება. ამასთანავე, აქტიურად გაგრძელდება მუშაობა, რათა შეთანხმებას ხელი მოეწეროს 2014 წლის შემოდგომამდე - მოქმედი ევროკომისიის მანდატის ამოწურვამდე. ხელმოწერის შემდეგ, პარლამენტთან ერთად, მთავრობა დროულად დაასრულებს ყველა აუცილებელ პროცედურას ასოცირების ხელშეკრულების ამოქმედებისათვის. ამევე დროს, შეუქცევადი გახდება იმ რეფორმების განხორციელება, რომლებიც მნიშვნელოვანია ევროკავშირთან შემდგომი ინტეგრაციის თვალსაზრისით.

საქართველო განაგრძობს აქტიურ მუშაობას ნატოში ინტეგრაციის მიმართულებით. საქართველო გააგრძელებს წლიური ეროვნული პროგრამისა (ANP) და ნატო-საქართველოს კომისიის (NGC) დღის წესრიგით დაგეგმილი შეხვედრების ეფექტიან განხორციელებას. საგრძნობი პროგრესი ინტეგრაციის გზაზე მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს დემოკრატიის შემდგომ კონსოლიდაციას საქართველოში.

ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, როგორც საქართველოს მთავარ მოკავშირესთან, ურთიერთობას საქართველო წარმართავს სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით განსაზღვრული პირობების თანახმად. ქარტიას საქართველო განიხილავს როგორც საკუთარი საზოგადოების წინაშე ვალდებულებას. ჩვენ სერიოზულ ძალისხმევას მივმართავთ შეერთებულ შტატებთან სავაჭრო და საინვესტიციო სფეროში მაღალი დონის დიალოგის გაღრმავებისაკენ, ორ ქვეყანას შორის თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულების დადების ინიციირების ჩათვლით, რაც კიდევ უფრო შეუწყობს ხელს სტრატეგიული პარტნიორობის განმტკიცებას.

დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერება და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველყოფა ხელს შეუწყობს კონფლიქტის მოგვარების პროცესის წარმატებას.
რუსეთ-საქართველოს შორის არსებული კონფლიქტის მოგვარების მიზნით, საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს კონსტრუქციულ მონაწილეობას ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებებში, რომელიც შეიქმნა 2008 წლის 12 აგვისტოს ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით.

მთავრობა, ჩვენი ქვეყნის სტრატეგიული პარტნიორებისა და მეგობარი ქვეყნების ხელშეწყობით, გააგრძელებს ძალისხმევას ქვეყნის ოკუპირებულ ტერიტორიებთან მიმართებით ეფექტიანი არაღიარების პოლიტიკის გატარებისათვის და გამოიყენებს ყველა საერთაშორისო ბერკეტს ქვეყნის საბოლოო დეოკუპაციისათვის.

ამასთანავე, საქართველო შეეცდება რუსეთთან არსებული კრიზისის ეტაპობრივად დაძლევას ქვეყნის სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის დაცვის გზით. შენარჩუნებული იქნება ქართულ-რუსული ორმხრივი დიალოგის ფორმატი, რამაც, შეძლებისდაგვარად, ხელი უნდა შეუწყოს სავაჭრო-ეკონომიკური, სატრანსპორტო და ჰუმანიტარული ურთიერთობების განვითარებას, არსებული პრობლემების ეტაპობრივად მოგვარებას საქართველოს სახელმწიფოებრივ ინტერესებზე დაყრდნობით.

დაბალანსებული რეგიონალური პოლიტიკით საქართველომ უნდა შეიძინოს კავკასიური ინტერესების გამაერთიანებლის ფუნქცია. მნიშვნელოვანია ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობების გაღრმავება მეზობელ სომხეთთან, აზერბაიჯანთან, თურქეთთან. ტრანსნაციონალური პროექტებისათვის ხელსაყრელი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გათვალისწინებით, საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად უნდა იქცეს ურთიერთობების განვითარება შავი და კასპიის ზღვების რეგიონებისა და ცენტრალური აზიის ქვეყნებთან.

ეკონომიკური პოლიტიკა

საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის მთავარი მიზანი არის ქვეყნის მოსახლეობის კეთილდღეობის დონის ამაღლება, რაც მიიღწევა მდგრადი და ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის პირობებში, როდესაც ყველა მოქალაქე სარგებლობს ეკონომიკური ზრდით მოტანილი სიკეთით და, ამავე დროს, უზრუნველყოფილია მოსახლეობის საყოველთაო ჩართულობა ეკონომიკური განვითარების პროცესში.

მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მიღწევა და შენარჩუნება უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა როგორც ინკლუზიური ზრდის, ისე ეკონომიკური პოლიტიკით განსაზღვრული ღონისძიებების ეფექტიანად განხორციელებისთვის.

საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა ემყარება თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებს, რომელიც გულისხმობს საკუთრების უფლების განუხრელ დაცვას, ბაზარზე თავისუფალ კონკურენციას და კერძო სექტორის თავისუფლებას მცირე, ეფექტიანი და გამჭვირვალე მთავრობის პირობებში. საქართველოს მთავრობის მიერ ეკონომიკური პოლიტიკის წარმატებით განხორციელებისათვის უმნიშვნელოვანესია კერძო სექტორის, როგორც ინკლუზიური ზრდისა და

განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ძალის, განვითარებისათვის შესაბამისი გარემოს შექმნა, მისი კონკურენტუნარიანობის ზრდის ხელშეწყობა და იმ სფეროების ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, სადაც კერძო სექტორის შესაძლებლობები სუსტი და შეზღუდულია.

ეკონომიკური პოლიტიკის მიმართულებები იქნება: სამეწარმეო და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება; მეწარმეობისა და მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარება, რათა გაიზარდოს ამ უკანასკნელის როლი და წილი ეკონომიკაში; კერძო სექტორისათვის ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება ახალი ფინანსური ინსტრუმენტების განვითარების გზით; საქართველოს ეკონომიკის რეგიონალური და გლობალური კონკურენტუნარიანობის ამაღლება ქვეყნის შედარებითი უპირატესობების გონივრული გამოყენების გზით; საგარეო სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების შემდგომი განვითარება, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს პროდუქტისა და მომსახურების ექსპორტის ზრდას; ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოება და მაღალი დამატებული ღირებულების მქონე პროდუქციის შექმნაზე მიმართული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ხელშეწყობა, რაც არის დასაქმების შესაძლებლობების ზრდის, ასევე, თანამედროვე და ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვის წყარო; აგრეთვე, მომსახურების სფეროს განვითარება, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, ფართო მასებისათვის სამუშაო ადგილების შექმნას და მოსახლეობის ფართო ჩართულობას ეკონომიკური განვითარების პროცესებში. ასევე, მნიშვნელოვანია მწვანე ეკონომიკის პრინციპების დანერგვისა და ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების წარმოების ხელშეწყობა.

ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების ღონისძიებები:

ბაზარზე თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს მთავრობა განავითარებს შესაბამის საკანონმდებლო ბაზას და აღსრულების ეფექტიან მექანიზმებს, მათ შორის, დამოუკიდებელი ინსტიტუტის შექმნის გზით. ამასთან, ხელს შეუწყობს კომპანიების ზრდისა და განვითარებისათვის ხელშემშლელი ხელოვნური ბარიერების აღმოფხვრას. საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებისა და ინვესტორთა ნდობის ამაღლების მიზნით, არსებული საინვესტიციო კანონმდებლობა შეიცვლება ახალი, საერთაშორისო ნორმებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისი კანონმდებლობით.

ბიზნესის ეფექტიანი ფუნქციონირების მიზნით, საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს კომერციული დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის, არბიტრაჟების განვითარებას მსოფლიოში არსებული საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისად და უზრუნველყოფს მათ დამოუკიდებლობას.

ბიზნესის განვითარებისათვის სტაბილური და პროგნოზირებადი გარემოს შექმნის მიზნით, ბიზნესთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავების პროცესში უზრუნველყოფილი იქნება მაქსიმალური გამჭვირვალობა და დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობა. ამასთან, ბიზნესისათვის დამატებითი ტვირთის მოხსნის მიზნით, განვითარდება რეგულირების გავლენის შეფასების (RIA) სისტემა, რომლის მიზანიც იქნება როგორც ახალი საკანონმდებლო ინიციატივების, ისე არსებული საკანონმდებლო აქტების გავლენის შეფასება ბიზნესგარემოსა და ეკონომიკაზე.

ღია ბაზრის პირობებში კონკურენტული გარემოს უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოს მთავრობა დანერგავს საერთაშორისოდ აღიარებულ ვაჭრობის დაცვის ინსტრუმენტებს, რაც ხელს შეუწყობს ადგილობრივი ბიზნესის განვითარებას და შესაბამისად - დასაქმების შესაძლებლობების გაზრდას.

საქართველოს მთავრობის მიზანია განავითაროს საჯარო-კერძო პარტნიორობა (PPP) ეკონომიკაში კერძო სექტორის როლის ზრდისა და სახელმწიფო რესურსების ეფექტიანი გამოყენების მიზნით. საჯარო და კერძო სექტორის ეფექტიანი თანამშრომლობა კერძო სექტორში ახალი სამუშაო ადგილების გაჩენის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პირობაა.

საქართველოს მთავრობის მიზანია სახელმწიფო ქონების რაციონალური გამოყენება და ასევე გამოუყენებელი აქტივების ეკონომიკურ საქმიანობაში ჩართვა, მისი კერძო საკუთრებაში მოქცევის გზით.

მეწარმეობის, მათ შორის, მცირე და საშუალო და დამწყები ბიზნესის დასახმარებლად სახელმწიფო ხელს შეუწყობს მცირე და საშუალო მეწარმეთა უნარების ამაღლებას, ფინანსურ რესურსების ხელმისაწვდომობას, დამწყები ბიზნესის და ასევე მეწარმეთა საექსპორტო პოტენციალის გაძლიერებას. ყოველივე ეს დადებითად აისახება როგორც დასაქმების შესაძლებლობების, ისე თვითდასაქმების ზრდაზე. ყურადღება მიექცევა მთიან რეგიონებში მცირე მეწარმეობის განვითარებას.

ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით, საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს ქვეყანაში კაპიტალის ბაზრის, მათ შორის, საფონდო ბირჟის განვითარებას მისი საერთაშორისო საფინანსო ბაზრებზე ინტეგრირებით და კომპანიებისათვის მიმზიდველი გარემოს შეთავაზებით.

როგორც მოსახლეობის სოციალური დაცვის დონის ამაღლების, ისე დანაზოგების ზრდისა და ფინანსების ხელმისაწვდომობის ზრდის მიზნით, საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია საპენსიო სისტემის რეფორმა, რომელიც მოიცავს დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლას. ამ მიმართულებით მუშაობა უკვე დაწყებულია და უახლოეს მომავალში ჩამოყალიბდება რეფორმის ძირითადი პრინციპები.

საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში ინტეგრაციის, ექსპორტის ხელშეწყობისა და საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციისთვის, საქართველოს მთავრობა გააღრმავებს თანამშრომლობას არსებულ და პოტენციურ სავაჭრო პარტნიორებთან. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმების განვითარებას ორმხრივ, მრავალმხრივ და რეგიონალურ ფორმატებში.

გააქტიურდება მოლაპარაკებები აშშ–თან სავაჭრო და საინვესტიციო ურთიერთობების გაღრმავების საკითხებზე.

წარმატებით დასრულდა მოლაპარაკებები ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმებასთან (DCFTA) დაკავშირებით, რომელიც, თავის მხრივ, საქართველო - ევროკავშირის ასოცირების ხელშეკრულების განუყოფელი ნაწილია. საქართველოს მთავრობის მიზანია ევროკავშირის ბაზარზე ინტეგრაცია, რისი წინაპირობაცაა DCFTA-ის იმპლემენტაცია. ამ მიზნით, საქართველოს მთავრობა განახორციელებს რეფორმებს ხარისხის ეროვნული ინფრასტრუქტურის, სურსათის უვნებლობის, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების დაცვისა და სახელმწიფო შესყიდვების სფეროებში.

საქართველოს მთავრობის მიზანია ყველა მეზობელ და რეგიონის ქვეყანასთან, მათ შორის რუსეთის ფედერაციასთან, სტაბილური სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, რაც ხელს შეუწყობს საექსპორტო და საინვესტიციო ნაკადების ზრდას.

საქართველოს მთავრობის მიზანია, ქვეყნის ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე, ჩამოაყალიბოს ერთიანი სატრანსპორტო სისტემა, სატრანზიტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების და რეგიონში ვაჭრობასა და ტვირთების საერთაშორისო გადაზიდვაში მისი როლის შესრულებისათვის. სატრანზიტო დერეფნის კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით გაღრმავდება საერთაშორისო სატრანსპორტო სისტემებში ინტეგრაცია და რეგიონალური თანამშრომლობა.

საქართველოს მთავრობის მიზანია სატრანსპორტო სისტემების სრულყოფა, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის, მულტიმოდალური და ინტერმოდალური გადაზიდვებისა და ლოგისტიკური ცენტრების განვითარების ხელშეწყობის გზით. სამოქალაქო ავიაციის სფეროში, საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს „ღია ცის“ პოლიტიკის გატარებას. ამასთან, უზრუნველყოფს „ევროგაერთიანებასა და მის წევრ სახელმწიფოებს და საქართველოს შორის ერთიანი საჰაერო სივრცის შესახებ“ შეთანხმების იმპლემენტაციას, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სფეროში ფრენების უსაფრთხოების, საავიაციო უშიშროების,

გარემოს დაცვის, მომხმარებელთა უფლებების დაცვისა და სხვა მიმართულებების ევროპულ დონეზე განვითარებას და საქართველოს საავიაციო სივრცის ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციას.

საქართველოს მთავრობა განავითარებს მცირე ავიაციას და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურას მთიან რეგიონებში, რაც ხელს შეუწყობს ამ რეგიონების ეკონომიკურ განვითარებას.

საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარება ქვეყნისთვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია, რადგან ამ დარგის განვითარება ყველაზე მოკლე პერიოდში შექმნის მაღალანაზღაურებად სამუშაო ადგილებს და ხელს შეუწყობს ეკონომიკის სხვა დარგების განვითარებას.

საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია ქვეყანამ, როგორც მოკლევადიან, ისე გრძელვადიან პერსპექტივაში, მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავოს რეგიონში საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებისა (ICT) და ინოვაციების ექსპორტის კუთხით; მნიშვნელოვნად გაიზარდოს როგორც საინფორმაციო ტექნოლოგიების (IT) სპეციალისტთა რაოდენობა, ისე ამ სფეროდან მიღებული შემოსავლები.

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა ინფორმატიზაციის საკითხებს. ქვეყნის დასახლებული პუნქტები უზრუნველყოფილი იქნება მაღალსიჩქარიანი ინტერნეტით; გაგრძელდება რეგიონების კომპიუტერიზაციის პროცესი და ცოდნის დონის ამაღლება კომპიუტერული ტექნოლოგიების მიმართულებით.

კერძო სექტორის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გამოყენებითი კვლევების განხორციელების ხელშეწყობა მათი სახელმწიფო დაფინანსების ეფექტიანობის ზრდით.

საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს **ტურიზმის განვითარებას,** რაც ეკონომიკური აღმავლობის, ასევე შემოსავლებისა და დასაქმების შესაძლებლობების ზრდის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წყაროა. ხელი შეეწყობა ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და ახალი ტურისტული პროდუქტების განვითარებას, ისევე როგორც არსებულის დივერსიფიკაციას.

მთავრობის მიზანია საქართველოს საერთაშორისო ღონისძიებების ჩატარების რეგიონალურ ცენტრად ჩამოყალიბება, რისთვისაც ხელი შეეწყობა საკონფერენციო ტურიზმის (MICE tourism) განვითარებას.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა რეგიონალურ დონეზე ტურიზმის განვითარებას, მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებას, მცირე და საშუალო ტურისტული ბიზნესის წახალისებას; ასევე ხელი შეეწყობა საქართველოში საშუალოფასიანი და საოჯახო სასტუმროების განვითარებას.

ინვესტიციების მოზიდვისა და ექსპორტის წახალისების მიმართულებით საქართველოს მთავრობა ინტენსიურად ითანამშრომლებს ქართული დიასპორის წარმომადგენლებთან, რაც გამოიხატება დიასპორული ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობაში, დიასპორის დახმარებით პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვაში, ასევე თანამემამულეების ადგილსამყოფელ ქვეყნებში ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციასა და ექსპორტის ხელშეწყობაში.

საქართველოს მთავრობის ენერგეტიკული პოლიტიკა

ენერგეტიკული პოლიტიკის უმთავრესი მიმართულება იქნება ქვეყნის ენერგეტიკული უსაფრთხოებისა და დამოუკიდებლობის ხარისხის ამაღლება, იმპორტირებულ ენერგორესურსებზე დამოკიდებულების ეტაპობრივი შემცირება ადგილობრივი ენერგეტიკული რესურსების ათვისების, მოწოდების წყაროებისა და მარშრუტების დივერსიფიკაციის გზით.

მზარდი და კონკურენტული ეკონომიკის პირობებში ქვეყანაში ცხოვრების დონის ამაღლების აუცილებელი წინაპირობაა ენერგომატარებლების ხელმისაწვდომობა. ამ ამოცანის უზრუნველსაყოფად მთავრობა იმუშავებს ისეთი პრიორიტეტული მიმართულებით, როგორიცაა ადგილობრივი ენერგეტიკული რესურსების რაციონალური გამოყენება, რომელიც საშუალო და გრძელვადიან პერსპექტივაში ეტაპობრივად ჩაანაცვლებს იმპორტს და გაზრდის ექსპორტის პოტენციალს, ამასთან, უზრუნველყოფს ენერგეტიკული სექტორის მზადყოფნას ეკონომიკის ენერგოტევადი დარგების განვითარების შემთხვევაშიც.

ენერგეტიკის სექტორში საინვესტიციო პოლიტიკა დაეფუძნება დამატებითი გენერაციის სიმძლავრეების შექმნას და საჭირო მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელებას. ამასთან, საინვესტიციო პოლიტიკამ უნდა უზრუნველყოს გრძელვადიან პერსპექტივაში, განსაკუთრებით კი ელექტროენერგეტიკის დარგში, სტაბილური სატარიფო პოლიტიკის განხორციელების შესაძლებლობა. სახელმწიფოს მხრიდან უზრუნველყოფილი იქნება ხელსაყრელი და მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს შექმნა ენერგეტიკაში კერძო ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით. უფრო ეფექტიანი გახდება სახელმწიფოს მხრიდან ინვესტიციების ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება, გამარტივებული და გამჭვირვალე პროცედურების დანერგვა.

ადგილობრივი რესურსების ათვისების კუთხით, პრიორიტეტული იქნება განახლებადი ენერგიის წყაროების ოპტიმალურად ათვისება ტექნიკური, ეკონომიკური, გარემოსდაცვითი და სოციალური მოთხოვნებისა და საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით.

ზემოაღნიშნული პრიორიტეტების პარალელურად, განხორციელდება ენერგოდამზოგი და ენერგოეფექტური პოლიტიკა ქმედითი ღონისძიებების განხორციელებისა და შესაბამისი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობის გზით.

ადგილობრივი და რეგიონალური მნიშვნელობის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება ასევე იქნება ენერგეტიკული პოლიტიკის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულება. მაგისტრალური გაზსადენებისა და მაღალი ძაბვის გადამცემი ქსელის მშენებლობა-რეკონსტრუქცია უზრუნველყოფს სტაბილურ და საიმედო ენერგომომარაგებას.

ადგილობრივი მომხმარებლებისათვის მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით დასრულდება მთელი ქვეყნის მასშტაბით ინდივიდუალური გამრიცხველიანების პროგრამა, ხოლო რეგიონების გაზიფიცირება განხორციელდება ტექნიკური და ეკონომიკური მიზანშეწონილობის გათვალისწინებით.

ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის ფარგლებში ასევე პრიორიტეტული იქნება ევროკავშირის ენერგეტიკულ კანონმდებლობასთან დაახლოება. შესაბამისი რეფორმებისა და რეგულაციების ცვლილებებით მოხდება ტრანსსასაზღვრო ვაჭრობის ხელშეწყობა, ბაზრის ლიბერალიზაცია და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს რეგიონალური ვაჭრობის განვითარებას, სატრანზიტო და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას.

შრომის ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა

მთავრობის პრიორიტეტული მიმართულებაა ეფექტიანი და ცივილიზებული შრომის ბაზრის ჩამოყალიბება. შრომის ბაზრის ფორმირების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითადი მიზნებია: ქვეყნის ადამიანური რესურსების რაციონალური გამოყენება; ეფექტიანი დასაქმების ხელშეწყობა; უმუშევრობის თანამიმდევრული შემცირება და სამუშაო ძალის ხარისხობრივი სრულყოფა.

შრომითი ურთიერთობების სფეროში სოციალური სამართლიანობის დამკვიდრებისათვის, ეფექტიანი დასაქმების მხარდაჭერისა და საერთაშორისო თანამეგობრობასთან (პირველ რიგში, ევროკავშირთან)

საქართველოს ინტეგრაციისათვის, დიდი მნიშვნელობა აქვს შრომის სფეროში მოქმედი ნორმების საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოებას.

გარდა ამისა, დასახული მიზნების მისაღწევად საჭიროა შრომის ბაზრის ინფრასტრუქტურის (დასაქმებისა და კონსულტაციის მხარდაჭერის ცენტრების ქსელის) შექმნა და განვითარება; დასაქმებულთა და უმუშევართა აღრიცხვის მოწესრიგება; შრომის ბაზრის (სამუშაო ძალაზე მოთხოვნისა და მიწოდების, სამუშაო ძალის ფასის, სამუშაო ძალაზე დანახარჯების და სხვ.) კვლევების ინსტიტუციონალიზაცია და მონაცემთა ბაზის ფორმირება/განვითარება; შრომის ბაზრის მოთხოვნათა შესაბამისად უმუშევართა პროფესიული სწავლების მხარდაჭერა და დამსაქმებელსა და სამუშაოს მაძიებელს შორის ოპერატიული და ეფექტიანი კავშირის ხელშეწყობა, საშუამავლო მომსახურების სახელმწიფო და კერძო სტრუქტურების მხარდაჭერა.

ამ მხრივ, 2012 წლის 1 ოქტომბრის შემდეგ საქართველოს ხელისუფლებამ სერიოზულ პროგრესს მიაღწია - შეტანილ იქნა მეტად მნიშვნელოვანი ცვლილებები შრომის კოდექსში, რასაც მიესალმა შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია, ევროკავშირი, სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციები.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური პოლიტიკა

ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციისა და გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუციების თანახმად, გაგრძელდება და ეტაპობრივად გაფართოვდება 2013 წელს დაწყებული საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამა, რომელიც საქართველოს ყველა მოქალაქეს უზრუნველყოფს სამედიცინო მომსახურების საბაზისო პაკეტით.

საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამის შემდგომი განვითარება და ჯანდაცვის სფეროში დაგეგმილი რეფორმები მიზნად ისახავს მოსახლეობის სიცოცხლის ხანგრძლივობისა და ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებას; საქართველოს მოსახლეობა უფრო მეტად იქნება დაცული ჯანდაცვაზე კატასტროფული დანახარჯებისა და გაღარიბების რისკებისაგან; გაუმჯობესდება ხელმისაწვდომობა ხარისხიან სამედიცინო მომსახურებასა და სამკურნალწამლო საშუალებებზე; გაიზრდება საბიუჯეტო სახსრების ხარჯვის ეფექტიანობა ადმინისტრირების გაუმჯობესებისა და პირველადი ჯანდაცვის დონეზე მეტი ძალისხმევის მიმართვის გზით.

ჯანდაცვის სფეროში დაფინანსების ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით ამოქმედდება საყოველთაო ჯანდაცვის საბაზისო სერვისების „ერთიანი შემსყიდველი მექანიზმი“. ამავე დროს განიხილება

სამედიცინო მომსახურების მსოფლიოში აპრობირებული დაფინანსების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა, რომელიც უფრო ეფექტიანს გახდის სამედიცინო სერვისზე სახელმწიფო დანახარჯებს. პროგრამული გამოსავლებისა და სახელმწიფო რესურსების ხარჯთეფექტურობის გაუმჯობესების მიზნით იგეგმება ჯანდაცვის პროგრამული დაფინანსების (ინდივიდუალურ დაავადებებზე ორიენტირებული ჯანდაცვის პროგრამების) შემდგომი გაუმჯობესება, სამეცნიერო მტკიცებულებებისა და საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით.

განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდება სამედიცინო მომსახურების ხარისხის მართვის სისტემების შემუშავება/დანერგვაზე როგორც საყოველთაო ჯანდაცვის, ისე კერძო სადაზღვევო სქემებით მიწოდებული მომსახურების ფარგლებში; შემუშავდება და ეტაპობრივად დაინერგება ხარისხის მართვის მექანიზმები (შიდა აუდიტი, აკრედიტაცია) როგორც ამბულატორიული, ისე ჰოსპიტალური და ლაბორატორიული სერვისების ფარგლებში; განხორციელდება სამედიცინო განათლებისა და სერტიფიცირების ძირეული რეფორმები როგორც დიპლომამდელ, ისე დიპლომისშემდგომ და უწყვეტი სამედიცინო სწავლების ეტაპებზე.

ჯანდაცვის სექტორში არსებული ინფრასტრუქტურის ანალიზის, სამედიცინო სერვისების დონეების განსაზღვრისა და მოსახლეობის განსაკუთრებული საჭიროებების (მაგ.: მაღალმთიან რაიონებში და კონფლიქტის ზონების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის) შესაბამისად, მთავრობა ხელს შეუწყობს ჯანდაცვის ინფრასქტრუქტურის შემდგომ განვითარებას როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო ინვესტიციების ხელშეწყობით.

საპენსიო უზრუნველყოფა და სოციალური დახმარება

შემცირდება მოსახლეობის სიღარიბითა და ხანდაზმულობით გამოწვეული სოციალური რისკები. ხელი შეეწყობა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს და სხვა მოწყვლად ჯგუფებს, მონაწილეობა მიიღონ ქვეყნის სოციალურ და ეკონომიკურ ცხოვრებაში.

ჩამოყალიბდება დაგროვებითი საპენსიო სისტემის ძირითადი პრინციპები, რომლითაც მოქალაქის მიერ პენსიის მიღების საფუძველი იქნება მისი საპენსიო შენატანებით დაგროვებული სახსრები.

საპენსიო სისტემის არსებითი რეფორმა, რომელიც ამ სისტემის დაგროვებით პრინციპზე გადასვლას ითვალისწინებს, დაეფუძნება სავალდებულო საპენსიო დაზღვევას. რეფორმის შედეგად, სისტემაში მნიშვნელოვან როლს შეასრულებენ კერძო საპენსიო ინსტიტუტები. პენსიის ოდენობა დამოკიდებული

იქნება მხოლოდ სადაზღვევო სტაჟისა და სადაზღვევო შენატანის ოდენობაზე. სახელმწიფოს ექნება გამოკვეთილი მარეგულირებელი ფუნქცია, რათა სისტემამ შეინარჩუნოს სტაბილურობა. გარდა ამისა, არასრული სტაჟისა და სადაზღვევო შენატანის მქონე მოქალაქეებს დაენიშნებათ (ან შეევსებათ) სოციალური პენსია.

რაც შეეხება იმ პენსიონერებს, რომლებიც რეფორმის საწყის ეტაპზე იმყოფებიან ან მიაღწევენ საპენსიო ასაკს, სახელმწიფოსგან მიიღებენ სოციალურ პენსიას არანაკლებ საარსებო მინიმუმისა, რაც შესაბამისი კანონით იქნება გარანტირებული.

განხორციელდება სოციალური დახმარების პროგრამის მიზნობრიობის გაზრდა ოჯახების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების მეთოდოლოგიის, სოციალური ინფორმაციის მენეჯმენტის სისტემის გაძლიერებისა და ადმინისტრირების სქემის გაუმჯობესების გზით.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე (შშმ) პირთა თანაბარი შესაძლებლობებით უზრუნველყოფის მიზნით, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების გაეროს კონვენციის პრინციპებისა და ვალდებულებების გათვალისწინებით, დაიგეგმება და განხორციელდება შესაბამისი სამთავრობო პროგრამები/ღონისძიებები. ეტაპობრივად განხორციელდება შშმ პირთა შეფასების სისტემის „სამედიცინო“ მოდელიდან „სოციალურ“ მოდელზე გადასვლა; სოციალური მომსახურების დაწესებულებათა ქსელის განვითარება დაემყარება ბენეფიციართა ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული ხარისხიანი მომსახურების ხელმისაწვდომობის პრინციპს.

ადგილობრივი თვითმმართველობა და რეგიონალური პოლიტიკა

ძლიერი ადგილობრივი თვითმმართველობა დემოკრატიისა და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ერთ-ერთი უმთავრესი ინსტრუმენტია. მისი დანიშნულებაა მართოს ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხები დამოუკიდებლად, საკუთარი პასუხისმგებლობით და ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით.

თვითმმართველობის ორგანოებს ექნებათ საკუთარი (ექსკლუზიური) უფლებამოსილების განხორციელებისათვის საჭირო ფინანსები და ქონება. მათ ეყოლებათ არჩევითი წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოები. თვითმმართველობის ორგანოები უზრუნველყოფენ თითოეული მოქალაქის საჯარო მომსახურების ძირითად ნაწილს, ყოფით და ინფრასტრუქტურულ გარემოს.

თვითმმართველ ერთეულებში იმუშავებს მომსახურების ცენტრი, რომელსაც ექნება მოქალაქისათვის საჯარო მომსახურების გაწევის ფუნქციები.

ადგილობრივი თვითმმართველობის ტერიტორიული რეორგანიზაციის პროცესში მაქსიმალურად იქნება შესწავლილი ადგილობრივი ადამიანური და მატერიალური რესურსები, სოფლების ურთიერთთავსებადობა სათემო მუნიციპალიტეტების შესაქმნელად და სხვა სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორები. გაიზრდება თვითმმართველი ქალაქებისა და თემების რაოდენობა; ჩამოყალიბდება საერთო სოციალურ-ეკონომიკური ინტერესების მქონე ერთეულები განვითარების ერთიანი პერსპექტივით; მოხდება ქალაქების ურბანული განვითარება; სათემო მუნიციპალიტეტებში გაჩნდება ახალი მიზიდულობის ცენტრები; ქალაქებში, ხოლო თემების შექმნის კვალობაზე – თემებში შეიქმნება ადგილობრივი თვითმმართველობა პირდაპირი წესით არჩეული საკრებულოებისა და მერების/გამგებლების სახით, რაც ხელს შეუწყობს ადგილებზე რეალური ანგარიშვალდებულების სისტემისა და კულტურის ჩამოყალიბებას, მოქალაქეთა ჩართულობას, წაახალისებს საინტერესო ინიციატივებს.

თვითმმართველ ერთეულში შემავალ ყოველ დასახლებას (სოფლის, დაბის, ქალაქის) კანონით ექნება გარანტირებული ამ დასახლებასთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტაში, მათ შორის, საბიუჯეტო პრიორიტეტების განსაზღვრაში მონაწილეობის ქმედითი მექანიზმები.

ჩამოყალიბდება ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეთა სწავლების ქმედითი სისტემა; საქართველოს მაღალმთიანი ზონის განვითარებისათვის ამოქმედდება სპეციალური სტიმულირების ინსტრუმენტები.

რეგიონალური მმართველობის დონეზე დაიწყება თვითმმართველობის გარკვეული კომპონენტების დანერგვა. შეიქმნება რეგიონალური მნიშვნელობის პროექტებში მუნიციპალიტეტების ინტერესების ასახვისა და მათი მონაწილეობის ქმედითი ინსტიტუციონალური მექანიზმი. მოხდება ცენტრიდან ცალკეული კულტურული, სოციალურ-ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურული განვითარების ფუნქციების გადაცემა, რასაც მოჰყვება შესაბამისი ფინანსური და ქონებრივი რესურსების გადაცემაც.

საქართველოს მთავრობა ადასტურებს, რომ რეგიონალური განვითარების პოლიტიკა არის მისი ერთ-ერთი უმთავრესი პრიორიტეტი, რომელიც მოწოდებულია გადამწყვეტი როლი შეასრულოს მდგრადი ეკონომიკური ზრდისა და საერთო-ეროვნული წარმატების მიღწევაში. იგი მიზნად ისახავს, რომ კომპლექსური და ქმედითი რეგიონალური განვითარების პოლიტიკის შედეგად დაკმაყოფილდეს მოქალაქეთა მისწრაფებები არა მხოლოდ ტრადიციული გათანაბრებითი მიდგომების გამოყენებით,

არამედ მაღალეფექტიანი ეკონომიკური პროცესების ადგილებზე ხელშეწყობისა და რეგიონების კონკურენტუნარიანობის ზრდის საფუძველზე.

დღემდე, ყველა რეგიონის მიმართ ერთგვაროვანი პოლიტიკის სტანდარტულად გატარება მნიშვნელოვნად ზღუდავდა რეგიონების განვითარების პოტენციალის გამოყენებას, ხოლო ცალკე აღებული დარგობრივი მიდგომები და ძირითადად გადაუდებელ საჭიროებებზე დაფუძნებული მოკლევადიანი პროგრამები ვერ პასუხობდნენ რეალურ გამოწვევებს. აქედან გამომდინარე, საქართველოს ახალი მთავრობა ეფექტიანი რეგიონალური პოლიტიკის განხორციელების პირობად განიხილავს კონკრეტული რეგიონების შედარებითი უპირატესობების, მათი სტრუქტურული სპეციფიკის, სხვადასხვა სექტორების გრძელვადიანი განვითარების შესაძლებლობების, არსებული რესურსების გარდაქმნის პოტენციალის გამოვლენასა და ოპტიმალურ გამოყენებას.

საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს ინტენსიურ მუშაობას მიმდინარე წლის სექტემბერში დამტკიცებული სხვადასხვა რეგიონების განვითარების სტრატეგიების სრულფასოვანი, თანამიმდევრული და ინკლუზიური განხორციელებისათვის.

2014 წელს საქართველოს მთავრობა ასევე იწყებს მუშაობას ახალი, რეგიონალური განვითარების 2015-2017 წლების სახელმწიფო პროგრამაზე, რომელიც მაქსიმალურად იქნება მორგებული საქართველოს რეგიონალური განვითარების უმთავრეს საჭიროებებსა და ფართო გამოწვევებზე.

ინფრასტრუქტურის განვითარება

ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა განავითაროს და განამტკიცოს ქვეყნის რეგიონალური განვითარება და ინფრასტრუქტურა, შექმნას პირობები ამ მიმართულებით არსებული სუსტი ადგილების დაძლევისა და ნიველირებისათვის. საჯარო ინფრასტრუქტურის განვითარება რეგიონალური განვითარებისა და სიღარიბის შემცირების ხელშეწყობის მნიშვნელოვანი წინაპირობაა.

გეოპოლიტიკური ფაქტორის გათვალისწინებით, უნდა მოხდეს საქართველოს გაერთიანება საერთაშორისო პროექტებში; გეოგრაფიული მდებარეობიდან და სატვირთო გადაზიდვების ავტოტრანსპორტზე დატვირთვიდან გამომდინარე, მოხდება ახალი სამშენებლო ნორმებისა და წესების, აგრეთვე სამშენებლო სტანდარტების შემუშავება. გათვალისწინებულია ახალი მაგისტრალური გზების მშენებლობა, არსებული გზების რეკონსტრუქცია სატრანსპორტო-საექსპლუატაციო მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, საგზაო ინფრასტრუქტურის განახლება-მოდერნიზება.

ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტული მიმართულებაა ქვეყნის მასშტაბით ნარჩენების განთავსება და დახარისხება ევროპული სტანდარტების მიხედვით, საქართველოს რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის სასმელი წყლის 24-საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა, საქართველოს ქალაქებსა და სოფლებში წყალმომარაგების, წყალარინების სისტემის მოწყობა-რეკონსტრუქცია და ზოგადად სისტემის მსოფლიო სტანდარტებთან გათანაბრება. საქართველოს მოსახლეობის სტიქიური მოვლენების - მეწყერების, წყალმოვარდნებისაგან დაცვის მიზნით გატარდება პრევენციული ღონისძიებები (ნაპირდაცვითი და მეწყერსაწინააღმდეგო სამუშაოები, ზვავსაწინააღმდეგო ღონისძიებები).

იგეგმება დონორებთან არსებული მრავალწლიანი ურთიერთობების გამოყენება პროექტების ოპტიმალური კოორდინაციისა და თანამედროვე, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი მიდგომების დანერგვის უზრუნველსაყოფად.

სოფლის მეურნეობის განვითარება

საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია სოფლის მეურნეობის განვითარება, რისი უპირველესი გარანტია იქნება მკაფიოდ განსაზღვრული აგრარული პოლიტიკა და სოფლის მეურნეობის სექტორში ფინანსური რესურსების მნიშვნელოვნად გაზრდა.

სოფლის მეურნეობის დაფინანსების წყარო იქნება სახელმწიფო ბიუჯეტი, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ცალკეული დონორი ქვეყნების მიერ გაცემული სესხები და გრანტები, კერძო ინვესტიციები (ადგილობრივი და უცხოური). დაფინანსების სტრუქტურაში თანდათან მნიშვნელოვნად გაიზრდება კერძო ინვესტიციების წილი სხვა სახის დაფინანსების შემცირების ხარჯზე. ერთი წლის წინ შექმნილი „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ფონდმა“ მიმდინარე წელს განახორციელა ასობით მილიონი დოლარის ღირებულების პროგრამების დაფინანსება. მომავალში მოხდება პროგრამების დივერსიფიკაცია და ახალი მიმართულებების განვითარება.

აგრარული პოლიტიკის სტრატეგიის განხორციელების ფარგლებში: გადაწყდება მიწათსარგებლობის საკითხები; ამ მიმართულებით ხელი შეეწყობა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ბაზრის განვითარებას; შეიქმნება ფერმერთა რეესტრი; სასოფლო-სამეურნეო სექტორი უზრუნველყოფილი იქნება მომსახურებითა და ნედლეულით; გაძლიერდება და განვითარდება სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემა; მცირე და საშუალო ფერმერები უზრუნველყოფილი იქნებიან ხელმისაწვდომი

ფულადი სახსრებით; ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება იქნება ფერმერული კოოპერატივების/ასოციაციების განვითარება.

გაიზრდება აგრარულ სექტორში მწარმოებლურობა, რენტაბელურობა და კონკურენტუნარიანობა; გაიზრდება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან მიღებული შემოსავლები; დაწყებულია აგრარული განათლებისა და მეცნიერების, კონსულტირებისა და ექსტენციის თანამედროვე სისტემის შექმნა, ეტაპობრივად მოხდება ამ სისტემის გაძლიერება და განვითარება; ქართული პროდუქცია დაბრუნდება შიდა ბაზარზე; საქართველო დაიმკვიდრებს ღირსეულ ადგილს საერთაშორისო ბაზარზე; მოხდება რეგიონებში ბიზნესგარემოს გაჯანსაღება და სტიმულირება; გაუმჯობესდება რეგიონებში მოსახლეობის ცხოვრების პირობები. უზრუნველყოფილი იქნება სასურსათო უსაფრთხოება, სურსათის უვნებლობა და აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნება. გაგრძელდება რეგიონალური და სასოფლო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის განვითარება, რაც მოიცავს ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესებას. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა თესლისა და ნერგის წარმოების განვითარების მხარდაჭერას.

ამ პოლიტიკის განხორციელების შედეგად, უახლოეს წლებში, აგროსასურსათო სექტორში შეიქმნება რამდენიმე ათასობით სამუშაო ადგილი დაქირავებით დასაქმებულთათვის; გაიზრდება თვითდასაქმებულთა კეთილდღეობა, მათი შემოსავლები საარსებო მინიმუმს მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს, შემცირდება ფარული უმუშევრობა სოფლად.

საგადასახადო პოლიტიკა

მთავრობის საგადასახადო პოლიტიკა უზრუნველყოფს კერძო სექტორისა და უცხოური ინვესტიციებისათვის, ასევე ბიზნესის დაწყებისა და განვითარებისათვის მიმზიდველი და სტაბილური საგადასახადო გარემოს შექმნას.

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების ფარგლებში განხორციელდება საბაჟო კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია. დაწესდება შეზღუდვა საქართველოს საგადასახადო კოდექსში ცვლილებების შეტანასთან დაკავშირებით.

გადასახადის გადამხდელის ყველა ძირითადი ვალდებულება განისაზღვრება მხოლოდ კანონით. აიკრძალება ბიზნესის წინასწარი დალუქვა, მიმდინარე საქმიანობის შეჩერება და დაყადაღება. მოწესრიგდება ბაზრობებზე მოვაჭრეთა დაბეგვრის მარეგულირებელი ნორმები. გამარტივდება

გადასახადის ადმინისტრირება და განხორციელდება საგადასახადო სანქციების ოპტიმიზაცია. მოხდება ცალკეული კატეგორიის ეკონომიკური დანაშაულისათვის სისხლისსამართლებრივი დევნის შეზღუდვა (დეკრიმინალიზაცია).

საგადასახადო ორგანოები იმოქმედებენ მხოლოდ კანონით განსაზღვრული უფლებებით და გამორიცხული იქნება გადამხდელების მიმართ პოლიტიკური ნიშნით მიდგომა. ეტაპობრივად 3 წლამდე შემცირდება საგადასახადო კოდექსით განსაზღვრული 6-წლიანი ხანდაზმულობის ვადები. განხორციელდება საგადასახადო დავების განხილვის არსებული სისტემის სრულყოფა.

მონეტარული პოლიტიკა

მონეტარული პოლიტიკა მიმართული იქნება გრძელვადიანი მიზნობრივი ორიენტირების შემოღებისაკენ; განისაზღვრება ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი პრიორიტეტები, სადაც ფულის ემისია იქნება ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის შესაბამისი; ხელი შეეწყობა ეროვნული ვალუტის მიმართ ნდობის გაზრდას და უზრუნველყოფილი იქნება დოლარიზაციის მასშტაბების შემცირება; ხელი შეეწყობა კომერციულ ბანკებს შორის ჯანსაღი კონკურენციის არსებობას; დაინერგება დეპოზიტების დაზღვევის სისტემა, რომელიც დანაზოგების ზრდისა და დაბანდების სტიმულირების საიმედო მექანიზმი გახდება.

ფისკალური პოლიტიკა

სახელმწიფო უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მართვის სრულყოფას იმისათვის, რომ ბიუჯეტით, ერთი მხრივ, ხორციელდებოდეს პრიორიტეტული სფეროებისა და სოციალური ხარჯების ზრდა, ხოლო, მეორე მხრივ, ხელი შეეწყოს ქვეყნის ეკონომიკის სტიმულირებას და ამავე დროს შენარჩუნებულ იქნეს ქვეყნის ფისკალური სტაბილურობა. ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის ზრდის პარალელურად, ეკონომიკის სტიმულირების მიზნით, შესაძლებელია გაიზარდოს ფისკალური დეფიციტი, თუმცა, საშუალოვადიან პერიოდში შენარჩუნებული იქნება მისი დაბალი მაჩვენებელი. საშუალოვადიან და გრძელვადიან პერიოდში სახელმწიფო უზრუნველყოფს ძირითადი მაკროეკონომიკური და ფისკალური ინდიკატორების ისეთ მაჩვენებლებში შენარჩუნებას, რომლებითაც შესაძლებელი გახდება, გაუმჯობესდეს სარეიტინგო კომპანიების შეფასებები და ქვეყანა იყოს მიმზიდველი საინვესტიციო კლიმატის თვალსაზრისით. ეს იქნება გრძელვადიან პერიოდში ეკონომიკის სტაბილური განვითარების საწინდარი.

შემუშავდება საბიუჯეტო პრიორიტეტების დადგენის ქმედითი მექანიზმი, რომელიც საზოგადოების პრობლემების იდენტიფიცირებაზე იქნება ორიენტირებული.

გაგრძელდება მუშაობა ბიუჯეტის გამჭვირვალობისა და ინფორმაციულობის გაზრდის მიზნით და უზრუნველყოფილი იქნება საქართველოს მოქალაქეებისათვის ყველა საინტერესო და საჭირო ინფორმაციის შესაბამისი მარტივი ფორმით მიწოდება. დაიხვეწება პროგრამული ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგია და ბიუჯეტით განსახორციელებელი პროგრამებისა და ქვეპროგრამების, აგრეთვე მათი მოსალოდნელი შედეგების წარმოდგენის მექნიზმები მიუახლოვდება საერთაშორისოდ აღიარებულ სტანდარტებს.

დაიხვეწება როგორც შიდა, ისე გარე კონტროლისა და აუდიტის მექანიზმები საჯარო ფინანსების მართვის სფეროში. საბიუჯეტო პროცესის გაუმჯობესების მიზნით უზრუნველყოფილი იქნება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ შემუშავებული დასკვნებისა და რეკომენდაციების გამოყენების ეფექტიანი მექანიზმი.

გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება

გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება მთავრობის საქმიანობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა.

ქვეყანაში გარემოსდაცვითი მმართველობის გაუმჯობესების მიზნით:

ეტაპობრივად დაინერგება ევროკავშირისა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით აღიარებული გარემოსდაცვითი პრინციპები და სტანდარტები;

დაიხვეწება და განახლდება გარემოსდაცვითი სამართლებრივ-ნორმატიული ბაზა ისეთი მიმართულებებით, როგორიცაა: ნარჩენების მართვა, წყლის რესურსების მართვა, ატმოსფერული ჰაერის დაცვა, ტყის მართვა, გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, ბუნებრივი და ანთროპოგენული საფრთხეების რისკების შემცირება, ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოება, ბიომრავალფეროვნებისა და ბუნებრივი რესურსების მართვა;

შემუშავდება ეროვნული სატყეო პროგრამა და გატარდება სატყეო სექტორის რეფორმა, რომელიც მიმართული იქნება ქვეყნის ტყეების მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვასა და მათი რაოდენობრივი

და ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუმჯობესებისკენ. ჩამოყალიბდება და გაძლიერდება ტყის მართვისათვის პასუხისმგებელი ინსტიტუტები;

მოხდება წყლის რესურსებზე დაკვირვების ქსელის გაფართოება და მოდერნიზება. ეტაპობრივად დაინერგება წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის სისტემა, რომელიც დაეფუძნება ევროკავშირის ქვეყნებში აპრობირებულ სააუზო მართვის პრინციპებს;

მოხდება ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება და მოდერნიზება; დიდ ქალაქებში დაინერგება სატრანსპორტო საწვავის მონიტორინგისა და კონტროლის სისტემა; ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად, ეტაპობრივად გამკაცრდება ბენზინისა და დიზელის საწვავის ხარისხობრივი ნორმები; გაუმჯობესდება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების/ემისიების ნორმირებისა და რეგულირების სისტემა;

ნიადაგის ეროზიების შემცირების, გაუდაბნოების თავიდან აცილებისა და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის შენარჩუნების მიზნით შემუშავდება მიწის რესურსების მდგრადი გამოყენების მექანიზმები;

მოხდება დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება და მართვის გაუმჯობესება. განხორციელდება ღონისძიებები დაცული ტერიტორიებისა და მათთან დაკავშირებული ეკოტურიზმის განვითარების ხელშესაწყობად;

გატარდება ბიომრავალფეროვნების დაცვის უზრუნველყოფისათვის საჭირო მოქმედებები. შემუშავდება კანონი ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების შესახებ; შემუშავდება ქვეყანაში ბიოუსაფრთხოების ეროვნული სისტემა;

შეიქმნება და დაინერგება ნარჩენების მართვის თანამედროვე სისტემა; დამტკიცდება ნარჩენების მართვის სტრატეგია და ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმა, რომელიც მიმართული იქნება ნარჩენების მართვის ევროპაში აპრობირებული მეთოდების გამოყენებისა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებისკენ;

შემუშავდება სამრეწველო ავარიების პრევენციული პოლიტიკა ევროკავშირის მიდგომების შესაბამისად; გაუმჯობესდება ბუნებრივი სტიქიური მოვლენების რისკების შეფასების მექანიზმები; ჩამოყალიბდება/გაუმჯობესდება სტიქიური მოვლენების პროგნოზირებისა და მოსახლეობის ადრეული გაფრთხილების სისტემა;

დაიხვეწება კანონმდებლობა ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში ატომური ენერგიის საერთაშორისო სააგენტოს მოთხოვნების შესაბამისად;

მომზადდება კლიმატის ცვლილებასთან ეკონომიკის დარგებისა და ეკოსისტემების ადაპტაციის ეროვნული გეგმა და დაბალემისიანი განვითარების ეროვნული სტრატეგია. განხორციელდება საადაპტაციო და კლიმატის ცვლილების შემარბილებელი ღონისძიებები;

გაუმჯობესდება საწარმოების და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის, ასევე უკანონო საქმიანობის ზედამხედველობის სისტემა;

გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით განხორციელდება ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები.

იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა უფლებების დაცვა და მხარდაჭერა

სახელმწიფო პასუხს აგებს თითოეული დევნილი და ომით დაზარალებული მოქალაქის წინაშე - მის სიცოცხლეზე, ჯანმრთელობაზე, უსაფრთხოებაზე, სოციალურ ინტეგრაციაზე, საცხოვრებელ პირობებზე, დასაქმებაზე, საკუთრების დაცვასა და შინ დაბრუნებაზე.

სახელმწიფო, იძულებით გადაადგილებით გამოწვეული სპეციფიკური საჭიროებების გათვალისწინებით, უზრუნველყოფს დევნილთა უფლებების დაცვას იძულებით გადაადგილების მთელ პერიოდში და ყველა ღონეს იხმარს დევნილთა პრობლემების გრძელვადიანი გადაწყვეტის უზრუნველყოფისთვის, მათი ქვეყნის სხვადასხვა ნაწილში განსახლების, შემოსავლის წყაროების უზრუნველყოფის, ჯანმრთელობის, სოციალური ინტეგრაციისა და სხვა საკითხების გადაწყვეტისათვის, რათა დევნილთათვის შეიქმნას უსაფრთხო და ღირსეული ცხოვრებისათვის აუცილებელი სოციალურ-ეკონომიკური პირობები.

სახელმწიფო აღიარებს მუდმივ საცხოვრებელ ადგილზე დატოვებული უძრავი ქონების რესტიტუციის უფლებას, რაც მემკვიდრეობით გადადის. ეს უფლება შენარჩუნდება დევნილთათვის გრძელვადიანი საცხოვრებლით უზრუნველყოფის შემთხვევაშიც.

სახელმწიფო განსაკუთრებულ ძალისხმევას მიმართავს დევნილთა დაბრუნების, დასახლების და რეინტეგრაციის დაგეგმვისა და განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

დევნილთა დაბრუნების წინაპირობად იქცევა ომებით გახლეჩილ ქართულ-აფხაზურ და ქართულ-ოსურ საზოგადოებებს შორის ურთიერთნდობის აღდგენა, ფართო საერთაშორისო ჩართულობა, პოლიტიკურ მოლაპარაკებებზე დაფუძნებული კონფლიქტების მოგვარების სტრატეგიის რეალიზაცია.

კონფლიქტების მოგვარება

კონფლიქტების მოგვარების საკითხი მთავრობის საგარეო-პოლიტიკური ურთიერთობების პრობლემატიკის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია. კონფლიქტების სრულმასშტაბიანი მოგვარების საფუძვლის მოსამზადებლად განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა სტაბილური უსაფრთხო გარემოს შექმნას, პროვოკაციების საფრთხის პრევენციის მყარი მექანიზმის ჩამოყალიბებას და უსაფრთხოების გარანტირების პროცესში საერთაშორისო ორგანიზაციების ჩართულობის უზრუნველყოფას.

კონფლიქტების პოლიტიკური მოგვარების საკითხებთან დაკავშირებულ პოზიციათა პრინციპული განსხვავების მიუხედავად, ქართველმა, აფხაზმა და ოსმა საზოგადოებებმა ერთად უნდა აიღონ პასუხისმგებლობა როგორც რეგიონის, ისე მომავალი თაობების უსაფრთხოებისათვის. საჭიროა მოლაპარაკებების დაწყება უსაფრთხოების გარანტიების თაობაზე, რომლის მექანიზმი უნდა შეიქმნას ეუთოს ან გაეროს ფორმატში.

გზა გაეხსნება სახალხო დიპლომატიას, ეკონომიკური რეაბილიტაციისა და ბიზნესპროექტებს. წახალისდება ოჯახური, ნათესაური და პირადი ურთიერთობები, რომლებსაც ინარჩუნებს „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მცხოვრები მოსახლეობა.

მეგობარი ქვეყნებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მონაწილეობით მნიშვნელოვნად გაფართოვდება არასამთავრობო სექტორის ისეთი პროექტების მხარდაჭერა, რომლებიც ხელს შეუწყობს მხარეთა პოლიტიკური ექსპერტების დიალოგს, ბიზნესმენების, ჟურნალისტების, ფერმერების, ეკოლოგების, მედიცინის მუშაკების, სტუდენტებისა და სხვა ,,ინტერესთა ჯგუფების“ შექმნას.

მთავრობის სტრატეგიული ამოცანაა კონფლიქტის მიმდებარე, სამეგრელოსა და შიდა ქართლის, რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება, რისთვისაც შეიქმნება სარეაბილიტაციო პროექტების ხელშეწყობის საგანგებო ფონდი. აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის/ცხინვალის რეგიონის

მოსახლეობას საქართველოს მოქალაქეებისთვის დაწესებული ნებისმიერი შეღავათითა და მომსახურებით თავისუფალი სარგებლობის უფლება ექნებათ საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე; შეიცვლება აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის/ცხინვალის რეგიონის ავტონომიების მთავრობების საქმიანობის პრინციპები. მათ ცენტრალური სტრუქტურებიდან გადაეცემათ დევნილებთან დაკავშირებული საკითხების მართვა, აგრეთვე არჩევნების გზით დაკომპლექტდება დევნილთა წარმომადგენლობითი ორგანოები.

კონფლიქტების მოგვარების წარმატებისათვის გადამწყვეტი იქნება დემოკრატიული ინსტიტუტების მშენებლობა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემების მოგვარების დაჩქარება. ამ მიმართულებებით სახელმწიფო პოლიტიკის წარმატებამ აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის/ცხინვალის რეგიონის საზოგადოებები უნდა დაარწმუნოს ერთიან სახელმწიფოში ცხოვრების უპირატესობაში.

თავდაცვის სისტემა და შეიარაღებული ძალები

საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია საქართველოს შეიარაღებული ძალების შესაძლებლობების გაუმჯობესება იმისათვის, რომ ჩვენი შეიარაღებული ძალები მზად იყოს ქვეყნის დამოუკიდებლობის, ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის დასაცავად, საერთაშორისო სამშვიდობო ოპერაციებში მონაწილეობის მისაღებად, აგრეთვე ბუნებრივი და ტექნოგენური კატასტროფების დროს სამოქალაქო ხელისუფლების დასახმარებლად.

დასახული ამოცანების შესასრულებლად და არსებული უსაფრთხოების გარემოდან გამომდინარე, აუცილებელია თავდაცვითი შესაძლებლობების შემდგომი გაუმჯობესება შეიარაღებული ძალების უფრო მობილურ და პროფესიულ, ნატოსთან თავსებად ძალებად გარდაქმნის გზით. ამ მიზნით საქართველოს მთავრობა შეიმუშავებს ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიას და წარმართავს ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკას ქვეყნის ინტერესებისა და საერთაშორისო სამართლის პრინციპების გათვალისწინებით.

გაგრძელდება თავდაცვის სექტორში მიმდინარე პროცესების გამჭირვალობისა და ანგარიშვალდებულების სისტემის განმტკიცება; იხვეწება და მომავალშიც იმუშავებს შეიარაღებული ძალების საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმი და გაძლიერდება საპარლამენტო ზედამხედველობა. პერმანენტული ხდება თავდაცვის სამინისტროს მხრიდან თავდაცვის სისტემაში განხორციელებული ცვლილებებისა და სამომავლო გეგმების შესახებ პარლამენტისათვის საჯარო ანგარიშების წარდგენა.

მთავარ პრიორიტეტად რჩება თავდაცვის სამინისტროს დეპოლიტიზირებულ ორგანიზაციად შენარჩუნება. კიდევ უფრო გაიმიჯნება სამხედრო და სამოქალაქო ფუნქციები და გაგრძელდება სამხედრო-სამოქალაქო კოორდინაციის გაუმჯობესების პროცესი.

ქვეყნის თავდაცვის პოლიტიკის განსაზღვრისა და შემუშავების პროცესში განმტკიცდება ქვეყნის პოლიტიკური სპექტრისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა, რადგანაც ქვეყნის თავდაცვა და უსაფრთხოება არ წარმოადგენს კონკრეტული პოლიტიკური ძალის ან პარტიის ვიწრო ვალდებულებასა და ინტერესს.

უზრუნველყოფილი იქნება მატერიალურ-ფინანსური რესურსების ეფექტიანად გამოყენება.

ქვეყნის წინაშე არსებული საფრთხეებისა და გამოწვევების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის ამაღლება. გაგრძელდება შეიარაღებული ძალების რეფორმის პრიორიტეტების თანამიმდევრულად განხორციელება და თავდაცვის კრიტიკული შესაძლებლობების განვითარება. გაუმჯობესდება მართვის, კონტროლისა და კოორდინაციის მექანიზმები.

გაგრძელდება თავდაცვის სტრატეგიული მიმოხილვის რეკომენდაციების დანერგვა, კონცეპტუალური და სტრატეგიული დოკუმენტების განახლების პროცესი და სამხედრო დოქტრინების შემდგომი დახვეწა. პრიორიტეტად რჩება ამოცანებზე ორიენტირებული და ხარისხიანი წვრთნების ორგანიზება.

შეიარაღებული ძალების თავდაცვითი შესაძლებლობების განმტკიცების პარალელურად, განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ქმედითი რეზერვისა და მობილიზაციის სისტემის ჩამოყალიბებას.

შეიარაღებული ძალების თავდაცვითი შესაძლებლობების გაუმჯობესების მხარდასაჭერად გაგრძელდება საქართველოს ეროვნული სამხედრო სამრეწველო და სამეცნიერო პოტენციალის განვითარება.

გაგრძელდება თავდაცვის სამინისტროს დაგეგმვისა და მართვის სისტემის ინსტიტუციონალიზაცია, რაც მოიცავს ძალთა დაგეგმვის, მატერიალური რესურსების განაწილებისა და გადაწყვეტილების მიღების მექანიზმების შემდგომ სრულყოფას. გაგრძელდება ადამიანური რესურსების მართვისა და პროფესიული განვითარების სისტემების დახვეწა, სამხედრო მოსამსახურეთა ანაზღაურების სისტემის რეფორმირება, სამხედრო განათლებისა და წვრთნების ხარისხის ამაღლება, პროფესიულ შეიარაღებულ ძალებზე გადასვლის ხელშეწყობა.

საომარ, სამშვიდობო და სტაბილიზაციის ოპერაციებში დაჭრილი სამხედრო მოსამსახურეების მხარდაჭერისა და უკეთ უზრუნველყოფის მიზნით ეროვნული შესაძლებლობების შემდგომი განმტკიცება მთავრობის პრიორიტეტია.

ძირეული რეფორმა განხორციელდება სამხედრო და ომის ვეტერანების უფლებებისა და ინტერესების დაცვის მიზნით, რომელიც გაითვალისწინებს სოციალური დახმარების, პროფესიული რეკვალიფიკაციისა და დასაქმების კომპონენტებს.

ნატოში გაწევრიანება არის ქვეყნის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის მთავარი პრიორიტეტი. შესაბამისად, გაგრძელდება ჩრდილოატლანტიკურ ალიანსთან თანამშრომლობის მექანიზმების ფარგლებში მჭიდრო თანამშრომლობა და შესაბამისი რეკომენდაციების გათვალისწინება. გაღრმავდება პარტნიორ ქვეყნებთან თანამშრომლობა როგორც ორმხრივ, ისე მრავალმხრივ ფორმატში. საერთაშორისო მშვიდობასა და სტაბილურობაში წვლილის შეტანის მიზნით, საქართველო გააგრძელებს საერთაშორისო სამშვიდობო, სტაბილიზაციისა და კრიზისების მართვის ოპერაციებში მონაწილეობას.

განათლება და მეცნიერება

განათლებისა და მეცნიერების სისტემის განვითარება და სრულყოფა საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი უმთავრესი პრიორიტეტული მიმართულებაა. ამიტომ, საქართველოს მთავრობა უზრუნველყოფს, რომ მთელ საგანმანათლებლო სივრცეში გარანტირებული იყოს შესაბამისი დაწესებულებების სასწავლო-აკადემიური თავისუფლება და ადმინისტრაციული და ფინანსური მართვის ავტონომიურობის მაღალი დონე.

არსებული ვითარებისა და მძიმე სოციალური ფონის გათვალისწინებით, ძირეული რეფორმების განსახორციელებლად ნიადაგის მომზადების, აგრეთვე შესაფერისი და ჯანსაღი გარემოს შექმნის მიზნით, საქართველოს მთავრობამ მიმდინარე წელს განახორციელა მთელი რიგი ღონისძიებები, როგორიცაა: სისტემის დეპოლიტიზაცია, მანდატურის სამსახურის რეფორმა, განათლების სისტემის ეფექტიანი მართვის მექანიზმების შექმნა, სწავლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად განათლების ყველა დონეზე ფართომასშტაბიანი და ეფექტიანი პროგრამების განხორციელება (უფასო სახელმძღვანელოები, სასკოლო ავტობუსები, 17 უფასო მიმართულება ბაკალავრიატის დონეზე, განახლებული და გაზრდილი სოციალური პროგრამები ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის დონეებზე, დოქტურანტურის დაფინანსება, ინკლუზიური განათლებისა და სერვისების დაფინანსება და ა.შ). გატარებული ღონისძიებები დასახული მიზნის მიღწევის აუცილებელი წინაპირობაა.

მთავრობის პროგრამის ფარგლებში განხორციელებულმა მოქმედებებმა ხელშემწყობი გარემო შექმნა სტრატეგიული განვითარებისათვის. მთავრობა გააგრძელებს განათლების სისტემის მონიტორინგის, შეფასების სქემისა და მექანიზმების განვითარებას და უზრუნველყოფს შესაბამისი დოკუმენტების საჯაროობას.

დაიხვეწება განათლების დაფინანსების მექანიზმები; ეტაპობრივად გაიზრდება სახელმწიფო ხარჯები განათლებაზე, ამაღლდება განათლების ხარისხი; უზრუნველყოფილი იქნება ინკლუზია და განათლების უწყვეტობა სისტემის ყველა დონეს შორის.

განხორციელდება ზოგადი განათლების სტრატეგიის მოდიფიცირება, რომელიც ორიენტირებული იქნება ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობაზე, რაც გულისხმობს ნებისმიერი შესაძლებლობის მქონე მოსწავლისათვის ხელშემწყობი გარემოსა და პროგრამების შექმნას, მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლებას, მოტივაციის გაზრდასა და მათი შეფასების სისტემის სრულყოფას, აგრეთვე საგანმანათლებლო რესურსების განვითარებას.

გაიზრდება ადამიანური რესურსების კონკურენტუნარიანობა შრომის ბაზარზე და მათი დასაქმების შესაძლებლობები პროფესიული განათლების ხარისხისა და ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების გზით, რაც გულისხმობს პროფესიული პროგრამების მრავალფეროვნების, მათი შრომის, ბაზრის მოთხოვნებთან მჭიდრო კავშირის, ნებისმიერი ასაკისა და შესაძლებლობის მქონე პირისათვის ხელშემწყობი გარემოს უზრუნველყოფას. განვითარდება საგანმანათლებლო რესურსები, ამაღლდება პროფესიული სასწავლებლების მასწავლებელთა კვალიფიკაცია, განვითარდება პროფესიული სასწავლებლების ძლიერი რეგიონალური ქსელი და გაიზრდება პროფესიული განათლების მიმზიდველობა.

უზრუნველყოფილი იქნება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტონომია და აკადემიური თავისუფლება. კანონმდებლობით განისაზღვრება და დაინერგება მართვის გამჭვირვალე და დემოკრატიული პრინციპები. უზრუნველყოფილი იქნება აკადემიური პერსონალისა და სტუდენტების ჩართულობა მართვის პროცესებში.

თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისი სამეცნიერო კვლევების უზრუნველსაყოფად შემუშავებული სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში, შეიქმნება ქმედითი სისტემა, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოში არსებული სამეცნიერო პოტენციალის მაქსიმალურად რეალიზებას. მიმდინარეობს ფუნდამენტური და გამოყენებითი კვლევების ორგანიზებისა და მხარდაჭერის ახალი, ევროპული ტიპის სისტემის ფორმირება. მთავრობის პრიორიტეტების გათვალისწინებით მნიშვნელოვნად გაიზრდება

მეცნიერების დაფინანსება; ამაღლდება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო პოტენციალი, უმთავრეს ამოცანად გამოცხადდება ნიჭიერი ახალგაზრდების მეცნიერებაში მოზიდვა.

დაიხვეწება სპეციალური სასწავლო პროგრამები უცხოეთში მცხოვრებ ჩვენს თანამემამულეებში ქართული ეროვნული ცნობიერების შენარჩუნებისა და განმტკიცებისათვის. ხელი შეეწყობა საქართველოს სახელმწიფო ენის სწავლების პოპულარიზაციას უცხოეთში მცხოვრებ იმ თანამემამულეთა შორის, რომლებიც ვერ ფლობენ ან სათანადოდ ვერ ფლობენ სახელმწიფო ენას, აგრეთვე იმ უცხოელთა შორის, რომლებსაც მისი შესწავლის სურვილი ექნებათ.

დიასპორაზე ზრუნვა

მთავრობა განსაკუთრებულ ყურადღებას დაუთმობს უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეებს, მათ ჩართულობას ქართულ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურულ ურთიერთობებში, აგრეთვე კავშირების განმტკიცებას საქართველოსა და იმ ქვეყნებს შორის, სადაც საქმიანობენ ჩვენი თანამემამულეები. ამ მიზნით, საქართველოს მთავრობა გეგმავს შექმნას უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეთა სოციალური ქსელი, რომლის მეშვეობითაც, ერთი მხრივ, განხორციელდება უცხოეთში მცხოვრები თანამემამულეებისა და დიასპორული ორგანიზაციების შესახებ ინფორმაციის სისტემატიზაცია, აღნუსხვა და გამოყენება, ხოლო, მეორე მხრივ, – გამარტივდება საქართველოს მთავრობის კომუნიკაცია მათთან და მათთვის ამ გზით სხვადასხვა მომსახურების მიწოდება.

დიასპორული ორგანიზაციების სათანადო აღრიცხვის, მათთან ოპერატიული კომუნიკაციის და დიასპორული ღონისძიებების მასშტაბურად დაგეგმვა-განხორციელების მიზნით შეიქმნება დიასპორული ორგანიზაციების რეესტრი, სადაც თავს მოიყრის ინფორმაცია საზღვარგარეთ არსებული ქართული დიასპორული ორგანიზაციების, მათი დამფუძნებლებისა და ხელმძღვანელების, ორგანიზაციის მიზნებისა და განხორციელებული საქმიანობის შესახებ.

ახლებურად მოხდება უცხოეთში მცხოვრები თანამემამულის სტატუსის გააზრება, დეტალურად განისაზღვრება ის უპირატესობები, რაც ექნება უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეს.

მთავრობა განსაკუთრებულად შეუწყობს ხელს უცხოეთში ქართული ახალგაზრდული ორგანიზაციების დაფუძნებასა და მათ საქმიანობას.

კულტურა

კულტურის სფეროში გასატარებელი ღონისძიებების შედეგად საქართველო თანამედროვე სამყაროს ღირსეული წევრი გახდება. ამ მიზნით შემუშავდება კულტურის განვითარების სტრატეგიული გეგმა. გაგრძელდება ისეთი პრინციპების გატარება, როგორიცაა: საქართველოს მოქალაქეების თავისუფალი საქმიანობა კულტურის სფეროში და შემოქმედებით პროცესში ხელისუფლების ჩაურევლობის უზრუნველყოფა. გამორიცხული იქნება ხელისუფალთა მხრიდან ერთპიროვნული გადაწყვეტილებები.

ხელი შეეწყობა ქართული კულტურული სივრცის მსოფლიოს კულტურულ სივრცეში ინტეგრაციას საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობების მხარდაჭერის ღონისძიებებით. კულტურული მემკვიდრეობა დაცული იქნება მსოფლიოში აღიარებული სტანდარტების შესაბამისად. რეაბილიტაციის პროცესი წარიმართება საერთაშორისო სტანდარტების, იუნესკოსა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინებით. მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგმება კულტურული მემკვიდრეობის პოპულარიზაციის მიზნით.

საგანგებო ღონისძიებები გატარდება ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის, დასაცავად. სახელმწიფო ენაზე იზრუნებს სახელმწიფო, რათა გარანტირებული იყოს ქართული ენის კონსტიტუციური სტატუსის დაცვა. შემუშავდება და ამოქმედდება კანონი სახელმწიფო ენის შესახებ.

მნიშვნელოვანი როლი მიენიჭება სახელოვნებო განათლების სასწავლებლების სახელმწიფო ხელშეწყობას. სახელმწიფო პროგრამების პრიორიტეტების შესაბამისად მოხდება საუკეთესო პროექტების შერჩევა და ხელის შეეწყობა მათ განხორციელებას.

მნიშვნელოვანი იქნება რეგიონებში კულტურული ცხოვრების აღორძინება და განვითარება, რაც გამოიხატება რეგიონების კინოთეატრების აღჭურვით, მუნიციპალიტეტებთან ერთად კულტურისა და დასვენების პარკების რეაბილიტაციით, კლასიკური მუსიკის პოპულარიზაციის, სახელოვნებო სკოლების პედაგოგთა და მოსწავლეების მეთოდური დახმარების ღონისძიებებით, ფოლკლორული ანსამბლების ტექნიკური მხარდაჭერით, თეატრალური დასებისა და სტუდიების საქმიანობის ხელშეწყობითა და პოპულარიზაციით. ასევე მნიშვნელოვანია რეგიონებში თანამედროვე საესტრადო მუსიკის ხელშეწყობის ღონისძიებების ჩატარება.

კულტურის სფეროს მდგრადობის უზრუნველყოფის მიზნით მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგმება კულტურის სფეროში კერძო ინვესტიციების მოსაზიდად.

სპორტი და ახალგაზრდობა

გაგრძელდება სპორტული ფედერაციებისა და ახალგაზრდული ორგანიზაციების საქმიანობაში ჩაურევლობის პოლიტიკა.

ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის განვითარებისათვის ხელშეწყობა სახელმწიფოს ერთ-ერთი პრიორიტეტია. თავისუფალი დროის გამოყენების საუკეთესო ალტერნატივად ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრება საზოგადოების განვითარების მნიშვნელოვანი ასპექტია.

სპორტში არსებული ვითარების შესწავლის, კვლევისა და ანალიზის საფუძველზე დამტკიცდება სპორტის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკის დოკუმენტი და სპორტის განვითარების თანამიმდევრული მოკლე-, საშუალო- და გრძელვადიანი სტრატეგიული გეგმა, რომლის ძირითადი მიმართულება იქნება ხელმისაწვდომობა.

ევროპული გამოცდილების გათვალისწინებით მიღებული იქნება სპორტის შესახებ ახალი კანონი; მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაიწყება არსებული სპორტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და მშენებლობა, რეგიონებში სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ცენტრების შექმნა და მათი აღჭურვა მოდერნიზებული ინვენტარით.

ახლად დაფუძნებული ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი მუშაობას დაიწყებს თანამედროვე ევროპული სტანდარტების შესაბამისი საგანმანათლებლო სისტემით და გახდება სასპორტო განათლების რეგიონალური ცენტრი. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა პროფესიული სპორტული განათლების, აგრეთვე სპორტის მეცნიერებისა, მათ შორის, სპორტის მედიცინისა და სპორტის სამართლის განვითარებას. ადამიანის სწორ ფიზიკურ განვითარებაზე ზრუნვა სპეციალისტების საქმიანობის საგანი უნდა გახდეს.

ახალგაზრდობა ქვეყნის გრძელვადიანი განვითარების ერთ-ერთი ძირითადი რესურსია. საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით განხორციელდება ახალგაზრდობის პრობლემებისა და გამოწვევების კვლევა, რომელიც საფუძვლად დაედება ქვეყნის ახალგაზრდული პოლიტიკის განხორციელების რეფორმირებულ სამოქმედო გეგმას.

კანონმდებლობით დარეგულირდება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ახალგაზრდობის მონაწილეობა ადგილობრივი და ცენტრალური ხელისუფლების დონეზე, განისაზღვრება მათი საქმიანობის ფორმები.

შემუშავდება სტრატეგია არაფორმალური განათლების აღიარებისათვის და შესაბამისი სტანდარტები არაფორმალური განათლების სფეროში; მხარდაჭერილი იქნება მოხალისეობა.

ქვეყნის ყველა რეგიონში დაიწყება ახალგაზრდული ცენტრების ინფრასტრუქტურის განვითარება; ცენტრების ფუნქციონირებისათვის შემუშავდება ევროპული სტანდარტების შესაბამისი ახალგაზრდული პროგრამები.

სახელმწიფოებრივი აზროვნების, ევროპული, დემოკრატიული და სამოქალაქო ღირებულებების პოპულარიზაციის მიზნით დაიხვეწება ახალგაზრდული არასამთავრობო ორგანიზაციების მხარდაჭერის პროგრამა.

რეგიონებში მცხოვრები ახალგაზრდების დასაქმების, ასევე ადგილობრივი ახალგაზრდული არასამთავრობო სექტორის წახალისების მიზნით, გაგრძელდება მასშტაბური რეგიონალური საგრანტო კონკურსები სხვადასხვა პროგრამული პრიორიტეტის შესაბამისად.

რეგიონში მცხოვრები, განსაკუთრებული საჭიროების მქონე ახალგაზრდების გააქტიურებისა და ინტეგრირების მიზნით განხორციელდება სპეციალური ადაპტირებული პროგრამები. ახალგაზრდობის თვითრეალიზაციისა და ნიჭის გამოვლენის მიზნით განხორციელდება შესაბამისი კულტურულ-შემოქმედებითი, სამეცნიერო და სპორტული ღონისძიებები.

ქვეყნის ახალგაზრდობის ევროატლანტიკურ სივრცესთან დაახლოების მიზნით, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და პარტნიორ სახელმწიფოებთან თანამშრომლობის საფუძველზე განხორციელდება შესაბამისი ახალგაზრდული პროგრამები.

თავი II

ძირითადი საბიუჯეტო და მაკროეკონომიკური პარამეტრები

მაკროეკონომიკური პოლიტიკის ამოცანები

საშუალოვადიან პერიოდში ქვეყნის მაკროეკონომიკური პოლიტიკა მიმართული იქნება მაკროეკონომიკური სტაბილურობის უზრუნველყოფისაკენ, რომლის მისაღწევად ძირითადი პრიორიტეტებია:

- ეკონომიკის სტაბილიზაცია და მომდევნო ეტაპზე ეკონომიკის მდგრადი და მაღალი ტემპით ზრდა;
- ინფლაციის დონის ერთნიშნა მაჩვენებლის შენარჩუნება;
- უმუშევრობის დონის შემცირება;
- საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება;

მაკროეკონომიკური მიმოხილვა და პროგნოზი

ცხრილი1. ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორები

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	ფაქტ.	ფაქტ.	ფაქტ.	მოსალ.	პროგნ.	პროგნ.	პროგნ.	პროგნ.
რეალური მშპ (ზრდის ტემპი)	6.3	7.2	6.2	2.5	5.0	5.0	5.0	5.0
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	20,743.4	24,344	26,167.3	27,009.2	29,352.3	31,744.5	34,331.7	37,129.7
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე (აშშ დოლარი)	2,623	3,215.4	3,519.6	3,592.1	3,834.8	4,147.3	4,485.3	4,850.9
სამომხმარებლო ფასების ინდექსი (საშუალო პერიოდის განმავლობაში)	7.1	8.5	-0.9	0.0	3.5	3.0	3.0	3.0
მიმდინარე ანგარიში (პროცენტულად მშპ-თან)	-10.2	-12.3	-11.1	-5.7	-5.3	-3.5	-1.5	1.0

ა. ეკონომიკური ზრდა

მიმოხილვა

2012 წელს წინა წელთან შედარებით, მთლიანი შიდა პროდუქტი 6.2%-ით გაიზარდა, ნომინალურ გამოხატულებაში 26.2 მლრდ ლარს გაუტოლდა. გასულ წელს მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა საფინანსო საქმიანობის, დამამუშავებელი მრეწველობის, მშენებლობის, სასტუმროები და რესტორნების,

კავშირგაბმულობის, ვაჭრობის და ტრანსპორტის დარგებში. ამ დარგებმა განაპირობეს მშპ-ის 4.2%-იანი ზრდა, რაც მთლიანი შიდა პროდუქტის საერთო ზრდის 68.6%-ს შეადგენს.

მრეწველობა

2012 წელს მრეწველობის დარგში შექმნილი დამატებული ღირებულება 10.4 %-ით გაიზარდა. წლის განმავლობაში მრეწველობის დარგის სფეროების განვითარება შემდეგნაირად გამოიყურებოდა: დამამუშავებელ მრეწველობაში წარმოების მოცულობა 13.6%-ით გაიზარდა, სამთომომპოვებელ მრეწველობაში 6.6%-იანი ზრდა დაფიქსირდა, ელექტროენერგიის, აირისა და წყალმომარაგების სფერო კი 0.5%-ით შემცირდა. მრეწველობის წილი მშპ-ის დარგობრივ სტრუქტურაში 2011 წელთან შედარებით 0.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და მშპ-ის 12.1% შეადგინა.

სოფლის მეურნეობა

2011 წლისაგან განსხვავებით, 2012 წელს კლება დაფიქსირდა სოფლის მეურნეობაში. ამ დარგში შექმნილი რეალური დამატებული ღირებულება 3.7 %-ით შემცირდა. სოფლის მეურნეობის ხარჯზე მშპ 0.3%-ით შემცირდა.

საფინანსო საქმიანობა, მშენებლობა, ვაჭრობა და კავშირგაბმულობა

2012 წელს ყველაზე მეტად გაიზარდა საფინანსო საქმიანობის, მშენებლობის, სასტუმროები და რესტორნები, კავშირგაბმულობის და ვაჭრობის დარგები. ამ დარგებში შექმნილი დამატებული ღირებულება გაიზარდა:

- საფინანსო საქმიანობაში 15.0%-ით;
- მშენებლობაში 13.6%-ით;
- სასტუმროების და რესტორნების დარგში 11.3%-ით;
- კავშირგაბმულობაში 9.9%-ით;
- ვაჭრობა 7.2%-ით.

წინასწარი მონაცემების მიხედვით 2013 წლის მეოთხე კვარტალში მთლიანი შიდა პროდუქტი 6.9% გაიზარდა, ხოლო წლიური ზრდამ 3.1% შეადგინა.

2013 წლის სამ კვარტალში წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი 1.7%-ით გაიზარდა და ნომინალურ გამოხატულებაში 19.2 მილიარდი ლარი შეადგინა.

ამ პერიოდში მშპ-ის ზრდაში ყველაზე მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს ვაჭრობის და სოფლის მეურნეობის დარგებმა. ამ დარგებმა განაპირობეს მშპ-ის 1.2%-ით ზრდა, რაც მთლიანი შიდა პროდუქტის საერთო ზრდის 70.6%-ს შეადგენს.

2013 წლის სამ კვარტალში, 2012 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით წარმოების მოცულობის ყველაზე მეტი ზრდა დაფიქსირდა სოფლის მეურნეობის (9.0%), საფინანსო საქმიანობის (7.6%), ოპერაციები უძრავი ქონებით (6.3%), დამამუშავებელი მრეწველობის (4.5%) და ვაჭრობის (4.5%) დარგებში.

პროგნოზი

მთლიანი შიდა პროდუქტი

2014 წელს ნავარაუდევია რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტის 5,0%-იანი ზრდა, რომელიც ნომინალურ გამოხატულებაში 29.0 მლრდ ლარს გადააჭარბებს. ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში, პროგნოზული გათვლებით, მშპ-ის ზრდის საშუალო წლიური მაჩვენებელი 5%-ის ფარგლებში იქნება.

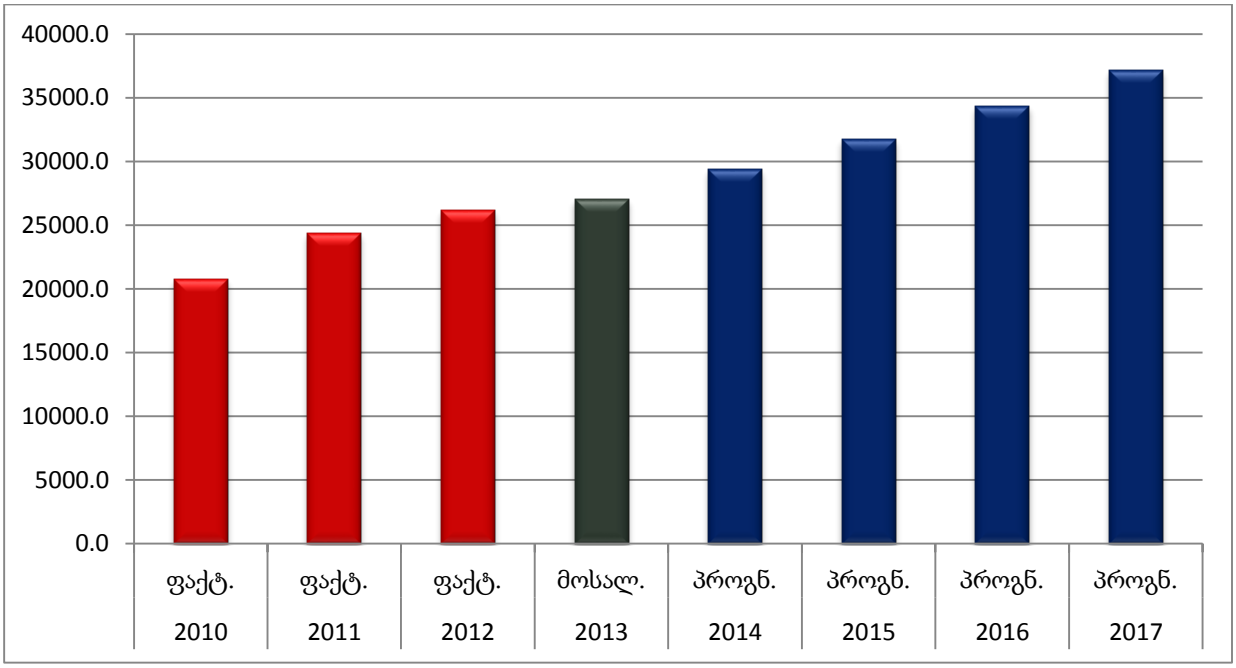

ინვესტიციები

2013 წელს, 2012 წელთან შედარებით, მოსალოდნელია კერძო ინვესტიციების ნომინალური მოცულობის ზრდა, რომელიც მშპ-ის 29.3%-ს მიაღწევს. შემდგომი ოთხი წლის განმავლობაში კერძო ინვესტიციებს ზრდის ტენდენცია ექნება და 2017 წლისთვის სავარაუდოდ მშპ-ის 31.8%-ს შეადგენს.

ბ. საგარეო სექტორი

მიმოხილვა

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი

ეროვნული ბანკის ინფორმაციით 2012 წელს მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითმა სალდომ 1 853.7 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც მშპ-ის მიმართ 11.7%-ია.

სავაჭრო ბრუნვა

სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ინფორმაციით 2012 წელს საგარეო სავაჭრო ბრუნვა წინა წელთან შედარებით 11%-ით გაიზარდა და 10 220.0 მლნ დოლარი შეადგინა. აქედან ექსპორტი 2 377.0

მლნ დოლარი იყო, ხოლო იმპორტი 7 842.0 მლნ დოლარი, რაც შესაბამისად 9 და 11 პროცენტებით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

2013 წელს 2012 წელთან შედარებით საგარეო სავაჭრო ბრუნვა 6%-ით გაიზარდა და 10 784 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. აქედან ექსპორტი იყო 2 909 მლნ აშშ დოლარი (22%-ით მეტი) და იმპორტი 7 874 მლნ აშშ დოლარი (0.4%-ით მეტი).

2013 წელს საქონელბრუნვის მოცულობის მიხედვით, საქართველოს უმსხვილეს პარტნიორ ქვეყნებს შორის პირველი ადგილი თურქეთს უკავია, რომლის წილი მთლიანი საქონელბრუნვის 14.2%-ს შეადგენს. მას მოსდევს აზერბაიჯანი (12.5%), უკრაინა (7.4%), რუსეთი (7.2%) და ა.შ.

ექსპორტში 24.4%-ით პირველ ადგილზე აზერბაიჯანია, მეორეზე სომხეთი 10.9%, მესამეზე უკრაინა 6.6%, მეოთხე პოზიციაზე იმყოფება რუსეთი 6.5% და ა.შ.

იმპორტში პირველი ადგილი 17.1%-ით თურქეთს უჭირავს. შემდეგ მოდიან აზერბაიჯანი (8.1%), უკრაინა (7.6%), რუსეთი (7.5%), ჩინეთი (7.2%), და ა.შ.

რაც შეეხება ვაჭრობის სასაქონლო სტრუქტურას, ამ მიმართულებითაც მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ შეინიშნება. საქონლის ექსპორტში პირველ ადგილზე 24.2%-ით მსუბუქი ავტომობილებია, შემდეგ პოზიციებზე იმყოფებიან ფეროშენადნობები (7.9%), თხილი და სხვა კაკალი (5.7%), სპილენძის მადნები და კონცენტრატები (5.6%), აზოტოვანი სასუქები (4.5%) და ა.შ.

იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში კი პირველ ადგილზე 12.1%-ით ნავთობი და ნავთობპროდუქტებია. შემდეგ მოდის მსუბუქი ავტომობილები (9.0%), ნავთობის აირები და აირისებრი ნახშირწყალბადები (3.8%), სამკურნალო საშუალებები (3.6%), ხორბალი (2.3%) და ა.შ.

პროგნოზი

სავაჭრო ბრუნვა და მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი

2013 წელს 2012 წელთან შედარებით მოსალოდნელი მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის წილი მშპ-ის მიმართ 5.4 პროცენტული პუნქტით შემცირდება. საპროგნოზო პერიოდში მოსალოდნელია საგარეო სავაჭრო ბრუნვის ზრდა. პროგნოზული გათვლებით, 2013-2017 წლებში ექსპორტის ზრდის ტემპები გადააჭარბებს იმპორტის ზრდის ტემპებს და 2014 წლიდან მნიშვნელოვან შემცირებას დაიწყებს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფარდობითი მაჩვენებელი. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის წილი მშპ-ს მიმართ 2013 წლისათვის -5.7%-ის, ხოლო 2014 წლისათვის კი -5.3%-ის დონეზეა მოსალოდნელი. გარეგანი შოკების არარსებობის შემთხვევაში შემდგომ წლებში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს შემცირების ტენდენცია ექნება და საშუალოვადიან პერიოდში მკვეთრად გაუმჯობესდება.

გ. მონეტარული სექტორი

მიმოხილვა

სამომხმარებლო ფასები

2012 წელს, წლიურმა ინფლაციამ (გასული წლის დეკემბერთან შედარებით) -1.4%, ხოლო საშუალოწლიურმა ინფლაციამ -0.9% შეადგინა.

12 თვიან ინფლაციაზე მნიშვნელოვანი გავლენა სამომხმარებლო კალათის ორმა სასაქონლო ჯგუფმა მოახდინა. სურსათი და უალკოჰოლო სასმელებმა სამომხმარებლო ფასები 1.09%-ით შეამცირა, ხოლო ჯანმრთელობის დაცვამ 0.21%-ით გაზარდა.

2013 წელს წლიურმა ინფლაციამ 2.4%, ხოლო საშუალოწლიურმა ინფლაციამ -0.5% შეადგინა.

12 თვიან ინფლაციაზე მნიშვნელოვანი გავლენა სამომხმარებლო კალათის ორმა სასაქონლო ჯგუფმა მოახდინა. სამომხმარებლო ფასები სურსათმა და უალკოჰოლო სასმელებმა და ალკოჰოლური სასმელები და თამბაქომ შესაბამისად 1.75 და 0.4 პროცენტით გაზარდა.

პროგნოზული შეფასებებით 2014-2017 წლებისათვის სამომხმარებლო ფასების საშუალოწლიური ცვლილება 3%-ის ფარგლებშია მოსალოდნელი.

ლარის გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ

2012 წლის განმავლობაში ლარის გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ უმნიშვნელო რყევებით ხასიათდებოდა. 2012 წლის ბოლოს ლარის საშუალოთვიური კურსი 0.02%-ით გამყარდა და 1.66 ლარი/აშშ დოლარი შეადგინა. ლარის საშუალოწლიური კურსი კი 2.1%-ით გამყარდა და 1.65 ლარი/აშშ დოლარის დონეზე დაფიქსირდა.

2013 წელს ლარის საშუალო თვიური გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ 3.2%-ით გაუფასურდა და 1.713 ლარი შეადგინა ერთ აშშ დოლარზე. ლარის საშუალოწლიური კურსი კი 0.73%-ით გაუფასურდა და 1.663 ლარი/აშშ დოლარის დონეზე დაფიქსირდა.

ფულის მასა

ეროვნული ბანკის მონაცემებით, 2012 წლის დეკემბერში 2011 წლის დეკემბერთან შედარებით სარეზერვო ფულის მასა 12.2%-ით გაიზარდა და 3 255.1 მლნ ლარი შეადგინა. ამავე პერიოდში M3 ფართო ფულის აგრეგატი 11.4%-ით გაიზარდა და 7 903.7 მლნ ლარის შეადგინა, აგრეთვე 7.6%-ით გაიზარდა M2 ფულის მასა და 4 069.2 მლნ ლარის დონეზე დაფიქსირდა.

ამავე პერიოდში დეპოზიტების მოცულობა გაიზარდა 12.3%-ით, მათ შორის ეროვნულ ვალუტაში შემცირდა 7.5%-ით, ხოლო დეპოზიტები უცხოურ ვალუტაში გაიზარდა 15.7%-ით.

2013 წლის დეკემბერში 2012 წლის დეკემბერთან შედარებით M3 ფართო ფულის აგრეგატი 24.5%-ით გაიზარდა და 9 836.6 მლნ ლარის ექვივალენტი შეადგინა, ხოლო M2 ფულის მასა 33.2%-ით გაიზარდა და 5 418.4 მლნ ლარის დონეზე დაფიქსირდა.

2013 წელს დეპოზიტების მოცულობა გაიზარდა 24.9%-ით, მათ შორის ეროვნულ ვალუტაში 39.7%-ით, ხოლო უცხოურ ვალუტაში 15.2%-ით.

ფისკალური პოლიტიკა

2012 წელს 2011 წელთან შედარებით ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების წილი მშპ-ის მიმართ 0.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 7.6 მლრდ ლარი შეადგინა, ხოლო ნაერთი ბიუჯეტის მიმდინარე ხარჯების წილი მშპ-ის მიმართ 0.3 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 6.1 მლრდ ლარი შეადგინა.

2012 წელს, წინა წელთან შედარებით, 1.6 პროცენტული პუნქტით შემცირდა მთავრობის ვალის წილი მშპ-თან მიმართებაში და 34.9 %-ს გაუტოლდა. მთავრობის ვალს მშპ-სთან მიმართებაში კლებადი ტენდენცია ექნება 2013-2017 წლებშიც.

გრძელვადიანი პერიოდისთვის **მთავრობის სტრატეგიაა** ფისკალური მდგომარეობის კიდევ უფრო გაუმჯობესება, რაც უზრუნველყოფს ეკონომიკური ზრდის მაღალი ტემპის შენარჩუნებას და მაკროეკონომიკურ სტაბილურობას;

2014-2017 წლებისთვის ***ფისკალური პოლიტიკის ამოცანებს*** წარმოადგენს:

- სახსრების მიმართვა ისეთ პრიორიტეტულ მიმართულებებზე, როგორიცაა საპენსიო უზრუნველყოფა, სოციალური სფერო, ჯანდაცვა განათლება, სოფლის მეურნეობა,

ინვესტიციები ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვისა და მოსახლეობის დასაქმებისათვის;

- ბიუჯეტის დეფიციტის ნიშნულის ისეთი მოცულობის ფარგლებში შენარჩუნება, რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკურ სტაბილურობას;
- სახელმწიფო ფინანსების მართვის შემდგომი სრულყოფა.

საქართველოს 2012 წლის ბიუჯეტის შესრულების მაჩვენებლები

საქართველოს ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების სახით 2012 წელს მობილიზებულია 7 673.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 99.7%-ია (ცხრილი 2).

გადასახადების სახით მობილიზებულია 6 671.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 100.2 %-ია. გადასახადების ფაქტიური მაჩვენებელი 2011 წელთან შედარებით 8.7 %-ით გაიზარდა, ხოლო მშპ-თან მიმართებაში 25.5% შეადგინა. მათ შორის :

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1 764.8 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 750.0 მლნ ლარი) 100.8%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 6.8%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 851.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (844.0 მლნ ლარი) 100.8%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 3.3%-ია.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 3 040.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3 070.3 მლნ ლარი) 99.0%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 11.6%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 659.6 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (644.0 მლნ ლარი) 102.4%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 2.5%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 90.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (90.0 მლნ ლარი) 100.1%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.3%-ია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 230.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (232.0 მლნ ლარი) 99.1%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.9%-ია.
- სხვა გადასახადის სახით მობილიზებულია 35.2 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (30.0 მლნ ლარი) 117.4%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.1%-ია.

გრანტების სახით მობილიზებულია 270.9 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 85.1%-ია.

სხვა შემოსავლების სახით მობილიზებულია 731.2 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 101.6%-ია.

ცხრილი 2. ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები

მლნ ლარი

დასახელება	ნაერთი ბიუჯეტი				
	გეგმა	ფაქტი	+/-	%	% მშპ-თან
შემოსავლები	**7,698.3**	**7,673.0**	**-25.2**	**99.7**	**29.3**
გადასახადები	**6,660.0**	**6,671.0**	**11.0**	**100.2**	**25.5**
საშემოსავლო გადასახადი	1,750.0	1,764.8	14.8	100.8	6.8
მოგების გადასახადი	844.0	851.0	7.0	100.8	3.3
დამატებული ღირებულების გადასახადი	3,070.0	3,040.3	-29.7	99.0	11.6
აქციზი	644.0	659.6	15.6	102.4	2.5
იმპორტის გადასახადი	90.0	90.1	0.1	100.1	0.3
ქონების გადასახადი	232.0	230.0	-2.0	99.1	0.9
სხვა გადასახადი	30.0	35.2	5.2	117.4	0.1
გრანტები	**318.3**	**270.9**	**-47.4**	**85.1**	**1.0**
სხვა შემოსავლები	**720.0**	**731.2**	**11.2**	**101.6**	**2.8**

არაფინანსური აქტივების რეალიზაციიდან მობილიზებულ იქნა 169.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (160.0 მლნ ლარი) 105.6%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.6%-ია.

ფინანსური აქტივების (ვალუტა და დეპოზიტების გარეშე) რეალიზაციიდან მობილიზებულ იქნა 42.3 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (41.5 მლნ ლარი) 101.9 %-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.2%-ია.

ვალდებულებების ზრდის ხარჯზე 2012 წელს მობილიზებულ იქნა 748.2 მლნ ლარი, რაც მთლიანი შიდა პროდუქტის 2.9%-ს შეადგენს.

2012 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტით გამოყოფილი ასიგნებები სხვადასხვა სფეროების მიხედვით შემდეგნაირად გადანაწილდა:

- ***სოციალური სფერო*** *- 1 617,6 მლნ ლარი;*
- ***განათლება*** *- 652,5 მლნ ლარი;*
- ***ჯანმრთელობის დაცვა*** *- 373,8 მლნ ლარი;*
- ***ენერგეტიკა*** *- 99,5 მლნ ლარი;*
- ***ტრანსპორტი*** *- 385,1 მლნ ლარი;*
- ***დასვენება, კულტურა, სპორტი, რელიგია*** *- 196.1 მლნ ლარი;*
- ***თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება*** *- 1 573,6 მლნ ლარი.*

➢ 2012 წლის 1 სექტემბრიდან შემოღებულ იქნა საპენსიო პაკეტი, რომელიც განკუთვნილია მხოლოდ ასაკით პენსიონერებისათვის. საპენსიო პაკეტით განსაზღვრული ნომინალური ფულადი კომპონენტი 67 წლამდე პენსიონერთათვის შეადგენდა 110, ხოლო 67 წლის ზემოთ ასაკის პენსიონერთათვის - 125 ლარს, ამასთან საპენსიო პაკეტი მოიცავდა საპენსიო ასაკის მქონე პირთა 15 ლარიან დაზღვევას. მთლიანობაში საპენსიო უზრუნველყოფისათვის მიიმართა 1 061.4 მლნ ლარი;

➢ 1.2 მილიონზე მეტი ოჯახი უზრუნველყოფილი იყო ელექტროენერგიის (20 ლარის ოდენობით) ვაუჩერებით, რაზედაც მიიმართა 25.7 მლნ ლარი;

- 2012 წელს შესაბამისი ბენეფიციარების სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფისათვის მიიმართა 271,2 მლნ ლარი;
- 2012 წლის 1 სექტემბრიდან გაფართოვდა სახელმწიფო დაზღვევით მოსარგებლე ბენეფიციართა წრე და მთლიანობაში ქვეყნის მასშტაბით საქართველოს მოქალაქეებისათვის სამედიცინო დაზღვევის ფინანსური ხელმისაწვდომობის მიზნით მიიმართა 153.3 მლნ ლარი.
- 2012 წლის ივლისში და აგვისტოში საქართველოს რეგიონებში განვითარებული სტიქიური მოვლენების შედეგების სალიკვიდაციოდ მიმართული იქნა 80.2 მლნ ლარი
- საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაციისათვის მიიმართა 369,4 მლნ ლარზე მეტი;
- ურბანული და რეგიონული წყალმომარაგებისა და წყალარინების გაუმჯობესებისათვის და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის მიიმართა 281,2 მლნ ლარზე მეტი;
- სხვადასხვა რეგიონში ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსების მიზნით საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან მიიმართა 379,0 მლნ ლარი, ხოლო სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში 49,9 მლნ ლარი;
- შეძენილ იქნა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ზრდისათვის აუცილებელი 2 500 ერთეულამდე სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა და ტექნოლოგიური მოწყობილობები, რისთვისაც მიიმართა 74.5 მლნ ლარი;
- რთველის ხელშეწყობის ღონისძიებებზე მიიმართა 47.0 მლნ ლარამდე, ხოლო სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ინტენსიფიკაციაზე და სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაციაზე - 60,9 მლნ ლარი;
- იძულებით გადაადგილებულ პირთა სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაციისათვის მიიმართა 60,3 მლნ ლარამდე;
- საგანმანთლებლო დაწესებულებების რეაბილიტაციისათვის მიიმართა 71,6 მლნ ლარი;
- სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაციასა და აღჭურვაზე მიიმართა 13,1 მლნ ლარი მეტი;
- საქართველოს ენერგოსისტემის გასაუმჯობესებლად მიიმართა 270,6 მლნ ლარზე მეტი;
- მოსახლეობის ელექტროენერგიისა ვაუჩერებით უზრუნველყოფისათვის მიიმართა 26,3 მლნ ლარზე მეტი;
- სასჯელაღსრულების დაწესებულებათა მშენებლობა-რეაბილიტაციის დასაფინანსებლად მიიმართა 24.0 მლნ ლარამდე;
- პირველკლასელი და წარჩინებული მოსწავლეების და მათი დამრიგებლების სპეციალური სასწავლო პროგრამით აღჭურვილი „ნეთბუკებით“ უზრუნველყოფისათვის 2012 წელს მიიმართა 23,5 მლნ ლარამდე;
- საპარლამენტო არჩევნების ჩატარების ღონისძიებებისათვის საანგარიშო პერიოდში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიიმართა 27,8 მლნ ლარი;

საქართველოს 2013 წლის ბიუჯეტის შესრულების წინასწარი მაჩვენებლები

საქართველოს 2013 წლის ბიუჯეტის შესრულების მაჩვენებლები

საქართველოს 2013 წლის ნაერთ ბიუჯეტში შემოსავლების სახით მობილიზებულია 7 405.7 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 93.3%-ია.

გადასახადების სახით მობილიზებულია 6 659.3 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 91.4%. ხოლო მშპ-თან მიმართებაში 24.7% შეადგინა. მათ შორის:

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1 934.3 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 939.0 მლნ ლარი) 99.8%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 7.2%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 806.5 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (924.0 მლნ ლარი) 87.3%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 3.0%-ია.

- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 2 847.9 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3 402.0 მლნ ლარი) 83.7%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 10.5%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 722.2 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (633.0 მლნ ლარი) 108.9%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 2.7%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 89.4 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (104.0 მლნ ლარი) 85.9%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.3%-ია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 230.7 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (232.0 მლნ ლარი) 99.5%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.9%-ია.
- სხვა გადასახადის სახით მობილიზებულია 28.2 მლნ ლარი.

გრანტების სახით მობილიზებულია 207.6 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 102.5%-ია.

სხვა შემოსავლების სახით მობილიზებულია 538.9 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის 119.8%-ია.

არაფინანსური აქტივების კლებიდან მიღებულმა შემოსულობამ 125.7 მლნ ლარი შეადგინა, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (150.0 მლნ ლარი) 83.8%-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.5%-ია.

ფინანსური აქტივების კლებიდან მიღებულმა შემოსულობამ 41.6 მლნ ლარი შეადგინა, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (35.0 მლნ ლარი) 118.8 %-ია, ხოლო მისი წილი მშპ-ის მიმართ 0.2%-ია.

ვალდებულებების ზრდის მოცულობამ შეადგინა 735.3 მლნ ლარით, რაც მთლიანი შიდა პროდუქტის 2.7%-ია.

2013 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტით გამოყოფილი ასიგნებები სხვადასხვა სფეროების მიხედვით შემდეგნაირად გადანაწილდა:

- ***სოციალური სფერო*** *- 1 801,4 მლნ ლარი,*
- ***განათლება*** *- 680,1 მლნ ლარი;*
- ***ჯანმრთელობის დაცვა*** *- 481,3 მლნ ლარი;*
- ***ენერგეტიკა*** *- 43,8 მლნ ლარი;*
- ***ტრანსპორტი*** *- 515,9 მლნ ლარი;*
- ***დასვენება, კულტურა, სპორტი, რელიგია*** *- 144,6 მლნ ლარი;*
- ***თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება*** *- 1 490,3 მლნ ლარი.*

➢ 2013 წელს (აპრილიდან) განხორციელდა საპენსიო ასაკის საფუძველზე დანიშნული პენსიის ზრდა, კერძოდ ყველა ასაკით პენსიონერისა და მკვეთრად გამოხატული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის პენსიის ოდენობა განისაზღვრა 125 ლარის ოდენობით, ხოლო 1 სექტემბრიდან განისაზღვრება 150 ლარის ოდენობით. საპენსიო განაკვეთების ზრდა შეეხო მნიშვნელოვნად გამოხატული შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირებს, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებს და სხვა მიზნობრივ ჯგუფებს. ასევე, განხორციელდა სამხედრო, შინაგან საქმეთა ორგანოებიდან, საქართველოს დაზვერვის სამსახურიდან, სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურიდან თადარიგში დათხოვნილ პირთა და საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის

მოსამსახურეთა კომპენსაციის გადაანგარიშება. 2013 წელს მხოლოდ საპენსიო უზრუნველყოფისათვის გამოყოფილია 1 148.8 მლნ ლარი.

- 2013 წლის (ივლისიდან) გაორმაგდა სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახებისათვის გათვალისწინებული საარსებო შემწეობის ოდენობა და განისაზღვრა ერთწევრიანი ოჯახისათვის 60 ლარის, ხოლო ოჯახის ყოველ მომდევნო წევრზე - 48 ლარის ოდენობით. შესაბამისი ბენეფიციარების სოციალური დახმარების უზრუნველყოფისათვის მიიმართა 475.0 მლნ ლარი.
- მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაზღვევით და სახელმწიფო ჯანმრთელობის პროგრამებით უზრუნველყოფის მიზნით სხვადასხვა კატეგორიის ბენეფიციარებზე მიიმართა 309.5 მლნ ლარზე მეტი.
- 2013 წელს საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაციისათვის მიიმართა 520,0 მლნ ლარამდე;
- რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის, აგრეთვე წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაციასთვის მიიმართა 220,0 მლნ ლარამდე;
- სხვადასხვა რეგიონებში ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსების მიზნით საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდიდან მიიმართა 422,5 მლნ ლარამდე; ხოლო სოფლის მხარდაჭერის პროგრამისთვის 50.0 მლნ ლარამდე;
- პირველკლასელი და წარჩინებული მოსწავლეების და მათი დამრიგებლების სპეციალური სასწავლო პროგრამით აღჭურვილი ნეტბუკებით უზრუნველყოფისათვის გათვალისწინებულია 18,4 მლნ ლარამდე;
- სოფლის მეურნეობის განვითარების მიზნით სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ მიმართულ იქნა 175,0 მლნ ლარამდე, მათ შორის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესყიდვისათვის - 65,0 მლნ ლარზე მეტი;
- იძულებით გადაადგილებულ პირთა სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაციისათვის მიმართულ იქნა 56,8 მლნ ლარამდე;
- საგანმანთლებლო დაწესებულებების რეაბილიტაციისათვის მიიმართა 43,0 მლნ ლარამდე;
- საქართველოს ენერგოსისტემის გასაუმჯობესებლად მიიმართა 60,0 მლნ ლარამდე;
- სამედინიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაციასა და აღჭურვაზე მიიმართა 8.0 მლნ ლარამდე.

საქართველოს 2014-2017 წლების შემოსულობების პროგნოზი

საშუალოვადიან პერიოდში საბიუჯეტო შემოსულობების პროგნოზული გათვლების გაკეთებისას გათვალისწინებულ იქნა ფისკალურ სფეროში მომხდარი ცვლილებები და მის მიერ გამოწვეული შესაძლო შედეგები. პროგნოზული გათვლებით, 2014-2017 წლებში, ზრდის ტენდენცია ექნება ბიუჯეტში მობილიზებული თანხების მოცულობას. 2014 წლისთვის ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი მშპ-ს-თან მიმართებაში 26.9%-ს მიაღწევს, ხოლო გადასახადების წილი მთლიანი შიდა პროდუქტის მიმართ 24.6%-ს გაუტოლდება.

2014 წელს ნაერთი ბიუჯეტის ***სხვა შემოსავლების*** წილი მთლიანი შიდა პროდუქტის მიმართ სავარაუდოდ 1.8%-ს გაუტოლდება. ხოლო ***არაფინანსური და ფინანსური აქტივების*** რეალიზაციიდან მისაღები თანხების მოცულობა მშპ-თან მიმართებაში შესაბამისად 0.3 და 0.2 პროცენტამდეა ნავარაუდევი.

ბიუჯეტის ძირითადი მაჩვენებლები

2012-2017 წლებისათვის

	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი (წინასწარი)			2014 წლის პროგნოზი			2015 წლის პროგნოზი			2016 წლის პროგნოზი			2017 წლის პროგნოზი		
დ ა ს ა ხ ე ლ ე ბ ა	ნაერთი ბიუჯეტი	ნაერთი ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	ტერიტორიული ერთეულების ნაერთი ბიუჯეტი	ნაერთი ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	ტერიტორიული ერთეულების ნაერთი ბიუჯეტი	ნაერთი ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	ტერიტორიული ერთეულების ნაერთი ბიუჯეტი	ნაერთი ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	ტერიტორიული ერთეულების ნაერთი ბიუჯეტი	ნაერთი ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	ტერიტორიული ერთეულების ნაერთი ბიუჯეტი
შემოსავლები	**7,560.0**	**7,402.9**	**6,808.1**	**1,666.2**	**7,909.0**	**7,319.0**	**1,685.9**	**8,616.0**	**8,058.0**	**1,858.0**	**9,438.0**	**8,853.0**	**2,035.0**	**10,360.0**	**9,746.0**	**2,164.0**
გადასახადები	6,671.0	6,659.3	6,287.7	371.6	7,230.0	6,820.0	410.0	7,956.0	7,578.0	378.0	8,758.0	8,363.0	395.0	9,650.0	9,236.0	414.0
გრანტები	270.8	207.6	207.4	1,068.7	144.0	144.0	1,095.9	150.0	150.0	1,300.0	140.0	140.0	1,450.0	130.0	130.0	1,550.0
სხვა შემოსავლები	618.2	536.0	313.0	225.9	535.0	355.0	180.0	510.0	330.0	180.0	540.0	350.0	190.0	580.0	380.0	200.0
ხარჯები	**6,078.0**	**6,691.9**	**6,514.4**	**1,248.9**	**7,233.7**	**7,189.6**	**1,140.0**	**7,738.5**	**7,803.5**	**1,235.0**	**8,277.0**	**8,402.0**	**1,325.0**	**8,997.5**	**9,122.5**	**1,425.0**
შრომის ანაზღაურება	1,202.6	1,395.1	1,187.6	207.5	1,498.3	1,318.3	180.0	1,520.0	1,320.0	200.0	1,610.0	1,390.0	220.0	1,730.0	1,500.0	230.0
საქონელი და მომსახურება	1,297.7	1,010.9	765.8	245.1	1,078.8	853.8	225.0	1,120.0	860.0	260.0	1,200.0	920.0	280.0	1,300.0	1,000.0	300.0
პროცენტი	253.5	237.5	233.0	7.4	310.0	305.0	5.0	293.5	288.5	5.0	268.0	263.0	5.0	251.5	246.5	5.0
სუბსიდიები	514.1	547.7	242.6	305.1	541.4	241.4	300.0	550.0	250.0	300.0	570.0	250.0	320.0	600.0	270.0	330.0
გრანტები	16.7	14.9	1,083.4	0.0	15.9	1,111.8	0.0	25.0	1,325.0		25.0	1,475.0		26.0	1,576.0	
სოციალური უზრუნველყოფა	1,857.6	2,294.9	2,083.0	211.9	2,811.4	2,581.4	230.0	3,150.0	2,920.0	230.0	3,434.0	3,184.0	250.0	3,760.0	3,480.0	280.0
სხვა ხარჯები	935.8	1,190.9	919.0	271.9	977.9	777.9	200.0	1,080.0	840.0	240.0	1,170.0	920.0	250.0	1,330.0	1,050.0	280.0
საოპერაციო სალდო	**1,482.0**	**711.0**	**293.7**	**417.3**	**675.3**	**129.4**	**545.9**	**877.5**	**254.5**	**623.0**	**1,161.0**	**451.0**	**710.0**	**1,362.5**	**623.5**	**739.0**
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	**1,636.6**	**1,012.1**	**687.4**	**324.7**	**1,560.0**	**1,004.1**	**555.9**	**1,640.0**	**937.0**	**703.0**	**1,859.2**	**1,149.2**	**710.0**	**1,939.3**	**1,200.3**	**739.0**
ზრდა	1,916.1	1,137.8	764.9	372.9	1,660.0	1,084.1	575.9	1,760.0	1,007.0	753.0	1,959.2	1,199.2	760.0	2,019.3	1,230.3	789.0
კლება	279.5	125.7	77.5	48.2	100.0	80.0	20.0	120.0	70.0	50.0	100.0	50.0	50.0	80.0	30.0	50.0

დ ა ს ა ხ ე ლ ე ბ ა	2012 წლის ფაქტი	2013 წლის ფაქტი (წინასწარი)			2014 წლის პროგნოზი			2015 წლის პროგნოზი			2016 წლის პროგნოზი			2017 წლის პროგნოზი		
მთლიანი სალდო	**-154.6**	**-301.1**	**-393.7**	**92.6**	**-884.7**	**-874.7**	**-10.0**	**-762.5**	**-682.5**	**-80.0**	**-698.2**	**-698.2**	**0.0**	**-576.8**	**-576.8**	**0.0**
ფინანსური აქტივების ცვლილება	**445.4**	**-92.3**	**-172.6**	**82.9**	**143.2**	**163.2**	**0.0**	**-40.0**	**50.0**	**-90.0**	**100.0**	**100.0**	**0.0**	**-30.0**	**-30.0**	**0.0**
ზრდა	511.3	**352.9**	**277.1**	**84.6**	**213.2**	**233.2**	**0.0**	100.0	**100.0**	**0.0**	150.0	**150.0**	**0.0**	100.0	**100.0**	**0.0**
კლება	65.9	445.2	449.7	1.7	70.0	70.0	0.0	140.0	50.0	90.0	50.0	50.0	0.0	130.0	130.0	0.0
ვალდებულებების ცვლილება	**600.0**	**208.8**	**221.1**	**-9.7**	**1,027.9**	**1,037.9**	**10.0**	**722.5**	**732.5**	**-10.0**	**798.2**	**798.2**	**0.0**	**546.8**	**546.8**	**0.0**
ზრდა	748.2	735.3	735.3	8.8	1,636.0	1,636.0	20.0	1,050.0	1,050.0	0.0	1,050.0	1,050.0	0.0	1,000.0	1,000.0	0.0
საგარეო	*689.9*	*585.8*	*585.8*	*0.0*	*1,036.0*	*1,036.0*	*0.0*	*750.0*	*750.0*		*800.0*	*800.0*		*800.0*	*800.0*	
საშინაო	*58.3*	*149.5*	*149.5*	*8.8*	*600.0*	*600.0*	*20.0*	*300.0*	*300.0*		*250.0*	*250.0*		*200.0*	*200.0*	
კლება	148.2	526.5	514.2	18.5	608.1	598.1	10.0	327.5	317.5	10.0	251.8	251.8	0.0	453.2	453.2	0.0
საგარეო	*95.2*	*454.2*	*454.2*		*532.0*	*532.0*		*272.5*	*272.5*		*196.8*	*196.8*		*398.2*	*398.2*	
საშინაო	*53.0*	*72.3*	*60.0*	*18.5*	*76.1*	*66.1*	*10.0*	*55.0*	*45.0*	*10.0*	*55.0*	*55.0*		*55.0*	*55.0*	
ბალანსი	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**

*სახელმწიფო ბიუჯეტი სვეტში „სხვა ხარჯების“ მუხლით გათვალისწინებული ასიგნებები არ ემთხვევა ბიუჯეტის კანონის პროექტით გათვალისწინებულ ოდენობას, ვინაიდან კაპიტალური დანიშნულების ხარჯები გადატანილია „არაფინანსური აქტივების ზრდის“ მუხლში

თავი III

მხარჯავი დაწესებულებებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების და რიცხოვნობის ზღვრული მოცულობები, მათ მიერ დაგეგმილი პროგრამები და მათი დაფინანსება

მხარჯავი დაწესებულებების ასიგნებებისა და რიცხოვნობის ზღვრული მოცულობები

2014-2017 წლებისათვის

კოდი	დასახელება	2014 წლის დასაქმებულთა საორიენტაციო ზღვრული მოცულობა რიცხოვნება	2014 წლის ზღვრული მოცულობა (ათას ლარებში)	2015 წლის ზღვრული მოცულობა (ათას ლარებში)	2016 წლის ზღვრული მოცულობა (ათას ლარებში)	2017 წლის ზღვრული მოცულობა (ათას ლარებში)
01 00	საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1,331	59,531.7	62,508.6	65,633.4	68,916.0
02 00	საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	162	9,000.0	9,000.0	9,000.0	9,000.0
03 00	საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატი	38	2,000.0	2,000.0	2,000.0	2,000.0
04 00	საქართველოს მთავრობის კანცელარია	200	20,000.0	12,000.0	12,000.0	12,000.0
05 00	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	350	12,250.0	12,863.0	13,505.0	14,181.0
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	467	54,500.0	26,600.0	55,800.0	27,000.0
07 00	საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო	109	3,315.0	3,315.0	3,315.0	3,315.0
08 00	საქართველოს უზენაესი სასამართლო	174	6,615.0	6,615.0	6,615.0	6,615.0
09 00	საერთო სასამართლოები	1,660	47,425.0	47,900.0	48,400.0	48,900.0
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	73	2,495.0	2,500.0	2,500.0	2,500.0
11 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ ფოთში	53	900.0	900.0	900.0	900.0
12 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში	46	650.0	650.0	650.0	650.0
13 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ ქუთაისში	53	800.0	800.0	800.0	800.0
14 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში	53	800.0	800.0	800.0	800.0

15 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში	46	650.0	650.0	650.0	650.0
16 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში	46	650.0	650.0	650.0	650.0
17 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში	46	650.0	650.0	650.0	650.0
18 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ რუსთავში	53	800.0	800.0	800.0	800.0
19 00	სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში	47	700.0	700.0	700.0	700.0
20 00	ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	53	2,800.0	2,800.0	2,800.0	2,800.0
21 00	დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	20	900.0	900.0	900.0	900.0
22 00	რეინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	30	1,350.0	1,350.0	1,350.0	1,350.0
23 00	საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	4,789	96,000.0	96,000.0	96,000.0	96,000.0
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	723	87,000.0	90,450.0	92,650.0	96,150.0
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	366	181,805.0	257,980.0	354,026.0	421,169.0
26 00	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	1,787	60,500.0	56,000.0	57,100.0	58,100.0
27 00	საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტრო	5,104	157,000.0	162,135.0	167,635.0	173,635.0
28 00	საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	660	90,000.0	90,000.0	90,000.0	90,000.0
29 00	საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	43,475	660,000.0	700,000.0	730,000.0	760,000.0
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	28,533	600,000.0	600,000.0	620,000.0	650,000.0
31 00	საქართველოს დაზვერვის სამსახური	160	8,000.0	8,000.0	8,000.0	8,000.0
32 00	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2,194	720,000.0	830,000.0	913,000.0	1,010,000.0
33 00	საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო	441	80,000.0	85,000.0	87,000.0	90,000.0
34 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო	269	48,000.0	48,000.0	48,000.0	48,000.0
35 00	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	3,199	2,658,000.0	2,863,000.0	3,060,000.0	3,155,000.0
36 00	საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტრო	144	17,200.0	17,200.0	10,700.0	10,700.0

37 00	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	1,212	250,626.0	316,000.0	331,000.0	350,000.0
38 00	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო	1,916	26,190.0	26,490.0	25,970.0	28,140.0
39 00	საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო	91	53,900.0	55,740.0	56,740.0	57,740.0
40 00	საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	3,651	46,000.0	46,000.0	46,000.0	46,000.0
41 00	საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი	91	2,380.0	2,500.0	2,625.0	2,755.0
42 00	სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი	122	38,000.0	42,000.0	44,500.0	48,100.0
43 00	სსიპ – კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო	59	680.0	680.0	680.0	680.0
44 00	სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია	90	3,500.0	3,500.0	3,500.0	3,500.0
45 00	საქართველოს საპატრიარქო	-	25,000.0	25,000.0	25,000.0	25,000.0
46 00	სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო	315	3,500.0	3,500.0	3,500.0	3,500.0
47 00	სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საქსტატი	211	14,600.0	8,100.0	7,100.0	6,500.0
48 00	სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური	36	1,300.0	1,300.0	1,300.0	1,300.0
49 00	სსიპ - საქართველოს ეროვნული საინვესტიციო სააგენტო	29	2,400.0	2,400.0	2,400.0	2,400.0
50 00	სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო	18	600.0	600.0	600.0	600.0
51 00	პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატი	14	600.0	600.0	600.0	600.0
52 00	სავაჭრო-სამრეწველო პალატა	69	500.0	500.0	500.0	500.0

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა

საზოგადოების სოციალურ კეთილდღეობაზე ზრუნვა და ჯანმრთელობის დაცვის ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობა, შრომის უფლების რეალიზაციის ღირსეული პირობების შექმნა;

- ✓ შრომის, სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეალიზაცია;
- ✓ სოციალური დახმარებების, პენსიებისა და სხვადასხვა ფულადი თუ არაფულადი სახელმწიფო (მ.შ. ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებით განსაზღვრული) ბენეფიტების მიმღებთა გამოვლენა, დადგენა, აღრიცხვა, დახმარების დანიშვნა და გაცემის ორგანიზება;
- ✓ სამუშაოს მაძიებელთა და ვაკანსიების აღრიცხვა, შესაბამისი საინფორმაციო ბანკის წარმოება და შრომის ბაზარზე საშუამავლო საქმიანობის წარმოება;

- ✓ შრომის უსაფრთხო და ჯანსაღ პირობებზე მეთვალყურეობა, სამუშაო ადგილზე უბედური შემთხვევების პრევენცია, შესაბამისი ექსპერტიზა და საინფორმაციო ბანკის წარმოება;

- ✓ შრომის ბაზრის მოთხოვნათა შესაბამისად სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული სწავლების (მომზადება/გადამზადება/კვალიფიკაციის ამაღლება) მხარდაჭერა, მათი შემდგომი დასაქმების მიზნით;

- ✓ ობოლ და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთა შვილად/შვილობილად აყვანის, მეურვეობისა და მზრუნველობის პროცესის კოორდინაცია, გასაშვილებელ ბავშვთა და შვილად აყვანის მსურველთა ცენტრალური საინფორმაციო ბანკის წარმოება;

- ✓ სამედიცინო საქმიანობის ხარისხის კონტროლი და უსაფრთხოება;

- ✓ საზოგადოების გარკვეული ფენების სოციალური დახმარებებით უზრუნველსაყოფად და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საჭიროებებისათვის გამიზნული პროგრამების შემუშავება, დამტკიცება, განხორციელების კონტროლი და შედეგების მონიტორინგი;

- ✓ ეპიდსაწინააღმდეგო და სანიტარულ-ჰიგიენური ნორმების შემუშავება და მათზე ზედამხედველობა;

- ✓ საექიმო, საექთნო და ფარმაცევტული სპეციალობების ნუსხის განსაზღვრა;

- ✓ სამედიცინო მომსახურების წესების, პირობებისა და ნორმატივების შემუშავება და მათი შესრულების კონტროლი;

- ✓ ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობის და ხანგრძლივი ფსიქო-სოციალური სარეაბილიტაციო სისტემის განვითარება.

სოციალური დაცვა და საპენსიო უზრუნველყოფა

ქვეყანაში სიღარიბის უკიდურესი ფორმების აღმოფხვრა, სოციალური რისკების განეიტრალება და ხანდაზმული მოქალაქეებისათვის ღირსეული სიბერის უზრუნველყოფა;

ეფექტიანი და ფინანსურად მდგრადი საპენსიო და სოციალური დახმარების სისტემის განვითარებით მოწყვლადი ჯგუფების საარსებოდ აუცილებელი ფულადი შემოსავლებითა და სოციალური სერვისებით უზრუნველყოფა;

საპენსიო განაკვეთების ეტაპობრივი ზრდა. ასევე, საპენსიო სისტემის რეფორმის ფარგლებში დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლა;

ქვეყანაში სიღარიბის უკიდურესი ფორმების აღმოფხვრისა და სოციალური რისკების განეიტრალების მიზნით სხვადასხვა სოციალური გასაცემლების დაფინანსება. სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი მოსახლეობისათვის საარსებო შემწეობების, დევნილთა, ლტოლვილთა და ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთა ფულადი დახმარებები, რეინტეგრაციის შემწეობის, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, ასევე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა სოციალური დახმარებების გაცემა;

პროგრამის ფარგლებში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის, ბავშვთა), ხანდაზმულთა და ოჯახურ მზრუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, ძალადობის მსხვერპლ და მიუსაფარ ბავშვთა უზრუნველყოფა პრევენციული, სარეაბილიტაციო და ალტერნატიული მომსახურებებით და დამხმარე საშუალებებით, რათა მოხდეს მათი ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა

სახელმწიფოს მიერ სხვადასხვა მეთოდით მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის სერვისების მიწოდება. კერძოდ, მიზნობრივი ჯგუფების უზრუნველყოფა სამედიცინო დაზღვევით. „მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის“ პროგრამის ფარგლებში დაზღვევის არმქონე მოსახლეობის უზრუნველყოფა ოჯახის ექიმის მომსახურებით, ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურებით (450–ზე მეტი ნოზოლოგიური ჯგუფის ფარგლებში), გადამდები და არაგადამდები დაავადებების და სიცოცხლისთვის საშიშ და ძვირადღირებულ/აუცილებელ მედიკამენტებზე მოსახლეობისთვის ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისა და ეფექტიანობის გაზრდის მეშვეობით.

ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში სხვადასხვა დაავადების მკურნალობის ხარჯების დაფინანსება/თანადაფინანსება, მათ შორის, ფსიქიკური ჯანმრთელობის, აივ-ინფექცია შიდსის, ტუბერკულოზის, ორსულობასთან და მშობიარობასთან დაკავშირებული მომსახურებების, თირკმლის ქრონიკული უკმარისობის ტერმინალურ სტადიაზე მყოფი პაციენტებისთვის დიალიზისა და თირკმლის ტრანსპლანტაციის მომსახურებების, დიაბეტის მართვის, ნარკომანიის მკურნალობის და ჩანაცვლებითი თერაპიის და მაღალხარჯიანი ქრონიკული მდგომარეობებისთვის საჭირო მედიკამენტებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის გზით.

დამატებით, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მიზნებიდან გამომდინარე, მოსახლეობის იმუნიზაცია, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობა და ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორიცაა მალარია და სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციები, გავრცელების კონტროლი, სისხლისა და სისხლის პროდუქტების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა.

სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა

ინფექციური პათოლოგიის, შიდსისა და კლინიკური იმუნოლოგიის სამეცნიერო-პრაქტიკული ცენტრის შენობის რეაბილიტაცია/რეკონსტრუქციის სამუშაოების თანადაფინანსება, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს არსებული სერვისების ხარისხის გაუმჯობესებას;

ხარისხიან სამედიცინო სერვისებზე გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, სხვადასხვა სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაცია/აღჭურვის ღონისძიებების განხორციელების მიზნით სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაცია/აღჭურვა, ასევე, ახალი სამედიცინო დაწესებულებების მშენებლობა.

შრომის პირობების მონიტორინგის პროგრამა

სამუშაო ადგილებზე შრომის უსაფრთხოებისა და შრომის პირობების საქართველოს კანონმდებლობასთნ შესაბამისობის მონიტორინგი.

სამუშაოს მაძიებელთა მომზადება-გადამზადება

სამუშაო ძალის ხარისხის გაუმჯობესებისა და მისი მწარმოებლურობის ზრდის მიზნით, შესაბამისი პროფესიული კომპეტენციების ფლობა, პროფესიული მომზადების ის ხარისხი, რომელიც შეესაბამება შრომის ბაზრის თანამედროვე და პერსპექტიულ მოთხოვნებს.

როგორც აკადემიური და პროფესიული განათლების, ისე ზრდასრულთა განათლების სისტემის განვითარების მხარდაჭერა, „სიცოცხლის მანძილზე სწავლის“ პრინციპების ცხოვრებაში რეალიზაციისათვის პირობების შექმნა.

საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაოს მაძიებელთა მომზადება-გადამზადება მოთხოვნად პროფესიებში მათი დასაქმების პერსპექტივების გაუმჯობესების მიზნით.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა

ქვეყნის აგრარულ სექტორში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეფორმების განხორციელება ეროვნული ტრადიციებისა და საერთაშორისო გამოცდილებით;

სარწყავი და დამშრობი სისტემის რეაბილიტაცია და წყალსაცავების მშენებლობა;

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაციისა და ფუნქციონირებისათვის ხელშეწყობა, საწარმოო ტექნიკური ბაზების მოწყობა და სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის შეძენა;

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის გაგრძელება;

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების ხელშეწყობა;

სასელექციო მეურნეობების და ჯიშთა გამოცდის ქსელის შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა, ახალი ჯიშების გამოყვანა და უკვე არსებული გენოფონდის გამოყენება;

სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესაძენად გაფორმებული ლიზინგისა და სასესხო ხელშეკრულებების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების დაფარვა;

სოფლად მცირე ზომის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება;

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების გადამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის რგოლების უზრუნველყოფა იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით;

მცირემიწიანი ფერმერებისათვის, რომლებიც ფლობენ 1,25 ჰა-ის ჩათვლით მიწის ფართობს, სარგებლის სახით მიწის ნაკვეთის ხვნის სერვისის ან/და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სხვადასხვა საქონლის მიღება.

სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა

სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოების ინსპექტირება, სამომხმარებლო ბაზრის მონიტორინგი და პროდუქციის ლაბორატორიული კვლევა;

ლაბორატორიაში საკვლევად წარმოდგენილი ვარგისი ნიმუშების ოპტიმალურ ვადაში სწორი ტესტირება;

თურქულის, ჯილეხის, ცოფისა და ბრუცელოზის ვაქცინაცია და ტუბერკულიოზის დიაგნოსტიკა;

სადეზინფექციო სამუშაოების უზრუნველყოფა და ლეშების გაუვნებლობა ინსენერატორის მეშვეობით;

ცხოველთა იდენტიფიკაცია/პასპორტიზაციის სისტემის ჩამოყალიბება;

ვეტერინარული აფთიაქებისა და სამკურნალოების მონიტორინგი;

საკარანტინო და მავნე ორგანიზმების გავრცელების წინააღმდეგ შესაბამისი ღონისძიებების ჩატარება და პესტიციდების/აგროქიმიკატების ხარისხის კონტროლი;

რეკომენდაციების გამოცემა ფერმერთა ზოგადი ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით;

ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში დაავადებების და მცენარეთა საკარანტინო და სხვა საშიში მავნე ორგანიზმების ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა.

მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება

მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარება, ახალი სამომხმარებლო ბაზრების ათვისება და მომხმარებლის დაცვა უხარისხო ღვინოპროდუქციისაგან;

ქართული ღვინოპროდუქციის საერთაშორისო და ადგილობრივი დეგუსტაციების, კონკურსების, გამოფენების და პრეს-ტურების მოწყობა, რომლის ფარგლებშიც ჩატარდება სხვადასხვა წარმომადგენლობითი და კულტურული ღონისძიებები;

ქართული ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით სარეკლამო რგოლების დამზადება და სპეციალიზირებული უცხოური ჟურნალებისათვის საქართველოს მევენახეობა-მეღვინეობის შესახებ სტატიების მომზადება-გამოქვეყნება;

ალკოჰოლიანი სასმელების სერტიფიცირებული პარტიებიდან აღებული ნიმუშების შედარების უზრუნველსაყოფად ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება;

ვენახების ფართობების აღრიცხვა, რეგისტრაცია, პასპორტიზაცია, სპეციფიკური ზონების საზღვრების დაზუსტება;

სპეციალიზირებული სადედე ნარგაობებისა და სანერგეების შერჩევა/მოწყობის ხელშეწყობა;

ჯიშების სარგავი და სამყნობი მასალის გადაცემა მოსახლეობისათვის და მათი მოვლა-მოყვანის ღონისძიებების შესახებ კონსულტაციის გაწევა;

გასამრავლებელი, უნიკალური და იშვიათი ჯიშების სორტიმენტის შედგენა რეგიონების მიხედვით;

ვაზის აბორიგენული ჯიშების და ველური ვაზის, საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი წიპწების და მერქნის შესწავლის ხელშეწყობა მოლეკულური გენეტიკის მეთოდებით;

თანამონაწილეობა არქეოლოგიურ გათხრებში წიპწების მოპოვების მიზნით და კვლევები არქეოლოგიურ მასალაზე ღვინის ნაშთების აღმოსაჩენად;

ლიტერატურული წყაროების მოძიება, შეკრება და პუბლიკაციების მომზადება ჟურნალებში გამოსაქვეყნებლად.

მევენახეობის სფეროში დასაქმებული ფიზიკური პირების მიერ მიღებული ყურძნის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით სუბსიდიის გაცემა ღვინის მწარმობელ კომპანიებზე ან ყურძნის ჩამბარებელ პირებზე.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო

განათლებისა და მეცნიერების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა

განათლებისა და მეცნიერების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება, ამ სფეროში არსებული ყოველი რგოლის საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;

საქართველოს ყველა მოქალაქისათვის განათლების მიღების თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა;

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სრულყოფის უზრუნველყოფა, მეცნიერების განვითარებისა და სახელმწიფო ენობრივი პოლიტიკის განხორციელება;

საგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცესთან ჰარმონიზაცია, საზოგადოების თითოეულ წევრთან და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ერთად განათლების ხარისხზე ზრუნვა, მისი მუდმივი გაუმჯობესება და ქართული საგანმანათლებლო სივრცის მიმართ ადგილობრივი და საერთაშორისო საზოგადოების ნდობის ამაღლება;

საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაცია და საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაცია;

პროფესიული სტანდარტების შემუშავება და შესაბამისად საგანამანათებლო პროგრამების მოდულების დამუშავება სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენლებთან მჭიდრო კავშირით.

ზოგადი განათლება

ზოგადი განათლების ღიაობა და თანაბარი ხელმისაწვდომობა ყველასთვის მთელი სიცოცხლის განმავლობაში, ინკლუზიური სწავლების გაფართოება;

საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემის საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცეში ჩართვა, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა, რომლებიც მათ შესაძლებლობას მისცემს, სრულად განახორციელონ მათთვის დაკისრებული ფუნქცია-მოვალეობები;

მასწავლებელთა კვალიფიკაციის დონის ამაღლება და მათი ხელფასების ეტაპობრივი ზრდა.

ეროვნული შეფასებების, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების და აკრედიტაციის სისტემების ჩამოყალიბება, სწავლების ხარისხის დადგენისა და შეფასების მეშვეობით ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესის დაგეგმვა და მართვა;

საქართველოს საჯარო სკოლების ყველა კლასის მოსწავლისათვის გრიფირებული სახელმძღვანელოების, ასევე კერძო სკოლების სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახებისა და 2008 წლის აგვისტოს ომში დაღუპული მეომრების მოსწავლე შვილებისათვის სასკოლო სახელმძღვანელოების უფასოდ გაცემა;

ეთნიკურად არაქართველი მოსწავლეებისათვის ქართული ენის სწავლების ხელშეწყობა;

საერთაშორისო ასპარეზზე ქართველი ახალგაზრდების კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერება;

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ძალადობის აღმოფხვრა და დისციპლინის გაუმჯობესება;

სკოლაში სწავლისა და სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა, მასწავლებლის პროფესიული ცოდნისა და საქმიანობის მაღალი სტანდარტის დამკვიდრება, მასწავლებლის პროფესიის სტატუსის ამაღლება, მათთვის სიახლეების მიწოდება, ცოდნის დონის საერთაშორისო სტანდარტებისადმი და მოთხოვნებისადმი გათანაბრება;

ზოგადი ევროპული მოდელის საფუძველზე შემუშავებული „ქართულის როგორც უცხო ენის“ სტანდარტის მიხედვით ქართული ენის ფლობის დონეებად (A1-A2; B1-B2) დაყოფა, ქართული ენის სწავლების განხორციელება, როგორც უცხოეთში მცხოვრები ქართველების, ასევე სხვა ქვეყნის მოქალაქეებისთვისაც;

საზღვარგარეთ არსებული ქართული საკვირაო სკოლების ხელშეწყობა;

წარჩინებული მოსწავლეების ოქროსა და ვერცხლის მედლებით დაჯილდოვება;

ეროვნული შეფასებების, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების და აკრედიტაციის სისტემების ჩამოყალიბება, სწავლების ხარისხის დადგენისა და შეფასების მეშვეობით ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესის დაგეგმვა და მართვა;

სკოლებში იმ მოსწავლეების ტრანსპორტირების პროცესის ხელშეწყობა, რომლებიც ცხოვრობენ ისეთ დასახლებულ პუნქტებში (სოფელი, დაბა) სადაც არ ფუნქციონირებს სკოლები და მანძილი სოფლებს შორის შესამჩნევია.

პროფესიული განათლება

მოსახლეობის პროფესიულ - საგანმანათლებლო მოთხოვნების დაკმაყოფილება, პირის პროფესიული განვითარების, პროფესიული კარიერისა და სოციალური დაცვის ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლებისა და მომზადების ერთიანი, ხარისხიანი და ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება;

პროფესიული განათლების განვითარების 2013-2020 წლების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განხორციელება;

პროფესიული განათლების ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა;

პროფესიულ განათლებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

პროფორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება. კარიერული განვითარების გზებისა და მობილურობის სქემების შემუშავება და რჩევების შეთავაზება;

ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთათვის სახელმწიფო ენის ცოდნის დონისა და პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებული რეგიონების ადგილობრივი თვითმმართველობებისა და საჯარო სკოლების ადმინისტრაციების თანამშრომელთა გადამზადება;

ინფორმაციული ტექნოლოგიების სფეროში პროფესიული საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება;

მაღალკვალიფიციური, შიდა და საერთაშორისო შრომის ბაზრებზე კონკურენტუნარიანი სპეციალისტების მომზადება ინფორმაციული ტექნოლოგიების სხვადასხვა მიმართულებით;

ერთიანი საინფორმაციო სისტემის დანერგვა (მ.შ. საჯარო სკოლებში), ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლისა და სწავლების მეთოდების შემოღება და თანამედროვე სასწავლო გარემოს შექმნა შესაბამისი ინტერნეტ-კავშირის უზრუნველყოფით.

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კვლევების პროგრამა

უმაღლესი განათლების სფეროში მიმდინარე რეფორმების წარმატებული განხორციელების ხელშეწყობა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ფარგლებში სწავლის, სწავლებისა და კვლევის ერთიანობის ხელშეწყობა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო, სამეცნიერო და სამეცნიერო-სასწავლო დაწესებულებების ინტელექტუალური და მატერიალური პოტენციალის თანდათანობით ინტეგრაცია;

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, სამაგისტრო გამოცდებისა და მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდების ჩატარება;

გამოცდების ეროვნული ცენტრის პერსონალის ტრეინინგების ჩატარება, სკოლის დირექტორთა შერჩევისა და მასწავლებელთა სერტიფიცირების პროცესის გაუმჯობესების მიზნით.

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ეროვნული გამოცდების შედეგად ჩარიცხულ საქართველოსა და უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სახელმწიფო სასწავლო გრანტით დაფინანსების უზრუნველყოფა;

სამაგისტრო და სადოქტორო პროგრამების დაფინანსების უზრუნველყოფა;

წარჩინებული სტუდენტების სტიპენდიით უზრუნველყოფა;

წარმატებული სტუდენტების სწავლისა და ცხოვრების დაფინანსება მსოფლიოს საუკეთესო უნივერსიტეტებში;

განსაკუთრებით ნიჭიერი სტუდენტების ხელშეწყობა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების პერსონალის პროფესიული განვითარების მიზნით საერთაშორისო თანამშრომლობა და უცხოეთის შესაბამის საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან აკადემიური პერსონალის გაცვლა;

სამეცნიერო გრანტების დაფინანსებით ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო ტექნოლოგიური კვლევების განხორციელების ხელშეწყობა;

მეცნიერების აღდგენისა და განვითარებისათვის სამეცნიერო - კვლევითი დაწესებულებების ხელშეწყობა;

სამეცნიერო კვლევების პრიორიტეტული მიმართულებების და კვლევების ხელშეწყობის განსხვავებული ფორმების ამოქმედება;

სამეცნიერო საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ახალგაზრდა მეცნიერების წახალისების ხელშეწყობა.

საქართველოს მონაწილეობა საერთაშორისო კვლევებში.

საგანმანათლებლო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება

საქართველოს განათლების სისტემაში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

თანამედროვე უნარ-ჩვევების დაუფლებისა და საგანმანათლებლო პროგრამების უკეთ დაძლევის მიზნით საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეების უზრუნველყოფა პერსონალური კომპიუტერებით („ნეთბუქებით“), ხოლო წარჩინებული ახალგაზრდების წახალისება სხვადასხვა კომპიუტერული ტექნიკით;

ოთხ წლიან პერიოდში ყველა საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, ასევე 150 ახალი საჯარო სკოლის აშენება და 300 მომავლის კლასის გახსნა;

საჯარო სკოლებში ინფორმაციული-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურის განვითარება თანამედროვე სასწავლო გარემოს შესაქმნელად;

სამინისტროს სისტემაში შემავალი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების მშენებლობა - რეაბილიტაცია, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება, ინვენტარითა და ტექნიკით მომარაგება.

ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს - მეორე პროექტი (ათასწლეულის გამოწვევის კორპორაცია)

ზოგადი განათლების საბაზო და საშუალო საფეხურებზე სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა;

130 - მდე საჯარო სკოლის პროექტირება/მშენებლობა/რეაბილიტაცია, მათი შესაბამისი ინვენტარითა და ტექნიკით აღჭურვა;

საქართველოში უმაღლესი და პროფესიული განათლების გაძლიერება.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო

რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

რეგიონული განვითარების პოლიტიკის შემუშავება, დეცენტრალიზაციისა და თვითმმართველობის განვითარების მიმართულებით არსებული რეფორმების განხორციელება, მოქალაქეების მაქსიმაური გააქტიურება და უშაალო ჩართულობა მართვის პროცესში, რეფორმის შედეგად თითოეულ დასახლებაში საზოგადოებრივი თვითმართველობის შექმნა და კოორდინაცია;

თვითმმართველი ერთეულების რაოდენობის გაზრდა და გაძლიერება ფუნქციური და მატერიალური თვალსაზრისით, სამხარეო მმართველობის დონეზე სამხარეო თვითმმართველობის ძირითადი კომპონენტების დანერგვა;

საზოგადოებრივი თვითმმართველობის ფორმირება თითოეულ დასახლებაში;

მუნიციპალური თვითმმართველობების ტერიტორიული ოპტიმიზაცია და გაძლიერება;

სამხარეო ხელისუფლებაში თვითმმართველობის ელემენტების დამკვიდრება;

სახელმწიფო ზედამხედველობის ეფექტური მექანიზმების შექმნა;

რეფორმირების პროცესის სამართლებრივი, ტექნიკური და რესურსული უზრუნველყოფა;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების ქსელის განვითარების, დაპროექტებისა და სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის საკითხებში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე სახელმწიფოებრივი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების მონიტორინგი;

საქართველოს მოსახლეობის წყლით მომარაგების სისტემების დანერგვისა და ხელშეწყობის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა;

საქართველოს მოქალაქეთა სამხედრო აღრიცხვის, სამხედრო სამსახურისთვის მომზადებისა და გაწვევის კოორდინაცია. თვითმართველ ერთეულებში (გარდა ქალაქ თბილისისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) ნაგავსაყრელების მოწყობისათვის საჭირო პოლიტიკის შემუშავება და დაგეგმვა;

რეგიონებში სტიქიის შედეგად მიყენებული ზარალის მონიტორინგი.

საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები

გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე, საქართველომ შეიძინა ევროპისა და აზიის დამაკავშირებელი მნიშვნელოვანი სატრანსპორტო დერეფნის სტატუსი. ვინაიდან სატვირთო გადაზიდვების საკმაოდ დიდი ნაწილი ავტოტრანსპორტზე მოდის, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას საავტომობილო გზები წარმოადგენს. საავტომობილო გადაზიდვებზე გაზრდილმა მოთხოვნამ განაპირობა არსებული გზების რეკონსტრუქციის, არსებული საგზაო ინფრასტრუქტურის განახლება-მოდერნიზება და ზოგ შემთხვევაში უსაფრთხო, ცენტრალური ქალაქების გვერდის ავლით, ახალი საგზაო მონაკვეთების მშენებლობის აუცილებლობა, რითაც გარკვეული ტერიტორიები გამოთავისუფლდება. აღნიშნული კი ტურიზმის განვითარების და ახალი ტურისტული ობიექტების მშენებლობის საფუძველი იქნება.

საქართველოს საგზაო ქსელის ინტეგრირება საერთაშორისო საგზაო კომუნიკაციების სისტემაში, ქვეყნის საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, ავტოსატრანსპორტო დერეფნის განვითარება და საერთაშორისო სატრანზიტო კონკურენტუნარიანობის ზრდა, სახელმწიფოთაშორისო და რეგიონთაშორისო ავტოსაგზაო კავშირების გაუმჯობესება, მოსახლეობის გაზრდილი ეკონომიკური აქტივობის, ინტენსიური ავტომობილიზაციის დონისა და გაზრდილი სატრანსპორტო ნაკადების დონესთან საავტომობილო საგზაო ქსელის განვითარების ტემპების შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია

მუნიციპალიტეტებში სასმელი წყლისა და საკანალიზაციო სისტემების აღდგენითი სამუშაოების განხორციელება;

ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების პროექტირება, აღდგენა-რეაბილიტაცია. ასევე, ხიდების, გვირაბების მშენებლობა, არსებული გზების გაგანიერება-მოდერნიზება, ნაპირდაცვითი სამუშაოების წარმოება. ქვეყანაში რეგიონული ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა;

დონორების მიერ დაფინანსებული პროექტების მოსამზადებლად პროეტებისათვის საჭირო ღონისძიებების გატარება, საპროექტო დოკუმენტაციების მომზადება და ანალიზი;

თვითმართველ ერთეულებში (გარდა ქალაქ თბილისისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) ნაგავსაყრელების მოწყობა და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამუშავება და უტილიზაცია.

წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია

საქართველოს რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის და ორგანიზაციების ეკოლოგიურად სუფთა, გაფილტრული, ზედაპირული გრუნტის წყლების მოხვედრისგან დაცული სასმელი წყალი 24 საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა;

საქართველოს დიდ ქალაქებსა და სოფლებში წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემების აღდგენა-რეაბილიტაცია;

მუნიციპალიტეტებში წყალსადენის სათავე ნაგებობების მოწყობა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ტურისტულ-დასასვენებელ ცენტრებში წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება.

იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა

იძულებით გადაადგილებული პირების სოციალური დაცვის, მათი ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნის და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით დევნილი მოსახლეობის სახცოვრებელი სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია და იძულებით გადაადგილებულ პირთა კომპაქტურ დასახლებებში ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარება.

ეკონომიკური პოლიტიკა და სახელმწიფო ქონების მართვა

ქვეყნის ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენების უზრუნველყოფა ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით;

მიმზიდველი სამეწარმეო და საინვესტიციო გარემოს შექმნა, რომელიც წარმოადგენს ინვესტიციების მოზიდვის საფუძველს და ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს;

საერთაშორისო სატრანზიტო დერეფნების ეფექტიანი ფუნქციონირების ხელშეწყობა, სატრანზიტო გადაზიდვების განვითარების ხელშეწყობის პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

ქვეყანაში საინფორმაციო საზოგადოების მშენებლობის ხელშემწყობი ინფოკომუნიკაციებისა და საფოსტო კავშირის სფეროს განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

სამშენებლო სექტორის ლიბერალიზაცია სამშენებლო სფეროს შემდგომი განვითარების მიზნით;

ქვეყნის საგარეო ვაჭრობის შემდგომი განვითარება და სავაჭრო სტრუქტურის გაუმჯობესება, ასევე არსებული სავაჭრო ურთიერთობების განმტკიცება და ურთიერთობების დამყარება ახალ სავაჭრო პარტნიორებთან;

ექსპორტის ხელშეწყობა;

სახელმწიფო ქონების მოვლა-შენახვა და მათი ეტაპობრივი პრივატიზება;

საქართველოში ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლა;

საქართველოს საფოსტო კავშირის სფეროს რეფორმა და ელექტრონული კომერციის სისტემის შექმნა.

ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება

ტექნიკური უსაფრთხოების სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის ეტაპობრივი დაახლოება ევროკავშირის ახალი მიდგომის ტექნიკურ რეგლამენტებთან;

მშენებლობის ნებართვების მიღებასთან დაკავშირებული პროცედურების დახვეწა და გამარტივება, რომელიც ითვალისწინებს ნებართვის გაცემის სამ-სტადიანი პროცედურის ორ-სტადიანით შეცვლას და ელექტრონული მომსახურების დანერგვას;

სამშენებლო ზედამხედველობის ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით მშენებლობის კერძო აკრედიტირებული საინსპექციო ორგანოების ჩამოყალიბება, მათი დაზღვევის სისტემის შექმნა;

მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველი და განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების უწყებრივ რეესტრთან დაკავშირებული ინფორმაციის ელექტრონული ბაზის შექმნა და პროგრამული უზრუნველყოფა.

სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება

მრავალმხრივი ინსტიტუციური განვითარების (Comprehensive Institutional Building - CIB) პროგრამის ფარგლებში სააგენტოს ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, რომელიც მოიცავს სააგენტოს ძირითადი და დამხმარე ინფრასტრქუტურის მოდერნიზაციასა და ტექნიკური აღჭურვის გაუმჯობესებას;

საქართველოს სახელმწიფო ეტალონების შენახვისათვის მეტროლოგიური ლაბორატორიების თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისად მოწყობა, ეტალონური ბაზის განახლება-მოდერნიზაცია, ეტალონების მიკვლევადობის უზრუნველყოფა და საერთაშორისო აღიარების მიღწევა გაზომვების პრიორიტეტულ მიმართულებებში;

სტანდარტების მონაცემთა ბაზის განახლება და მომსახურების ელექტრონული საშუალებების დანერგვა;

სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროში მომუშავე პერსონალის კვალიფაკაციის ამაღლება, ასევე სააგენტოს თანამშრომელთა უნარების გაძლიერება საზოგადოებასთან ურთიერთობის, მარკეტინგისა და კომუნიკაციის სფეროებში;

საერთაშარისო დონეზე აღიარების მისაღწევად შესაბამის საერთაშორისო და რეგიონალურ ორგანიზაციების საქმიანობაში აქტიური მონაწილეობა.

აკრედიტაციის პროცესის მართვა და განვითარება

საქართველოს ეკონომიკის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, შესაბამისობის შემფასებელ პირებისათვის გარკვეული სერვისის შეთავაზება კანონმდებლობით რეგულირებულ და ასევე, ნებაყოფლობით სფეროებში;

აკრედიტაციის სისტემის დახვეწა და მისი ჰარმონიზაცია აკრედიტაციის საერთაშორისო ორგანიზაციების (EA(European Cooperation for Accreditation), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), IAF (International Accreditation Forum)) მოთხოვნებთან, მათ საქმიანობაში სსიპ – აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანო–აკრედიტაციის ცენტრის ჩართულობის გაზრდა და შემდგომში ხელშეკრულებების გაფორმება ეკონომიკის მოთხოვნებიდან გამომდინარე;

სსიპ – აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანო–აკრედიტაციის ცენტრის აქტიური მონაწილეობა გენერალური ასამბლეის ყოველწლიურ სამუშაო შეხვედრებში;

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

ტურისტული ინდუსტრიის განვითარების ხელშეწყობა და ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია;

შიდა და საერთაშორისო ბაზრებზე ქვეყნის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციის მიზნით სხვადასხვა საერთაშორისო სპორტული, კულტურული, მარკეტინგული და სხვა ღონისძიებების (ფოტო ტურები, სპექტაკლები, გამოფენები, კონცერტები და სხვადასხვა სპოტული აქტივობები (კლდეზე ცოცვა, ველოტური, თხილამურებით სრიალი, ჯომარდობა და სხვა)), გარკვეული სარეკლამო აქტივობების დაგეგმვა და განხორციელება, რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყნის რეკლამირებას არა მარტო ერთ კონკრეტულ ქვეყნაში, არამედ იმ ქვეყნების მოსახლეობაშიც, რომლებიც წარმოდგენილები იქნებიან ღონისძიებებზე;

საქართველოს ტურისტული პოტენციალის, არსებული ტურისტული პროდუქტების შესახებ ფართო მასებისათვის ინფორმაციის მიწოდების მიზნით სარეკლამო მასალების მომზადება (ბეჭდვითი, აუდიო და ვიდეო პროდუქცია, სასაჩუქრე აქსესუარები);

შიდა და საერთაშორისო ტურისტისათვის საქართველოს შესახებ ინფორმაციის სწრაფად და ეფექტურად მიწოდების მიზნით ინტერნეტ-სივრცეში საძიებო სისტემის დახვეწა და პრიორიტეტულ ბაზრებზე ვებ-მარკეტინგის კამპანიის ჩატარება;

სხვადასხვა ქვეყნების წამყვანი მას-მედიის საშუალებებისა და მსხვილი ტურ-ოპერატორებისათვის პრეს და გაცნობითი ტურების ორგანიზება საქართველოს რეგიონებში;

საქართველოს, როგორც ტურისტული ქვეყნის, პოზიციონირებისა და ტურისტული ნაკადის გაზრდის მიზნით კერძო სექტორთან ერთად საერთაშორისო გამოფენა-ბაზრობებში მონაწილეობის მიღება;

საქართველოს დღეების ორგანიზება ქვეყნისათვის პრიორიტეტულ ბაზრებზე (ქვეყნის ტურისტული სტენდი, სამზარეულოსა და ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით ქართული კერძებისა და ღვინის დაგემოვნება, ცნობილი შემსრულებლების მონაწილეობით კულტურული ღონისძიებების გამართვა);

ტურისტული ინფრასტრუქტურის ახალი ერთეულების შექმნა და არსებულების განახლება, საინფორმაციო-საინტერპრეტაციო დაფების დამზადება და რეგიონებში განთავსება;

სტატისტიკური კვლევების ჩატარება და საერთაშორისო ბაზრების შესწავლა შესაბამისი მარკეტინგული კამპანიების დასაგეგმად, მსოფლიოში ტურიზმის სფეროში არსებული სტანდარტების დანერგვა და უცხოურ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ურთიერთთანამშრომლობის გაღრმავება (საერთო პროექტები, კონფერენციები, ფორუმები, სემინარები, ეკონომიკურ კომისიებსა და სამუშო ჯგუფებში მონაწილეობა და მათი საქართველოში მასპინძლობა).

საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების ფარგლებში საქართველოს აეროპორტებში საჰაერო ხომალდების აფრენა-დაფრენისათვის საჭირო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურება (მათ შორის წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვა)

საქართველოს ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავება;

საერთაშორისო ანტიტერორისტული საქმიანობის ხელშეწყობა კომპეტენციის ფარგლებში;

ფრენების უსაფრთხოებისა და საავიაციო უშიშროების დონის ამაღლება;

აშშ-ს სამხედრო ავიაციის საჰაერო ნავიგაციით და პილოტაჟით უზრუნველყოფა;

ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების წევრ სახელმწიფოებსა და „პარტნიორობა მშვიდობისათვის“ პროგრამაში მონაწილე სხვა სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებით გათვალისწინებული პირობების შესრულების უზრუნველყოფა.

ბაქო–თბილისი–ყარსის სარკინიგზო მაგისტრალის მშენებლობისათვის მარაბდა–ახალქალაქი–კარწახის მონაკვეთზე კერძო საკუთრებაში არსებული მიწების გამოსყიდვა-კომპენსაცია

ყარსი-ახალქალაქის სარკინიგზო მაგისტრალის მშენებლობის ხელშეწყობის მიზნით პროგრამა ითვალისწინებს:

მარაბდიდან კარწახის მიმართულებით თურქეთის საზღვრამდე, მდებარე კერძო მიწის ნაკვეთების გამოსყიდვას და ამ პროცესთან დაკავშირებული მომსახურების გაწევას, შესასყიდი მიწის ნაკვეთების ტექნიკური და იურიდიული ბაზის მომზადებას ნასყიდობის გარიგების გასაფორმებლად, საკუთრების უფლების რეგისტრაციას მყიდველზე, პრობლემური ნაკვეთების იურიდიული და ტექნიკური ბაზის გამართვას და ინდივიდუალური საკომპენსაციო შეთავაზების მომზადებას თანდართული გრაფიკული მონაცემებით და რუკით;

მიწის შესყიდვისა და მოსავლის კომპენსაციის სახელმძღვანელო პროექტის სავარაუდო აღწერილობისა და სარკინიგზო მაგისტრალის დერეფნის რუკის შექმნას;

სარკინიგზო მაგისტრალის სამშენებლო პროექტში შეტანილი ცვლილებებიდან გამომდინარე ახალქალაქის რკინიგზის სადგურის ტერიტორიისა და ახალქალაქი-კარწახის სამშენებლო მონაკვეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე მიწის ნაკვეთების შესწავლით სამუშაოებს.

სახელმწიფო ფინანსების მართვა

მაკროეკონომიკური პროგნოზირების სრულყოფის შედეგად საშუალოვადიანი დაგეგმვა, სახელმწიფო პრიორიტეტების დაფინანსება და ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნება;

გრძელვადიანი სტაბილურობის უზრუნველყოფის მიზნით საშუალოვადიან პერიოდში საბიუჯეტო დეფიციტის დაბალი ნიშნულის შენარჩუნება;

მოლაპარაკებების გაგრძელება დონორ ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან, რათა შესაძლებელი იყოს სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად დამატებითი რესურსების მოზიდვა ქვეყნისთვის მაქსიმალურად ხელსაყრელი პირობებით;

დამატებითი საინვესტიციო რესურსების მოზიდვის პარალერულად სახელმწიფო საგარეო ვალის კონტროლი, რათა საგარეო სახელმწიფო ვალის პორტფელმა შეინარჩუნოს ხელსაყრელი ფინანსური პარამეტრები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მის მდგრადობას როგორც საშუალოვადიან, ასევე გრძელვადიან პერიოდშიც;

საქართველოს ეროვნულ ბანკთან კონსულტაციების გათვალისწინებით სხვადასხვა ვადის მქონე სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების გამოშვების გაგრძელება, რაც ხელს შეუწყობს ფასიანი ქარალდების ბაზრის განვითარებას;

საბიუჯეტო სისტემის ლიკვიდურობის უზრუნველყოფის მიზნით სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშებზე ფულადი სახსრების მოძრაობის პროგნოზების შედგენა და მართვა;

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა, სახელმწიფო ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება, ბიუჯეტის ანგარიშგების ფორმების დახვეწა;

რეფორმების გაგრძელება საბიუჯეტო პროცესის, ბიუჯეტის დაგეგმვისა და აღსრულების შემდგომი განვითარების მიზნით, პროგრამული ბიუჯეტის სრულად დანერგვა როგორც ცენტრალური ხელისუფლების, ასევე ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო პროცესშიც;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირების ბაზის განახლება;

საჯარო სექტორში ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების საერთო მეთოდოლოგიის შემუშავება და საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების ეტაპობრივი დანერგვა;

ბიუჯეტის დაგეგმვისა და შესრულების ელექტრონული პროგრამის გაუმჯობესება, სახელმწიფო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა;

სხვადასხვა ქვეყნებთან მოლაპარაკებების გაგრძელება ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების ხელშეკრულებების გაფორმების მიზნით;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დაქვემდებარებულ ზოგიერთ საჯარო სამართლის იურიდიულ პირთა განსათავსებლად შენობის მშენებლობა.

შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება

საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის და პროცედურების დახვეწის გაგრძელება, გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით ელექტრონული მომსახურების განვითარება;

საგადასახადო ადმინისტრირების შემდგომი გამარტივება, მათ შორის სრულყოფილი კონტროლის პროცედურების დანერგვის მიზნით საბაჟო გამშვები პუნქტების პროცედურული სახელმძღვანელოების შემუშავება, ტვირთის გაფორმების დროისა და ხარჯების შემცირების მიზნით დეკლარირების პროცედურების გამარტივება და აქციზური მარკების მოძრაობისა და აღრიცხვის ახალი საინფორმაციო სისტემის შექმნა;

მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით საგადასახადო და საბაჟო კუთხით მომუშავე თანამშრომელთა გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება, ინფრასტრუქტურის განახლება;

საგადასახადო საკითხებთან დაკავშირებული საინფორმაციო ბუკლეტების და ბროშურების სისტემატურად გამოცემა, საგადასახადო პოლიტიკაში დაგეგმილი რეფორმების შესახებ საზოგადოებისა და გადამხდელთა სისტემატური ინფორმირება და საჯაროობის ამაღლება;

საგადასახაო დავების მექანიზმების დახვეწა და მედიაციის საბჭოს ფუნქციონირების გაუმჯობესება;

კანონმდებლობის შესაბამისად საგადასახადო დავალიანებების გადახდევინების უზრუნველყოფა და ხარვეზების აღმოფხვრა;

აუდიტის პროგრამის დანერგვა, რომელიც ავტომატიზირებულ რეჟიმში მოიცავს აუდიტის სრულ ციკლს.

ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია

საგამოძიებო სამსახურში თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვა, გამოძიების პროცესში მათი შემდგომი გამოყენების მიზნით;

საფინანსო და ეკონომიკურ სფეროში დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა ქვეყენეში ჯანსაღი კონკურეტუნარიანი გარემოს ხარისხის ამაღლების მიზნით, კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობის დაცვა;

საქართველოს ეკონომიკურ საზღვრებზე კონტროლის გამკაცრება გადასახადების გადახდისაგან თავის არიდების ფაქტების აღკვეთისა და პრევენციული ღონისძიებების გატარება შემდგომში დანაშაულის ჩადენისაგან თავის არიდების მიზნით;

თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, საქართველოს და საზღვარგარეთის ქვეყნებში პერსონალის შერჩევის კრიტერიუმებისა და პროცედურების კუთხით დაგროვილი გამოცდილების შესწავლა, უცხო ქვეყნის შესაბამის უწყებებთან ერთობლივი კონფერენციებისა და სემინარების მოწყობა გამოცდილების გაზიარების მიზნით, კონკურსების მოწყობა და წარმატებული სტაჟიორების გამოვლენა.

ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა

ქვეყნის საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის (PFMS-Public Finance Management System) იმპლემენტაციის, მოდერნიზაციიასა და სრულყოფის ხელშეწყობა, მდგრადობის უზრუნველყოფა, ტექნიკური, ოპერაციული მხადგაჭერა და მისი კომპონენტების შემდგომი განვითარება, ასევე სისტემის განვითარების კონტექსტში შესაბამისი კვლევითი სამუშაოების წარმოება, უწყებატაშორისი კომუნიკაციისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან თანამშრომლობის გაძლიერება;

ფინანსთა სამინისტროს და სხვა სამთავრობო უწყებების ინფორმაციული, ანალიტიკური და კონსტალგიური მხარდაჭერა;

ელექტრონული სერვისებისა და პროდუქტების, მათ შორის კორპორატიული მართვის საინფორმაციო სისტემების კომპონენტების (დოკუმენტბრუნვისა და ადამიანური რესურსების მართვის სისტემები, ბუნებრივი რესურსების მართვის სისტემა, ელექტრონული აუქციონის სისტემა-eAuction) განვითარება;

უწყებრივი ინტერნეტ იმიჯისა და ვებრესურსების მართვა-განვითარება, აღნიშნული სისტემებისა და პროდუქტების უწყვეტი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, მათი ტექნიკური და ოპერაციული მხარდაჭერა;

ფინანსთა სამინისტროს ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის საჭირო საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის შემდგომი განვითარება, მისი ადმინისტრირების, ინვენტატრიზაციის, პასპორტიზაციის და კიბერუსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში როგორც ინფორმაციული ტექნოლოგიების მენეჯმენტის თანამედროვე მეთოდებისა და პრაქტიკების იმპლემენტაცია, ასევე ინფორმაციული უსაფრთხოების ღონისძიებების მხარდაჭერა, მაღალკვალიფიციური კადრების რეკრუტირება, დაკომპლექტება, სწავლება, პროფესიული ტრენინგების სისტემის დანერგვა, ადამიანური რესურსების მართვისა და განვითარების ახალი მეთოდებისა და პრაქტიკის განხორციელება, ქვეყანაში ელექტრონული მმართველობის მიდგომებისა და ინსტრუმენტების შემდგომი განვითარების ხელშეწყობა, საერთაშორისო თანამშრომლობის გააქტიურება.

საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება

სამინისტროს სისტემაში პროფესიული განვითარების სისტემის ჩამოყალიბება,სისტემის მასშტაბით ჩატარებული ტრეინინგის საჭიროებათა ანალიზის მოთხოვნების შესაბამისი სასწავლო პროექტების განხორციელება, თანამდებობრივე ტრეინინგების სისტემის დანერგვა და კარიერის განვითარებაზე მიმართული სასწავლო პროგრამებისა და სხვა სახის სასწავლო პროექტების განხორციელება;

სისტემაში პროფესიული ცოდნის დონის ამაღლების მიზნით მსოფლიოს წამყვან სასწავლო დაწესებულებებთან ერთად ერთობლივი სასერთიფიკაციო და ტრეინინგ-პროგრამების შემუშავება-განხორციელება ნიდერლანდების ფინანსთა სამინისტროსთან გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმისა და საჯარო სამსახურების დაძმობილების (TWINNING) პროგრამის ფარგლებში;

სისტემაში ახალი კადრების დასაქმების აქტიური მექანიზმის ჩამოყალიბება და სამინისტროს სისტემაში სტაჟიორების პროგრამების განვითარება;

სახელმწიფოს მიერ კერძო სექტორის განვითარებისაკენ, ასევე სახელმწიფო სერვისების გაუმჯობესებისაკენ მიმართული რეფორმების აქტიური მხარდაჭერა სხვადასხვა სახის სასწავლო - შემეცნებითი, სემინარული და საკონფერენციო ტიპის პროექტების, კონსულტირების აქტიური მექანიზმის - ბიზნეს საკონსულტაციო სახლის ჩამოყალიბების გზით;

სერთიფიცირების სისტემის ჩამოყალიბება სახელმწიფო და კერძო სექტროში პროფესიული განვითარების სისტემის ეფექტურობის უზრუნველყოფისა და პროფესული ცოდნის დონის ამაღლების მიზნით.

საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტრო

ენერგეტიკის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

ენერგეტიკის უსაფრთხოების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, სახელმწიფო სტრატეგიისა და სახელმწიფო პროგრამების შესრულების მონიტორინგი და მათი განხორციელების კოორდინაცია.
საქართველოს ენერგეტიკის დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა.

ელექტროენერგიის დამატებითი, ალტერნატიული და განახლებადი წყაროების მოძიების, ენერგიის შემცველი წყაროების უპირატესი ათვისებისა და ამ კუთხით დარგის სტაბილური განვითარების უზრუნველსაყოფად სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება.
ქვეყნის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა.

არსებული წილობრივი განაწილების ხელშეკრულებების შესრულების მონიტორინგი, მოქმედი ინვესტორების საქმიანობის კოორდინაცია, აღნიშნულის ფარგლებში ნავთობისა და გაზის ოპერაციების მონოტორინგი, კომპანიების ყოველწლიური სამუშაო გეგმების და ბიუჯეტების განხილვა, შეთანხმება და შესრულების მონიტორინგი.

ინვესტორებისაგან ყველა სახის ტექნიკური ინფორმაციის მიღება, დამუშავება, სისტემატიზაცია, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების წარმოების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების, ნავთობის გადამუშავების, გაზის დამუშავების და ნავთობგაზპროდუქტების ტრანსპორტირების საქმიანობის ერთიანი მარეგულირებელი საფუძვლების შექმნა.

ნავთობისა და გაზის რესურსების ათვისების და ნავთობის გადამუშავების სფეროში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა.

შავი ზღვის შელფის საქართველოს ნაწილზე ნახშირწყალბადების რესურსების ათვისების მიზნით პოტენციური ინვესტორების მოძიება.

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასურის ანაზღაურება შესაბამის პერიოდებში პროგრამით განსაზღვრული ბენეფიციარებისათვის.

ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია

სახელმწიფო ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის განვითარება, რომელიც მოიცავს სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჰესების (ენგურჰესი და ვარდნილჰესების კასკადი) და მაგისტრალური გაზსადენების მშენებლობა-რეაბილიტაციას. კერძოდ: ენგურჰესის მე-2 ეტაპი - N1 და N5 აგრეგატების რეაბილიტაცია; ვარდნილჰესების კასკადის რეაბილიტაცია; დასავლეთ საქართველოს მაღალი წნევის გაზსადენის მშენებლობა.

სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება

მეზობელ ქვეყნებთან არსებული ელექტრული კავშირები ვერ უზრუნველყოფს მომავალში გაზრდილი სიმძლავრეების გატარებას. სისტემის ამჟამინდელი ტექნიკური მდგომარეობა მოითხოვს დამატებითი ღონისძიებების გატარებას სისტემის საიმედოობის გაზრდის თვალსაზრისით.

ქვეყანაში არსებული მაღალი და საშუალო ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა რეაბილიტაცია, მეზობელ ქვეყნებთან არსებული ელექტროგადამცემი ხაზების რეაბილიტაცია და ახლის მშენებლობა. სისტემის მოძველებული ქვესადგურების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სხვადასხვა სიმძლავრის ახალი ქვესადგურების მშენებლობა. თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის განვითარებისათვის შესაბამისი ელექტროგადამცემი ქსელის მოწყობა.

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო

იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა

ქვეყნის პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული მდგომარეობის გათვალისწინებით დევნილთა, ლტოლვილთა, ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთა, თავშესაფრის მაძიებელთა, რეპატრიანტთა მიგრაციული ნაკადების რეგულირება, მათი დროებითი ან მუდმივი განსახლების ორგანიზება, ადაპტაციისათვის და საზოგადოებაში ინტეგრაციისათვის საჭირო პირობების შექმნა და სოციალური დაცვა;

დევნილი მოსახლეობის თვითკმარობის გაზრდა, სახელმწიფოზე მათი დამოკიდებულების შემცირება-აღმოფხვრა და უკიდურესად გაჭირვებული, დაუცველი დევნილების ერთიან სოციალურ პროგრამებში ინტეგრირება საერთო კრიტერიუმების საფუძველზე;

რეპატრიანტის სტატუსის მაძიებელთა აპლიკაციების სისტემატიზაცია, ანალიზი და განხილვა შესაბამისი გადაწყვეტილების მისაღებად;

არალეგარული მიგრაციის პრევენცია, დროებითი ლეგალური შრომითი მიგრაციის შესაძლებლობის გაზრდა;

რეადმისიის ხელშეკრულების საფუძველზე დაბრუნებულთა რეინტეგრაციის უზრუნველყოფა და შესაბამისი მონაცემთა ბაზის შექმნა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოთხოვნის მქონე დევნილების გამოკვეთა, აღნიშნული ქონების შემდგომი პრივატიზაციის პროცესის მოსამზადებლად;

ეკომიგრანტთა განსახლების ორგანიზება და ახალ საცხოვრებელ ადგილებზე მათი ადაპტაცია-ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა.

განსახლების ადგილებში დევნილთა შენახვა და მათი საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება.

იძულებით გადაადგილებულ პირთა-დევნილთა მიმართ 2012-2014 წლებში სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმის შესაბამისად, იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების ღონისძიებების განხორციელება, მათთვის საცხოვრებელი ფართის შეძენა, აშენება, რეაბილიტაცია და კერძო საკუთრებაში გადაცემა;

დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების მიზნით, საკადასტრო-აზომვითი, შენობა-ნაგებობების შიდა აზომვითი ნახაზებისა და თბილისსა და საქართველოს სხვა რეგიონებში მდებარე შენობების სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან დაკავშირებული საპროექტო, საექსპერტო, დეფექტური აქტებისა და ხარჯთა ნუსხების შედგენის მომსახურების შესყიდვა;

სავალალო მდგომარეობაში მყოფი დევნილთა კომპაქტურად ჩასახლების ობიექტების შესწავლა და შემდგომში მათი რეაბილიტაცია;

დევნილთა, ლტოლვილისა ან ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა რაოდენობის დაზუსტება და მათთვის, კომუნალური მომსახურების დავალიანების ნაწილობრივი დაფინანსება, სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

საქართველოში იძულებით გადაადგილებული მოსახლეობის საცხოვრებელი, სოციალური და ეკონომიკური რეინტეგრაციის ხელშეწყობა;

იძულებით გადაადგილებულ პირთათივს ფულადი დახმარების გაწევა, სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით;

ფართების დაქირავების მიზნით დევნილთა ოჯახების ყოველთვიური სოციალური დახმარება;

დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების მიზნით, რეაბილიტირებული და ახალაშენებული შენობების ელექტროენერგიის, გარე საკანალიზაციო, ბუნებრივი აირის და წყლის სისტემების მიერთება და მოწყობა, სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების მიზნით, დევნილთა საკუთრებაში არსებულ ობიექტებში ჩასატარებელი სამუშაოების ღირებულების თანადაფინანსება, სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა

კულტურის, კულტურული მემკვიდრეობისა და ხელოვნების სფეროებში ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება, დაგეგმვა და მისი განხორციელების კოორდინაცია;

ერთიანი სამუზეუმო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა;

კულტურის სფეროში განსაკუთრებით ნიჭიერ ბავშვთა და ახალგაზრდა შემოქმედთა მხარდაჭერა;

კულტურის დასების დაფინანსება;

საზღვარგარეთ საქართველოს კულტურის ცენტრების შექმნის ხელშეწყობა, კულტურის დღეების, გაცვლითი გასტროლების, კონკურსების, ფესტივალებისა და გამოფენების ორგანიზება;

კულტურულ ღირებულებათა დაცვა, მათი შესწავლა და პოპულარიზაცია;

ხელოვნების დარგების განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ

ქვეყნის პოპულარიზაციის და მისი პოზიტიური იმიჯის ჩამოყალიბების მიზნით ისეთი ღონისძიებების გატარება, რომლებიც გააღვივებენ ინტერესს საქართველოს მიმართ და დაუმკვიდრებენ მას სათანადო ადგილს ევროპული ცივილიზაციის ისტორიულ და მიმდინარე კონტექსტში;

სახელოვნებო ორგანიზაციებში კრეატიული აზროვნების დანერგვა-ხელშეწყობა, ქართული ხელოვნებისა და ლიტერატურის ტრადიციების დაცვა და განვითარება;

კლასიკური და თანამედროვე ხელოვნების პოპულარიზაციის მიზნით სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;

საერთაშორისო ფორუმებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა და ანალოგიურ ღონისძიებათა საქართველოში მოწყობა;

ქვეყანაში ხელოვნების პოპულარიზაცია, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში საერთაშორისო თეატრალური, მუსიკალური, სახვითი, კინო და საბალეტო ხელოვნების, წიგნის ფესტივალების, კონცერტებისა და გამოფენების მოწყობა-ხელშეწყობა;

შემოქმედებითი (მათ შორის ფოლკლორული) კოლექტივებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების სხვადასხვა ქვეყნებში გასამართ ფესტივალებში, კონკურსებსა და გამოფენებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;

რეგიონების თეატრების გასტროლების ხელშეწყობა, აგრეთვე მათი სადადგმო და ტექნიკური აღჭურვილობის ხარჯების დაფარვა. საქართველოს რეგიონებში კულტურის სახლების და პარკების განვითარებისა და კინოჩვენებების ხელშეწყობა.

სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობა

სახელოვნებო განათლების ღონისძიებების ორიენტირება როგორც საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული სახელოვნებო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობაზე, ისე სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განსახორციელებელი პროექტების მხარდაჭერაზე, მათ შორის სასწავლო-შემოქმედებითი კუთხით პერსპექტიულ მოსწავლეთა, სტუდენტთა და საშემსრულებლო სამაგისტრო პროგრამებზე სტუდენტების სწავლის ხელშეწყობაზე, კონკურენტუნარიან გარემოში აღზრდაზე, ნიჭიერ მოსწავლეთა და ახალგაზრდა მეცნიერთა შემოქმედებით მხარდაჭერაზე, საერთაშორისო კონკურსებსა და ფესტივალებში მონაწილეობის მხარდაჭერაზე, საბიბლიოთეკო ფონდებისა და კოლექციების დაცვა, შევსება-გამდიდრებაზე და სხვა.

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა

მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის, კულტურის უძრავი და მოძრავი ძეგლების კულტურულ ღირებულებათა აღრიცხვა;

საქართველოს მუზეუმებისა და მუზეუმ-ნაკრძალების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, ტექნიკური ხელშეწყობა და სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა, დაცვა და პოპულარიზაცია. ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო ღონისძიებების განხორციელება;

სამუზეუმო კოლექციების დიაგნოსტიკა, ექსპონატთა რესტავრაცია, აღრიცხვა, ინვენტარიზაცია დაპასპორტიზაცია;

UNESCO-ს ვალდებულებების შესრულება, ქვეყნის ფარგლებს გარეთ არსებულ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა მონიტორინგი, შესწავლა, შესაბამის სახელმწიფოებთან ერთად ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება.

კულტურის სფეროს მდგრადობის უზრუნველყოფის და ფინანსური ძლიერების პროგრამა

კულტურის სფეროს მდგრადობის და ფინანსური გაძლიერების უზრუნველყოფა;

სამინისტროსათვის რეკომენდაციების შემუშავება თანხების ხარჯვის ეფექტურობის ასამაღლებლად. კრიზისების მართვა;

კომერციალიზაციის ხელშეწყობა.

გარემოს დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება, რეგულირება და მართვა

გარემოს დაცვისა და მოსახლეობის ეკოლოგიური უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;

ნარჩენების, ქიმიური ნივთიერებების, წყლის, ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების სახელმწიფო მართვა; მიწის დეგრადაციასთან ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა;

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაგეგმილი საქმიანობების შესწავლა (პოტენციური ეკოლოგიური საშიშროების რისკის შეფასება) და გარემოსდაცვით მოთხოვნათა და გარემოს დაცვის ნორმათა გათვალისწინებით დასაბუთებული საექსპერტო დასკვნების მომზადება;

ბიომრავალფეროვნების მუდმივი მონიტორინგის ფარგლებში განხორციელებული ცხოველთა, მათ შორის საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების აღრიცხვა და მდგომარეობის შეფასება;

საინფორმაციო კამპანიებისა და ღონისძიებების ჩატარება, სახელმწიფო, არასამთავრობო, ბიზნეს და საერთაშორისო სექტორთან თანამშრომლობის გაძლიერება; დაინტერესებული მხარეებისთვის სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება;

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის საშუალოვადიანი სტრატეგიის და განსახორციელებელ მოქმედებათა გეგმა-გრაფიკის შემუშავება/განხორციელება;

რეგულირების ობიექტების შემოწმებათა განხორციელება ყოველწლიურად დამტკიცებული წლიური გეგმის შესაბამისად;

ბუნებრივი რესურსების უკანონო მოპოვების, გარემოს დაბინძურების ფაქტების გამოვლენისა და აღკვეთის, ასევე ორგანიზაციათა მომართვებზე, მოქალაქეთა საჩივრებზე და შეტყობინებებზე რეაგირების მიზნით არაგეგმიური შემოწმებების განხორციელება;

რეგულირების ობიექტების მიერ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესრულების ხელშემწყობი ღონისძიებების (პროგრამების) დანერგვა, მათ შორის, ამ მიზნით ელექტრონული საინფორმაციო სისტემების დანერგვა/განვითარება;

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის სფეროში თანამშრომელთა უწყვეტი სწავლება და კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფა;

დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა

დაცული ტერიტორიების გაფართოება, ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების დაცვა და აღდგენა ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნების მიზნით;

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა გენოფონდის დაცვა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად;

უნიკალური და იშვიათი ორგანული, თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნების დაცვა მათი შენარჩუნების მიზნით;

დაცულ ტერიტორიებზე პათოლოგიური კვლევების ჩატარება, დაზიანებული ფართობების დადგენა და მავნებლებთან ბრძოლის მიზნით შესაბამისი პრეპარატების შეძენა;

დაცულ ტერიტორიებისათვის ტურიზმის მდგრადი განვითარების სტრატეგიის შემუშავების საფუძველზე ახალი ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომლებიც თანხვედრაში არიან ეკოტურიზმის პრინციპებთან;

ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციის, ჯანმრთელობის დაცვისა და ტურიზმისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა საქართველოს ეკოტურისტული პოტენციალის გაზრდის მიზნით;

ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობის დაცვის, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობა თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს აღდგენისათვის და მის შესანარჩუნებლად.

სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა

ტყის მართვის ქმედითი სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით სატყეო სფეროში არსებული საკანონმდებლო და მეთოდოლოგიური ბაზის სრულყოფა;

ტყის რესურსების მართვის არსებული ელექტრონული სისტემის შემდგომი განვითარება;

სააგენტოს თანამშრომელთა უწყვეტი სწავლება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

მერქნულ რესურსზე (მ.შ. სათბობი შეშა) მოთხოვნილების დაკმაყოფილების მიზნით ტყეკაფების გამოყოფა;

ტყეების მრავალფუნქციური დანიშნულებით გამოყენების მექანიზმების შემუშავება;

ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებების განხორციელება;

ტყეების ეფექტურად მართვისა და ფიზიკური დაცვის გაუმჯობესების მიზნით სააგენტოს ინსტიტუციონალური გაძლიერებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება;

ტყის ფონდის ფუნქიონალური ზონირებისა და ტყის ინვენტარიზაციის ღონისძიებების განხორციელება, ტყის მდგომარეობის შესახებ მონაცემების მიღების, ანალიზისა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების დაგეგმვის ეფექტური სისტემის შექმნა;

სახელმწიფო ტყის ფონდის დარეგისტრირებით ტყის ფონდის ტერიტორიების დაზუსტება, რითაც თავიდან იქნება აცილებული ტყის ფონდის ფრაგმენტაცია და ტყის ფართობების შემცირება.

სანერგე მეურნეობის სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა

მაღალი ხარისხის სარგავი მასალის (ნერგები) გამოყვანა ტყისა და ქარსაფარი ზოლების აღდგენა-განაშენიანებისათვის, მუნიციპალიტეტებისა და ქალაქგამწვანების, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და კერძო მოთხოვნების დაკმაყოფილებისათვის;

ტყის ჯიშთა სარგავი მასალის გამოყვანისათვის ტრადიციული მეთოდისა (ღია გრუნტში) და ასევე კონტეინერული მეთოდის (სასათბურე მეურნეობაში) გამოყენება;

გამოყვანილი ნერგების სახეობების ზრდა.

გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის პროგრამა

სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის გარემოსდაცვითი ინფორმაციის საჯაროობის უზრუნველყოფა;

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის ხელშეწყობის უზრუნველყოფა სათანადო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების გზით;

გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - საქართველოს ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის კოორდინაციის უზრუნველყოფა;

საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების უზრუნველყოფა სხვადასხვა კამპანიების ორგანიზებით;

შესაბამისი სპეციალისტების მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ორგანიზების უზრუნველყოფა.

გარემოს დაცვის სფეროში მონიტორინგი, პროგნოზირება და პრევენცია

ჰიდრომეტეოროლოგიურ პარამეტრებზე სტანდარტული და სპეციალიზირებული დაკვირვების სისტემების შეძენა და დანერგვა;

შავი ზღვისა და მდინარეთა სანაპიროების დაცვა-რეაბილიტაცია სტიქიური ჰიდრო და მორფოდინამიკური მოვლენებისგან;

საშიში გეოლოგიური პროცესების პრევენცია და ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის განხორციელება;

ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგისათვის ავტომატური სადგურების ეტაპობრივი შეძენა;

სანაპირო ზონების ინფრასტრუქტურის მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფა, სანაპირო ზონებში მიმდინარე მორფოდინამიკურ პროცესებზე უარყოფითი ზეგავლენის თავიდან აცილებისა და რიგ შემთხვევაში აღნიშნული პროცესების გაუმჯობესების გზით;

სანაპირო ზონის დაცვა ანთროპოგენული ფაქტორის მავნე ზემოქმედებისგან, სამეურნეო ინფრასტურუქტურის განვითარება და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

ატმოსფერულ ჰაერზე დაკვირვების ავტომატური სადგურების მონაცემების საშუალებით ჰაერის დაბინძურებაზე უწყვეტი დაკვირვება და ქალაქების ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების რეალური სურათის მიღების უზრუნველყოფა;

ამინდის პირობების მიმართ განსაკუთრებით მგრძნობიარე დარგების - ავიაციისა და საზღვაო ფლოტის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა ;

მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების არსებული მდგომარეობის შეფასება და მომავალში მათი გამოყენების შესაძლებლობების დადგენა;

საკომუნიკაციო, ტურისტული და რეკრეაციულის ინფრასტრუქტურის შენარჩუნება-განვითარების ხელშეწყობა;

შავი ზღვის სანაპიროს განვითარების მოკლე და გრძელვადიანი პროგნოზის შემუშავება და ავარიული სიტუაციების თავიდან ასაცილებლად კონკრეტული პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვა;

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო

საგარეო პოლიტიკის განხორციელება

საერთაშორისო არენაზე ქვეყნის ინტერესების გატარება, საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტებისა და დასახული ამოცანების შესრულება;

საერთაშორისო თანამეგობრობის დახმარებით საქართველოს დეოკუპაციისა და ოკუპანტი სახელმწიფოს მხრიდან საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის პატივისცემის უზრუნველყოფა, ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების პოლიტიკის განმტკიცება;

რუსეთზე საერთაშორისო თანამეგობრობის ზეწოლის გაძლიერების მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების გატარება, რათა მან სრულად შეასრულოს 2008 წლის 12 აგვისტოს ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმება;

ევროკავშირთან საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტეგრაციის გაძლიერება;

ნატო–ში გაწევრიანების პროცესის ხელშეწყობა;

ევროპის ქვეყნებთან თანამშრომლობის გაღრმავება და საქართველოს საგარეო პოლიტიკური მიზნების მიმართ მათი მხარდაჭერის უზრუნველყოფა;

აშშ–თან სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით გათვალისწინებული პროექტების განხორციელება და მისი როლის გაძლიერება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის მხარდაჭერის პროცესში;

ლათინური ამერიკის, კარიბის ზღვის აუზის, აზიის, აფრიკის და ოკეანეთის სახელმწიფოებთან ორმხრივი ურთიერთობების განვითარება;

სუამისა და ბისეკის ფორმატში რეგიონული და რეგიონთაშორისი თანამშრომლობის გაძლიერება და კონკრეტული პროექტების განხორციელება;

ქართული პროდუქციისთვის ახალი ბაზრების მოპოვება, ქვეყნის ეკონომიკაში ინვესტიციების მოზიდვა;

უცხოეთში მყოფი საქართველოს მოქალაქეების უფლებების დაცვა, მათთვის შეღავათანი პირობების შექმნა და სოციალური უსაფრთხოების დონის ამაღლება;

მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელთა და საერთაშორისო ურთიერთობების სფეროში დასაქმებულ საჯარო მოხელეთა პროფესიული განვითარება და კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალი პროგრამების შემუშავება და არსებულის დახვეწა;

მჭიდრო თანამშრომლობის დამყარება მსოფლიოს წამყვან დიპლომატიურ სკოლებთან და აკადემიებთან.

საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო

სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროების სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

ფიზიკური აღრზდისა, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში ქვეყნის ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება, დაგეგმვა და მისი რეალიზების კოორდინაცია;

სპორტის განვითარებისათვის სათანადო პირობების შექმნა და ძირითად მიმართულებათა განსაზღვრა;

სპორტსმენთა მომზადების ორგანიზაციული და მეთოდური ხელშეწყობა, სპორტის სფეროში კვალიფიკაციის ამაღლების კოორდინაცია, ერთიანი სპორტული კლასიფიკაციის შემუშავება და დამტკიცება, სპორტის სახეობათა, პროფესიული და მოყვარულთა სპორტული კლუბებისა და ორგანიზაციების სტატუსის განსაზღვრა;

სპორტულ ასოციაციებთან, კავშირებთან, სპორტულ ფედერაციებსა და სხვადასხვა სპორტულ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა და მათი საქმიანობის ხელშეწყობა;

სპორტში აკრძალულ მასტიმულირებელ საშუალებათა გამოყენების აღმოფხვრის ღონისძიებათა განხორციელება;

სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში საინვესტიციო და საქველმოქმედო საქმიანობის განხორციელების ხელშეწყობა;

ახალგაზრდა მეცნიერთა, სპორტსმენთა და შემოქმედთათვის სახელმწიფო მხარდაჭერა, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში სამეცნიერო-საგანმანათლებლო სფეროში სახელმწიფო პროგრამების

შემუშავება და შესაბამის უწყებებთან ერთად მათი განხორციელება; თავისი კომპეტენციის ფარგლებში სპორტთან და ახალგაზრდობასთან დაკავშირებული კანონპროექტების შემუშავება;

სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროების განვითარებისათვის საჭირო სამშენებლო, სარეკონსტრუქციო და სარემონტო სამუშაოების წარმოება.

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებები

ქვეყნის ნაკრები გუნდების მზადება და მონაწილეობა საერთაშორისო სპორტულ ღონისძიებებში (მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონატები, პირველობები, მსოფლიო და ოლიმპიური თამაშები, საერთაშორისო ტურნირები, სასწავლო საწვრთნელი შეკრებები);

საქართველოს ჩემპიონატების, პირველობების ჩატარება, სპორტული რეზერვის და მაღალი კლასის სპორტსმენთა მომზადება;

ქართული ფეხბურთის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, საფეხბურთო ინფრასტრუქტურის განვითარება და მისი რეაბილიტაცია. ეროვნული, სხვადასხვა ასაკობრივი, ქალთა და ფუტსალის ნაკრებებისათვის ყველა საჭირო პირობების შექმნა;

ქართული რაგბის შემდგომი განვითარება და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად წარმოჩენა;

ქართული კალათბურთის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, საკალათბურთო ინფრასტრუქტურის განვითარება და მისი რეაბილიტაცია, ეროვნული ნაკრები გუნდისა და სხვადასხვა ასაკობრივი ნაკრები გუნდებისათვის ყველა საჭირო პირობების შექმნა, შემდგომი წინსვლისათვის ხელშეწყობა და ყოველმხრივი დახმარება;

ოლიმპიური თამაშებისათვის მეტი ოლიმპიური ლიცენზიის მოსაპოვებლად საქართველოს ნაკრები გუნდების მზადება და ოლიმპიადებზე საქართველოს სპორტსმენთა მონაწილეობის ხელშეწყობა;

საქართველოს რეგიონებში ბავშვთა და მოზარდთა მასობრივი სპორტის განვითარება, საქართველოში სპორტული ინფრასტრუქტურის შექმნა და რეაბილიტაცია, მატერიალურ-ტექნიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, სპორტული დანიშნულების ობიექტების, დარბაზებისა და სტადიონების შეკეთება-აღდგენა;

საქართველოს კადეტთა და იუნიორთა ნაკრები გუნდების წევრობის კანდიდატების მომზადება;

ქართული სპორტის წარმატებების ამსახველი მასალების შეკრება, დაკომპლექტება, აღრიცხვა, შენახვა-დაცვა, შესწავლა და პოპულარიზაცია;

ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი „თბილისი-2015“-თვის შესაბამისი სპორტული რეზერვის მომზადება სპორტის 9 სახეობაში.

სპორტის სფეროში დამსახურებულ მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები

საქართველოში მცხოვრები წამყვანი სპორტსმენებისა და მწვრთნელების, ნაკრებების მომსახურე პერსონალის, ოლიმპიური ჩემპიონების და საჭადრაკო ოლიმპიადების გამარჯვებულების, ვეტერანი სპორტსმენების და სპორტის მუშაკების ფინანსური მხარდაჭერა.

ახალგაზრდობის სფეროში სახელმწიფო ხელშეწყობის ღონისძიებები

სხვადასხვა ქვეყნის სახელმწიფო ახალგაზრდულ სტრუქტურებთან თანამშრომლობა, ბავშვთა და ახალგაზრდული კავშირების სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და წახალისება, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, თავისუფალი დროის შინაარსიანად და ეფექტურად ხარჯვის ორგანიზება, საქართველოს ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, სულიერი და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენა, ფორმირება და სრულყოფა;

მომავლის ბანაკის ორგანიზება დაბა ანაკლიაში;

ბავშვთა და ახალგაზრდობის შემოქმედებითი შესაძლებლობებისა და ინტერესების განვითარების მიზნით შესაბამისი პროცესის ორგანიზება, სხვადასხვა კატეგორიის სოციალურად დაუცველ ბავშვებზე ზრუნვის ხელშეწყობა, განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებული ბავშვებისა და ახალგაზრდების შემოქმედებითი პოტენციალის გამოვლენისათვის ხელშეწყობა, საინიციატივო ჯგუფებისათვის მასობრივი ახალგაზრდული ღონისძიებების, ახალგაზრდული დღეების, თამაშობების ორგანიზებაში დახმარების აღმოჩენა, ბავშვებისა და ახალგაზრდების საერთაშორისო ურთიერთობებისა და თანამშრომლობისათვის ხელშეწყობა და ამ მიზნით გაცვლითი პროგრამების განხორციელება;

პროგრამა „ახალგაზრდული ფესტივალი-2014“ ფარგლებში კულტურულ-შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, ქართველი ახალგაზრდების ჩართვა სხვადასხვა აქტივობებში, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდების ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხავასხვა მიმართულებით.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო

სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება

სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, რეგულირება და მართვა;

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემის გამართული ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და კონტროლი;

სისხლის სამართლის რეფორმაში ჩართულ უწყებებს, საერთაშორისო და ადგილობრივ ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავება და მიმდინარე რეფორმის მონიტორინგი;

სისხლის სამართლის რეფორმის უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს ფარგლებში „სისხლის სამართლის კოდექსის“ გადასინჯვა, საპროცესო შეთანხმებისა და ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის რეფორმა;

დაზარალებულის უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესების, ასევე, სისხლის სამართლის პროცესში დაცვის მხარის უფლებების გაზრდისა და შეჯიბრებითობის უზრუნველსაყოფად საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება;

„ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის“ გადახედვა;

არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციის ეროვნული სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის შემუშავება;

კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს გაძლიერება, მისი როლის გაზრდა და ქმედით ორგანოდ გარდაქმნა;

საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შესახებ არსებული საკანონმდებლო ბაზის გადასინჯვა, საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელ პირთათვის ინფორმაციის თავისუფლების სახელმძღვანელო პრინციპების შემუშავება;

ინფორმაციის ერთიანი პორტალის პროექტის – data.gov.ge – დასრულება და გამართვა;

პროაქტიულად გამოსაქვეყნებელი ინფორმაციის ნუსხის შემუშავება;

საჯარო სამსახურში ეთიკის ნორმების, პასუხისმგებლობისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმების დასახვეწად, აგრეთვე, სავალდებულო დეკლარაციას დაქვემდებარებულ პირთა წრის გასავრცობად საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება;

შრომის კანონმდებლობის შემდგომი დახვეწის მიზნით საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება (ქალთა უფლებრივი მდგომარეობის შესახებ და სხვა) და იმპლემენტაცია.

გამოძიებაზე ზედამხედველობის, სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის, დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის პროგრამა

პროგრამის ფარგლებში დანაშაულის დონის განსაზღვრისა და დანაშაულის წინააღმდეგ ეფექტიანი ბრძოლის მექანიზმის შესაქმნელად დაგეგმილია შემდეგი:

- ✓ დანაშაულის შესახებ სტატისტიკური მონაცემების დამუშავება და ანალიზი;
- ✓ საზოგადოების აქტიური ჩართულობით დანაშაულის დონის თაობაზე კვლევების ჩატარება;
- ✓ სისხლის სამართლის ეფექტიანი პოლიტიკის განხორციელება, რაც ხელს შეუწყობს დანაშაულის არსებული დონის შენარჩუნებას და უფრო ეფექტიანს გახდის პროკურატურის მონაწილეობას დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და დანაშაულის პრევენციის პროცესში;

- ✓ დანაშაულის პრევენციის სტრატეგიის პროექტის შემუშავება;
- ✓ პროკურატურის მუშაობის ეფექტიანობის განსაზღვრის მიზნით, შესაბამისი კვლევებისა და ანალიზის ჩატარება;
- ✓ პროკურორების დატვირთულობის გაანალიზება, რათა შესაძლებელი გახდეს ნორმალური დატვირთვის პირობებში ეფექტიანი საქმიანობა;
- ✓ ტრენინგსაჭიროებათა განსაზღვრა და პროკურორების გადამზადება კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით;
- ✓ პროკურორთა შეფასების სისტემის შემუშავება და იმპლემენტაცია;
- ✓ პრაქტიკაში არსებულ პრობლემურ საკითხებზე პროკურორთათვის რეკომენდაციების მომზადება;
- ✓ ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიზნით მთავარი პროკურატურის შენობის აღდგენითი-სარემონტო სამუშაოების განხორციელება, ასევე, დამატებითი ოთახების მოწყობა;
- ✓ სარემონტო სამუშაოების ჩატარება 3 საოლქო და 11 რაიონული პროკურატურის შენობაში;
- ✓ სატრანსპორტო საშუალებებისა და კომპიუტერული ტექნიკის განახლება, ასევე ქსელური ინფრასტრუქტურის მოდერნიზება.

ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოიების დანერგვისა და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

სსიპ – საქართველოს ეროვნული არქივის შეუფერხებელი ფუნქციონირების ხელშეწყობა ადმინისტრაციული მართვისა და რეგულირების მიმართულებით;

ეროვნული საარქივო ფონდის – ელექტრონული დოკუმენტების არქივის შექმნა;

ეროვნული არქივის ტერიტორიული ერთეულების ცენტრალიზაცია;

მოქალაქეთა მომსახურების სისტემის სრულყოფის ღონისძიებების განხორციელება, მათ შორის ეფექტიანი მომსახურების მიზნით თანამშრომელთა ტრენინგები;

პროგრამული უზრუნველყოფის პარამეტრების განახლება-დახვეწა, ფონდის ციფრული ასლების შექმნისათვის საჭირო ტექნიკის შეძენა-მონტაჟი და მათი პროგრამული უზრუნველყოფა;

საცავებში არსებული დოკუმენტების შენახვის პირობების გაუმჯობესების მიზნით, თანამედროვე კლიმატკონტროლის სისტემების შეძენა და მონტაჟი;

ტერიტორიულ ერთეულებში რეგიონული არქივების შენობების მშენებლობა, შეკეთება და აღჭურვა;

ფიზიკური და იურიდიული პირების საინფორმაციო მომსახურება.

იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა გადამზადება და სასწავლო ცენტრის განვითარება

ტრენინგ-საჭიროებათა ანალიზის საფუძველზე ტრენინგების დაგეგმვისა და ორგანიზების განხორციელება როგორც იუსტიციის სამინისტროს სისტემის, ისე სხვა მოსამსახურეთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით;

ორი ტიპის კურსის – საბაზისო მომზადებისა და თანამშრომელთა გადამზადების განხორციელება. საბაზისო მომზადების კურსები განკუთვნილია სტაჟიორებისათვის იმ პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გამომუშავების უზრუნველსაყოფად, რომელიც მათ პროფესიული საქმიანობის შესრულების დროს ესაჭიროებათ, ხოლო თანამშრომელთა გადამზადების კურსები და ტრენინგები ტრენინგსაჭიროებათა ანალიზის საფუძველზე ხორციელდება;

საჭიროებიდან გამომდინარე არსებულ ტრენინგ-მოდულებისა და სასწავლო კურსების მასალების განახლება ან ახალი სასწავლო მასალების შემუშავება;

სისტემის თანამშრომელთა შერჩევის ერთ-ერთი ეტაპის – ტესტირების ჩატარება კომპიუტერული სისტემის მეშვეობით.

სსიპ - საქართველოს იუსტიციის სასწავლო ცენრის ადმინისტრაციული შენობის რეკონსტრუქცია და აღჭურვა.

ელექტრონული მმართველობის განვითარება

მონაცემთა გაცვლის ინფრასტრუქტურის უსაფრთხოების მიზნით ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკისა და სტანდარტების ჩამოყალიბება, საკანონმდებლო ინიციატივების მომზადება და მიღება;

მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს ფარგლებში მომუშავე ინციდენტებზე სწრაფი რეაგირების ჯგუფის გაწევრიანება საერთაშორისო ორგანიზაციებში. ამ წევრობის საფუძველზე, შესაბამისი საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან საჭიროებისამებრ როგორც სათანადო საკონსულტაციო მომსახურების, ისე ინციდენტებზე რეაგირებისას უშუალო დახმარების მიღება;

„საქართველოს სამთავრობო კარიბჭეს“ მოქალაქის პორტალის მეშვეობით მოქალაქეებისა და ბიზნეს სუბიექტებისთვის, ელექტრონული პირადობის მოწმობით ავტორიზაციის საფუძველზე, ყველა ის მომსახურების ხელმისაწვდომობა, რომელთაც სახელმწიფო სექტორი ახორციელებს;

მონაცემთა გაცვლის ინფრასტრუქტურის ფარგლებში ერთიანი სავაჭრო ქსელის სისტემის ამოქმედება, რომელიც საერთაშორისო ვაჭრობაში ჩართულ ორგანიზაციებსა და მოქალაქეებს მოემსახურება. აღნიშნული მომსახურება გულისხმობს სისტემაში ჩართულ სუბიექტებს შორის ინფორმაციის ელექტრონულად გაცვლას, აგრეთვე მონაწილე მხარეებისათვის პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნას;

ინფორმაციის ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის შემდგომი განვითარება, რომელიც გულისხმობს მონაცემთა ბაზებისა და რეესტრების ანალიზსა და მოწესრიგებას, საჯარო სექტორში ინფორმაციის გაცვლისა და თავსებადობის უზრუნველყოფას რესურსების ეფექტიანად ხარჯვის პირობებში;

სახელმწიფო დაწესებულებებს შორის ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის ერთიანი სტანდარტის ჩამოყალიბება, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება ოფიცილური დოკუმენტების მიმოქცევა სწრაფად და უსაფრთხოდ. დოკუმენტბრუნვის ერთიანი სტანდარტის შემუშავება და მისი მონაცემთა გაცვლის ინფრასტრუქტურაში ინტეგრირების განხორციელება.

ერთიანი სახელმწიფო საინფორმაციო ტექნოლოგიების მხარდაჭერის განვითარება

სსიპ - „სმართ ლოჯიქში“ მენეჯერული პროცესების დანერგვა სხვადასხვა უწყებებისათვის IT სერვისების სრული სპექტრის მიწოდების მიზნით, კერძოდ: ქსელური უზრუნველყოფა, ელ-ფოსტის სერვისი, ონლაინკომუნიკაციის საშუალებები, ტელევიდეოკონფერენცია, დროისა და დავალებების მართვის პროგრამული უზრუნველყოფა, უსაფრთხოების ერთიანი პოლიტიკის გატარება, არასასურველი და მავნე ელფოსტის, პროგრამებისა და ვირუსებისგან დაცვა, სახელმწიფო სტრუქტურებისათვის ერთიანი IT-მხარდაჭერის სატელეფონო ცენტრის შექმნა და ინციდენტების მართვა, ციფრული სატელეფონო სერვისი სახელმწიფო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა კომპიუტერული ტექნიკის ადგილზე მომსახურება და სხვა სერვისები, რომლებიც აუცილებელია თანამედროვე გარემოში სრულყოფილი ოპერირებისათვის;

თანამედროვე საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებისა და ერთიანი სახელმწიფო ქლაუდის (Government Cloud of Georgia) საფუძველზე, სახელმწიფო სტრუქტურებში არსებული და მომავალში შესაძენი IT-ინფრასტრუქტურული რესურსების გაზიარება, რაც მნიშვნელოვნად შეამცირებს დანახარჯებს და დაიზოგება ინფრასტრუქტურის ადმინისტრირებაზე გაწეული როგორც ადამიანური, ისე ფინანსური რესურსიც.

დანაშაულის პრევენცია და ინოვაციური პროგრამები

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საგრანტო პროგრამის განვითარება, კოორდინაცია და მონიტორინგი, დანაშაულის პრევენცია და კანონთან კონფლიქტში მყოფი პირების რეაბილიტაცია და რესოციალიზაცია, მათ შორის, ყოფილი მსჯავრდებულების რესოციალიზაცია-რეაბილიტაცია;

დანაშაულის რეციდივის თავიდან აცილების ხელშეწყობა, რეფერალის სისტემის შემუშავება და შესაბამისი დახმარების აღმოჩენა;

არასრულწლოვანთა განრიდებისა და მედიაციის პროგრამის მენეჯმენტი და დასახელებული პროგრამის სახელმწიფოს მასშტაბით გავრცელების ხელშეწყობა. აღნიშნული პროგრამა ნაკლებად მძიმე დანაშაულის პირველად ჩამდენ არასრულწლოვანს შესაძლებლობას აძლევს, პროკურორის დისკრეციის საფუძველზე განერიდოს სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობას და გადამისამართდეს სერვისებში.

სახელმწიფო სერვისების გაუმჯობესების მიზნით მონაცემთა ბაზების ტექნოლოგიურ სრულყოფა, მონაცემთა ხარისხის მართვის სისტემის დანერგვა და ამის საფუძველზე მონაცემთა ბაზების დახვეწა;

პიროვნების მოშორებული იდენტიფიკაციის სისტემის განვითარება, რომელიც სრულყოფილი მონაცემთა ბაზების პირობებში შესაძლებელს გახდის სააგენტოს სერვისების დიდი ნაწილის ელექტრონულ პლატფორმაზე გატანას. აღნიშნული საშუალებას მისცემს ნებისმიერ მსურველს, მომსახურება მიიღოს დისტანციურად და ნაკლები დანახარჯით;

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს და საქართველოს დედაქალაქის - თბილისის მერის არჩევნებისათვის ამომრჩეველთა ერთიანი სიის ფორმირების მიზნით ბიომეტრიული რეგისტრაციის განხორციელება, რომლის საფუძველზეც მაღალი სიზუსტით დადგინდება ამომრჩეველთა მონაცემები და რაოდენობა;

ახალი სერვისების განვითარების მიმართულებით ინოვაციების მართვის პროცესის დანერგვა, რაც უზრუნველყოფს ახალი შესაძლო სერვისების იდენტიფიცირებას და მათ შემოწმებას მომხმარებელთა მიმღებლობის კუთხით;

ახალი პროდუქტის/სერვისის შექმნის პროცესის სტანდარტიზაცია, მეთოდოლოგიურად გამართვა და პროდუქტის/სერვისის მიზანშეწონილობის ანალიზი;

ინფორმაციული უსაფრთხოების მიმართულებით უსაფრთხოების პოლიტიკისა და მისი თანმდევი დოკუმენტების შემუშავება;

სსიპ - სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მასშტაბით ინფორმაციული აქტივების აღწერა, ინფორმაციული უსაფრთხოების შესახებ ტრენინგების ჩატარება, ინფორმაციის გადინების პრევენციის, არასანქცირებული წვდომის აღმოჩენისა და პრევენციის სისტემის დანერგვა;

საჯარო ინფორმაციის პროაქტიული მიწოდების უზრუნველსაყოფად ვებ-გვერდის დამუშავება და განვითარება, რომელზეც მარტივად მოძიებადი იქნება სათანადო ინფორმაცია, მათ შორის სსიპ - სტრატეგიული განვითრების სააგენტოს სტრატეგიის ამსახველი დოკუმენტის, სააგენტოს მუშაობის ექვსი თვის შედეგების და წლიური ანგარიშები;

ადამიანური რესურსების განვითარებისა და ორგანიზაციული ცოდნის დაგროვების მიზნით თანამშრომელთა შეფასების, განვითარების ეფექტიანი სისტემის დანერვა, სააგენტოსთვის მნიშვნელოვანი ცოდნისა და საჭირო უნარების შეფასება, თანამშრომელთა გადამზადება, საუკეთესო ადამიანური რესურსების შენარჩუნების, ადამიანურ რესურსებში არსებული ნაკლოვანებების გამოვლენის მიზნით თანამშრომელთა შეფასებისა და მოტივაციის სისტემის შემუშავება, ორგანიზაციული ცოდნის დაგროვების კუთხით დასაგროვებელი ცოდნის ტიპების იდენტიფიცირდება და მისი გაზიარების სტანდარტების შემუშავება;

ინფრასტრუქტურული პროექტების ფარგლებში სსიპ - სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს რამდენიმე ტერიტორიული სამსახურის ინფრასტრუქტურის განახლება, საზოგადოებრივი ცენტრების მშენებლობა და არქივების კონსოლიდირების განხორციელება.

საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა

ქვეყნის სამისამართო სისტემის მოწესრიგების ღონისძიებების ფარგლებში ქვეყნის ყველა ქალაქისა და სხვა დასახლებული პუნქტების დამისამართების სამუშაოების განხორციელება;

სახელმწიფო გეოდეზიური გეგმური და სიმაღლური საფუძვლის შესაქმნელად საჭირო მუდმივმოქმედი რეფერენსული GPS სადგურების ქსელის გაფართოება, არსებული სახელმწიფო გეგმური გეოდეზიური ქსელის რეკონსტრუირება, გეოდეზიური პუნქტების მოკვლევა და დაზიანებულის აღდგენა, საჭიროების შემთხვევაში ახლის მონტაჟი, გეოდეზიური პუნქტების კოორდინატებისა და სიმაღლეების განსაზღვრა ახალ სახელმწიფო სისტემაში, ძველსა (1942 წლის) და ახალ სახელმწიფო კოორდინატთა სისტემებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების განსაზღვრა, სიმაღლური სანიველირო რეპერების მოკვლევა და ახალი სვლების ადგილზე დათვალიერება-შესწავლა (რეკოგნოსცირება), საჭირო ადგილებში არსებული სანიველირო რეპერების აღდგენა და ახლების დამაგრება,არსებული გრავიმეტრიული პუნქტების მოკვლევა და აღდგენა, უმაღლესი სიზუსტის სანიველირო ქსელის შექმნაზე პროექტის შემუშავება, დაპროექტებული სანიველირო სვლების მიხედვით საჭირო ადგილებში გრავიმეტრის დასაყენებლად მოედნების მოწყობა და გრავიმეტრიული პუნქტების დამაგრება, უმაღლესი სიზუსტის სანიველირო სვლების გატარება, ჩატარებული სანიველირო სვლების პირველადი დამუშავება და საბოლოო გაწონასწორება გრავიმეტრიულ მონაცემებზე დაყრდნობით;

ახალი ციფრული ტოპოგრაფიული რუკების შექმნის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

მიწის კადასტრისა და რეგისტრაციის ღონისძიებების ფარგლებში პრობლემური არეალების შერჩევა, გამოკვლევა და საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვა, სახელმწიფო ამზომველების ქსელის ფორმირება, მიწის ნაკვეთების აზომვების განხორციელება GEO-CORS-ის გამოყენებით;

საარქივო დოკუმენტების მოწესრიგება-სისტემატიზაციის მიმართულებით კარტოგრაფიული მასალების, აერო-ფოტო-გადაღებების პასპორტების, შესრულებული სამუშაოების ტექნიკური ანგარიშების სკანირების განხორციელება და სახელმწიფო გეოდეზიური ქსელების კატალოგებისა და სააღრიცხვო წიგნების ციფრულ მატარებელზე გადატანა;

ციფრული, კომპიუტერული საძიებო სისტემის შექმნა;

უძრავი ქონების შეფასების სისტემის შექმნის მიზნით უძრავი ქონების ბაზრის ანალიზის სისტემის (ონლაინ რეპორტინგი) შემუშავება და ანალიზის სისტემის ვებ ხელმისაწვდომობა;

ცენტრალიზების გეგმის შესაბამისად საარქივო მასალებისა და ძველი სარეგისტრაციო მონაცემების დამუშავება, აღნიშნული მასალების დიგიტალიზაცია, ელექტრონული არქივის შექმნა;

კორპორატიული სამართლის სრულყოფის მიზნით უცხოური კანონმდებლობის ანალოგების თარგმნა, შესწავლა და სამართლებრივი აქტების პროექტების მომზადება და მათი განხილვა როგორც საჯარო ინსტიტუციებთან, ისე არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და სამოქალაქო საზოგადოებასთან;

ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიზნით სასერვერო ინფრასტრუქტურის, პერსონალური კომპიუტერებისა და სხვა აპარატული თუ პროგრამული უზრუნველყოფების განახლება.

იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა

ხარისხის მართვის ღონისძიებების განხორციელება, გეგმურ კვლევათა ერთობლიობა, რომლებიც მოიცავს მომხმარებელთა კმაყოფილების, მისტიკურ, თვისობრივ კვლევებს;

მომსახურების ხარისხის განვითარების კუთხით კადრების კვალიფიკაციის ამაღლება სხვადასხვა მიმართულებებით;

იუსტიციის სახლების მიერ მისაწოდებელი სერვისების გეოგრაფიული არეალის გაფართოება, რაც გამოიხატება საქართველოს მასშტაბით დამატებითი ფილიალების გახსნით;

იუსტიციის სახლში სხვა სტრუქტურების სერვისების ინტეგრაციის ფარგლებში ანალიზის ჯგუფების ჩამოყალიბება. მათ მიერ იმ სახელმწიფო სტრუქტურების წინა ხაზის ოპერაციების შესწავლა, რომელთა სერვისების გადმოტანა თვისობრივად ხელს არ შეუშლის ამ სერვისების განხორციელებას და შესაძლებელს გახდის გადმოტანის შედეგად მიღებული საერთო სარგებლისა და სამომხმარებლო კმაყოფილების ზრდას. სამუშაო ჯგუფების მიერ, სტრატეგიული შეთავაზებების მომზადება და აღსრულება იმ კომერციული ორგანიზაციებისთვის, რომელთა ინტერესთა სფეროშიც არის მოთხოვნადი (წინა ხაზის) ოპერაციების ორგანიზაციის გარეთ გატანა (Outsourcing);

იუსტიციის სახლების ცნობადობის ზრდის ფარგლებში იმ მარკეტინგული და PR-ღონისძიებების ჩატარება, რომელთა საშუალებითაც მოხდება პროექტის სტრატეგიული უპირატესობების მიზნობრივ მომხმარებლამდე მიტანა;

სოციალური მედიის განვითარება და ელექტრონული საშუალებებით ინფორმაციის გაზიარება დისტანციური მომხმარებლისთვის, ადგილობრივი მასშტაბით გეგმიური ხასიათის შეხსენებითი სარეკლამო რგოლებისა და განახლებების მიწოდება ქვეყნის შიგნით არსებული მომხმარებლისთვის. საერთაშორისო მასშტაბით სამთავრობო და კერძო კომერციული საკომუნიკაციო და წარმომადგენლობითი არხების (კონფერენციები, გამოფენები, შეხვედრები) გამოყენებით იუსტიციის სახლების ცნობადობის ზრდა.

აღსრულების ეროვნული ბიუროს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა

სააღსრულებო და არასააღსრულებო (გამარტივებული წარმოების, სესხის მონიტორინგისა და ფაქტების კონსტატაციის) მომსახურების ხარისხიანად და ეფექტიანად წარმართვის მიზნით მომსახურების სათანადო სტანდარტების შექმნა და დანერგვა, მომსახურების ხარისხის კონტროლის სისტემის განვითარება, ახალი მომხმარებლების მოზიდვის კუთხით და აღსრულების ეროვნული ბიუროს ცნობადობის გასაზრდელად ღონისძიებების განხორციელება;

ნორმატიული აქტების სისტემატიზაცია და მთარგმნელობითი ცენტრის განვითარება

მაღალკვალიფიციური თარჯიმნების მიერ, საქართველოს ნორმატიული აქტების თარგმნა ინგლისურ ენაზე და ევროკავშირის კანონმდებლობის თარგმნა ქართულ ენაზე;

თარგმნილი სამართლებრივი აქტების ვებგვერდზე ოპერატიულად განთავსება და მათი სრული ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა დაინტერესებული მომხმარებლისათვის, „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს“ ვებგვერდის რუსულენოვანი ვერსიის შექმნა;

იურიდიული ლიტერატურის მომზადება, ბეჭდვა, გავრცელება.

საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს

პენიტენციური სისტემის პოლიტიკის შემუშავება და მართვა.

საერთაშორისო სტანდარტების პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით შესაბამისი პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების კოორდინაცია;

სამინისტროს ურთიერთობების კოორდინაცია სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებებთან და ორგანიზაციებთან, თანამშრომლობის ხელშეკრულებებისა და მემორანდუმების გაფორმება;

პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების დაწესებულებებში სამედიცინო საქმიანობის ორგანიზება, რეგულირება და კონტროლი.

სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების სისტემის ჩამოყალიბება:

- ✓ თავისუფლებააღკვეთილთა ყოფითი და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;
- ✓ პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების დაწესებულებებში არსებული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და საწარმოო ზონის შექმნა;

სრულყოფილი პრობაციის სისტემა:

- ✓ თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებების ამოქმედება;
- ✓ პრობაციის სააგენტოს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების განვითარება;
- ✓ სარეაბილიტაციო პროგრამების განვითარება და საზოგადოების ჩართულობის ხელშეწყობა;

უფასო იურიდიული დახმარება:

- ✓ იურიდიულ დახმარებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

- ✓ მაღალი ხარისხის მომსახურების უზრუნველყოფა;
- ✓ მაღალი საზოგადოებრივი ცნობადობა იურიდიული დახმარების სისტემის შესახებ;
- ✓ იურიდიული დახმარების სამსახურის საქმიანობის დამოუკიდებლობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა.

სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემისათვის თანამშრომელთა მომზადება და პროფესიული განვითარება

სისტემის პერსონალის პროფესიული მომზადება-გადამზადების გზით სისხლის სამართლის რეფორმის განხორციელების, ევროპის საბჭოსა და გაეროს სტანდარტების დანერგვის, ადამიანის უფლებათა დაცვის, დანაშაულის პრევენციის და მსჯავრდებულის სოციალური რეაბილიტაციის ხელშეწყობა;

ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის დანერგვა და სასწავლო პროგრამების განვითარება;

სტრატეგიული თანამშრომლობის გაღრმავება სხვადასხვა სახელმწიფო, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან;

სისტემაში მისაღები კანდიდატების ტესტირების სისტემის დანერგვა და კანდიდატთა ტესტირების უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემის თანამშრომლები სწავლებისათვის სახელმძღვანელოების მომზადება.

ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა უზრუნველყოფა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით.

სასჯელაღსრულების სისტემაში ჯანდაცვის რეგულირება და ადმინისტრირება;

სასჯელაღსრულების სისტემაში გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა გავრცელების პრევენცია;

პირველადი ჯანდაცვის რგოლის ფუნქციონირება და შესაბამისი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება;

ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა უზრუნველყოფა სამკურნალწამლო საშუალებებით;

ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთათვის სპეციალიზებული სამედიცინო მომსახურების მიწოდება სასჯელაღსრულების სისტემასა და მის გარეთ;

მსჯავრდებულთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების დაწესებულებებში აივ, ტუბერკულოზის, ჰეპატიტი C-ს პრევენციის, დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის უზრუნველყოფით;

მსჯავრდებულთათვის ფსიქიატრიული დახმარების უზრუნველყოფა;

წამალდამოკიდებულ პირთათვის მკურნალობისა და რეაბილიტაციის უზრუნველყოფა;

სამედიცინო პერსონალის პროფესიული განვითარება;

სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში ეპიდემიოლოგიური კონტროლი და მეთვალყურეობა.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

შეიარაღებული ძალების მზადყოფნის შენარჩუნება და ამაღლება

საქართველოს შეიარაღებული ძალების ქვედანაყოფების საბრძოლო მზადყოფნის შენარჩუნება; გაერთიანებული/გენერალური შტაბის და შეიარაღებული ძალების სტრუქტურული ოპტიმიზაცია; კონცეპტუალური და დოქტრინული ბაზის განვითარება; თავდაცვითი ოპერაციების წარმოებისათვის საჭირო შესაძლებლობების გაუმჯობესება; ბუნებრივი და ტექნოგენური კატასტროფების დროს სამოქალაქო ხელისუფლების მხარდაჭერა.

სამხედრო განათლების ერთიანი პოლიტიკის ჩამოყალიბება; ერთიანი დოქტრინული სისტემის განვითარება; სასწავლო-საწვრთნელი დაწესებულებების ეფექტურობის გაზრდა; შეიარაღებული ძალების სპეციალისტების მომზადება-გადამზადება არსებული საჭიროებების მიხედვით.

თანამშრომლობა ნატო-საქართველოს კომისიის, ყოველწლიური ეროვნული პროგრამის, დაგეგმვისა და მიმოხილვის პროცესის, ნატო-საქართველოს სამხედრო თანამშრომლობის სამუშაო გეგმის, ნატოს ნდობის ფონდის და პროფესიული განვითარების პროგრამების ფარგლებში; ნატოს ეგიდით წარმოებულ ავღანეთში მიმდინარე საერთაშორისო უსაფრთხოების მხარდამჭერი ძალების ოპერაციასა და მისი შემდგომი პერიოდის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში მონაწილეობა; ნატოს სწრაფი რეაგირების ძალებში მონაწილეობა.

საყაზარმე, სამხედრო-სასწავლო დაწესებულებების და საინჟინრო-საფორტიფიკაციო და სააეროდრომე ინფრასტრუქტურის ზრდა და გაუმჯობესება;

სამხედრო განათლების განვითარება

კადეტების უზრუნველყოფა პროფესიული მომზადებით, საცხოვრებელი პირობებით, სასურსათო ულუფით (კვებით), სანივთე ქონებით, უნიფორმით, სამედიცინო დაზღვევით, სასწავლო ლიტერატურით და სოციალური პირობებით;

„ტრენერთა მომზადების პროექტის“ ფარგლებში ეროვნული თავდაცვის აკადემიის სექტორში არსებული ინტელექტუალური რესურსის რაციონალურად გამოყენება; დისტანციური სწავლების სისტემის პროექტის დანერგვა სასწავლო პროცესში თანამედროვე, მოქნილი, ეფექტიანი მეთოდით; ურთიერთგაგების მემორანდუმების გაფორმება უცხოურ უნივერსიტეტებთან და მათ ფარგლებში ორმხრივი ერთობლივი პროექტების განხორციელება; უცხოელი ექსპერტებისა და მრჩევლების მოწვევა აკადემიაში, გამოცდილების გაზიარება, სასწავლო პროგრამებსა და სილაბუსებზე მუშაობა და მათი დახვეწა; სამომავლოდ სამაგისტრო პროგრამების ამუშავება და ფუნქციონირება აკადემიაში; NATO-ს DEEP-ის პროგრამასთან (სამხედრო განათლების განვითარების პროგრამა) მჭიდრო თანამშრომლობა; NATO-ს პარტნიორობა მშვიდობისათვის კონსორციუმის PFP-C სამუშაო ჯგუფებში აქტიური მონაწილეობა;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პერსონალის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსამსახურეთა და პენსიონერთა (საქართველოს თავდაცვის სამინისტროდან დათხოვნილი კომპენსაციის/ პენსიის მიმღები სამხედრო ან სპეციალური წოდების მქონე მოსამსახურე) და მათი ოჯახის წევრთა, ასევე დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახის წევრთა და სამოქალაქო პირთა სათანადო სამედიცინო მომსახურების გაწევა; პაციენტთა ამბულატორიული, სტაციონალური მკურნალობა, სამედიცინო რეაბილიტაცია და დისპანსერიზაცია; პაციენტთა მკურნალობის შედეგების ანალიზი და მკურნალობის ხარისხისა და ეფექტურობის ამაღლების ღონისძიებების გატარება.

თავდაცვის სფეროში სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა

თავდაცვის სფეროში სამეცნიერო კვლევების განხორციელება; საწარმოო ბაზის განახლება და თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანა, საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში არსებული ტექნიკის აღდგენა და მოდერნიზება; ახალგაზრდა ტექნიკოსთა სკოლის შექმნა; ვადაგასული, გამოუყენებელი საბრძოლო მასალების, იარაღისა და სამხედრო ტექნიკის დახარისხება და უტილიზაცია, ასევე ფეთქებადი ნივთიერებების გადამუშავება; ჰუმანიტარული განაღმვითი საქმიანობის კოორდინაცია.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო

საზოგადოებრივი წესრიგი, სახელმწიფო საზღვრის დაცვა და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება

ქვეყანაში საზოგადოებრივი წესრიგის, დანაშაულთა რაოდენობისა და მოქალაქეთა უსაფრთხოების არსებული დონის შენარჩუნებისა და გაუმჯობესებისათვის, საქართველოს სახელმწიფო საზღვარზე, სასაზღვრო ზოლში, სასაზღვრო ზონაში, საქართველოს საზღვაო სივრცესა და საქართველოს იურისდიქციისადმი დაქვემდებარებულ გემებსა და საფრენ საშუალებებზე კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა პრევენციისათვის, გამოვლენისა და აღკვეთისათვის, აგრეთვე საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოებისა და წესრიგის უზრუნველყოფისათვის სამინისტროს ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, არსებული ავტოპარკის მუდმივი განახლება, სამინისტროს სისტემის თანამედროვე აღჭურვილობითა და შესაბამისი ინვენტარით უზრუნველყოფა, ინოვაციური თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა, საზოგადოების უფრო მეტად ინფორმირება სამინისტროში მიმდინარე რეფორმებთან და ზოგად საქმიანობასთან დაკავშირებით;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ, ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის სისტემის ჩამოყალიბების, ორგანიზებულ დანაშაულზე სამართლებრივი და საზოგადოებრივი რეაგირების გააქტიურების და დანაშაულის პრევენციის განხორციელების ხელშეწყობა;

საერთაშორისო თანამშრომლობის კუთხით საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შიდა კანონმდებლობის შესაბამისად, ოპერატიულ-სამძებრო ინფორმაციის გაცვლა, ერთობლივი ოპერაციების ჩატარება და სხვა მსგავი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც ხორციელდება პოლიციის

ატაშეების, ორმხრივი ხელშეკრულებების, ნაცვალგების პრინციპის და საერთაშორისო, მათ შორის, რეგიონული ორგანიზაციების მეშვეობით;

არალეგალური მიგრაციის პროცესების ეფექტური მართვის მიზნით, სამინისტროს სისტემაში არალეგალ მიგრაციის საკითხებზე მომუშავე სტრუქტურული ქვედანაყოფის შექმნა, აგრეთვე არალეგალ მიგრანტთა განთავსების ცენტრის აღჭურვა;

არალეგალ მიგრანტთა გამოვლენის პროგრამის დანერგვა, რომლის დანიშნულებაა მიგრანტის შესახებ იმ ინფორმაციის შეგროვება და ასახვა პროგრამაში, რომელიც დაკავშირებულია ქვეყნის ტერიტორიაზე მათ ლეგალურ თუ არალეგალურ ყოფნასთან. სისტემა მოახდენს იმ პირის იდენტიფიცირებას, რომელსაც არ აქვს ქვეყანაში ლეგალურად ყოფნის საფუძველი. მონაცემთა ბაზაზე დაყრდნობით, მიგრაციის სამსახური განახორციელებს უცხოელთა ქვეყანაში ყოფნის მონიტორინგს;

კინოლოგიის სამსახურის ინფასტრუქტურის განვითარება და თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად მოწყობა/აღჭურვა;

ადამიანის უფლებების დაცვისა და დაკავებულთა უსაფრთხოების გაუმჯობესების მიზნით, ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა, არაადამიანური მოპყრობის აღკვეთა და სისხლის სამართლებრივ საქმეებზე დაკავებული და ადმინისტრაციულ პატიმრობაში მყოფი პირებისათვის მაქსიმალურად უსაფრთხო გარემოს შექმნა. შესაბამისი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლება;

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან ერთად გეგმავს პრევენციული სახის ერთობლივი ღონისძიებების გატარება ნარკომანიასთან ბრძოლის კუთხით;

ქვეყნის მასშტაბით ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული და ბირთვული (ქბრბ) საფრთხეებისადმი ერთიანი მექანიზმის ჩამოყალიბება, რომელიც ორიენტირებული იქნება ქბრბ ინცინდენტების მართვის ისეთ კომპონენტებზე, როგორებიცაა პრევენცია, გამოვლენა, მზადყოფნა და რეაგირება. ქბრბ კუთხით არსებული მდგომარეობის მუდმივი შესწავლისა და შეფასების, ახალი საფრთხეების, რისკებისა და გამოწვევების საფუძველზე, სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის პერიოდული განახლება, ასევე აღნიშნული მიმართულებით შსს–ს შესაძლებლობების განვითარება;

ევროკავშირსა და საქართველოს შორის სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის დიალოგის ფარგლებში აღებული ვალდებულებების თანახმად, საქართველოში ევროკავშირისა და საერთაშორისო სტანდარტების დაცვით ორგანიზებული დანაშაულის პრევენციისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური ჩარჩოს ჩამოყალიბება. შსს–ს შესაძლებლობების შემდგომი განვითარება ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით;

ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით არსებული მდგომარეობის შესწავლა, ანალიზი, ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლის 2013-2014 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული შსს-ს მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგი და შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

ეროვნული საგანძურისა და დიპლომატიური წარმომადგენლობების დაცვის უსაფრთხოების დონის ამაღლება

დიპლომატიური მისიების და მათი ხელმძღვანელების რეზიდენციების, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სახელმწიფო ობიექტების, ეროვნული საგანძურისა და საპატრიარქოს ობიექტების დაცვა.

დაცვის პოლიციის ავტოფარეხის რეკონსტრუქცია, ავტოპარკის განახლება და ობიქტებისათვის, რომლებიც მუდმივ მეთვალყურეობას საჭიროებენ, საგუშაგო ჯიხურების დამზადება და მათი მონტაჟი;

საპატრულო-საგუშაგო ჯგუფის ეკიპირების განახლება;

დაცვის მუშაკების პროფესიული დონის ამაღლების მიზნით სასროლეთის (ტირის) დარბაზის მშენებლობა.

სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიგიტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება

საშუალო რგოლის პროფესიონალი კადრების მომზადებისათვის და პოლიციელის პროფესიის პოპულარიზაციისათვის, სისტემის გაჯანსაღებისათვის, პოლიციელის კარიერულ წინსვლისა და თანმიმდევრული სისტემის შექმნისათვის, სამაგისტრო პროგრამის „პოლიციის მაგისტრი“ განხორციელება.

არსებული შენობა ნაგებობების სათანადოდ აღჭურვა შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით.

კონტრაბანდული ტვირთების (მათ შორის რადიაქტიული ნივთიერებების) ბრუნვის, სახელმწიფო და რეგიონალური უსაფრთხოების ხელყოფის აღკვეთის მიზნით, რადიაციის აღმომჩენი დეტექტორისა და ბარგის სკანირების აპარატის დამონტაჟება იმიტირებულ საკონტროლო გამშვებ პუნქტში.

შემთხვევის ადგილის დათვალიერებასთან დაკავშირებული ღონისძიებების სწორად ჩატარების მიზნით კრიმინალისტიკური კაბინეტს მოწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს პროფესიული უნარ-ჩვევების გამომუშავებას.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა

სამინისტროს მოსამსახურეთა, თადარიგში დათხოვნილ პირთა მათი ოჯახების წევრთა და სამინისტროს სასწავლო დაწესებულებების მსმენელთა სამედიცინო უზრუნველყოფა;

სამინისტროს თანამშრომელთა ავადობისა და შრომისუუნარობის შემცირება, საჭიროების შემთხვევაში დისპანსერიზაცია, სამკურნალწამლო საშუალებებით უზრუნველყოფა, სტაციონალური მკურნალობა, ავადობის მიზეზების შესწავლა, დაჭრილთა სამედიცინო რეაბილიტაცია, პენსიონერთა და უნარშეზღუდულთა სამედიცინო შემოწმება;

დადგენილი წესით სამხედრო-საექიმო კომისიის ორგანიზება და ჩატარება. შესაძლო საბრძოლო მოქმედებების დროს დაჭრილთათვის სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა და ევაკუაციის ორგანიზება.

სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა

სახელმწიფო რეზერვების მატერიალურ ფასეულობათა ოპერაციების წარმოება, უიმედო დებიტორული დავალიანებების ბალანსიდან მოხსნა და ჩამოწერა.

ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი

NATO-სთან საქართველოს თანამშრომლობის გაღრმავება და წლიური ეროვნული პროგრამით გათვალისწინებული რეფორმების განხორციელება;

NATO-ში ინტეგრაციის დინამიკის შენარჩუნების უზრუნველყოფა და ალიანსთან შედეგზე ორიენტირებული პოლიტიკური დიალოგის წარმოება;

ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმის (ENP AP) წარმატებული განხორციელება;

„ევროკავშირის აღმოსავლეთ სამეზობლოსთან პარტნიორობის" (Eastern Partnership) ფორმატში და „პარტნიორობა მობილურობისათვის" (Mobility Partnership) ფარგლებში თანამშრომლობის განვითარება;

ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების შესახებ, რომელიც შეიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმებას (DCFTA), ხელმოწერის მიზნით სამუშაოების დასრულება და მისი განხორციელება;

საქართველო-ევროკავშირს შორის სავიზო რეჟიმის გამარტივებისა და რეადმისიის ხელშეკრულების ეფექტიანი განხორციელება;

ევროკავშირის დახმარების პროგრამებისა და ინსტრუმენტების სრულფასოვანი და მასშტაბური ამოქმედების ხელშეწყობა.

დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი

სამშობლოდან სხვადასხვა მიზეზის გამო წასული მოსახლეობის მაქსიმალური ჩართვა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში, შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობით მისთვის კონკრეტული პროექტების შეთავაზება და მათი პოპულარიზაცია;

ყოველწლიურად საქართველოში დიასპორის დღის აღნიშვნა და ამ დღისადმი მიძღვნილ კულტურულ ღონისძიებებში ქართული დიასპორის წარმომადგენელთა ჩართვა;

საზღვარგარეთ ქართული სახლების არეალის გაფართოება;

საქართველოში და საზღვარგარეთ ბიზნესფორუმების გამართვა, ქართული კომპანიების დიასპორულ ორგანიზაციებთან დაკავშირება, უცხოეთში მოღვაწე ქართველი ბიზნესმენებისათვის საინვესტიციო პროექტების შეთავაზება და საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად ქართული დიასპორის კავშირების გამოყენება.

რეინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი

ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის შემწყნარებლობისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ეროვნული კონცეფციისა და სამოქმედო გეგმის განხორციელების ხელშეწყობა;

გამყოფი ხაზით დაშორიშორებულ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენა, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის საქართველოს სამართლებრივ და სახელმწიფოებრივ სივრცეში მოქცევა;

რეინტეგრაციის მიზნით ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელება.

საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია

საარჩევნო გარემოს განვითარება

რეფერენდუმის/პლებისიტის გამართვა, საჯარო ხელისუფლების წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრთა და საჯარო ხელისუფლების თანამდებობის პირთა ასარჩევად საყოველთაო არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა;

არჩევნების და რეფერენდუმის/პლებისციტის მონაწილეთა მიერ თავიანთი კანონიერი უფლებების დაუბრკოლებლად განხორციელების უზრუნველყოფა;

არჩევნების პროცესთან დაკავშირებული სამოქალაქო აქტივობების მხარდაჭერა და ამომრჩეველთა სამოქალაქო და საარჩევნო კულტურის ამაღლება;

ამომრჩეველთა ინფორმირების ინსტრუმენტების შექმნა, პროფესიული ეთიკის ელემენტების გაძლიერება, სავალდებულო ტრენინგების, სერთიფიცირების, დისტანციური და ელექტრონული სწავლების მეთოდების დანერგვა;

ეფექტიანი საკომუნიკაციო არხების განვითარება, დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა, მედიის, სოციალური ქსელების და პირდაპირი კავშირების გამოყენება;

საარჩევნო პროცესების დაგეგმვა, ყველა ტიპის არჩევნების ჩატარების ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ტექნიკური უზრუნველყოფა.

არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები

არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა საქართველოს კონსტიტუციისა და საარჩევნო კოდექსის შესაბამისად;

ყველა ტიპის არჩევნების დაგეგმვა, მათი სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და ტექნიკური უზრუნველყოფა, საარჩევნო კამპანიის წარმართვა;

საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა და დაინტერესებულ პირთა სწავლება და კვალიფიკაციის ამაღლება ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობის გზით;

ყოველი არჩევნების წინ ქვეყნის მასშტაბით არსებული საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრთა ტრენინგების ჩატარება.

საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა

საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა;

კომპეტენციის ფარგლებში მონიტორინგის განხორციელება;

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა;

საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა სერტიფიცირების ჩატარება;

პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის განვითარებისა და ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობისათვის „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონით გათვალისწინებული ფონდის ფუნქციების შესრულება.

პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის დაფინანსება

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის განვითარებისა და ჯანსაღი კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო კამპანიის ფინანსური მხარდაჭერა;

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან იმ პარტიების დაფინანსება, რომლებმაც ბოლო საპარლამენტო არჩევნებში ან ბოლო ადგილობრივი თვითმმართველობის საერთო არჩევნებში მიიღეს მონაწილე ამომრჩეველთა ხმების 3% ან მეტი;

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, პოლიტიკური პარტიებისათვის (კვლევები, სწავლება, კონფერენციები, მივლინებები, რეგიონული პროექტები) სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული თანხების განაწილების უზრუნველყოფა;

არასამთავრობო ორგაზიციებისთვის საარჩევნო თემატიკაზე საგრანტო კონკურსების ჩატარება და გრანტებისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული თანხების განაწილების უზრუნველყოფა.

სასამართლო სისტემა

სასამართლო სისტემის მთელი ქვეყნის მასშტაბით გამართული ფუნქციონირებისათვის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოებში ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემის დანერგვა;

მოსამართლეთა ვაკანტური ადგილების ეტაპობრივად შევსება. შესაბამისად საკვალიფიკაციო გამოცდებისა და კონკურსების ორგანიზება, მოსამართლედ გამწესება იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში სასწავლო კურსის გავლის შემდეგ;

ნაფიცი მსაჯულების და მსაჯულობის კანდიდატების უზრუნველყოფა კანონმდებლობით დადგენილი ყველა იმ ხარჯის ანაზღაურებით, რომელიც დაკავშირებულია მათ მიერ საკუთარი მოვალეობის შესრულებასთან;

საქართველოს უზენაესი და საკონსტიტუციო სასამართლოების გამჭირვალობის და საჯაროობის პროცესის გაგრძელება;

მოსამართლეთა ჯანმრთელობის დაზღვევით უზრუნველყოფა; საზოგადოებისათვის სასამართლო რეფორმის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება.

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის ფუნქციონირების გაძლიერების ღონისძიებები

საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე, თავისუფლების შეზღუდვის ადგილებში ადამიანის უფლებათა დაცვის მდგომარეობაზე გეგმიური და არაგეგმიური მონიტორინგის განხორციელება;

წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის პრევენციის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება;

თავისუფლების შეზღუდვისა და აღკვეთის დაწესებულებებში განთავსებულ პირთა უფლებების დარღვევის შესახებ განცხადებების განხილვა და მათზე რეაგირება;

საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალიზებული ცენტრების (ბავშვის და ქალის უფლებათა ცენტრი, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვის ცენტრი) და სახალხო დამცველის რეგიონული ოფისების მუშაობის მხარდაჭერა;

სამოქალაქო განათლების მიზნით სოციალური რეკლამის დამზადება და მედია საშუალებებში განთავსება;

საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშების გამოცემა, თარგმნა და სხვადასხვა დონეზე წარდგენა;

ადამიანის უფლებათა თემაზე სხვადასხვა პუბლიკაციების გამოცემა და გავრცელება;

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ მოქალაქეთა უფლებათა დარღვევის შესახებ შემოსული განცხადების/საჩივრების მიღება, რეგისტრაცია, სტრუქტურულ ერთეულებზე გადანაწილება შემდგომი განხილვა და შესაბამისი რეაგირება;

საქართველოს მოქალაქეთა, უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა, აგრეთვე კერძო სამართლის იურიდიულ პირთა, პოლიტიკურ და რელიგიურ გაერთიანებათა განცხადებებისა და საჩივრების განხილვა;

ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობათა უფლებების ეფექტური დაცვა, დისკრიმინაციისა და ქსენოფობიის გამოვლინებების წინააღმდეგ ბრძოლა, ტოლერანტობის კულტურის განმტკიცება და სამოქალაქო ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა.

სსიპ –კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო

თავისუფალი მეწარმეობისა და კონკურენციის განვითარების ხელშეწყობა;

ბაზრის ლიბერალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, სახელმწიფო ან/და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მხრიდან ბაზარზე შესვლის ადმინისტრაციული, სამართლებრივი და დისკრიმინაციული ბარიერების დაუშვებლობა;

კონკურენციის შემზღუდავი სახელმწიფო დახმარებებისა და მიზნობრივი პროგრამების დაუშვებლობა;

სახელმწიფო შესყიდვების პროცედურების კანონიერების მონიტორინგი და ზედამხედველობა;

სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისას საჯაროობის, გამჭვირვალობის, სამართლიანობისა და არადისკრიმინაციულობის პრინციპების დაცვა, კანონმდებლობით დადგენილი პროცედურების ზუსტად შესრულებისა და ანგარიშგების, ჯანსაღი კონკურენციის, სახელმწიფო შესყიდვების მონაწილეთა რაციონალური და თავისუფალი არჩევანის შესაძლებლობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და მის მიმართ საზოგადოების ნდობის ამაღლება;

კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების მარეგულირებელი კანონმდებლობის სრულყოფა, საერთაშორისოდ აღიარებულ სტანდარტებთან და საუკეთესო პრაქტიკასთან მისი შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საქსტატი

სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა

სტატისტიკური საქმიანობისას გამოსაყენებელი სტატისტიკური სტანდარტებისა და მეთოდოლოგიების შემუშავება;

სტატისტიკური სამუშაოების პროგრამების შემუშავება;

სტატისტიკური კვლევების მართვის და განხორციელების მიზნით საჭირო საკადრო და ადმინისტრაციული რესურსებით უზრუნველყოფა;

სტატისტიკური კლევების ფინანსური, მატერიალურ-ტექნიკური და ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური საშუალებით მხარდაჭერა;

სტატისტიკური სამუშაოების პროგრამა

ქვეყნისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე სტატისტიკური კვლევების მომზადება, განხორციელება და შედეგების გავრცელება, ეროვნული ანგარიშების წარმოებისთვის დაუკვირვებადი ეკონომიკის მოცულობის განსაზღვრა ეკონომიკური საქმიანობის სახეების მიხედვით, ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალისა და საინვესტიციო მიკრო კლიმატის შეფასება, სამომხმარებლო ფასებისა და მწარმოებელთა ფასების ინდექსების გაანგარიშება, ბიზნეს სექტორში (აგრეთვე არაკომერციულ ორგანიზაციების სექტორში) მიმდინარე მოვლენების და პროცესების ანალიზი, შრომის სტატისტიკის მაჩვენებლების გაანგარიშება სამეწარმეო და არასამეწარმეო სფეროში კერძო და სახელმწიფო სექტორში, მიმდინარე დემოგრაფიული კვლევა;

მოსახლეობის ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობის შეფასების მიზნით მოსახლეობის უთანაბრობის, დასაქმებისა და უმუშევრობის, შემოსავლებისა და ხარჯების და სხვა მაჩვენებლების დადგენა;

სასოფლო მეურნეობათა შერჩევითი გამოკვლევა, სოფლის მეურნეობის შესახებ მიმდინარე სტატისტიკური მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება, ტურიზმისა და ენერგორესურსების მოხმარების სტატისტიკის კვლევა;

მოსახლეობის საყოველთაო აღწერა

საქართველოს მოსახლეობის აღწერის საკოორდინაციო სამთავრობო კომისიის 2013 წლის 2 აპრილს დამტკიცებული საქართველოს მოსახლეობის 2014 წლის საყოველთაო აღწერის პროგრამისა და სამოქმედო გეგმისა შესაბამისად საქართველოს მოსახლეობის 2014 წლის საყოველთაო აღწერის ჩატარება.

სსიპ – საქართველოს ეროვნული საინვესტიციო სააგენტო

სტაბილური ეკონომიკური განვითარების, მოსახლეობის დასაქმებისა და ცხოვრების დონის გაუმჯობესების მიზნით ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

ქვეყნის საინვესტიციო შესაძლებლობებზე ცნობადობის ამაღლება;

წინა წლებში შემოსული და პოტენციური უცხოელი ინვესტორებისათვის საინფორმაციო მომსახურების გაწევა და მათ მიერ წამოწყებული სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობა;

ქვეყნისათვის პრიორიტეტულ სექტორებში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით საჭირო სამუშაოების ჩატარება.

სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური

დაზღვევის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება;

სადაზღვევო ბაზრის ფინანსური სტაბილურობისათვის ხელის შეწყობა;

სადაზღვევო საქმიანობის განზოგადება;

სავალდებულო დაზღვევების შესახებ სტანდარტების შემუშავება;

სადაზღვევო კომპანიებისთვის ლიცენზიების გაცემა, მათ შორის პიროვნული ლიცენზიების გაცემა.

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატი

საჯარო და კერძო პირებისთვის კონსულტაციის გაწევა მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;

მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებული განცხადებების განხილვა;

მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმება (ინსპექტირება) საჯარო და კერძო დაწესებულებებში;

საზოგადოების ინფორმირება მონაცემთა დაცვის მდგომარეობისა და მასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ;

პერსონალური მონაცემების დამუშავების ევროპული სტანდარტების დასანერგად შესაბამისი ნორმატიული აქტებისა და რეკომენდაციების მომზადება, ინსპექტირების მეთოდოლოგიის შემუშავება და შემდგომი დახვეწა, სხვა ქვეყნებში მონაცემთა გადაცემაზე კონტროლის გაუმჯობესება.

მხარჯავი დაწესებულებების მიერ განსახორციელებელი პროგრამები და მათი დაფინანსება

ათასი ლარი

კოდი	დასახელება	2014 წელი სულ	2015 წელი სულ	2016 წელი სულ	2017 წელი სულ
01 00	**საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები**	**59,531.70**	**62,508.60**	**65,633.40**	**68,916.00**
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	52,091.00	54,695.60	57,430.40	60,302.00
01 02	საბიბლიოთეკო საქმიანობა	6,990.70	7,340.00	7,707.00	8,093.00
01 03	ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება	450	473	496	521
02 00	**საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია**	**9,000.00**	**9,000.00**	**9,000.00**	**9,000.00**
03 00	**საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატი**	**2,000.00**	**2,000.00**	**2,000.00**	**2,000.00**
04 00	**საქართველოს მთავრობის კანცელარია**	**20,000.00**	**12,000.00**	**12,000.00**	**12,000.00**
05 00	**სახელმწიფო აუდიტის სამსახური**	**12,250.00**	**12,863.00**	**13,505.00**	**14,181.00**
06 00	**საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია**	**54,500.00**	**26,600.00**	**55,800.00**	**27,000.00**
06 01	საარჩევნო გარემოს განვითარება	6,770.20	6,800.00	7,000.00	7,100.00
06 02	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	28,000.00	0	29,000.00	0
06 03	საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა	650	700	700	800
06 04	პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის დაფინანსება	19,079.80	19,100.00	19,100.00	19,100.00
07 00	**საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო**	**3,315.00**	**3,315.00**	**3,315.00**	**3,315.00**
08 00	**საქართველოს უზენაესი სასამართლო**	**6,615.00**	**6,615.00**	**6,615.00**	**6,615.00**
09 00	**საერთო სასამართლოები**	**47,525.00**	**48,000.00**	**48,500.00**	**49,000.00**
09 01	საერთო სასამართლოების სისტემის განვითარება და ხელშეწყობა	46,310.00	46,770.00	47,260.00	47,750.00
09 02	მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება	1,215.00	1,230.00	1,240.00	1,250.00
10 00	**საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო**	**2,495.00**	**2,500.00**	**2,500.00**	**2,500.00**
11 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ ფოთში**	**900**	**900**	**900**	**900**
12 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში**	**650**	**650**	**650**	**650**
13 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ჭიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ ქუთაისში**	**800**	**800**	**800**	**800**
14 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში**	**800**	**800**	**800**	**800**
15 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში**	**650**	**650**	**650**	**650**
16 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში**	**650**	**650**	**650**	**650**
17 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში**	**650**	**650**	**650**	**650**
18 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და თვითმმართველ ქალაქ რუსთავში**	**800**	**800**	**800**	**800**
19 00	**სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში**	**700**	**700**	**700**	**700**
20 00	**ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი**	**2,800.00**	**2,800.00**	**2,800.00**	**2,800.00**
21 00	**დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის**	**900**	**900**	**900**	**900**

კოდი	დასახელება	2014 წელი სულ	2015 წელი სულ	2016 წელი სულ	2017 წელი სულ
	აპარატი				
22 00	**რეინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი**	**1,350.00**	**1,350.00**	**1,350.00**	**1,350.00**
23 00	**საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო**	**186,800.00**	**192,000.00**	**197,100.00**	**204,200.00**
23 01	სახელმწიფო ფინანსების მართვა	27,779.00	27,779.00	27,779.00	27,779.00
23 02	შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება	133,000.00	138,000.00	143,000.00	150,000.00
23 03	ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია	16,521.00	16,521.00	16,521.00	16,521.00
23 04	ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა	8,300.00	8,300.00	8,300.00	8,300.00
23 05	საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება	1,200.00	1,400.00	1,500.00	1,600.00
24 00	**საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო**	**91,400.00**	**96,550.00**	**102,050.00**	**105,550.00**
24 01	ეკონომიკური პოლიტიკა და სახელმწიფო ქონების მართვა	71,012.00	76,900.00	81,900.00	84,900.00
24 02	ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება	1,395.00	1,400.00	1,400.00	1,400.00
24 03	სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება	2,190.00	1,800.00	1,800.00	1,800.00
24 04	აკრედიტაციის პროცესის მართვა და განვითარება	450	450	450	450
24 05	ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	12,653.00	12,500.00	13,000.00	13,500.00
24 06	საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების ფარგლებში საქართველოს აეროპორტებში საჰაერო ხომალდების აფრენა-დაფრენისათვის საჭირო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურება (მათ შორის, წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვა)	3,300.00	3,500.00	3,500.00	3,500.00
24 07	ბაქო–თბილისი–ყარსის სარკინიგზო მაგისტრალის მშენებლობისათვის მარაბდა–ახალქალაქი–კარწახის მონაკვეთზე კერძო საკუთრებაში არსებული მიწების გამოსყიდვა-კომპენსაცია	400	0	0	0
25 00	**საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო**	**886,200.00**	**1,084,650.00**	**1,144,600.00**	**1,284,600.00**
25 01	რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	5,100.00	5,100.00	5,100.00	5,100.00
25 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	501,720.00	633,870.00	677,500.00	747,500.00
25 03	რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია	198,275.00	235,680.00	242,000.00	302,000.00
25 04	წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია	130,980.00	110,000.00	110,000.00	110,000.00
25 05	იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა	50,125.00	100,000.00	110,000.00	120,000.00
26 00	**საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო**	**201,450.00**	**191,000.00**	**192,000.00**	**193,000.00**
26 01	სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება	8,800.00	8,800.00	8,900.00	8,900.00
26 02	გამოძიებაზე ზედამხედველობის, სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის, დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის პროგრამა	32,500.00	33,000.00	34,000.00	35,000.00
26 03	ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	7,400.00	7,400.00	7,400.00	7,400.00
26 04	იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა გადამზადება და სასწავლო ცენტრის განვითარება	3,900.00	2,900.00	2,900.00	2,900.00
26 05	ელექტრონული მმართველობის განვითარება	3,200.00	3,200.00	3,200.00	3,200.00
26 06	ერთიანი სახელმწიფო საინფორმაციო ტექნოლოგიების მხარდაჭერის განვითარება	2,000.00	2,000.00	2,000.00	2,000.00
26 07	დანაშაულის პრევენცია და ინოვაციური პროგრამები	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00
26 08	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	45,850.00	44,900.00	45,000.00	45,000.00
26 09	საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	46,900.00	38,500.00	37,300.00	37,300.00
26 10	იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და	21,000.00	20,000.00	20,000.00	20,000.00

კოდი	დასახელება	2014 წელი სულ	2015 წელი სულ	2016 წელი სულ	2017 წელი სულ
	ხელმისაწვდომობა**				
26 12	აღსრულების ეროვნული ბიუროს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	27,600.00	28,000.00	29,000.00	29,000.00
26 13	ნორმატიული აქტების სისტემატიზაცია და მთარგმნელობითი ცენტრის განვითარება	800	800	800	800
27 00	**საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტრო**	**158,500.00**	**161,670.00**	**167,210.00**	**173,260.00**
27 01	პენიტენციური სისტემის პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	4,159.00	4,160.00	4,160.00	4,160.00
27 02	სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა	137,869.00	140,000.00	145,000.00	150,000.00
27 03	სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემისათვის თანამშრომელთა მომზადება და პროფესიული განვითარება	1,006.00	1,010.00	1,050.00	1,100.00
27 04	ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა უზრუნველყოფა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით	15,466.00	16,500.00	17,000.00	18,000.00
28 00	**საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო**	**90,060.00**	**90,060.00**	**90,065.00**	**90,065.00**
28 01	საგარეო პოლიტიკის განხორციელება	89,707.00	89,710.00	89,715.00	89,715.00
28 02	მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში	353	350	350	350
29 00	**საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო**	**666,100.00**	**706,403.00**	**736,577.00**	**766,796.00**
29 01	შეიარაღებული ძალების მზადყოფნის შენარჩუნება და ამაღლება	586,304.00	624,000.00	651,000.00	673,000.00
29 02	სამხედრო განათლების განვითარება	21,755.00	23,150.00	24,150.00	25,150.00
29 03	საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პერსონალის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	11,800.00	12,000.00	14,000.00	16,000.00
29 04	თავდაცვის სფეროში სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	46,241.00	47,253.00	47,427.00	52,646.00
30 00	**საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო**	**703,600.00**	**704,100.00**	**724,600.00**	**755,100.00**
30 01	საზოგადოებრივი წესრიგი, სახელმწიფო საზღვრის დაცვა და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	578,177.00	579,720.00	599,400.00	629,200.00
30 02	ეროვნული საგანძურისა და დიპლომატიური წარმომადგენლობების დაცვის უსაფრთხოების დონის ამაღლება	115,716.00	115,500.00	116,000.00	116,500.00
30 03	სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიგიტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება	5,639.00	5,500.00	5,500.00	5,500.00
30 04	შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურეობით უზრუნველყოფა	3,712.00	3,100.00	3,400.00	3,600.00
30 05	სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა	356	280	300	300
31 00	**საქართველოს დაზვერვის სამსახური**	**8,000.00**	**8,000.00**	**8,000.00**	**8,000.00**
32 00	**საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო**	**963,400.00**	**1,108,650.00**	**1,205,900.00**	**1,302,300.00**
32 01	განათლებისა და მეცნიერების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	15,903.00	15,950.00	16,600.00	17,000.00
32 02	ზოგადი განათლება	449,636.00	518,400.00	590,600.00	670,800.00
32 03	პროფესიული განათლება	42,018.00	42,700.00	43,800.00	46,500.00
32 04	უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კვლევების პროგრამა	329,862.00	350,600.00	358,900.00	373,000.00
32 05	საგანმანათლებლო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება	91,681.00	115,000.00	120,000.00	124,000.00
32 06	ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს	34,300.00	66,000.00	76,000.00	71,000.00
33 00	**საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო**	**94,750.00**	**100,800.00**	**102,850.00**	**105,850.00**
33 01	საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	5,147.00	5,150.00	5,150.00	5,500.00
33 02	ხელოვნების დარგების განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ	46,785.00	49,500.00	50,550.00	51,100.00
33 03	სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობა	20,310.00	20,850.00	20,900.00	21,900.00
33 04	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა	18,843.00	21,100.00	22,000.00	23,100.00
33 05	კულტურის სფეროს მდგრადობის უზრუნველყოფის და ფინანსური ძლიერების პროგრამა	3,665.00	4,200.00	4,250.00	4,250.00

კოდი	დასახელება	2014 წელი სულ	2015 წელი სულ	2016 წელი სულ	2017 წელი სულ
34 00	**საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო**	**48,000.00**	**53,000.00**	**53,000.00**	**53,000.00**
34 01	იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	6,934.00	6,934.00	6,934.00	6,934.00
34 02	განსახლების ადგილებში დევნილთა შენახვა და მათი საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება	41,066.00	46,066.00	46,066.00	46,066.00
35 00	**საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო**	**2,659,550.00**	**2,864,600.00**	**3,060,900.00**	**3,155,340.00**
35 01	შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	50,632.00	50,700.00	50,000.00	49,440.00
35 02	სოციალური დაცვა და საპენსიო უზრუნველყოფა	1,970,466.00	2,130,000.00	2,271,700.00	2,351,700.00
35 03	ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა	605,849.00	650,000.00	705,000.00	720,000.00
35 04	სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	29,203.00	30,000.00	30,000.00	30,000.00
35 05	შრომის პირობების მონიტორინგის პროგრამა	600	700	700	700
35 06	სამუშაოს მაძიებელთა პროფესიული მომზადება-გადამზადების პროგრამა	2,800.00	3,200.00	3,500.00	3,500.00
36 00	**საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტრო**	**114,800.00**	**150,500.00**	**157,300.00**	**60,900.00**
36 01	ენერგეტიკის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	11,400.00	11,400.00	4,900.00	4,900.00
36 02	ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00
36 03	ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია	51,700.00	14,000.00	50,000.00	50,000.00
36 04	სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	45,700.00	119,100.00	96,400.00	0
37 00	**საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო**	**265,920.00**	**318,500.00**	**333,700.00**	**352,900.00**
37 01	სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	217,310.00	265,000.00	280,000.00	298,000.00
37 02	სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა	27,282.00	30,100.00	30,200.00	30,400.00
37 03	მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება	21,328.00	23,400.00	23,500.00	24,500.00
38 00	**საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო**	**45,930.00**	**47,190.00**	**47,270.00**	**46,368.00**
38 01	გარემოს დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება, რეგულირება და მართვა	4,930.00	4,930.00	4,930.00	5,000.00
38 02	გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა	6,840.00	6,840.00	6,840.00	6,840.00
38 03	დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	10,790.00	10,900.00	10,900.00	9,028.00
38 04	სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	17,410.00	18,500.00	18,500.00	19,100.00
38 05	სანერგე მეურნეობის სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	520	510	550	650
38 06	გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის პროგრამა	440	410	350	450
38 07	გარემოს დაცვის სფეროში მონიტორინგი, პროგნოზირება და პრევენცია	5,000.00	5,100.00	5,200.00	5,300.00
39 00	**საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო**	**54,560.00**	**56,400.00**	**57,400.00**	**58,400.00**
39 01	სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროების სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	3,153.00	3,200.00	3,200.00	3,200.00
39 02	სპორტის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებები	39,223.00	40,000.00	41,000.00	42,000.00
39 03	სპორტის სფეროში დამსახურებულ მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები	4,584.00	4,600.00	4,600.00	4,600.00
39 04	ახალგაზრდობის სფეროში სახელმწიფო ხელშეწყობის ღონისძიებები	7,600.00	8,600.00	8,600.00	8,600.00
40 00	**საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური**	**46,000.00**	**46,000.00**	**46,000.00**	**46,000.00**
40 01	დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	42,500.00	42,500.00	42,500.00	42,500.00
40 02	სახელმწიფო ობიექტების მოვლა-შენახვა	3,500.00	3,500.00	3,500.00	3,500.00
41 00	**საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი**	**2,380.00**	**2,500.00**	**2,625.00**	**2,755.00**

კოდი	დასახელება	2014 წელი სულ	2015 წელი სულ	2016 წელი სულ	2017 წელი სულ
42 00	**სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი**	**39,000.00**	**44,000.00**	**46,500.00**	**50,100.00**
43 00	**სსიპ – კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო**	**3,680.00**	**3,680.00**	**3,680.00**	**3,680.00**
44 00	**სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია**	**3,500.00**	**3,500.00**	**3,500.00**	**3,500.00**
45 00	**საქართველოს საპატრიარქო**	**25,000.00**	**25,000.00**	**25,000.00**	**25,000.00**
45 01	სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი	14,594.30	0	0	0
45 02	საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა სიმონ კანანელის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	150	14,865.40	14,865.40	14,865.40
45 03	ა(ა)იპ – ბათუმისა და ლაზეთის ეპარქიის საგანმანათლებლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	1,858.00	1,858.00	1,858.00	1,858.00
45 04	საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ნინოს სახელობის ობოლ, უპატრონო და მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონატისათვის გადასაცემი გრანტი	958.4	1,094.00	1,094.00	1,094.00
45 05	საქართველოს საპატრიარქოს ბათუმის წმინდა მოწამე ეკატერინეს სახელობის სათნოების სავანისათვის გადასაცემი გრანტი	260.8	260.8	260.8	260.8
45 06	საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	446.9	696	696	696
45 07	წმინდა გიორგი მთაწმინდელის მონასტერთან არსებული სარეაბილიტაციო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	230	200	200	200
45 08	საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	2,000.10	1,916.10	1,916.10	1,916.10
45 09	საქართველოს საპატრიარქოს ა(ა)იპ – ტბელ აბუსერისძის სახელობის უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	2,448.40	1,109.70	1,109.70	1,109.70
45 10	ა(ა)იპ – სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციის და ადაპტაციის ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	100	100	100	100
45 11	საქართველოს საპატრიარქოს ტელევიზიის სუბსიდირების ღონისძიებები	800	300	300	300
45 12	ა(ა)იპ – ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიის სასწავლო ცენტრისთვის გადასაცემი გრანტი	500	400	400	400
45 13	ა(ა)იპ ფოთის საგანმანათლებლო და კულტურულ-გამაჯანსაღებელი ცენტრი	653.1	2,200.00	2,200.00	2,200.00
46 00	**სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო**	**21,500.00**	**22,000.00**	**22,000.00**	**23,000.00**
47 00	**სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საქსტატი**	**14,760.00**	**8,300.00**	**7,300.00**	**6,700.00**
47 01	სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა	3,882.00	3,800.00	3,800.00	3,800.00
47 02	სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა	2,078.00	2,600.00	2,700.00	2,800.00
47 03	მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა	8,800.00	1,900.00	800	100
48 00	**სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური**	**1,300.00**	**1,300.00**	**1,300.00**	**1,300.00**
49 00	**სსიპ - საქართველოს ეროვნული საინვესტიციო სააგენტო**	**2,400.00**	**2,400.00**	**2,400.00**	**2,400.00**
49 01	საინვესტიციო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა	1,192.00	1,192.00	1,192.00	1,192.00
49 02	ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა	1,208.00	1,208.00	1,208.00	1,208.00
50 00	**სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო**	**600**	**600**	**600**	**600**
51 00	**პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატი**	**600**	**600**	**600**	**600**
52 00	**სავაჭრო-სამრეწველო პალატა**	**700**	**700**	**700**	**700**

შენიშვნა*: მხარჯავი დაწესებულებების მიერ განსახორციელებელ პროგრამებზე მიმართული სახსრებში აგრეთვე გათვალისწინებულია საჯარო სამართლის იურიდიული პირების და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების კანონმდებლობით ნებადართული სხვა (არასაბიუჯეტო) შემოსავლების საპროგნოზო მოცულობები.

შენიშვნა: სსიპ - იუსტიციის სახლის საკუთარი შემოსავლები (20 მლნ ლარი) წარმოადგენს სსიპ - სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს (10 მლნ ლარი), სსიპ - საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოსა (8 მლნ ლარი) და აღსრულების ეროვნული ბიუროს (2 მლნ ლარი) მიერ მოქალაქეთა სერვისებით მომსახურების უზრუნველსაყოფად გადასარიცხ თანხას.

თავი IV

ავტონომიური რესპუბლიკების და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების პრიორიტეტები

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრიორიტეტები

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის მიზანია, შექმნას თავისუფალი, ერთიანი, დემოკრატიული, სამართლიანი, ადამიანის განვითარებისა და საქმიანობის თავისუფლებაზე დაფუძნებული სახელმწიფოს მშენებლობაში რეგიონის სრულფასოვანი და სრულუფლებიანი მონაწილეობის წინაპირობები. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საშუალოვადიან კონცეფცია, რომლის მიხედვითაც განსაზღვრულია მთავრობის საქმიანობის პრიორიტეტული მიმართულებები:

- აჭარის ავტონონომიური რესპუბლიკის ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება,
- კომპეტენციის ფარგლებში საკანონმდებლო საქმიანობის განხორციელება, კონტროლი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობაზე.
- რეგიონის ფინანსური მართვა და საინვესტიციო გარემოს ხელშეწყობა
- გარემოსა და ბუნერივი რესურსების დაცვა, მათი რაციონალური გამოყენება, მოსახლეობის ეკოლოგიური უსაფრთხოების სფეროში კონტროლისა და ზედამხედველობის განხორციელება, სატყეო მეურნეობის მართვა;
- ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზებისა და საგზაო კომუნიკაციების რეაბილიტაცია-განვითარება და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა, სამელიორაციო სისტემების მდგომარეობის შენარჩუნება და ახალი/მეორე მნიშვნელობის და შიდაქსელური არხების რეაბილიტაცია. ხიდებისა და სხვა ხელოვნური ნაგებობების მშენენებლობა-რეაბილიტაცია, მდგრადი ეკონომიკური ზრდა და დასაქმების ხელშეწყობა;
- ტურიზმისა და ტურისტული ბიზნესის განვითარება, არსებული ბუნებრივი, ისტორიული და კულტურული რესურსების გამოყენება რეგიონის ტურისტული პოტენციალის გასაძლიერებლად და ახალი ტურისტული პროდუქტების შესაქმნელად; რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია საერთაშორისო ბაზრებზე; ტურისტული საინფორმაციო ცენტრების ქსელის გაფართოება; შიდა ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა, ამ მიზნით საინფორმაციო-სარეკლამო პროდუქციის შექმნა და გავრცელება.
- სახელმწიფო ქონების მართვისა და განკარგვის ეფექტიანობის ამაღლება;
- ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა, კულტურისა და სამეცნიერო დაწესებულებების საქმიანობის ხარისხის გაუმჯობესება, კულტურის ძეგლების დაცვა, აჭარაში დაცული კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ძეგლების რეაბილიტაცია და კონსერვაცია; მუზეუმების მართვა;
- სპორტულ-გამაჯანსაღებელი და კულტურული ღონისძიებების ფართომასშტაბიანი განხორციელების ხელშეწყობა, ტრადიციული წეს-ჩვეულებებისა და კულტურული მემკვიდრეობის პოპულარიზაცია;
- შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის საკითხების გადაწყვეტაში აქტიური მონაწილეობა. სოფლის მოსახლეობისათვის ექიმამდელი სამედიცინო დახმარების მიწოდება და გარკვეული კატეგორიებისათვის სოციალური დახმარება, მაღალმთიან მუნიციპალიტეტებში დასაქმებულ ზოგიერთ სამედიცინო პერსონალის მატერიალურ სტიმულირება.

• შიდასახელმწიფოებრივი სატვირთო და სამგზავრო სატრანსპორტო სფეროს განვითარების ხელშეწყობა, საერთაშორისო სატრანზიტო პროექტებში რეგიონის პოტენციალის ინტეგრირების ხელშეწყობა;

• ტურიზმისა და ტურისტული ბიზნესის განვითარება, არსებული ბუნებრივი, ისტორიული და კულტურული რესურსების გამოყენება რეგიონის ტურისტული პოტენციალის გასაძლიერებლად და ახალი ტურისტული პროდუქტების შესაქმნელად; რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია საერთაშორისო ბაზრებზე; ტურისტული საინფორმაციო ცენტრების ქსელის გაფართოება; შიდა ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა, ამ მიზნით საინფორმაციო-სარეკლამო პროდუქციის შექმნა და გავრცელება.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო

• **საბიუჯეტო პროცესის სრულყოფა**

პროექტის მიზანია: ეფექტიანი და გამჭვირვალე საბიუჯეტო პროცესის უზრუნველყოფა და მონიტორინგის გაძლიერება; რეგიონში ხელსაყრელი ეკონომიკური გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით წინადადებების შემუშავება და რეალიზება.

ფინანსების, ეკონომიკური პოლიტიკისა და ქონების სფეროს პოლიტიკის შემუშავება და მართვა

პროექტის მიზანია:

- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე საფინანსო სისტემის მართვა და საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის რეგულირება.
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუფერხებელი დაფინანსების უზრუნველყოფა.
- რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის გაზრდის მიზნით ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანად შემუშავება და წარმართვა.

• **რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის მიზანია:

- ააჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საინვესტიციო პოტენციალის გაზრდა. რეგიონის ეკონომიკის დარგობრივი სტრუქტურის შესწავლა.
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის საკუთრებაში არსებული ქონების ეფექტურად განკარგვა.
- თითოეული საპრივატიზებო ობიექტის ინფორმაციული შეფუთვა ან/და სამინისტროს ოფიციალურ ვებ-გვერდზე საპრივატიზებო ობიექტების მონაცემთა ბაზის განთავსება, განახლება და რედაქტირება.

• **სახაზინო მომსახურება**

ქვეპროგრამის მიზანია:

- ელექტრონული ხაზინის სისტემის დანერგვა;
- ელექტრონული ხაზინის ძირითადი ექსპლუატაცია;
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის აღსრულება, მისი შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა.
- ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება.

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო

• **გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა**

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის გარემოს დაცვის პოლიტიკის მთავარი პრიორიტეტები რეგიონში გარემოს ინტეგრირებული მართვის ხელშეწყობა და ტყეების მდგრადი მართვაა. ასევე არანაკლებ მნიშვნელოვანია საქმიანობა გეოლოგიური მონიტორინგის, სანაპირო ზოლის დაცვისა და საზოგადოების ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლების კუთხით.

• **გარემოსდაცვითი ღონისძიებები**

აჭარის სანაპირო ზოლის წყლისა და ატმოსფერული ჰაერის აქტიურ დამაბინძურებელ კერებში და აჭარის სანაპირო ზოლის მონაკვეთზე ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგის ფარგლებში წლის განმავლობაში განხორციელდება დაკვირვება ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის ხარისხობრივ მდგომარეობაზე.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სანაპირო ზოლის მთელს ტერიტორიაზე აბრაზიული პროცესების გააქტიურებამ მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენა აჭარის სანაპირო ზოლის მიმდებარედ დასახლებულ პუნქტებს, განსაკუთრებით კი ადლიის და ჩაქვის ტერიტორიაზე მცხოვრებ მოსახლეობას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სანაპირო ზოლზე ჩატარდება დროებითი ნაპირსამაგრი სამუშაოები, რაც ამ პროცესების შეჩერებისა და ეროზიის პრევენციისათვის არის გამიზნული.

• **სატყეო სექტორის განვითარება**

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა რესპუბლიკის განსაკუთრებულ განმგებლობაში არსებული სატყეო მეურნეობის მართვა. ამისათვის უკვე მიმდინარეობს და მომავალშიც იგეგმება ხე–ტყის მოპოვების პროცედურის გამარტივება, სოციალური ჭრებისათვის ტყეკაფების გამოყოფა და ტყის ფიზიკური დაცვის ღონისძიებების გამკაცრება.

იგეგმება ხულოსა და ქედის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე არსებული ეროზირებული და ეროზიის საფრთხის წინაშე მყოფი 8 ჰა ფართობის განაშენიანება.

საავტომობილო გზებისა და სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი

- **საგზაო და სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამით გათვალისწინებულია:

➢ ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების რეაბილიტაცია, ხიდების შეკეთება და აღდგენა, საჭიროებისამებრ სხვა ხელოვნური ნაგებობების მოწყობა;

➢ მუნიციპალურ ცენტრებთან, ისტორიულ ძეგლებსა და ტურისტულ ადგილებთან მისასვლელი გზების მოწესრიგება.

➢ გზების არსებული საექსპლუატაციო პარამეტრების შენარჩუნება და ზამთრის პერიოდში გზის სავალი ნაწილის გაწმენდა თოვლის საფარისაგან.

➢ საზაფხულო იალაღებზე, მთებსა და სახნავ-სათიბ ტერიტორიებზე მიმავალი გზების რეაბილიტაცია.

➢ გზების გაწმენდითი თუ მოვლა-შენახვითი სამუშაოებისათვის სპეციალური ტექნიკის შეძენა.

➢ სამელიორაციო სისტემებისა და ჰიდროტექნოლოგიური ნაგებობების რეაბილიტაცია.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი

- **ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა**

აჭარაში ბუნებრივი, ისტორიული და კულტურული რესურსების გამოყენება რეგიონის ტურისტული პოტენციალის გასაძლიერებლად, ახალი ტურისტული პროდუქტების შესაქმნელად, რეგიონის ცნობადობის გაზრდა საერთაშორისო და შიდა ბაზარზე ერთ ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს. აღნიშნული პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- რეგიონის ღირშესანიშნაობების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება;
- ახალი ტურისტული მარშრუტების შემუშავება და ორგანიზება;
- ტურისტული საინფორმაციო ცენტრების ქსელის გაფართოება;
- სერვისის დონისა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება;
- საერთაშორისო სტანდარტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის მიზნით თანამშრომლობა (გაწევრიანება) შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

- **ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში აუცილებელია რეგიონის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის შიდა და გარე ბაზარზე;

იგეგმება სარეკლამო კამპანიების წარმოება, სარეკლამო-საინფორმაციო პროდუქციის მომზადება და გავრცელება და ბაზრობა-გამოფენებში მონაწილეობა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო

სამინისტრო გააგრძელებს განათლების სისტემის რეფორმის ფარგლებში დაწყებულ ღონისძიებებს, საგანმანათლებლო დაწესებულებების სათანადო კადრებითა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფის და მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვის გზით. პრიორიტეტის ფარგლებში სამინისტრო განაგრძობს შესაბამისი პროგრამების განხორციელებას, რათა ზოგადი განათლების სისტემა მაქსიმალურად მიუახლოვდეს საერთაშორისო სტანდარტებს. პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- საჯარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა;
- სკოლა-პანსიონების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით აღჭურვა;
- სასკოლო კლუბების ხელშეწყობა;
- სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა;
- ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინგლისური ენის, კომპიუტერული კურსების და ფიზიკა-მათემატიკის გაძლიერებული სწავლება;
- ტურიზმის განათლების განვითარება;
- სტუდენტთა დაფინანსების მიზნობრივი პროგრამა: ახალგაზრდების პროფესიული სტაჟირება ევროპის რეგიონთა ასამბლეის წევრ-ქვეყნების სხვადასხვა დაწესებულებებში.
- სახელოვნებო განათლების ხარისხის ამაღლების ხელშეწყობა და კულტურისა და ხელოვნების სფეროს უზრუნველყოფა კვალიფიციური კადრებით, ასევე მოსწავლე-ახალგაზრდობის დაინტერესება ქორეოგრაფიით, კლასიკური მუსიკით და ხელოვნების სხვა დარგებით.

- **ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სფეროს ხელშეწყობა**

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა:

- მაღალი ხარისხის პროფესიული განათლების შეთავაზებას, რაც აუცილებელი წინაპირობაა შრომის ბაზრის მაღალკვალიფიციური ადგილობრივი მუშახელით უზრუნველყოფისათვის, რაც თავის მხრივ, დიდ გავლენას მოახდენს უმუშევრობის დონეზე; სკოლაში უცხო ენების (განსაკუთრებით ინგლისური ენის) გაძლიერებულ, ინტენსიურ შესწავლას საერთაშორისო დონეზე აპრობირებული მეთოდებით;
- საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციისა და საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობას;
- მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების, საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის ხელშეწყობას;

• **კულტურის განვითარება, ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია**

აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო მოწოდებულია ხელი შეუწყოს რესპუბლიკაში ხელოვნების სხვადასხვა დარგების განვითარებას და პოპულარიზაციას. შეიმუშავებულია პროგრამა, რომელიც თანმიმდევრულად დაგეგმილი საგანმანათლებლო პროექტებით, ფესტივალებით, გამოფენებით, და სემინარებით უზრუნველყოფს რეგიონში სახვითი, გამოყენებითი და მულტიმედიური ხელოვნების განვითარებას. სასცენო და სამუსიკო დაწესებულებების განვითარებას.

რეგიონის კულტურული მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად და მომავალი თაობებისათვის მისი სრულყოფილი სახით გადასაცემად დაგეგმილია ძეგლთა რეაბილიტაციისა და კონსერვაციის ღონისძიებები. მათ შორის პრიორიტეტულია ხიხანისა და გონიოს ციხეები, საკულტო ნაგებობები და თაღოვანი ხიდები. უძრავი ძეგლების რეაბილიტაციის აუცილებლობა განპირობებულია ამ ობიექტების კულტურული ფასეულობებებიდან გამომდინარე და მიზანშეწონილია აღნიშნული საკონსერვაციო-სარესტავრაციო სამუშაოების დაწყება, რომელიც შემდგომში გაგრძელდება და მომავალ თაობებს შეუნარჩუნებს იმ ფასეულ ღირებულებებს, რაც დღეს გაგვაჩნია კულტურული მემკვიდრეობის სახით. მნიშვნელოვანია ფოლკლორის ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია. ქართული ფოლკლორის ხელშეწყობა და ტრადიციების შენარჩუნება.

• **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა, პოპულარიზაცია და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროს ხელშეწყობა**

პროგრამა ითვალისწინებს:

- აჭარაში სპორტის განვითარებისთვის სათანადო პირობების შექმნასა და ძირითად მიმართულებათა განსაზღვრას;
- აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში სპორტის სხვადასხვა სახეობების მიხედვით აჭარის ნაკრების მთავარი მწვრთნელებისათვის თანამედროვე მოთხოვნების საწვრთნელი პროცესის წარმართვაში ხელის შეწყობას, მათი ფინანსური, სოციალური და სამედიცინო დაცვის პირობების გაუმჯობესებას, ასევე სპორტის სფეროში მოღვაწე საპენსიო ასაკის ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონებისა და პრიზიორებისათვის, დამსახურებულ მუშაკთა, მწვრთნელთა სოციალური დახმარებით უზრუნველყოფას;
- სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარების პარალელურად აჭარისა და მუნიციპალური ნაკრები გუნდების სპორტული ინვენტარით უზრუნველყოფას;

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

• **ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა**

ქვეყნის მასშტაბით მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამები. პრიორიტეტის ფარგლებში შესაბამისი პროგრამებით ხორციელდება სოციალურად დაუცველ ფენებზე და დაავადების მაღალი რისკის ჯგუფებზე, დაავადებათა პრევენცია და კონტროლი, გარკვეული კატეგორიებისათვის სოციალური დახმარებების გაცემა, მაღალმთიან მუნიციპალიტეტებში დასაქმებული ზოგიერთი სამედიცინო პერსონალის მატერიალური სტიმულირება, პროფესიული სწავლება და დასაქმების ხელშეწყობა;

• **ჯანმრთელობის დაცვა**

ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა მიზნად ისახავს მოსახლეობისათვის გადაუდებელ ჰოსპიტალურ დახმარებას, გეგმიურ ჰოსპიტალურ მომსახურებას, ონკოლოგიურ პაციენტთა დახმარებას, ბავშვთა რეაბილიტაციას, რესურსტევად კარდიოქირურგიულ მკურნალობას, მათი ჯანმრთელობის შენარჩუნებასა და გაუმჯობესებას, სოფლის მოსახლეობისათვის გადაუდებელ სამედიცინო დახმარების მიწოდებას.

• **საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა**

დაავადებათა პროფილაქტიკისკენ მიმართული პროგრამები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე. ამ მიმართულებით დაგეგმილია:

- ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სამედიცინო დახმარების ერთიანი წესების, პირობებისა და ნორმატივების შემუშავება;
- სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;
- დაავადებათა ადრეული გამოვლენა ადრეული დიაგნოსტიკა, და პრევენცია;
- პარაზიტული დაავადებების კერების პირველად ეპიდკვლევა;
- მოსახლეობის სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფებში სკრინინგულ გამოკვლევები.

• **სოციალური უზრუნველყოფა**

სამინისტრო გამოყოფს მოსახლეობის გარკვეულ კატეგორიებს, რომელთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მოითხოვს სახელმწიფოს მხრიდან თანადგომას:

- 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების, მატერიალურ მხარდაჭერა.
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და ხანდაზმული პირების გადაადგილებების საშუალებებით, სავარძელ-ეტლებით უზრუნველყოფა;
- სმენადაქვეითებულ პირთა სმენის აპარატებით უზრუნველყოფა;
- მიუსაფარი დედებისა და ბავშვების დროებითი თავშესაფრით უზრუნველყოფა.
- სამედიცინო პერსონალის მატერიალური სტიმულირება და მათთვის ძირითადი ხელფასის შემავსებელი დანამატის დანიშვნა;
- 2008 წლის აგვისტოში საქართველოს ტერიტორიაზე განვითარებული საომარი მოქმედებისა და 2012 წელს ავღანეთში საერთაშორისო სამხედრო ოპერაციის შესრულების დროს დაღუპულთა ოჯახების სოციალური მხარდაჭერა.
- სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ოჯახის წევრებისათვის და შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირების პროფესიული სწავლება-გადამზადება;
- სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახების საბინაო პირობებით უზრუნველყოფა.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

• **აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აგროსასურსათო სექტორი**

სოფლის მეურნეობა და მისი განვითარება აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტული სფეროა. აგროსასურსათო სექტორის ძირითადი ფუნქცია სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფაა. რეგიონში სოფლის მეურნეობის უმთავრეს სექტორებს წარმოადგენს: მეციტრუსეობა, მევენახეობა-მეხილეობა, მებოსტნეობა, მეცხოველეობა, მეფუტკრეობა მეთევზეობა და სხვა. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მცირე მიწიანობის მიუხედავად ერთეულ ფართობზე დაბალია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების მაჩვენებელი, რაც განპირობებულია დაბალი აგროტექნიკური ფონით, ამორტიზირებული ნარგავებითა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის დაბალი დონით. რეგიონში ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაფართოებასთან დაკავშირებით რიგ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაზე მნიშვნელოვნად გაიზარდა მოთხოვნა. გამომდინარე აქედან დღის წესრიგში დადგა საკითხი აღნიშნულ დარგებში სახელმწიფოს მხრიდან დამატებითი სტიმულირებისა და შესაბამისი პროგრამებისა და ღონისძიებების განხორციელების აუცილებლობის შესახებ.

• **აგროსასურსათო სექტორის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, ფერმერული მეურნეობის განვითარება**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მებოსტნეობაში დასაქმებული ფერმერების უზრუნველყოფა სასათბურე კონსტრუქციებით, ამორტიზირებული სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ახალი და თანამედროვე ტექნიკით ჩანაცვლება, მეციტრუსეობასა და მეხილეობაზე ორიენტირებული ფერმერები მიიღებენ ციტრუსის, ხურმისა, აქტინიდიის, კაკლისა და სხვა ხეხილოვანთა ნერგებს,

მეცხოველეობაში, კერძოდ, მეფუტკრეობის დარგით დაინტერესებულები მიიღებენ ფუტკრის თანამედროვე ტიპის სკებს . ერთ-ერთი ამოცანაა ასევე ფერმერული სასოფლო-სამურნეო წარმოების სხვადასხვა ფორმების შემუშავება და დანერგვა ადგილობრივი სპეციფიურობისა და მსოფლიოში დამკვიდრებული მოდელების გამოყენებით.

- **აგროსერვისის განვითარება მემცენარეობის დარგის განვითარების მიზნით კვლევები და პრევენციული ღონისძიებები**

აჭარის მცირემიწიანი რეგიონისათვის სხვა აგროტექნიკური ღონისძიებების გატარებასთან ერთად მეტად მნიშვნელოვანია შრომითი, მატერიალური და ფულადი რესურსების მართვა, კადრების კვალიფიკაციის დონის ამაღლება. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა, სიახლეებისა და ინოვაციების პრაქტიკული დემონსტრირებით ფერმერთა და აგრომეწარმეთა კვალიფიკაციისა და ცნობიერების ამაღლება, სწავლება-კონსულტირება, ტრენინგები სასოფლო-სამეურნეო დარგების მიხედვით.

მავნებელ დაავადებების დიაგნოსტიკა და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელება. ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლებისათვის აუცილებელია შესაბამის აგროვადებში შესაბამისი პესტიციდებისა და აგროქიმოკატების გამოიყენება. პროგრამის მიზანია ზონალური თავისებურებებისა და სასოფლო–სამეურნეო საწარმოო მიმართულებების გათვალისწინებით მცენარეთა მავნებელ დაავადებების დიაგნოსტიკა, ნიადაგის, პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ლაბორატორიული კვლევა და შედეგად პრევენციული ღონისძიებების გატარება.

- **აგროსერვისის განვითარება აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში**

ამ პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- არსებული სუპტროპიკული და კონტინენტალური ერთწლიანი და მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო და დეკორატიული კულტურების ჯიშთგანახლებისათვის, სუბტროპიკული კულტურების, ხეხილისა და ვაზის სარგავი მასალის წარმოება. ახალი ტექნოლოგიური ინოვაციებით ფერმერთა ინფორმირება.
- რეგიონში მეცხოველეობის განვითარების ხელშეწყობა, ამ დარგში ხელოვნური განაყოფიერების პრაქტიკის დანერგვა. მაღალპროდუქტიული წვრილფეხა და მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სანაშენე ბაზისა და გენოფონდის შექმნა.
- სოფლის მეურნეობის ცალკეულ დარგებში ფერმერთა სწორი ორიენტირება. მათთვის სასურველი პროდუქციის წარმოებისათვის შესაბამისი აგროწესების ღონისძიებების გატარება. ტესტირება-სერთიფიცირების მომსახურება
- წყლის და ნიადაგის ხარისხობრივი მაჩვენებლების დადგენის მიზნით ბიუჯეტით გათვალისწინებულია აღებული ნიმუშების ლაბორატორიული კვლევები. სურსათისა და პათმასალის ბაქტერიოლოგიური, ვირუსოლოგიური, პარაზიტოლოგიური, ქიმიური და სეროლოგიური გამოკვლევები და მცენარეთა მავნებელ-დაავადებების დიაგნოსტიკა. ჩატარებული გამოკვლევების საფუძველზე პროდუქციის შესაბამისობის სერთიფიკატის გაცემა.

თვითმმართველი ქალაქი - ბათუმის პრიორიტეტები

საქართველოს მთავრობისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დასახული პრიორიტეტებისა და ქ. ბათუმში არსებული სიტუაციის ანალიზის გათვალისწინებით ჩამოყალიბდა საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმა, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია მომდევნო წლებში განსახორციელებელი პრიორიტეტული ღონისძიებები:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

- **სტრანსპორტო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია.**

პროგრამა ითვალისწინებს ასფალტირებული და არაასფალტირებული ქუჩების მიმდინარე სარემონტო სამუშაოებს;

პროგრამის მიზანია ქალაქის ქუჩებისა და ტროტუარების სათანადო მდგომარეობაში შენახვა, გზების ტექნიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, ყველა სახის ტრანსპორტისა და ფეხით მოსიარულეთათვის უსაფრთხო მოძრაობის უზრუნველყოფა, აქტუალურია ასევე ქალაქში მუნიციპალური სატრანსპორტო სისტემის შემდგომი განვითარება, რაც გულისხმობს მუნიციპალური ავტობუსების სისტემის გაუმჯობესებას.

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია გზების, ქუჩებისა და ტროტუარების კეთილმოწყობის, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის მართვისა და ექსპლოატაციის, ასევე მუნიციპალური სატრანსპორტო სისტემის განვითარების პროგრამების დაფინანსება.

- **სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ა(ა)იპ - სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის მართვის სააგენტოს სუბსიდირება და არაფინანსური აქტივების ზრდა შემდეგი ღონისძიებების განსახორციელებლად:

- ✓ სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია;
- ✓ სატრანსპორტო-საგზაო რეგულირების თანამდეროვე საშუალებების დანერგვა;
- ✓ მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება;

პროგრამის მიზანია საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ერთიანი პოლიტიკის ფორმირება; შუქნიშნებისა და საგზაო ნიშნების განთავსების ერთიანი გეგმის შემუშავება და განხორციელება; სატრანსპორტო-საგზაო ინფრასტრუქტურის მიმდინარე ეტაპზე შპს "ბათუმის ავტოტრანსპორტი" უზრუნველყოფს მგზავრთა რეგულარულ გადაყვანას ქალაქის სხვადასხვა მიმართულებით. თვის განმავლობაში კომპანიის მიერ მოსახლეობისადმი გაწეული მომსახურება საშუალოდ შეადგენს 850 000 მგზავრთბრუნვას. ამასთან, თვითმმართველობა იღებს ვალდებულებას შეინარჩუნოს მგზავრობის ფიქსირებული მინიმალური საფასური და ასევე ხელი შეუწყოს მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალურ კატეგორიას ისარგებლოს შეღავათიანი მგზავრობის საფასურით.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

ქალაქის კომუნალური მეურნეობა წარმოადგენს რთულ სოციალურ-ეკონომიკურ სისტემას, რომელიც მოსახლეობის ცხოვრებისეულ პირობებს ქმნის, უზრუნველყოფს საქმიანობის განხორციელებას, ასევე მეურნეობის სხვადასხვა დარგებში მომუშავე საწარმოებისა და ორგანიზაციების შეუფერხებელ, გამართულ ფუნქციონირებას. კომუნალური მეურნეობა ერთიანი საწარმოო და სოციალური კომპლექსის ნაწილია, რომელიც თავის მხრივ შედის ქალაქის სამეურნეო კომპლექსში.

2007 წლიდან მიმდინარეობს „ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის პროექტი“ რომლიც გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW) შეღავათიანი სესხით და ქ. ბათუმის ბიუჯეტის თანადაფინანსებით ხორციელდება. პროექტი ითვალისწინებს 2016 წლამდე ქალაქის წყალმომარაგების, საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემის სრულ რეაბილიტაციას.

სამუშაოების მოცულობისა და ქალაქის განაშენიანების ახალი პროექტებიდან გამომდინარე, აღნიშნული სფეროს განვითარება უახლოეს წლებშიც კვლავაც პრიორიტეტად რჩება.

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქალაქის სანიაღვრე არხების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, წყლის სისტემების რეაბილიტაცია, კანალიზაციის სისტემების რეაბილიტაცია, ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის პროექტის თანადაფინანსება, დასუფთავება და სანიტარული ღონისძიებები, გარე განათების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების განვითარების ხელშეწყობა და ამ კუთხით მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლებისა და ეზოების კეთილმოწყობა.

- **სანიაღვრე არხების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სანიაღვრე ჭის გაწმენდა, შლამის ამოღება და გატანა შლამწოვის საშუალებით (თვეში ერთჯერ, ყოველთვიურად); დახურული სანიაღვრე არხების გაწმენდა, შლამის ამოღება და გატანა; ღია სანიაღვრე არხების გაწმენდა, შლამის ამოღება და გატანა; სანიაღვრე მილების გაწმენდა, შლამის ამოღება და გატანა; სანიაღვრე ჭების მიმდინარე შეკეთება; ზღვაში გასასვლელი არხების გაწმენდა; გადახურვის ფილის გამოცვლა; სანიაღვრე არხების სანიტარულ-ჰიგიენური დამუშავება; მდინარეების ფსკერების გაწმენდა; ქალაქის ტერიტორიაზე სხვადასხვა მონაკვეთებზე დაზიანებული და ამორტიზირებული სანიაღვრე სისტემის რეაბილიტაცია.

- **წყლის სისტემების რეაბილიტაცია**

პროგრამის განხორციელებით დაგეგმილია „ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის“ პროექტის პარალელურად, არსებული ლოკალური პრობლემების აღმოფხვრა და გადაჭრა ქალაქის სხვადასხვა მისამართზე ახალი წყლის სისტემების მოწყობის გზით.

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება:

- ✓ ჩაქვის გამწმენდი ნაგებობის რეაბილიტაცია;
- ✓ შპს „ბათუმის წყლისათვის“ საწყობის და ავტოფარეხის მშენებლობა;
- ✓ დაბა ხელვაჩაურის წყლის სისტემის მოწყობა;
- ✓ ქლორის კონტეინერების შესანახი საწყობის მშენებლობა;
- ✓ სათავე ნაგებობის სანიტარული ზონების დაცვის ღონისძიებები.

- **კანალიზაციის სისტემების რეაბილიტაცია**

პროგრამის განხორციელებით დაგეგმილია „ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის“ პროექტის პარალელურად არსებული ლოკალური პრობლემების აღმოფხვრა და გადაჭრა, ქალაქის ტერიტორიის სხვადასხვა მონაკვეთებზე დაზიანებული და ამორტიზირებული საკანალიზაციო სისტემის რეკონსტრუქციის და ახლის მოწყობის გზით. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება:

- ✓ ახალი საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა;
- ✓ ადლიის დასახლებაში, კახაბერსა და მეჯინისწყალში საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა;
- ✓ დაბა ხელვაჩაურის საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა;
- ✓ მახინჯაურის დასახლებაში საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა;
- ✓ აღმაშენებლის წრიულიდან გამწმენდ ნაგებობამდე 2 საწნეო ხაზის გაყვანა;
- ✓ გოროდოკის დასახლებაში საკანალიზაციო სისტემების მოწყობა (თამარის დასახლების სატუმბო სადგურთან მიერთებით);
- ✓ მეჯინისწყლის დასახლებაში საკანალიზაციო სისტემების მოწყობა.

- **ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის პროექტის თანდაფინანსება**

ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის პროექტი ბათუმში 2007 წლიდან მიმდინარეობს, რომელიც გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KfW) მიღებული შეღავათიანი სესხის ხარჯზე ხორციელდება. პროექტი ითვალისწინებს ბათუმის წყლის, კანალიზაციის და სანიაღვრე არხების სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოებს, რომელიც სამ ფაზად იყოფა, სესხის მთლიანი მოცულობა 82 367 382 ევროს შეადგენს, პროექტის ფარგლებში წარმოქმნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის ნახევარი იფარება ადგილობრივი ბიუჯეტიდან, ხოლო დარჩენილი ნახევარი საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოიყოფა.

გარდა დამატებული ღირებულების გადასახადისა ადგილობრივი ბიუჯეტიდან ხორციელდება ასევე პროექტის დამატებითი თანადაფინანსება, იმ ღონისძიებების დასაფინანსებლად რომელიც არ ფინანსდება სესხიდან, მაგრამ ხორციელდება პროექტის ფარგლებში.

- **ქალაქის დასუფთავება**

პროგრამა წარმოადგენს ქალაქის ყოველდღიური ცხოვრების განუყოფელ ნაწილს. იგი აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც ეხება სანიტარულ დასუფთავებას, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანას, ნაგავსაყრელების მოვლა-დასუფთავებას, კონტეინერების, ნაგავგამტარების სპეციალურ დამუშავებას, ღია არხების მიმდებარე ტერიტორიების დამუშავებას, მაწანწალა ცხოველებთან და მღრღნელებთან ბრძოლას. დასახელებული ღონისძიებები ხელს შეუწყობს ქალაქის ქუჩებსა და სკვერებში სისუფთავის დაცვას, ეპიდემიური დაავადებების კერების მოსპობას, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს მოსახლეობის თუ ვიზიტორთა კეთილდღეობას. ქალაქის ნორმალური სანიტარული მდგომარეობის შენარჩუნებისათვის მეტად მნიშვნელოვანია ნარჩენის გატანა, იქნება ეს საყოფაცხოვრებო, სამშენებლო ან სხვა სახის ნარჩენები. პროგრამა ითვალისწინებს :

- ✓ ქალაქის ქუჩების, პარკების, მოედნების დასუფთავების მომსახურებას;
- ✓ საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისა და ანახვეტის გატანას;
- ✓ დასუფთავების მოსაკრებლის ადმინისტრირება

- **გარე განათების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

გარე განათება ქ. ბათუმში სწრაფი ტემპით ვითარდება, რაც პირველ რიგში, დაკავშირებულია მისი ინფრასტრუქტურის სწრაფ განვითარებასთან და მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის კრიტერიუმების ცვლილებებთან. სულ უფრო მეტი ყურადღება ეთმობა გარე განათების განვითარების სტრატეგიის შემუშავებას და ამ პროცესების მართვას. ქალაქისათვის მნიშვნელოვანია ერთიანი შუქფერების გარემოს კონცეფციის შექმნა, რომელიც ითვალისწინებს არქიტექტურულ-მხატვრულ განათებას, მოხმარებული ელექტროენერგიის დამზოგველი ღონისძიებების განსაზღვრას, ცალკეული სახის განათებებს შორის ურთიერთკავშირს.

- **ქალაქის კეთილმოწყობა**

ადგილობრივი ბიუჯეტიდან ქალაქის კეთილმოწყობის პროგრამის ფარგლებში იგეგმება ბათუმის ისტორიული უბნებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შედგენის, ტექნიკური ზედამხედველობის, ქალაქის დაგეგმარების და ქონების აღრიცხვის, ქალაქის გაფორმების, პარკების, სკვერებისა და მოედნების კეთილმოწყობის და ქალაქის გამწვანების ღონისძიებების განხორციელება.

განათლება

- **სკოლამდელი განათლება**

საბავშო ბაღების მართვა ქალაქში ხორციელდება ა(ა)იპ - ბათუმის საბავშვო ბაღების გაერთიანების მეშვეობით, რომელსაც გააჩნია შესაბამისი საკადრო რესუსი და მართვის ორგანიზაციული სტრუქტურა. მუნიციპალური პროგრამის ფარგლებში საბავშვო ბაღების 6000-ზე მეტი აღსაზრდელისთვის შეიქმნება ყველა პირობა გონებრივი და ფიზიკური განვითარებისათვის მოზარდების ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით. გაგრძელდება საბავშვო ბაღების შენობების რეაბილიტაცია, რაც ეტაპობრივად ხორცილედება. პროგრამის მიზანია საბავშვო ბაღების შენობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, მათი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ქ. ბათუმში ინფრასტრუქტურული პროექტებისა და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია კულტურული ტრადიციების ხელშეწყობა, ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარება და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის მიზანია: მოსახლეობის მასობრივად ჩართვა სპორტულ ცხოვრებაში. პროგრამის ფარგლებში გათვალიწინებულია ბათუმის ყინულის სასახლის დაფინანსება. ბათუმის ყინულის სასახლემ

მისი ფუქნციონირების პერიოდში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ფიგურული სრიალის განვითარებაში, სადაც 800-მდე ბავშვია დაკავებული. ჩამოყალიბდა პირველად საქართველოში ფიგურული სრიალის ერთ-ერთი სახეობა სინქრონი, შეიქმნა ბათუმის ნაკრები გუნდი, დასი, 30 ბავშვიანი სპორტული და სამოყვარულო ჯგუფები. აგრეთვე შექმნილია ჰოკეისტთა სპორტული ჯგუფი.

განხორციელდება აგრეთვე სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, როგორიცა ბათუმის ადმინისტრაციებში შემავალ უბნებს შორის სპორტული თამაშები; საერთაშორისო ტურნირები საპლაჟო ფეხბურთში ბათუმის თასზე, ჭადრაკში ახალგაზრდებს შორის; სპორტული თამაშები სკოლებს შორის; საერთაშორისო ტურნირი ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობაში მუხრან ვახტანგაძის თასზე და ვ. ალთაბაევის თასზე კალათბურთში;

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურის განვითარების პროგრამის მიზანია ხელი შეუწყოს ადგილობრივი ხელოვანი საზოგადოების განვითარებას, მათი შესაძლებლობების ზრდას და კავშირების გაღრმავებას მსოფლიოს თანამედროვე სახელოვნებო ინსტიტუტებთან.

პროგრამის ფარგლებში ხელი შეეწყობა სხვადასხვა საერთაშორისო დონის ფესტივალების ჩატარებას. ღონისძიებები სანახაობრივად დატვირთული და მრავალფეროვანი იქნება. კონცერტებში, გამოფენებში, სხვადასხვა აქტივობებში ჩართული იქნებიან, როგორც უცხოელი, ასევე ქართველი შემოქმედები და ქართული კულტურით დაინტერესებული უამრავი სტუმარი. პროგრამის ფარგლებში ჩატარდება შემდეგი ფესტივალები: ბათუმის საერთაშორისო არტ ფესტივალი - „მარბელა - ბათუმი“; კლასიკური მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალი - „ღამის სერენადები“; ბათუმის საავტორო ფილმების საერთაშორისო ფესტივალი; ფოლკლორული და სასულიერო მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალი.

- **საზოგადოებრივი და ახალგაზრდული ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებები მიმართულია ქალაქ ბათუმის ახალგაზრდების, სტუდენტებისა და მოსწავლეებისათვის. ჩატარდება საგანმანათლებლო, შემეცნებითი, სოციალური, სპორტულ-გამაჯანსაღებელი და კულტურულ-შემოქმედებითი ღონისძიებები: მხიარულთა და საზრიანთა თამაშები მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის; საკვირაო სკოლა - სოციალურად დაუცველი ახალგაზრდებისათვის; ინტელექტუალური თამაშები რა? სად? როდის?; ახალგაზრდული თეატრი; ბათუმის მოსწავლეთა თვითმმართველობების ფორუმი; სამთო ახალგაზრდული ბანაკი; ბათუმთან დამეგობრებული ქალაქების ახალგზრდული კვირეული; ბათუმის სტუდენტური ფესტივალი; (ა)იპ - ბათუმის ბოტანიკური ბაღის სუბსიდირება; ბიბლიოთეკების განვითარების ხელშეწყობა; შავი ზღვის ფლორისა და ფაუნის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მხარდაჭერა;

მოსახლეობის ჯანმრთელობისა დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამები მოწოდებულია, რათა უზრუნველყოს ქალაქის მოსახლეობის კეთილდღეობა, ზოგიერთი, განსაკუთრებით საშიში დაავადების ადრეული გამოვლენა, პრევენცია და მკურნალობა, მოსახლეობის ინფორმირება, სოციალურად დაუცველ ფენებზე, ქრონიკულად დაავადებულ პირებზე და ბავშვებზე ზრუნვა, ოპტიმალური სოციალურ-ეკონომიკური და სამედიცინო სოციალური პირობების შექმნა მოსახლეობის ჯანმრთელობის გაუმჯობესებისა და განმტკიცებისათვის. პროგრამის გათვალისწინებით მუნიციპალიტეტში განხორციელდება: ქრონიკული დაავადების მქონე პაციენტთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; ონკოლოგიურ დაავადებათა ადრეული ფორმების დიაგნოსტიკა და პრევენცია; მენჯ-ბარძაყის სახსრის დისპლაზიისა და ამოვარდნილობის ამბულატორიული მკურნალობა; ფსიქიური პრობლემების მქონე პირთა ფსიქო სოციალური რეაბილიტაცია; სოციალურად დაუცველ ბენეფიციართა სტომატოლოგიური და ორთოპედიული მომსახურება; ქ. ბათუმში მცხოვრები ჰემოდიალიზის ცენტრის პაციენტთა სატრანსპორტო ხარჯების კომპენსაციით უზრუნველყოფა; ფენილკეტონურიით დაავადებულ პირთა სამკურნალო საშუალებების

კომპენსაციით უზრუნველყოფა; სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრის მხარდაჭერა; მწვავე ლეიკემიით დაავადებულ ბავშვთა სატრანსპორტო ხარჯებით კომპენსაციით უზრუნველყოფა; შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა საკურორტო სამკურნალო რეაბილიტაცია; სოციალურად დაუცველ ბენეფიციართა C ჰეპატიტის სქრინინგ-პროგრამა; ეპილეფსიით დაავადებულ ბავშვთა ადეკვატური უზრუნველყოფისა და დიაგნოსტიკის პროგრამა; მეორე ტიპის შაქრიანი დიაბეტით დაავადებულ პაციენტთა ადეკვატური უზრუნველყოფისა და დიაგნოსტიკის პროგრამა; სოციალურად დაუცველ მოხუცებულთა დახმარებისა და შინმოვლის პროგრამა;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

ქ. ბათუმში მოქმედებს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარების სხვადასხვა პროგრამები, რომლის ფარგლებში: 0-დან 70 000-მდე ქულის მქონე, მარტოხელა და მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური კეთილდღეობის გაუმჯობესებისათვის შემუშავებულია გარკვეული შეღავათების პაკეტი, რაც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის აღნიშნული კატეგორიის სოციალური პირობების გაუმჯობესებას, კერძოდ: 11000 - 0-დან 70000-მდე ქულის მქონე სოციალურად დაუცველი და მრავალშვილიანი ოჯახების, მარტოხელა დედებისათვის სანდასუფთავების მოსაკრებელი და წყლისა და კანალიზაციის გადასახადით უზრუნველყოფა ერთეულის ფასი 3,65 ლარი. 0-დან 100000 ქულის მქონე და მრავალშვილიანი ოჯახების, მარტოხელა დედების, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლაში მონაწილეთა, დაინვალიდებულთა და ომში დაღუპულთა ოჯახის 100 ბავშვისათვის სახელოვნებო, სპორტულ (კალათბურთი) .სახელოვნებო და სპორტული (კალათბურთი) საშუალოდ -- 100 ლარი წელიწადში (მოთხოვნის შესაბამისად), 0-დან 70 000-მდე ქულის მქონე 100 სოციალურად დაუცველი ოჯახის წევრის გარდაცვალების შემთხვევაში ოჯახის წევრებზე ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაცემა 500 ლარის ოდენობით.

პროგრამის ბიუჯეტის ცვლილება გამოწვეულია პროგრამაში არსებული ერთერთი ღონისძიების ამოღებით, რომლის დაფინანსებაც თავზე აიღო სახელმწიფომ, რაც ითვალისწინებდა სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში ბავშვების სწავლების საფასურის 100% დაფარვას და აგრეთვე დასუფთავებისათვის მოსაკრებლის გადასახადის შემცირებით.

მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარების მიზნით ქ. ბათუმის მერიამ შეიმუშავა პროგრამა. პროგრამა მოქმედებს 2008 წლიდან, ამ პროგრამის ფარგლებში მესამე შვილის შეძენასთან დაკავშირებით დახმარება გაეწია 821 ოჯახს, მეოთხე შვილის შეძენასთან დაკავშირებით 128 ოჯახს, მეხუთე შვილის შეძენესთან დაკავშირებით 50 ოჯახს. 2014 წელს პროგრამით გათვალისწინებულია მე-3, მე- 4, მე-5 და მომდევნო შვილზე 380 ოჯახისთვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გაწევა.

2014 წლის პროგრამა გულისხმობს ყოველ მე-3 ბავშვზე 550 ლარი, ყოველ მე-4 ბავშვზე 750 ლარი, ყოველ მე-5 და მეტ შვილზე 950 ლარი.

სოციალურად დაუცველი ფენის ერთჯერადი უფასო კვებით უზრუნველყოფა;
მრავალშვილიანი ოჯახების და უდედმამო ბავშვებისათვის მატერიალური დახმარება, რომელიც ითვალისწინებს ქ. ბათუმში მცხოვრებ 5 და 5-ზე მეტი 90 მრავალშვილიან ოჯახზე (1000 ლარი) და 25 უდედმამო ბავშვზე წელიწადში ორჯერ (500 ლარი). მატერიალური დახმარების გაწევას; საქალაქო ტრანსპორტით მგზავრობის უზრუნველყოფის პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც ფინანსდება: ვეტერანისა და მათთან გათანაბრებული პირების მგზავრიბის 100% დაფინანსება, მასწავლებელზე, მოსწავლეებზე, სტუდენტებზე, 0-70 000 ქულის მქონე ბენეფიციარებზე, შშმ პირებზე, პენსიონერებზე გადამზიდავის მიერ გაყიდული შეღევათიანი ბილეთების რაოდენობის მიხედვით ერთ მგზავრობაზე 10 თეთრით კომპენსაცია; გაზიფიკაციის საკომპენსაციო თანხით უზრუნველყოფა, რომელიც ითვალისწინებს 84 I ჯგუფის უსინათლო (შ.შ.მ. პ) ოჯახის და 168 ომის ვეტერანის და მათთან გათანაბრებული პირის ოჯახის გაზიფიკაციის საკომპენსაციო თანხით უზრუნველყოფას 300 ლარით, ხოლო 500 - 0-70000 ქულის მქონე ოჯახის გაზიფიკაციის ბუნებრივი აირის მილგაყვანილობისა და მრიცხველის სამონტაჟო სამუშაოების ღირებულების 90% თანადაფინანსებას ერთი წერტილის გათვალისწინებით. სოციალური სახლის მშენებლობის პროგრამის მთავარ მიზანია ბათუმის სოციალურად დაუცველი მოქალაქეთა ხელმისაწვდომი და სათანადო ხარისხის საცხოვრისით უზრუნველყოფა.

ხულოს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ბოლო წლებში არჩეული სტრატეგიის შესაბამისად პრიორიტეტულ მიმართულებებზე გამოყოფილ სახსრების ზრდამ შესაძლებელი გახადა ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარება, რაც მნიშვნელოვანი წინაპირობაა მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის. 2014-2017 წლებში მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები მოიცავს:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

- **სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარება**

მუნიციპალიტეტში ხორციელდება "ხულო-თაგო"-ს ბაგირგზის ფუნქციონირების უზრუნველყოფის პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს საბაგირო გიზის ექსპლოატაციას და ობიექტის გამართულ მუშაობას. აღნიშნული ტრანსპორტით სარგებლობს და დიდ მოწონებას იმსახურებს, როგორც ადგილობრივი მოსახლეობა, ასევე ტურისტული ჯგუფები.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაციისა და ექსპლოატაციის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გარე განათების არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება, დაბა ხულოსა და მიმდებარე სოფლების სასმელი წყლით მომარაგება, სანიაღვრე და საკანალიზაციო სისტემების მოვლა შენახვა, სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული ობიექტების მიმდინარე შეკეთებითი სამუშაოები და ქუჩების მოვლის ღონისძიებები.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობა**

მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის პროგრამა მოიცავს გზების დამცავი საყრდენი კედლების მოწყობას, სკვერებისა და ქუჩების გამწვანების ღონისძიებებს. დაბაში თეატრონის ნაგებობის რეაბილიტაციას, ხიხაძირის ადმინისტრაციული შენობისათვის ყოფილი სასკოლო ინტერნატის შენობის რეკონსტრუქცია–რემონტს, ფუშრუკაულის თემის ადმინისტრაციული შენობის მშენებლობას მუნიციპალური შენობების გამრიცხველიანებას.

- **განათლება**

განათლების პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, ინვენტარით უზრუნველყოფა, ასევე დაწყებითი სკოლების მშენებლობა და კომპიუტერული პროგრამების შემსწავლელი კურსების დაფინანსება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 9 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით სკოლამდელ განათლებას იღებს 390 ბავშვი. დაგეგმილია სამი ახალი საბავშვო ბაღის მშენებლობა, სოფელ ქედლებში საბავშვო ბაგა–ბაღის მშენებლობა ორ ჯგუფზე და სოფელ რიყეთში და კვატიაში ერთ ჯგუფზე, რაც უზრუნველყოფს სკოლამდელი აღზრდის ბავშვთა განვითარებას, საერთო უნარ ჩვევების ჩამოყალიბებას. მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ყველა ასაკობრივი ჯგუფის მოსახლეობისათვის დაგეგმილია კომპიუტერული პროგრამების შესწავლის მუნიციპალური პროგრამა. მსურველთა კონტიგენტი დიდია და გათვალისწინებულია 3 ჯგუფის მომსახურეობა 60 ბენეფიციარზე.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

მუნიციპალიტეტი გააგრძელებს კულტურული და სპორტული პროგრამების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა სრულად შეძლონ მათი შესაძლებლობების გამოვლენა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამა ითვალისწინებს სპორტული ცხოვრების წესის პოპულარიზაციას, ახალგაზრდა თაობაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებას, სპორტის სხვადასხვა სახეობების შემდგომ განვითარებას. ამ მიზნით ხულოს მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს სასპორტო სკოლა, რომელშიც დაკავებულია 470 ბავშვი, ჭიდაობის, ფეხბურთის, კალათბურთის, ჩოგბურთის, რაგბის, სათხილამურო სპორტის, ჭადრაკის წრეებში.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

ხულოს მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდობის სულიერ და კულტურულ აღზრდას, წარმოჩენას და გამოვლინებას ხელს უწყობს მუნიციპალიტეტი. ამ კუთხით დაბაში ტარდება შუამთობის, ტბელობის, დიდაჭარობის დღესასწაულები, იმართება კონცერტები, საღამოები, სპორტული და სხვა ღონისძიებები. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სახელოვნებო სკოლები, რომელებიც ემსახურება ბავშვების სწავლა-განათლებას და აღზრდას სახვით ხელოვნებასა და მუსიკაში (სკოლაში სწავლობს 85 ბავშვი), კულტურის ცენტრი, რომელშიც ფუნქცინირებს ფოლკლორული და ქორეოგრაფიული წრეები და ხულოს სახელმწიფო დრამატული თეატრი. დაგეგმილია 2012–2013 წლებში გარემონტებულ აგარის და ვაშლოვანის სასოფლო კლუბის შენობის აღჭურვა სათანადო ინვენტარით და აპარატურით.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

პროგრამის ფარგლებში ადგილობრივ დონეზე ხორციელდება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურების პროგრამა; სასწრაფო სამედიცინო დახმარების და ამბულატორიული მომსახურების პროგრამა; ქრონიკულად პროგრესირებადი დაავადებების მედიკამენტოზური დახმარების პროგრამა. დაგეგმილია ჯანდაცვის ობიექტების საამშენებლო სარემონტო სამუშაოების განხორციელება.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

ხულოს მუნიციპალიტეტში დაგეგმილია სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარების პროგრამები.

ქედას მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

- **ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

მუნიციპალიტეტში გაგრძელდება დაბისა და სოფლების, საცხოვრებელი უბნების, დასასვენებელი პარკების კეთილმოწყობა, მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის ობიექტების მშენებლობა და რეაბილიტაცია. გარდა ამისა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა, მისი ექსპლუატაცია ეფექტურობასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება. აღნიშნული პრიორიტეტების ფარგლებში განხორციელდება მოსახლეობის შეშით დროულად მომარაგების მიზნით ტყეკაფთან მისასვლელი გზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია; კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა; გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია; დასუფთავების და წყალმომარაგების უზრუნველყოფის ღონისძიებები და მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობითი სამუშაოები;

- **განათლება**

ქედას მუნიციპალიტეტში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, ინვენტარით უზრუნველყოფა, ქედაში ფუნქციონირებს 7 საბავშვო ბაღი, სადაც

დაწყებით განათლებას იღებს 300-ზე მეტი ბავშვი. ხოლო 2014-2017 წლებში დაგეგმილია დაბა ქედის, დანდალოს,ახოს, დოლოგნის, ცხმორისის, ოქტომბრისა და ზვარის თემებში ახალი ბაგა-ბაღების მშენებლობა, რომელიც გათვლილია 190 აღსაზრდელზე. ასევე იგეგმება დაწყებითი სკოლების რეაბილიტაცია და სკოლებში სასწავლო პროცესის ხელშეწყობა. პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ცხემნის, მოსიაშვილების გოგინიძეებისა და აგოთის დაწყებითი სკოლების რემონტი და მაღალმთიან სოფლების გობრონეთისა და ზესოფლის სკოლებში მოსწავლეთა ტრანსპორტირების ხელშეწყობის ღონისძიებები;

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციებისა და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. პრიორიტეტის ფარგლებში 2014-2017 წლებში დაგეგმილია კოლოტაურის, პირველი მაისის, ცხმორისისა და ბალაძეების სპორტული მოედნის მშენებლობა და დაბა ქედაში აკავრეთის უბანში მინი სპორტულ მოედანის რეაბილიტაცია.

კულტურის განვითარების ხელშეწყობა

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია კულტურის სფეროს ქსელის გაფართოება, არსებულის რეაბილიტაცია და თანამედროვე დონის მატერიალური ბაზით უზრუნველყოფა. ცალკეულ თემებში და დაბაში კულტურის ახალი კერების შექმნა, კულტურული ღონისძიებების ჩატარება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

პროგრამის განხორციელების მიზნით ადგილობრივ დონეზე იგეგმება ეპილეფსიით დაავადებულთა სფეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; მერისის თემის სოფლებისათვის ამბულატორიული მომსახურება;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

მოსახლეობის შეღავათებითა და დახმარებებით უზრუნველყოფისათვის მუნიციპალიტეტში გათვალისწინებულია სოციალურად დაუცველი ფენისათვის ყოველდღიური ერთჯერადი უფასო კვებით უზრუნველყოფა; ვეტერანთა უკვდავყოფის, სარიტუალო მომსახურების, სადღესასწაულო დღეების ორგანიზება და დახმარება; ყოველ მესამე და მომდევნო ახალშობილის შეძენაზე ერთჯერადი მატერიალური დახმარება; ხუთ და მეტ მცირეწლოვან ბავშვთა ოჯახებზე ერთჯერადი მატერიალური დახმარება; უკიდურესად გაჭირვებულ ოჯახებში გარდაცვლილ პირთა დასაფლავებისთვის ერთჯერადი მატერიალური დახმარების პროგრამა;

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

• **საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები**

ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის გზების რეაბილიტაციისა და მოვლა შენახვის ღონისძიებების დაფინანსებას;

• **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების ეზოების კეთილმოწყობა, გადახურვა, მუნიციპალიტეტის გარე განათების არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიების დასუფთავება. წყალმომარაგების უზრუნველყოფისა და მოსახლეობაზე სასმელი წყლის მიწოდების გაუმჯობესების მიზნით განხორციელდება წყალსადენის სათავე ნაგებობების მშენებლობა და რეაბილიტაცია, მოწესრიგდება საკანალიზაციო სისტემები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 15 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1200-ზე მეტი ბავშვი. ბაღების განტვირთვის მიზნით სოფელ ხუცუბანში და კვირიკეში დაგეგმილია ახალი ბაღის (150-აღსაზრდელზე) მშენებლობა და შესაბამისი ინვენტარით უზრუნველყოფა. პროგრამით გათვალისწინებულია, აგრეთვე ქობულეთის მე-3 საჯარო სკოლის მოსწავლეების სასწავლო დაწესებულებამდე ტრანსპორტირება.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას, ახალგაზრდების მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობას და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებას.

• **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციებისდა კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. 2014 წელს იგეგმება ქ.ქობულეთში სპორტული კომპლექსის მშენებლობის დასრულება.

• **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა დაწესებულებების ფინანსური მხარდაჭერა, როგორიცაა სახელოვნებო სკოლა, სადაც განათლებას იღებს 572 მოსწავლე; ქობულეთის კულტურის ცენტრი, რომელშიც გაერთიანებულია საბიბლიოთეკო და მოსწავლე ახალგაზრდობასთან ურთიერთობის განყოფილება. განყოფილებაში ფუნქციონირებს ეკოტურიზმის, კულტურული მემკვიდრეობის, ახალგაზრდობის თავისუფალი დროის ორგანიზების, ხალხური რეწვის და ლიტერატურულ-თეატრალური ჯგუფები. კულტურის ცენტრში იღებს განათლებას ქობულეთის 300-მდე მოზარდი. ქობულეთის სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლი"მხედრული", რომლის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის სულიერ და ინტელექტუალური განვითარებას.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა დაავადების მკურნალობის ხარჯების თანადაფინანსებას. განხორციელდება მოსახლეობის უფასო სასწრაფო გადაუდებელი სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა. პრიორიტეტის ფარგლებში იმოქმედებს პრინციპი, რომ მუნიციპალიტეტი დაეხმაროს იმ ადამიანებს, რომლებსაც ეს ყველაზე მეტად ესაჭიროება.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამის მიზნია არსებული რესურსების ფარგლებში გააგრძელოს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებები: სოციალურად დაუცველი ფენისათვის მუნიციპალური უფასო სასადილოს პროგრამა; მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური სტიმულირების მიზნით მოქმედი ყოველ მესამე და მომდევნო ახალშობილზე და 5 და მეტ მცირეწლოვან ბავშვთა ოჯახებზე (18 წლამდე ბავშვები) ერთჯერადი მატერიალური დახმარების პროგრამები; უკიდურესად გაჭირვებულ და დედ მამით ობოლ ბავშვთა ოჯახების ერთჯერადი დახმარების პროგრამა, უმწეო გარდაცვლილთა ოჯახებზე ერთჯერადი დახმარების პროგრამა, დიალიზის სახელმწიფო პროგრამაში ჩართული პაციენტების ტრანსპორტირების პროგრამა;

შუახევის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

შუახევის მუნიციპალიტეტის ძირითადი პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

შუახევის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. აღნიშნული მიმართულებით მუნიციპალიტეტში გაგრძელდება შემდგომი პრიორიტეტული ღონისძიებების განხორციელება:

- საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა;
- კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა. ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება: გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია; დასუფთავების ღონისძიებები; წყლის სისტემის რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია; საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა–რეაბილიტაციის ღონისძიებები; გამწვანების პროგრამა;

განათლება

შუახევის მუნიციპალიტეტიში განათლების პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა. დაგეგმილია სოფელ დარგულას, ჩანჩხალოს, კობალთის, წიაღის და მჭედლურის დაწყებითი სკოლების მშენებლობა და ნიგაზეულის საჯარო სკოლის მოსწავლეთა ტრანსპორტირების ხელშემწყობა.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების სრულად გამოვლენა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების მიზნით დაბა შუახევში ფუნქციონირებს რაგბის ორი წრე, სადაც დაკავებულია 36 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია დაბა შუახევში 2014 წელს სპორტული კომპლექსის წყალმომარაგების, ელ. ენერგიის სისტემის და სანიაღვრე არხის მოწყობა. 2014 წელს მოეწყობა ფურტიოს რაგბის მოედანი. ასევე სოფელ ბარათაულში და დღვანში მოეწყობა ახალი სპორტიული მოედბები.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია კულტურული დანიშნულების ქსელის გაფართოება. თანამედროვე დონის მატერიალური ბაზით უზრუნველყოფა. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს შუახევის კულტურის ცენტრი და შუახევის ხელოვნების სკოლა, რომელშიც 125 მოსწავლეა ჩართული. აერთიანებს მუნიციპალიტეტში მოქმედ სხვადასხვა ფოლკლორულ ანსამბლებს. საფორტეპიანო, საორკესტრო და ხალხური ჯგუფებს, მოქმედებს დრამატურგიის, ლიტერატურისა და ტურიზმის, ხელოვნების, გამოყენებითი ხელოვნებისა და ხატვისა წრეები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

პროგრამის ფარგლებში ადგილობრივ დონეზე მუნიციპალიტეტში მოქმედებს ორი პროგრამა, რაც გარკვეულწილად ხელს უწყობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვას.

- შუბნისა და წყალსაყრის უბნებზე სასწრაფო დახმარების პროგრამა;
- ქრონიკულად პროგრესირებადი დაავადებების მედიკამენტური დახმარების პროგრამა;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

სოციალური დაცვის ღონისძიებები ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის კვებით უზრუნველყოფას; ომის მონაწილეებსა და ომში დაღუპულთა ოჯახის წევრებზე სადღესასწაულო დღეების ორგანიზებისა და დახმარების პროგრამას; უმწეო გარდაცვლილის ოჯახებზე ერთჯერადი დახმარების პროგრამას; მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური სტიმულირების მიზნით მოქმედი ყოველ მესამე და მომდევნო ახალშობილზე და 5 და მეტ მცირეწლოვან ბავშვთა ოჯახებზე (18 წლამდე ბავშვები) ერთჯერადი მატერიალური დახმარების პროგრამებს; შუახევის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები დიალზზე მყოფი ავადმყოფების ტრანსპორტირების პროგრამას;

ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტების დოკუმენტი მომზადებულია ადგილობრივი თვითმმართველობის საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში იმ პრობლემების გადაწყვეტის მიზნით, რომელიც ყველაზე აქტუალურია მოსახლეობისათვის. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით 2014-2017 წლების მუნიციპალიტეტის ძირითადი პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება:

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა;**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიდაკვარტალური მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. აგრეთვე ბათუმი ახალციხის მაგისტრალზე ხელვაჩაურის გზის მონაკვეთზე მიმდებარე ტერიტორიის გზებზე ღობეების მოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა;**

პროგრამით გათვალისწინებულია: საცხოვრებელი ბინების გადახურვის პროგრამა, გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია; დასუფთავების ღონისძიებები; წყალმომარაგების უზრუნველყოფის ღონისძიებები; გამწვანების ღონისძიებები

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამით განხორციელდება მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების ეზოების კეთილმოწყობა, მოასფალტება, სკვერების მოწყობა, ფეხით მოსიარულეთა ტროტუარების მოწყობა.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 9 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1000 მეტი ბავშვი. 2014 წელს დაგეგმილია არსებული ბაღების რეაბილიტაცია და ბაღების განტვირთვის მიზნით ახალი ბაღების მშენებლობა და ინვენტარით აღჭურვა.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის და განსაკუთრებით ახალგაზრდა თაობის კულტურული განვითარებისა და ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებისათვის, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლენა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტი დიდ ყურადღებას უთმობს მოზარდ თაობაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებას. ამ მიზნით ხელვაჩაურში სოფ, ახალსოფელში ფუნქციონირებს კომპლექსური სასპორტო სკოლა. სკოლაში ჩამოყალიბებულია შემდეგი წრეები: თავისუფალი ჭიდაობა, ძიუდო, ძალოსნობა, რაგბი, ჭადრაკი, ფეხბურთი (გოგონათა და ჭაბუკთა). წრეებში დაკავებულია 410 მოაზრდი სპორტის 11 სახეობაში. ამას გარდა დაგეგმილია სხვადასხვა უბნებში მინი სტადიონების მშენებლობა და საფეხბურთო კლუბის დაფინანსება, რაც ითვალისწინებს ფეხბურთელთა ტრანსპორტირების ხარჯების ანაზღაურებას, სპორტული უნიფორმებისა და ინვენტარის შეძენას.ასევე განხორციელდება მოედნების მოწყობა საბავშვო გასართობი ატრაქცონებით.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის მცხოვრებთათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კულტურული პოტენციალის გაზრდა, მის საფუძველზე მოსახლეობის სულიერი და ინტელექტუალური ცხოვრების გამდიდრება, კულტურული რესურსების გამოყენება. პროგრამის ფარგლებში 2014-2017 წლებში დაგეგმილია: სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობის ღონისძიებები, სადაც გაერთიანებულია 5 მუსიკალური ჯგუფი 300 მოსწავლეზე სამუსიკო სკოლაში სწავლის ხანგძლივობა 6 წლით განისაზღვრება, რომლის დამთავრების შემდეგ მოსწავლეს გადაეცემა შესაბამისი ხარისხის დამამთავრებელი მოწმობა; კულტურის ცენტრის ხელშეწყობა, სადაც გაერთიანებულია ეკოტურიზმის, კულტურული მემკვიდრეობის, ახალგაზრდობის თავისუფალი დროის ორგანიზების, ხალხური რეწვის, ლიტერატურულ-ტეატრალური და ქორეოგრაფიული ჯგუფები; ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამის მიზანია მუნიციპალიტეტში კეთილსაიმედო ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის უზრუნველყოფა, რომელიც მოიცავს გადამდები და არაგადამდები დაავადებების და რისკების გამოვლენას, საინფორმაციო სისტემის ფუნქციონირებას, სამედიცინო სტატისტიკის წარმოებას, დაავადებათა კონტროლსა და პრევენციას; პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება: სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მომსახურების პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს ცენტრიდან დაშორებული თემების მოსახლეობისათვის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების დროულად აღმოჩენას და ამბულატორიების შენობის რეაბილიტაცია;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

სოციალური დაცვის ღონისძიებები ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის კვებით უზრუნველყოფა; უმწეო გარდაცვლილის ოჯახებზე ერთჯერადი დახმარების პროგრამა; მრავალშვილიანი ოჯახების ხელშეწყობისა და მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მოქმედი ყოველ მესამე და მომდევნო ახალშობილზე და 5 და მეტ მცირეწლოვან ბავშვთა ოჯახებზე (18 წლამდე ბავშვები) ერთჯერადი მატერიალური დახმარების პროგრამები; სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებული მოსახლეობის ერთჯერადი დახმარება; დედ მამით ობოლ ბავშვთა ყოველთვიური დახმარების პროგრამა; ეპილეფსიით დაავადებულ პირთა სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფის პროგრამა.

გურჯაანის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ქ. გურჯაანში ქუჩების მოასფალტება. ასევე პროგრამა ითვალისწინებს ხიდების რეაბილიტაციას და გაბიონების მოწყობას. გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის სოფლებში გზების სარეაბილიტაციო სამუშაოები;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სოფელ ვაჩნაძეანში, ვაზისუბანში, კოლაგში, სოფელ ახაშენში, კაჭრეთში, კარდენახში, ჩალაუბანსა და მთელ რიგ სოფლებში სასმელი წყლის რეაბილიტაცია და ჭაბურღილების მოწყობა. ქ.გურჯაანში ავარიული კორპუსის გამაგრება, ასევე მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დასუფთავებისა და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანის, გარე განათების ქსელების რეაბილიტაცია - ექსპლოატაციის ღონისძიებების განხორციელება. ასევე განხორციელდება მუნიციპალიტეტის სოფლების წყლის სათავე ნაგებობების, რეზერვუარების, შიდა-საუბნო და ცენტრალური ქსელების მოვლა-პატრონობა. ხევების პრევენციული გაწმენდა-რეაბილიტაცია. განხორციელდება ნიადაგისა და წყლის საანალიზო სინჯების აღება არსებული სანიტარულ ნორმებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია არსებული სკვერების მოვლა - გამწვანების სამუშაოები და ცენტრალურ ქუჩებზე მწვანე საფარის მოვლა-პატრონობის სამუშაოები

განათლება

სკოლამდელი განათლების ხელშემწყობი ღონისძიებების დაფინანსება თვითმმართველი ერთეულის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულია 37 სკოლამდელი - სააღმზრდელო დაწესებულება, სადაც სწავლობს 2100 აღსაზრდელი. პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ააიპ „მოსწავლე ახალგაზრდობის შემოქმედებითი ცენტრი“დაფინანსება. ბავშვთა პიროვნული განვითარებისა და თავისუფალი შემოქმედებითი აზროვნებისა და პროფესიული დაოსტატების ხელშემწყობი ღონისძიებები.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

სპორტისა და კულტურული განვითარების ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. შესაბამისად დაგეგმილია სპორტისა და კულტურის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების დაფინანსება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ააიპ სპორტული სკოლის, ააიპ ქ. გურჯაანის სპორტული კომპლექსის, ააიპ საფეხბურთო სკოლა „გურჯაანის“, ააიპ რევაზ მინდორაშვილის სახელობის ჭიდაობის სკოლის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა.

2014 წლის განმავლობაში დაფინანსდება ჭადრაკის, ფეხბურთის, ჭიდაობის (ქართული, თავისუფალი, ძიუდო), კრივის, რაგბის, მკლავჭიდის, კალათბურთის, ფრემბურთის, კარატესა და ცურვის შემსწავლელი წრეები. ჩატარდება კომპლექსური სპარტაკიადები. სპორტულ სკოლებში სულ დასაქმებულია 30 მწვრთნელი, რომელიც ემსახურება 538 ბავშვის აღზრდას.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ობიექტების: ბიბლიოთეკების, ააიპ კულტურის ცენტრის, ააიპ სამუსიკო სკოლების გაერთიანების, ააიპ სამხატვრო სკოლის, „ველისციხი თეატრის“, „თოჯინების თეატრის“ , მუზეუმების დაფინანსება. აღნიშნული პროგრამით ფინანსდება ქალთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, 9 აპრილს დაღუპულთა ხსოვნისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, პოეზიის საღამო, ფაშიზმზე გა,მარჯვების დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, თინათინ მღვდლიაშვილის შემოქმედებითი საღამო, გივი ბერიკაშვილის შემოქმედებითი საღამო და სხვა ღონისძიებები

- **ახალგაზრდული ღონისძიებების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში ჩატარედება ინტელექტუალურ-შემეცნებითი და გასართობი ღინისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და განვითარებაში.

- **ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა**

პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება აიპ „გურჯაანის მუნიციპალური მაცნე“, რომელიც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტში მიმდინარე პროცესების გაშუქებას. ასევე პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება საეთერო დროის შესყიდვა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამის მიხედვით განხორციელდება ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის დელეგირებული უფლებამოსულობების ფარგლებში მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა, კერძოდ გადამდები დაავადებების გავრცელების საწინააღდეგო ვაქცინაცია, სანიტარული და ჰიგიენური ნორმების დაცვა, დეზინფექციის ღონისძიებათა ორგანიზება.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას, ნარკომანიით დაავადებულ პირთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და მკურნალობის თანხის თანადაფინანსება და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების რეაბილიტაცია, წყალმომარაგების, სანიაღვრე და საკანალიზაციო

სისტემების რეაბილიტაცია, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის კეთილმოწყობის სამუშაოები და გარე განათების სისტემის რეაბილიტაცია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და შესაკეთებელი გზების რეაბილიტაცია. 2014 წელს დაგეგმილია ქ. დედოფლისწყაროში კახეთის ქუჩის დარჩენილი მონაკვეთის, თერგის, არხოტის, პ. ბაგრატიონის, ალადაშვილის ქუჩების ასფალტის საფარის მოწყობა - რეაბილიტაცია.სოფ. სამრეკლოში, სტალინის ქუჩიდან თამარის ქუჩის ბოლომდე მიმავალ გზაზე ასფალტის საფარის მოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების სახურავების და ფასადების რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის გაფართოება და არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავება, ქ. დედოფლისწყაროში და მუნიციპალიტეტის სოფლებში მოწესრიგდება და გარკვეულ ქუჩებზე მოეწყობა საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემები, აგრეთვე სოფლებში რეაბილიტაცია ჩაუტარდება სასმელი წყლის სათავე ნაგებობებს და ამორტიზებულ წყალმომარაგების სისტემებს. კერძოდ გედიქის ხევიდან სოფ. ზემო მაჩხაანის რეზერვუარებამდე მოეწყობა ახალი წყალმომარაგების მაგისტრალური ქსელი.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სკვერების, აგრეთვე მუნიციპალურ საკუთრებაში არსებული შენობა-ნაგებობების იერსახის რეაბილიტაცია. მთელ რიგ სოფლებში მოხდება მოსაცდელის რეაბილიტაცია და მოედნების მოწყობა.

განათლება

აღნიშნული პროგრამის შესაბამისად საბავშვო-ბაგა ბაღებში ხორციელდება სასწავლო-სააღმზრდელო პროცესის ორგანიზება, ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, ზრუნვა ჰიგიენასა და კვებაზე, აღსაზრდელის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სკოლამდელ და სკოლისგარეშე სააღმზრდელო ცენტრში გაერთიანებულია და ფუნქციონირებს 17 სკოლამდელი და ერთი სკოლისგარეშე დაწესებულება (მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი), სკოლამდელ დაწესებულებაში ამ ეტაპზე განათლებას იღებს 801 ბავშვი, ხოლო სკოლისგარეშე დაწესებულებაში 100 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მთელ რიგ სოფლებში ბაგა-ბაღების რეაბილიტაცია.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა, რომლის ფარგლებშიც მომდევნო წლებში დაგეგმილია სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებების და კულტურული ღონისძიებების ორგანიზება.

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტის სხვადასხვა სახეობების ფინანსური მხარდაჭერა, ვარჯიშისთვის შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების აღმოჩენა. პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა შეჯიბრებები და მოხდება მათი დაფინანსება: ქართული ჭიდაობა, ძიუდო, თავისუფალი ჭიდაობა, სამბო; ძალოსნობა, ფეხბურთი, კალათბურთი, კიკბოქსინგი, რაგბი.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კურტურის სახლები, ბიბლიოთეკები, მუზეუმები, ხელოვნების სკოლები. მუნიციპალიტეტის მხარდაჭერითა და წახალისებით, მხატვრული კოლექტივების: ქორეოგრაფიული ანსამბლები: „შირაქი“, „ხორნაბუჯი“ და „იმედი“; ხალხური სიმღერის ფოლკლორული ანსამბლები: „ქიზიყი“, „მანდილი“ და „ხორნაბუჯი“; თეატრალური კოლექტივი „ბარის ფშავლები“ და ბავშვთა თეატრალური სტუდია „არლეკინო“-ს მონაწილეობით გაიმართება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები,

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე ჰერეთის ეპარქიის განვითარების ფონდის ფინანსური მხარდაჭერა.

- **საზოგადოებრივი და ახალგაზრდული ღონისძიებების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდობის ჩართვას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობაში. კერძოდ, დაფინანსდება ტრენინგ–სემინარები, ფორუმები, ინტელექტუალურ–შემეცნებითი, გასართობი თამაშები, შემოქმე-დებითი და საგანმანათლებლო კონკურსები, გამოფენები, ლიტერატურული საღამოები, კონცერტები.

- **პრესის მომსახურების ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გაზეთ „შირაქის“ გამოცემა, რომელიც ასახავს მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენებს.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებების და შეღავათების უზრუნველყოფას. გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის მონიტორინგი.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისთვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას, კერძოდ: მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას.

თელავის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ბურბუთაშვილის, ზუზუმბოს, კიროიონის, დადიანის, ლიონიძის, ჭავჭავაძის, ციციშვილის, ვახუშტის, რუსთაველის, ბათუმის ქუჩების მოასფალტება და ტროტუარების მოწყობა, სოფ. წინანდალი რკინიგზის სადგურისაკენ მიმავალიგზის მოასფალტება ნიაღვარგამტარების მოწყობით. ასევე მუნიციპალიტეტში არსებული საგზაო ინფრასტრუქტურის მდგომარეობის შენარჩუნება. საგზაო ნიშნების, გადასასვლელებისა და სიჩქარის შემზღუდავი ბარიერების მოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სანიაღვრე არხების, გარე-განათების, წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემების მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, ჭაბურღილების და დრენაჟების მოწყობა, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებები ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე კეთილმოწყობილი გარემოს შექმნას, დასასვენებელი პარკების, სკვერების და გამწვანებული ზონების მოვლა-პატრონობას.

განათლება

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, ასევე პროგრამა ითვალისწინებს სკოლანდელი აღზრდის დაწესებულებების აღმზრდელთა გადამზადებას, ჰიგიენური პირობების დაცვას, ინფრასტრუქტურის განახლებას და ინვენტატით აღჭურვას.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

სპორტისა და კულტურული განვითარების ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. შესაბამისად დაგეგმილია სპორტისა და კულტურის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების დაფინანსება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში სპორტის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით განხორციელდება 6 ხელოვნურსაფარიანი და 9 ბუნებრივსაფარიანი მინი მოედნების მოვლა შენახვისა და ექსპლოატააციის ხარჯების დაფინანსება, ასევე სპორტული ინფრასტრუქტურის მატერიალურ - ტექნიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, სპორტული დანიშნულების ობიექტების, დარბაზებისა და სტადიონების შეკეთება-აღდგენა. სპორტის სხვადასხვა სახეობების ფინანსური მხარდაჭერა, ვარჯიშისთვის შესაბამისი პირობების შექმნა.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით, პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ბიბლიოთეკების, კულტურის სახლების, სახელოვნებო სკოლების, ხალხური ცეკვის ანსამბლის , ვაჟა ფშაველას სახელობის დრამატული თეატრის, კულტურისა და დასვენების პარკის „ნადიკავარის“ ფუნქციონირებისათვის საჭირო დაფინანსება, ასევე მთელი რიგი კულტურული ღონისძიებების მოწყობა.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სასაფლაოების მოვლა-პატრონობის ღონისძიებები

- **პრესის მომსახურების ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა, რაც ითვალისწინებს რეგიონალური (ჟურნალი „ოლე“) და ადგილობრივი (ჟურნალი „საქართველოს მოამბე“) ჟურნალების დაფინანსებას.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტატის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ”საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ” საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ, გადამდები დაავადებების გავრცელების საწინააღმდეგო ვაქცინაცია, დეზინფექციის ღონისძიებეთა ორგანიზება, პროფილაქტიკური აცრების უზრუნველყოფა.

• **სოციალური პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს ხანდაზმულთათვის, მარჩენალდაკარგულთათვის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე და სოციალურად დაუცველ პირთათვის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მიზნით სხვადასხვა ღონისძიებების გატარებას. კერძოდ, ახალშობლითა და მრავალშვილიანი ოჯახების ერთჯერად ან ყოველთვიურ ფინანსურ დახმარებას, სოციალურად დაუცველ პირთა კვებას, პირველადი სამედიცინო მომსახურებას, სამკურნალო-სარეაბილიტაციო ღონისძიებების ჩატარებას.

ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მდგომარეობის შენარჩუნება, ცენტრალურ გზასთან დამაკავშირებელი და სოფლებთან მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. პროგრამის ფარგლებში განსაზღვრულია ნავთობისა და გაზის კორპორაციის მიერ დროებით სარგებლობაში გადმოცემული წნორი-ლაგოდეხის გაზსადენის მოვლა-პატრონობა და დაზიანების შემთხვევაში ბუნებრივი აირის მაგისტრალის რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალბინიანი საცხოვრებელი ბინების კეთილმოწყობა, წყლის სისტემების რეაბილიტაცია-მშენებლობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსდება. ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის დასუფთავება, სარწყავი არხების და ნაპირსამაგრი ნაგებობების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის მიზანია სპორტისა და კურტურის განვითარების, ასევე ახალგაზრდული ღონისძიებების ჩატარების ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

აღნიშნული პრიორიტეტი ორიენტირებულია მუნიციპალიტეტში სპორტის შემდგომ განვითარებაზე, სპორტის სხვადასხვა სახეობების მომზადებასა და სპორტულ ღონისძიებებში მონაწილეობის ხელშეწყობაზე. ასევე გულისხმობს სპორტული მრავალფუნქციური კომპლექსების, ახალი სპორტული მოედნების, ხელოვნურსაფარიანი მინისაფეხბურთო მოედნების აღდგენას.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურის ცენტრი, ბიბლიოთეკები, ხელოვნების სკოლები. პრიორიტეტი ასევე მოიცავს ღონისძიებებს, რომელიც ორიენტირებულია ლაგოდეხის სიძველეთა პოპულარიზაციისაკენ, ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სხვადასხვა კულტურულ - გასართობი, ღონისძიებები დაფინანსება.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამა ითვალისწინებს ნეკრესის ეპარქიის სამღვდელმთავრო რეზიდენციების კომუნალური ხარჯების დაფინანსებას და კვების პროდუქტებით მომარაგების ხარჯებს. სასაფლაოების მოვლა-შენახვის ხარჯებს.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

აღნიშნული ქვეპროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში" საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, როგორიცაა ცოფის კერის ლიკვიდაცია, სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება, ინფექციური და არგადამდები დაავადებების თავიდან აცილება.

- **სოციალური პროგრამები**

აღნიშნული პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები ინვალიდი ბავშვების სოციალური დახმარების ხარჯებს, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისა და ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა სხვადასხვა სახის დახმარებას, უმწეო მდგომარეობაში მყოფი დაახლოებით 60 ბენეფიციარის კვებით უზრუნველყოფას, ყოველ ახალდაბადებულ ბავშვზე დასახმარებლად 100 ლარის გამოყოფას.

საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება, არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა. აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სოფელ გომბორში ხევზე გადასასვლელი ხიდის მოწყობა, სოფელ ლამბალო-თულარის ხიდის რეაბილიტაცია, სოფელ ვერხვიანის ცენტრალური გზის აღდგენა და მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეაბილიტირებული გზების მდგომარეობის შენარჩუნება, ასევე ახალი და შიდა გზების რეაბილიტაცია; საგზაო ნიშნების, გადასასვლელების და სიჩქარის შემზღუდველი ბარიერების მოწყობა, ასფალტის საფარის ორმოული შეკეთება.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამა ითვალისწინებს ქალაქ საგარეჯოში არსებული მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა, სასმელი წყლის სათავე ნაგებობების სარეაბილიტაციო ღონისძიებების ჩატარებას, რეზერვუარების, შიდასაუბნო და ცენტრალური ქსელების, სატუმბო სადგურების მოვლა–პატრონობას, სანიაღვრე არხების მოწყობას, წყლის საანალიზო სინჯების აღებას, არსებული სანიტარულ ნორმებთან მისი შესაბამისობის დადგენის მიზნით. გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაციის ხარჯების დაფინანსებას, მუნიციპალიტეტში სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესებას, ცენტრალური ქუჩების და მოედნების დაგვა–დასუფთავებას; ზამთრის პერიოდში გზების ტექნიკური მარილით დამუშავებას, ჭარბი თოვლისაგან გაწმენდას, ნაგავსაყრელის მოვლა–შენახვას, საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისთვის ახალი ბუნკერების შეძენას.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მინი სტადიონების მოწყობა, მოვლა–შენახვა. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულბი სკვერების, გაზონების მოვლა–პატრონობა, გამწვანება და ახალი სკვერების მოწყობა.

განათლება

სკოლამდელი განათლების ხელშემწყობი ღონისძიებების დაფინანსება თვითმმართველი ერთეულის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით აღწურვა. ამათან დაგეგმილია სოფელ უდაბნოში საბავშვო ბაღის აშენება.

პროგრამა ითვალისწინებს პროფესიული განათლებისა და არქართველი მოსახლეობისათვის ქართული ენის შესწავლის ხელშეწყობას

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

სპორტისა და კულტურული განვითარების ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. შესაბამისად დაგეგმილია სპორტისა და კულტურის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების დაფინანსება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრაის ფარგლებში 2014 წლის განმავლობაში დაფინანსდება აიპ ,,საგარეჯოს სპორტული გაერთიანება“ (სადაც ფუნქციონირებს ჭადრაკის, ფეხბურთის, თავისუფალი ჭიდაობის, ძიუდოს, მძეოსნობის, ბერძნულ–რომაული ჭიდაობის, რაგბის სექციები) და აიპ საგარეჯოს 105 კომპლექსური სპორტსკოლის ხარჯები, რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობში ჯანსაღი სცხოვრების დამკვიდრებას.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგმებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებული კულტურის ობიექტების, ბიბლიოთეკების, მუზეუმების, სახელოვნებო სკოლების ხელშეწყობა, წიგნადი ფონდის განახლება თანამედრვე ლიტერატურით, ადგილობრივი მნიშვნელობის თეატრის რეპერტუარის განახლება, კულტურული დაწესებულებებისათვის მატერიალურ–ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, კულტურული ღონისძიების ხელშეწყობა.

- **ახალგაზრდული ღონისძიებები.**

პროგრამის ფარგლებში ჩატარდება ტრენინგ–სემინარები, ფორუმები, ინტელექტუალურ–შემეცნებითი, გასართობი თამაშები, შემოქმედებითი და საგანმანათლებლო კონკურსები, გამოფენები, ლიტერატურული საღამოები, კონცერტები და სხვა ღონისძიებები. რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდობის აქტიურად ჩაბმას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

- **საგამომცემლო საქმიანობა**

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო გაზეთის გამოშვება, რომლის ძირითადი მიზანია მოსახლეობის ინფორმირება რაიონში მიმდინარე მნიშვნელოვანი სიახლეების შესახებ.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაავადებების გავრცელების პრევენციის მიზნით, დეზინფექციის და საბონიფიკაციო ღონისძიებების ორგანიზება, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე პირველადი ეპიდკვლევის ხელშეწყობა. პროგრამის ფარგლებში ასევე განხორციელდება სოფლის ამბულატორიების მომსახურება.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისთვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას, კერძოდ: სტიქიური უბედურების შედეგად დანგრეული სახლის მაცხოვრებელთა კომპენსაცია, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა,

დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

სიღნაღის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სოფელ ქვემო-მაჩხაანის, ვაქირის, ჯუგაანის, ნუკრიანის, საღაროს, ძველი ანაგის გზების მოასფალტება, სოფელ ილიაწმინდაში ხიდის რეაბილიტაცია ასევე განხორციელდება რეაბილიტირებული გზების მოვლა-შენახვა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქ. სიღნაღში ერეკლე II-ის ქუჩაზე სანიაღვრე და საკანალიზაციო სისტემების მოწყობა, სოფელ მაღაროში ახალი ჭაბუღილის, წყალსადენის ქსელის და ორმილის ხევიდან ანაგაში ზარიაულის წყალსადენის ქსელი მოწყობა. აგერთვე დაფინანსდება არსებული ქსელების მოვლა-შენახვა და მის ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, საკანალიზაციო და წყალსადინარების სისტემების მოწყობა-რეაბილიტაციის ღონისძიებები. დაგეგმილია ასევე სოფ. ქვ. ბოდბიდან ქალაქ წნორის მიმართულებით მუნიციპალური ტრანსპორტის ხელშეწყობის ღონისძიებები და მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავება.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სკვერებისა და პარკების მოვლა-პატრონობა, ახალი ხეების დარგვა, დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება და არსებული შადრევნების ექსპლოატაცია.

განათლება

სკოლამდელი განათლების ხელშემწყობი ღონისძიებების დაფინანსება თვითმმართველი ერთეულის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის მიზანია სპორტისა და კურტურის განვითარების, ასევე ახალგაზრდული ღონისძიებების ჩატარების ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა სპორტსმენებისთვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნის უზრუნველსაყოფად, ასევე ნიჭიერი სპორტსმენების წარმოჩენა და წახალისება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ა(ა)იპ ,,თ. მათურელის სახ. ხელოვნების კოლეჯი''-ის , ა(ა)იპ ,,სიღნაღის მუნიციპალიტეტის სახელოვნებო და საგანმანათლებლო მომსახურების ცენტრი''-ის, ა(ა)ი პ ,,სიღნაღის მუნიციპალიტეტის სახელოვნებო და სასპორტო სკოლების გაერთიანება''-ის, ა(ა)იპ ,,სიღნაღის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი-ის დაფინანსება. ასევე მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით დაფინანსდება სხვადასხვა

კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში მოეწყობა სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები, ქართული ფოლკლორის საღამოები.

- **ახალგაზრდული ღონისძიებები.**

პროგრამის ფარგლებში ჩატარდება შემოქმედებითი და საგანმანათლებლო კონკურსები, გამოფენები, ლიტერატურული საღამოები, კონცერტები და სხვა ღონისძიებები, რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდობის აქტიურად ჩაბმას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

აღნიშნული პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში "საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, როგორიცაა ცოფის კერის ლიკვიდაცია, სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება, ინფექციური და არგადამდები დაავადებების თავიდან აცილება .

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისა და სხვა უმწეო მდგომარეობაში მყოფი მოხუცების მედიკამენტებით უზრუნველყოფას, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისა და სხვა უმწეო მდგომარეობაში მყოფი 162 ბენეფიციარის კვებით უზრუნველყოფას, ყოველ ახალდაბადებულ ბავშვზე 100 ლარის გამოყოფას, სტიქიური უბედურებების შედეგად დაზარალებული მოსახლეობის დასახმარებას, ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა სოციალური დახმარებებ.

ყვარლის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბიულიტაცია, კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული ცენტრალური გზების რეაბილიტაცია და არსებული რეაბილიტირებული გზების მდგომარეობის შენარჩუნება. სიჩქარის შემზღუდველი ბურცობების მოწყობა

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ყვარლის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სასმელი წყლის სათავე ნაგებობების, არსებული წყალმომარაგების ქსელის სარეაბილიტაციო ღონისძიებების ჩატარება. პროგრამის ფარგლებში დაფინასდება აიპ ,,ყვარელწყალმომსახურება" რომელიც უზრუნველყოფს ყვარლის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში შემავალი სოფლების სასმელი წყლის სისტემის მოწყობა- ექსპლოატაციას და სათავე ნაგებობების აღდგენის მომსახურებას. დაფინანსდება გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა, მუნიციპალიტეტის დასუფთავება, ნაპირსამაგრი ნაგებობების მოწყობა-რეაბილიტაცია, სარწყავი-სანიაღვრე არხების რეაბილიტაცია.

განათლება

ყვარლის მუნიციპალიტეტში სკოლამდელი დაწესებულების დაფინასება ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია ყვარლის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 22 სკოლამდელი დაწესებულება, სადაც დასაქმებულია 298 ადამიანი და სწავლობს 1200-მდე აღსაზრდელი. სკოლამდელ დაწესებულებებში სამჯერადი კვებაა. მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს.

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ილია მართლის სახელობის გიმნაზიის დაფინანსება. გიმნაზიაში ფუნქციონირებს ასევე სკოლამდელი ასაკის 2 ჯგუფი სადაც დადის 30 ბავშვი.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სპორტული და კულტურული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების დაფინანსება, რაც ხელს შეუწყობს როგორც სპორტული, ასევე კულტურული ტრადიციების დაცვასა და გაგრძელებას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა, პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება აიპ ,,სასპორტო სკოლა'', შ.პ. ს „საფეხბურთ კლუბი დურუჯი“ , შ.პ.ს ათლეთი“, აიპ საფეხბურთო სკოლა, ფრენბურთის კლუბი. განხორციელდება ბავშვთა და მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩაბმა გამაჯანსაღებელ მოძრაობაში, სკოლის პროფილის შესაბამისად მათი მეთოდური აღზრდა და დაოსტატება, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და მისი დამკვიდრება მოზარდ თაობაში. განხორციელდება მუნიციპალტეტის ტერიტორიაზე განთავსებული სპორტული მოედნების მოვლა და მოწყობა. სპორტულ ორგანიზაციებში სულ დასაქმებულია 47 მწვრთნელი (სასპორტო სკოლა- 33, ათლეტი -1), რომელიც ემსახურება დაახლოებით 1000-მდე ბავშვის აღზრდას. სპორტული სკოლა ორიენტირებულია მაქსიმალურად ჩააბას მოსწავლე ახალგაზრდობა აქტიურ სპორტში.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭრა, პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება აიპ ,,კულტურის დაწესებულების გაერთიანება'', ააიპ ,,სამუსიკო სკოლების'' გაერთიანება, ა.ი.პ ,,ყვარლის მუნიციპალიტეტის კულტურული მემკვიდრეობის, სპორტულ-გამაჯანსაღებელი და დასასვენებელი ობიექტების დაცვისა და განვითარების ცენტრი'', რაც ხელს შეუწყობს ყვარლის მუნიციპალიტეტის კულტურულ განვითარებას.

- **რელიგიური ორგანიზაციების დაფინასება**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სასაფლაობის მოვლა-პატრონობა და კეთილმოწყობა. ნეკრესის ეპარქიისათვის კომუნალური ხარჯების დაფინანსება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ყვარლის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია, მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარებას.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ეპიდზედამხედველობის და ეპიდსიტუაციის მართვის ღონისძიებები, მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები, პროფილაქტიკური იმუნიზაციის პროცესის დაგეგმვა. არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა. განხორციელებული პროგრამები ხელს შეწყობენ გადამდებ დაავადებათა პრევენციას.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარება, ბავშვების სოციალური დაცვა, უმწეოთათვის უფასო სასადილოების დაფინანსება, ომის ვეტერანთა სარიტუალო ხარჯების დაფინანსება, რაც ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ახმეტის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული საგზაო ინფრასტრუქტურის მდგომარეობის შენარჩუნება და განახლება, ასფალტის საფარის ორმული შეკეთება, რაც გააუმჯობესებს არსებულ საგზაო ინფრასტრუქტურას. დაზიანებული ქვაფენილების და ტროტუარების აღდგენა-რეაბილიტაცია და მოპირკეთება ასფალტო–ბეტონის საფარით.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. დასრულდება ახალი ნაგავსაყრელის მშენებლობა, საჭიროებისამებრ სისტემატიურად გაიწმინდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული,როგორც რკინა-ბეტონის ასევე გრუნტის სანიაღვრე არხები. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება. გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის საჭიროებისათვის ტრაქტორის შეძენის, ტრაქტორის კაპიტალური შეკეთებისა და სათადარიგო ნაწილების შეძენის ხარჯები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 37 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას მიიღებს 1400 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ბავშვების მეთვალყურეობა, მათი ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაცვა.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სპორტული და კულტურული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების დაფინანსება, რაც ხელს შეუწყობს როგორც სპორტული, ასევე კულტურული ტრადიციების დაცვასა და გაგრძელებას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

2014 წლის განმავლობაში დაფინანსდება ორი სპორტული სკოლა,ესენია: აიპ ,,ახმეტის კომპლექსური სასპორტო სკოლა'' და აიპ ,, ზურაბ ზვიადაურის სახელობის სასპორტო სკოლა'',სადაც ფუნქციონირებს ძიუდოს, თავისუფალი, ბერძნულ-რომაულის, მკლავჭიდის, ფეხბურთის, კალათბურთის, მძლეოსნობის, ჩოგბურთის, კრივის, კინბოქსის სექციები და აღნიშნულ სექციებში ჩართულია 725-მდე ბავშვი, აქედან 55-მდე გოგონაა.პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა.**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურის ცენტრის, ბიბლიოთეკების, კლუბების, რაფიელ ერისთავის სახლ მუზეუმის მოვლა პატრონობისა და ქვემო ალვნის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის შენახვის ხარჯები. ასევე მუსიკალური კოლექტივებისა (,,ბახტრიონი'' და ანსამბლი ,,პანკისი'', სამეჯლისო ანსამბლი ,,იმპრესია'') და სახელოვნებო სკოლების ხარჯები. საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის ინიციატივით მიმდინარეობს მუშაობა ელექტრონული ბიბლიოთეკის შექმნაზე. დაფინანსდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ყველა ისტორიული ეპოქის 400-ზე მეტი ისტორიული ძეგლის მოვლა-პატრონობის ხარჯები, ასევე დაფინანსდება აიპ ,,თუშეთის დაცული ლანდშაფტის ადმინისტრაცია'', რომლის მიზანია თვითმყოფადი ისტორიულ- კულტურული გარემოს შენარჩუნება.

- **ახალგაზრდული ღონისძიებები.**

პროგრამის ფარგლებში ახალგაზრდობის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიურად ჩაბმის მიზნით მუნიციპალიტეტში ჩატარდება სადღესასწაულო დღეებისადმი მიძღვნილი კონცერტები შემოქმედებითი კონკურსები, გამოფენები, ლიტერატურული საღამოები.

- **საგამომცემლო საქმიანობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო გაზეთი ,,ბახტრიონი'', რომლის მიზანია მოსახლეობის ინფორმირება მუნიციპალიტეტში მიმდინარე მოვლენების შესახებ.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ყვარლის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება ეპიდზედამხედველობის და ეპიდსიტუაციის მართვის ღონისძიებები, მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები. არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა. განხორციელებული პროგრამები ხელს შეწყობენ გადამდებ დაავადებათა პრევენციას.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარება, ბავშვების სოციალური დაცვა, უმწეოთათვის უფასო სასადილოების, დაფინანსება, ომის ვეტერანთა სარიტუალო ხარჯების დაფინანსება. ტრანსპორტით უფასო მომსახურება გაეწევა ილტოსა და პანკისის ხეობის მოსახლეობას. სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახების ფულადი დახმარება 500 ლარის ოდენობით.

თვითმმართველი ქალაქ ქუთაისის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ქალაქის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება, ამიტომ აღნიშნული მიმართულება ქალაქის ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქალაქში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მგომარეობის შენარჩუნება და ახალი გზების რეაბილიტაცია. საგზაო მოძრაობის ორგანიზებისა და უსაფრთხოების თვალსაზრისით დამონტაჟდება ახალი საგზაო ნიშნები, ასევე ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება არსებული მარეგულირებელი საგზაო ნიშნების ექსპლუატაცია;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა. უზრუნველყოფილი იქნება ქალაქის დასუფთავება და პროფილაქტიკურ სადეზინფექციო სამუშაოების ჩატარება. მაწანწალა ცხოველებისა და ქვეწარმავლებისაგან ქალაქის მოსახლეობის დასაცავად განხორციელდება შესაბამისი ღონისძიებები;

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება ქალაქში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების მოვლა-შენახვა და ექსპლუატაცია, სადღესასწაულო დღეებისათვის ქალაქის გაფორმება, მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული სხვადასხვა შენობების რეაბილიტაცია, მწვანე საფარის მოწესრიგება, უკანონო და უსახური კონსტრუქციების დემონტაჟი.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად ქალაქის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა. ქალაქში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 35 ბაგა-ბაღი, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 8811-მდე ბავშვი.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

ქალაქის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, თვითმმართველობა განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება. ასევე ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის წახალისების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებებს.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტული განვითარების ხელშეწყობა თვითმმართველობის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგეს, პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ქ. ქუთაისში ბავშვთა და მოზარდთა ჩართვა ფიგურულ სრიალში, ოლიმპიური ღონისძიებების ორგანიზება, კლუბ ,,ქუთაისი-2010-ის“ და სარაგბო კლუბი ,,აია-ს“ ფინანსურ მხარდაჭერა, სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა, ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

ქალაქის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება მუსიკოს შემსრულებელთა კადრების მომზადებისა და მათი აღზრდა-დაოსტატებისათვის ფესტივალების და კონკურსების მოწყობა, მსოფლიო და ეროვნულ ღირებულებათა განვითარების მიზნით მაღალხარისხოვანი სპექტაკლების დადგმა, თეატრალური ხელოვნების პროპაგანდა მოსახლეობის ფართო ფენების მხატვრული აღზრდა, ქართული თეატრალური მემკვიდრეობის პოპულარიზაცია, წლის განმავლობაში ჩატარდება საოპერო გუნდის სოლო კონცერტები. ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **საინფორმაციო უზრუნველყოფის პროგრამა**

ადგილობრივი თვითმმართველობის საქმიანობის მეტი გამჭირვალობისათვის, საზოგადოების ფართო ფენების ინფორმირების მიზნით დაფინანსდება საინფორმაციო უზრუნველყოფის ხარჯები.

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის მიზანია ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდაჭერა, ნიჭიერი ახალგაზრდების გამოვლენა, მათი საქმიანობის ხელშეწყობა, ახალგაზრდების საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართულობის ხელშეწყობა.

- **ქუთაის-გაენათეს ეპარქიის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება ქალაქის ტერიტორიაზე არსებული ბაგრატის ტაძრის გარე განათების ელექტრო ენერგიის ხარჯი.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა თვითმმართველობის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. თვითმმართველობა არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ ქალაქის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს ქალაქის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში კანონმდებლობით გათვალისწინებული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, მძიმე დაავადების მქონე პირების მედიკამენტებითა და

სამედიცინო დანიშნულების საგნებით დახმარებას, დაავადებული გადახდისუუნარო პირებისათვის სამედიცინო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებაში დახმარებას.

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს ქალაქის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მარტოხელა მოხუცთა თავშესაფრის კომუნალური ხარჯები, მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარების პროგრამა, სოციალური ღონისძიებების პროგრამა, უფასო მგზავრობის პროგრამა, მატერიალური დახმარების პროგრამა, ააიპ მადლიერების სახლი, მძიმე დაავადების მქონე პირების მედიკამენტებითა და სამედიცინო დანიშნულების საგნებით დახმარება. აღნიშნული უზრუნველყოფს ქალაქის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ჭიათურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტში ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება საბაგირო გზის დაფინანსება. აგრეთვე მოხდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და ახალი/მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიდა მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი სახლების კეთილმოწყობა, ქვათაცვენის საწინააღმდეგო სამუშაოები, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული გარე განათების ქსელის მოვლა-შენახვა, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა, განხორციელდება საყრდენი კედლის აღდგენა და საბინაო ამხანაგობების დაფინანსება.ზამთრის პერიოდში განხორციელდება გზების ტექნიკური მარილით დამუშავება და ჭარბი თოვლისაგან გაწმენდა.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება ქალაქის გამწვანება და მოსახლეობის კულტურულ დასვენებაზე ზრუნვა. აღნიშნული ჭიათურის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ამოცანას წარმოადგენს, რის გამოც იგეგმება მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობა და გამწვანება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა.

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ააიპ მუნიციპალიტეტის საბავშვო ბაღი რომელიც აერთიანებს 23 საბავშვო ბაღს, სადაც განათლებას იღებს 1270-ზე მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ასევე ხორციელდება არსებული ბაღების რეაბილიტაცია.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად ერთად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული სკოლებისა და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები და დაფინანსდება №27-ე კომპლექსური სპორტული სკოლა, რაგბის სპორტული სკოლა, საფეხბურთო კლუბი ,,ჭიათურა";

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტის თეატრი, ბიბლიოთეკები, კულტურულ შემოქმედებითი ცენტრი და მუსიკალური სკოლები.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში მცხოვრების ბავშვებისათვის ინტელექტუალურ-შემოქმედებითი ღონისძიებები, დასვენება და მკურნალობა გამაჯანსაღებელ ბანაკებში, სპორტსმენთა დაჯილდოვება, წარმატებული ახალგაზრდების დაფინანსება, საქართველოს კუთხეების ღირსშესანიშნაობების დათვალიერება, დამსახურებული პედაგოგების დაჯილდოება, ესტრადის მომღერალთა კონცერტის დაფინანსება.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები, ასევე პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მღვიმევის დედათა მონასტრის მიმდინარე ხარჯები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას. ასევე გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაციას, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობას და მათზე სწრაფ რეაგირებას, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარებას, სადეზიფენქციო სამუშაოების ჩატარებას საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესებას.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამის ითვალიწინებს სარიტუალო მომსახურების ხარჯებს, ავადმყოფთა სოციალური დაცვის ხარჯებს, უფასო სასადილო პროგრამის ხარჯებს, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას, დევნილთა და ტერიტორიული მთლიანობისათვის

დაღუპულთა ოჯახების დახმარებას, სტიქიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ტყიბულის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური და ტურისტული პოტენციალის სრული გამოყენება, ურბანული განვითარება და ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელ უბნებში ეზოების კეთილმოწყობა და საცხოვრებელი კორპუსების რეაბილიტაცია. ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა–შენახვა და დაფინანსდება ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მგომარეობის შენარჩუნება და ახალი/მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიდა მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. მუნიციპალიტეტისათვის კვლავ აქტუალური რჩება შიდასაქალაქო ტრანსპორტის გამართული მუშაობის უზრუნველყოფა. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მოვლა-შენახვა ქუჩების სავალო ნაწილის და ტროტუარების რეაბილიტაცია. ასევე განხორციელდება საავტომობილო გზების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა და სტიქიის შედეგად მიყენებული ზიანის აღმოფხვრა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საცხოვრებელი სახლების ბინისმესაკუთრეთა ამხანაგობის დახმარების პროგრამა, გარე განათების ქსელისმოვლა-შენახვა და დაფინანსთება მის ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება, ბაღებისა და სკვერების, აგრეთვე მწვანე ნარგავების მოვლა. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტში სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება.

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათის აუცილებელი ხარჯები, რომელიც შექმნის მუნიციპალიტეტში არსებულ 14 საბავშვო ბაღში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის ბაზას და აღსაზრდელებისათვის სრულფასოვან გარემოს. ასევე ხელს შეუწყობს მათ მომზადებას ზოგადი განათლების მისაღებად.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად ერთად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამა ითვალისწინებს სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ხელშეწყობას. კერძოდ: კლუბი "მეშახტის" ფინანსური მხარდაჭერას, ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისებას, სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებებისა და შეჯიბრებების მოწყობას. ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის მფლობელობაში არსებული სპორტული ობიექტების მოვლა-შენახვის ხარჯების დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია კულტურის საქალაქო ცენტრის, მუსიკალური და სამხატვრო სკოლების, მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლის, და სხვა კულტურული ობიექტების დაფინასება.

- **ტელემაუწყებლობისა და საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში კვლავ გაგრძელდება ადგილობრივი ტელემაუწყებლობისა და საგამომცემლო საქმიანობის ფინანსური მხადაჭერა, მუნიციპალიტეტში მიმდინარე სოციალ-ეკონომიკური, კულტურული, სპორტული და მოსახლეობისათვის აქტუალური ინფორმაციების გასაშუქებლად.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას.

- **ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარებას საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესებას, არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაციას, პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილებას, მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგს, აგრეთვე მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების ცხოველმყოფელობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებებს.

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: ინდივიდუალური დახმარების პროგრამის დაფინანსებას, ახალშობილთა დახმარებების დაფინანსებას, სარიტუალო ხარჯების დაფინანსებას, უმწეოთა კვებას, სტიქიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარებებს, სამამულო ომის ვეტერანებისა და საქართველოს ერთიანობისათვის დაღუპულ პირთა ოჯახების დახმარებას.

წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური და ტურისტული პოტენციალის სრული გამოყენება, ურბანული განვითარება და ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელ უბნებში ეზოების კეთილმოწყობა და საცხოვრებელი კორპუსების რეაბილიტაცია. ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა–შენახვა და დაფინანსდება ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მოვლა-შენახვა და ქ. წყალტუბოში 9 აპრილის, შანიძის, კოლხეთის, დედაენის, ბესიკის, თამარ მეფის

ქუჩებზე მრავალსართულიან საცხოვრებელ კორპუსებთან მისასვლელი გზის, ქუჩების სავალო ნაწილის და ტროტუარების რეაბილიტაცია. ასევე განხორციელდება საავტომობილო გზების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა და სტიქიის შედეგად მიყენებული ზიანის აღმოფხვრა

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება და ექსპლოატაცია. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტში სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული პარკებისა და სკვერების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების ექსპლოატაცია, სადღესასწაულოდ ქალაქის გაფორმება, სანიაღვრე არხების გაწმენდა, მწვანე ნარგავების მოვლა და სხვა ღონისძიებები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება.

- **სკოლამდელი აღზრდის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათის აუცილებელი ხარჯები, რომელიც შექმნის მუნიციპალიტეტში არსებულ 10 საბავშვო ბაღში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის ბაზას და აღსაზრდელებისათვის სრულფასოვან გარემოს. ასევე ხელს შეუწყობს მათ მომზადებას ზოგადი განათლების მისაღებად.

- **სკოლის გარეშე განათლება**

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი. აქვე ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის სკოლისგარეშე განათლებას.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტში სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პარალერულად, აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული და სპორტული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, კულტურული ასევე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ა(ა)იპ ,,წყალტუბოს სასპორტო სკოლის“, სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ა(ა)იპ ,,საფეხბურთო კლუბი სამგურალის“ და ა(ა)იპ ,,სარაგბო კლუბი დინოზავრის“ ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. გაიმართება და დაფინანსდება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, აგრეთვე მოხდება სპორტული მოედნებისა და ბაზების რეაბილიტაცია.

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ასევე სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებების დაფინანსება, კერძოდ: გივი თალაკვაძის ხსოვნის ტურნირი მძლეოსნობაში, მაგიდის ჩოგბურთის ტურნირი, დავით ბასიშვილის ხსოვნის ტურნირი ფეხბურთში, სამოყვარულო ტურნირი ჭადრაკში, ტურნირი ხელბურთში გოგონებს შორის, ფრენბურთის ტურნირი, ტაიკვანდოს ტურნირი, შალვა ბზიკაძის ხსოვნის ტურნირი ძიუდოში, სამოყვარულო ტურნირი ნარდში, დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი სპორტული ღონისძიებები მინიფეხბურთის ტურნირი, როინ მეტრეველის ხსოვნის ტურნირი ხელბურთში, ზურაბ ბადირეიშვილი ხსოვნის ტურნირი კალათბურთში, დავით აფხაძის ხსოვნის ტურნირი ბ/რომაულ ჭიდაობაში;

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვისა და პოპულარიზაციის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ორგანიზაციების ა(ა)იპ „წყალტუბოს თეიმურაზ კობახიძის სახელობის სამუსიკო სკოლის“, ა(ა)იპ „წყალტუბოს სამხატვრო სკოლის“, ა(ა)იპ „წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის“, ა(ა)იპ „წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის საბიბლიოთეკო და სამუზეუმო გაერთიანების“ დაფინანსება და სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებების ფინანსური მხარდაჭერა და ორგანიზება;

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში.

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სხვადასხვა ღონისძიებების დაფინანსება, კერძოდ: ვალენტინობის დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, ინტელექტუალური თამაშის „რა? სად? როდის?“ ორგანიზება, სხვადასხვა ახალგაზრდული პროექტების დაფინანსება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ლაშქრობების ორგანიზება, სკოლის გამოსაშვები ღონისძიებების ორგანიზება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ექსკურსიების ორგანიზება, პოეზიის საღამოს მოწყობა, საახალწლო ღონისძიებები, სხვადასხვა ფესტივალებში მონაწილეობა, დიდი სამამულო ომის მონაწილეებისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, ბავშვთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, სკოლებში სასწავლო პროცესის დაწყებასთან დაკავშირებული ღონისძიება, თამარობის დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, ღონისძიება „წყალტუბოობა“-ს მოწყობა, სხვადასხვა შემსრულებლების მოწვევა;

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათავლისწინებულია ქუთაისის-გაენათის ეპარქიის სუბსიდირება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში ა(ა)იპ ,,წყალტუბოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრის“ დაფინანსებას, რათა განხორციელდეს შემდეგი ღონისძიებები: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება, დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება, სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება.

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: მუნიციპალიტეტში მცხოვრები შეჭირვებული მოქალაქეების კვებით უზრუნველყოფას, მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ დღეგრძელთა დახმარებას, მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური წახალისებას, სარიტუალო ხარჯებს, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ოჯახებისათვის ერთჯერადი ფულადი დახმარებას, მუნიციპალიტეტში მცხობვრები მოქალაქეების სამედიცინო დახმარებას და სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოქალაქეების დახმარებას.

ბაღდათის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების სახურავებისა და ფასადების რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინასება. სოფლებში მოხდება წყლის სისტემების რეაბილიტაცია, ქალაქის ტერიტორიაზე დაფინასდება ღვარსადენების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან მოსხლეობის დაცვა.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, სადღესასწაულო დღეებისათვის ქალაქის გაფორმება, მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული სხვადასხვა შენობების აღრიცხვა–შეფასების და პრივატიზაციის მიზნით საკადასტრო აზომვითი ნახაზების დამზადება. ასევე მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სასაფლაოების მოვლა პატრონობა

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მთლიანად დაფინასდება ბავშვთა კვების თანხა. მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა სკოლამდელი განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ისეთი პროგრამების დაფინანსება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის დასაქმებას.

- **სკოლამდელი განათლების დაფინანსება**

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 15 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 650 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, სრულად ფინასირდება ბავშვთა კვების თანხა მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

- **სკოლის გარეშე განათლება**

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი. აქვე ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის განათლებას.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად ერთად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება. ასევე ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის წახალისების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებებს.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტული სკოლის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: კულტურის ცენტრი, სადაც ფუნქციონირებს თეატრალური კოლექტივი, ხალური სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლები; მუსიკალური და ხელოვნების სკოლა, სადაც სწავლობს 250-მდე მოსწავლე; ბიბლიოთეკა; მუზეუმი.

- **პრესა და საინფორმაციო მომსახურება**

აღნიშნული პროგრამით, მუნიციპალიტეტიში მიმდინარე პროცესის გაშუქებისათვის, მასში მოსახლეობის ჩართულობის გაზრდის მიზნით კვლავ გაგრძელდება პრესისა და საინფორმაციო საშუალებების დაფნასება;

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში;

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი ღონისძიებები: მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ინფექციებისა და სხვადასხვა დაავადებათა ლიკვიდაცია და პრევენცია; არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების გაუვნებელყოფის ღონისძიებები. სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარებას საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს შემდეგი ღონისძიებების დაფინანსებას. კერძოდ: სოციალურად დაუცველ მოქალაქეთა ოჯახის წევრებზე სამედიცინო დახმარებას, სარიტუალო მომსახურებას, უფასო სასადილოს დაფინასებას, ოჯახებისა და ბავშვების სოციალურ დაცვას, სტიქიური უბედურების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, სადღესასწაულო დახმარების პროგრამას.

ვანის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და

რეაბილიტაციის გარდა, პრიორიტეტების ფარგლებში მოხდება არსებული ინფარსტრუქტურის მოვლა-შენახვისა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება.

- **გზების მშენებლობის, რეკონსტრუქციისა და მოვლა შენახვის ხარჯები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქ. ვანში თამარ მეფის ქუჩისა და მშვიდობის ქუჩების დამაკავშირებელი საავტომობილო გზისა და მთისძირის თემის ცენტრიდან ჭაგან-ჭყვიშის მიმართულებით საავტმობილო გზის ასფალტობეტონის შავი საფარით მოწყობა, ასევე ქ. ვანში 26 მაისის ქუჩაზე მდ. ჭიშურაზე არსებული ფოლადის ხიდის რეაბილიტაცია;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა–რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სამუშაოები, რომლითაც გაუმჯობესდება მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო, სანიტარული და ჰიგიენური პირობები. დაფინანსდება სანიაღვრე საწრეტი არხების, გარე განათების ექსპლოატაციის, დასუფთავების ღონისძიებების ხარჯები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა, მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, არსებული შენობების რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა.

- **სკოლამდელი განათლება**

პროგრამა მოიცავს ა(ა)იპ სკოლამდელი და სკოლისგარეშე სააღმზრდელო დაწესებულებების გაერთიანების დაფინანსებას. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 21 საბავშვო ბაღი, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 450-ზე მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს საბავშვო ბაღების ფუნქციონირების ყველა ხარჯს. გაერთიანებაში ასევე შედის მოსწავლე–ახალგაზრდობის სახლი. ა(ა)იპ ვანის სკოლამდელი და სკოლისგარეშე სააღმზრდელო დაწესებულებების გაერთიანება დაფინანსდება 600,0 ათასი ლარით, ხოლო 200,0 ათასი ლარით მუნიციპალიტეტის მიერ ქალაქ ვანის N1 საბავშვო ბაღს ჩაუტარდება კაპიტალური რემონტი.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარარელურად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) გაერთიანებების (ა(ა)იპ საფეხბურთო კლუბი „სულორი ვანი"–ს, ა(ა)იპ „სასპორტო და სახელოვნებო დაწესებულებების გაერთიანების'', სპორტული ღონისძიებების, სპორტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობის, რეაბილიტაციისა და ექსპლოატაციის ხარჯების დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში მოხდება კულტურული ღონისძიებების ფინანსური მხარდაჭერა, მათ შორის მნიშვნელოვანია იმ სახალხო–სადღესასწაულო ღონისძიებათა დაფინანსება, რომლების ყოველწლიურად მასშტაბურად იმართება ,,ვანელობა", ,,გალაკტიონობა", ,,ტიციანობა", ,,კეკელიძეობა", 26 მაისის, 9 აპრილისა და 8 აგვისტოსადმი მიძღვნილი ღონისძიებები. პროგრამის ფარგლებში ასევე განხორციელდება ა(ა)იპ კულტურის დაწესებულებების გაერთიანების დაფინანსება;

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი უზრუნველყოფს ახალგაზრდული ღონისძიებების დაფინანსებას. პროგრამის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს ახალგაზრდა თაობის ჩაბმა მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში; მუნიციპალიტეტი ფინანსურად უზრუნველყოფს ბავშვთა და ახალგაზრდების დასვენების, ინტელექტუალური გუნდების მომზადებისა და შეჯიბრებებში მონაწილეობის ხარჯებს. იუმორისტული შეჯიბრებების მომზადებასა და მასში მუნიციპალიტეტის საჯარო სკოლების მოსწავლეთა ჩართულობას;

- **ეპარქიის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრის დაფინანსება**

პროგრამა გულისხმობს შემდეგი ღონისძიებების დაფინანსებას: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებები; პარაზიტული დაავადებების პირველადი კვლევა; დაავადებების დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა; სანიტარული ღონისძიებები; მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზედამხედველობა; ჯანმრთელობის ხელშეწყობა;

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებების დაფინანსება: უფასო სასადილო მზრუნველობამოკლებულთათვის, ერთჯერადი დახმარება ბავშვის შეძენასთან დაკავშირებით, სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოსახლეობისათვის ფულადი კომპენსაცია და სხვა სოციალური ღონისძიებები.

ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია. ქალაქის საცხოვრებელი უბნების, ეზოების, დასასვენებელი პარკებისა და მრავალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების სახურავების კაპიტალური შეკეთება და ეზოების კეთილმოწყობა, მრავალსართულიანი საცხოვრებელი ლიფტების აღდგენა-რეაბილიტაცია, სოფლის ინფრასტრუქტურის განვითარება, გზების კაპიტალური შეკეთება. კერძოდ მოხრეშვა-მოშანდაგება, ნაწილობრივ ასფალტო ფენილის გზების დაგება, მარტივი ტიპის წყალსადენების მოწყობა, არსებული ხიდების შეკეთება და რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა–რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება და ექსპლოატაცია. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტში სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა, მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ აღზრდას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების გამართული ფუნქციონირება. სკოლამდელი

განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში ხელი შეეწყობა მოსწავლე-ახალგაზრდობის სკოლისგარეშე განათლების დონის ამაღლებას.

- **სკოლამდელი აღზრდის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათის აუცილებელი ხარჯები, რომელიც შექმნის მუნიციპალიტეტში არსებულ 39 საბავშვო ბაღში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის ბაზას და აღსაზრდელებისათვის სრულფასოვან გარემოს. ასევე ხელს შეუწყობს მათ მომზადებას ზოგადი განათლების მისაღებად.

- **სკოლის გარეშე განათლება**

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი. აქვე ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის სკოლისგარეშე განათლებას.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტში სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პარალერულად, აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული და სპორტული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, კულტურული ასევე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტსკოლის, სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება, გაიმართება და დაფინანსდება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, აგრეთვე მოხდება სპორტული მოედნებისა და ბაზების რეაბილიტაცია.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვისა და პოპულარიზაციის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტებისა და ღონისძიებების ფინანსური მხარდაჭერა, სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებების ორგანიზება.

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში ასევე დაფინანსდება ახალგაზრდებისათვის აქტიური დასვენების ღონისძიებები (ბანაკები, ლაშქრობები, ექსკურსიები და სხვა).

- **ეპარქიის ხარჯების დაფინანსება**

პროგრამით დაფინანსდება მარგვეთის ეპარქია, საიდანაც მოხდება სხვადასხვა ეკლესიების მიმდინარე შეკეთება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყობა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობისა და კონტროლის ღონისძიებებს; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობას, პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებებს; პარაზიტული დაავადებების პირველად კვლევას; დაავადებების დიაგნოსტიკას, პროფილაქტიკური მკურნალობას; სანიტარულ ღონისძიებებს; მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზედამხედველობას; ჯანმრთელობის ხელშეწყობას.

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

სოციალური პროგრამები მოიცავს: ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები ან რეგისტრირებული, (მათ შორის საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული–დევნილი) მოქალაქეებისათვის დახმარების ღონისძიებებს: ცხოვრების პირობების გაუმჯობესების, სიღარიბის დაძლევის ხელშეწყობის და პრევენციული ღონისძიებების მიზნით დაგეგმილ ღონისძიებების ერთობლიობას. აგრეთვე, ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული თავშესაფრების და მსგავსი გაერთიანებების მიმართ დახმარების ღონისძიებებს, სადაც მიმდინარეობს, მხოლოდ სოციალური ხასიათის მხარდამჭერი ღონისძიებები და მასში გაერთიანებულია გარკვეული სოციალური სტატუსის მქონე პირთა ჯგუფი (სოციალური ჯგუფი).

თერჯოლის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **გზების მშენებლობის, რეკონსტრუქციისა და მოვლა შენახვის ხარჯი**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების გაუმჯობესება. მუნიციპალიტეტში არსებული ასფალტოვანი დაზიანებული გზების შეკეთება და ხრეშოვანი გზების რეაბილიტაცია;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა მათ შორის: სახურავების რეაბილიტაცია, წყალ-კანალიზაციის მოწესრიგება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, გარე განათების ექსპლოატაცია. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა.

- **დასუფთავებისა და კეთილმოწყობის სამსახური**

მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ მთავარ ფუნქციას წარმოადგენს კეთილსაიმედო სანიტარული მდგომარეობის უზრუნველყოფა. შესაბამისად ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ქალაქის ქუჩების, მოედნების, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილების, ცენტრალური საავტომობილო გზის, ყოველდღიური დაგვა–დასუფთავება და ნარჩენების გატანა; აგრეთვე განხორციელდება გარე და დეკორატიული განათების მოვლა–პატრონობა და რეაბილიტაცია, სანიაღვრე ქსელების სრულფასოვანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, ქალაქის გამწვანებისა და გაფორმების ღონისძიებები, შენობა ნაგებობების, მიმდებარე ტერიტორიების, კომუნიკაციების, საგზაო ინფრასტრუქტურის, ტროტუარების გაზონების მოწყობა, მიმდინარე სარემონტო სამუშაოების წარმოება. პროგრამის ფარგლებში ზამთრის პერიოდში განხორციელდება გზების, ქუჩებისა და ტროტუარების ტენიკური მარილით დამუშავება, ხოლო დიდთოვლობის შემთხვევაში ჭარბი თოვლისგან გათავისუფლება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების სუბსიდირება და ინვენტარით უზრუნველყოფა. ასევე პრიორიტეტულია საგანმანათლებლო და საამღზრდელო პროცეცის მონაწილეთა დაინტერესება და სტიმულირება. თერჯოლის სკოლამდელი აღზრდის მუნიციპალური ცენტრი მოიცავს 24 საბავშვო ბაგა–

ბაღს სადაც ფუნქციონირებს 40 საამღზრდელო ჯგუფი. საბავშვო ბაგა–ბაღში დაწყებით განათლებას იღებს 1000 აღსაზრდელი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს,

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტული გუნდების, ჯგუფების და სექციების მონაწილეობს სხვადასხვა ტურნირებში და შეჯიბრებებში. ა(ა)იპ სპორტულ გამაჯანსაღებელი მუნიციპალური ცენტრი აქტიურად ახორციელებს სპორტის სახეობათა მიხედვით თანამშრომლობას სახელმწიფო და არასახელმწიფო სპორტულ ორგანიზაციებთან, მათთან ერთად ატარებს სხვადასხვა სპორტულ შეჯიბრებებს; პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ადგილობრივი სპორტული ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობაში ჯანსაღი წესის დამკვიდრებას;

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა და განხორციელდება სხვადასხვა კულტურულ-გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები: შემოქმედებითი კლუბების, სამოყვარულო თეატრების, ცეკვისა და სიმღერის ფოლკლორული ანსამბლების ხელშეწყობა და განვითარება, სამუზეუმო საქმიანობა და მუზეუმების ფონდების ბაზაზე სამეცნიერო საგანმანათლებლო მუშაობის წარმოება;

- **საგამომცემლო საქმიანობა**

ამ პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული ერთადერთი გაზეთის ,,თერჯოლა,, შეძენა და მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში გავრცელება;

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში ასევე დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ბავშვების ბანაკებში მგზავრობის ხარჯები, ლაშქრობები, ექსკურსიები;

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, მათ მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მუნიციპალური ცენტრის დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირებას. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობას და მათზე სწრაფ რეაგირებას, პროფილაქტიკურ

ღონისძიებათა გატარებას. განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის მონიტორინგი მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობა;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

სოციალური პროგრამები მოიცავს: მუნიციპალიტეტში მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის ერთჯერადი ფინანსური დახმარებას, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოქალაქეებისათვის სხვადასხა ღონისძიებების გატარებას, უფასო სასადილოს პროგრამას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით ახალდაბადებული ბავშვიანი ოჯახების დახმარების პროგრამას, სტიქიური და სხვა მოვლენების შედეგად დაზარალებულთა ფინანსურ დახმარებას, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისათვის საჭირო მედიკამენტებითა და საკვები პროდუქტებით უზრუნველყოფას, სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას.

სამტრედიის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა - რებილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების, ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა, მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში გზების რეაბილიტაცია, სოფლების შიდა გზების მოხრეშვა. მოსაცდელების შეძენა-დამონტაჟება, ასევე ხიდების და ბოგირების რეაბილიტაცია. პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული გზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება;

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, სადღესასწაულო დღეებისათვის ქალაქის გაფორმება.

განათლება

მომავალ თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელი განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულს საკუთარი უფლება-მოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა.

- **სკოლამდელი განათლების დაფინანსება**

სამტრედიის მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ააიპ "სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებათა გაერთიანება", რომელიც აერთიანებს 22 საბავშვო ბაღს, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1400 ბავშვი. საბავშვო ბაღებში ერთი ბავშვის კვების ღირებულება შეადგენს დღეში 1,1 ლარს. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს. მ.შ. მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს, ბავშვთა კვების ხარჯს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ასევე მომდევნო წელში განხორციელდება არსებული ბაღების რეაბილიტაცია.

- **მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლის დაფინანსება, რომელიც აერთიანებს 400 მოსწავლეს. ფუნქციონირებს სხვადასხვა წრეები. მუნიციპალიტეტიდან ფინანსდება ყველა მიმდინარე ხარჯი. აღსაზრდელები აქტიურად მონაწილეობენ ღონისძიებების ჩატარებაში.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

სამტრედიის მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალელურად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას, ამასთანავე ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ასევე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. პროგრამის ფარგლებში დსფინანსდება საცხენოსნო სპორტული კლუბი, კომპლექსური სპორტული სკოლა, საფრენბურთო კლუბი „ჯიკო", ხელბურთელთა კლუბი „სამტრედია", სპორტკომპლექსი „სამტრედია", საფეხბურთო კლუბი „სამტრედია";

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები; პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სახელოვნებო სკოლები, კულტურის სახლი, ბიბლიოთეკები, კულტურისა და დასვენების პარკების გაერთიანება;

- **შპს " სამტრედიის მაცნე "**

პროგრამა ითვალისწინებს შპს გაზეთ „სამტრედიის მაცნეს" დაფინანსებას. იგი ერთადერთი გაზეთია, რომელიც მაქსიმალურად აშუქებს ადგილობრივი მოსახლეობის ყოფა-ცხოვრებას, მუნიციპალიტეტისა და საკრებულოს საქმიანობას. მისი მიმდინარე ხარჯები ფინანსდება ბიუჯეტიდან;

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში პროგრამის ფარგლებში;

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ხონი-სამტრედიის ეპარქიის სუბსიდირება, დაფინანსდება მთავარი საკათედრო ტაძარი.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები, იმუნოპროფილაქტიკის ღონისძიებების დაგეგმვა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა, პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებები, პარაზიტული დაავადებების პირველადი ეპიდკვლევა.

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეულ შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრულველყოფას. კერძოდ: ააიპ სახლი "თანადგომა მუნიციპალიტეტის " სათნოების სახლის დაფინანსებას, დედათა და ბავშვთა დახმარებას, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისათვის ერთჯერადი ფინანსურ დახმარებას, დაკრძალვის ხარჯებს, დიდ სამამულო ომის ვეტერანთა ფინანსური დახმარებას 9 მაისის დღესასწაულთან დაკავშირებით.

საჩხერის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებისათვის აუცილებელ ძირითად პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში ახლის მშენებლობასთან ერთად განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მისი ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება თოვლისაგან საავტომობილო გზების გაწმენდის, და სავანე-არგვეთი მახათაურის საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია. გაგრძელდება გზის საფარის კეთილმოწყობის, ხიდ-ბოგირების მშენებლობა რეაბილიტაცია, მგზავრთა მოსაცდელების, გზის სამაგრი კედლების და სხვათა მოწყობის სამუშაოები.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საკანალიზაციო სისტეების, კოლექტორებისა და გამწმენდი ნაგებობების ექსპლოატაცია, არსებული სასმელი წყლის სისტემების და გარე განათების ქსელის განახლება, მოვლა და ექსპლოატაცია. უზრუნველყოფილი იქნება ქ. საჩხერისა და მუნიციპალიტეტის სხვა დასახლებული ტერიტორიების დასუფთავება და ნაგვის გატანა.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სკვერებში და მოედნებზე არსებული მრავალწლიანი ნარგავების მოვლა-პატრონობა, მათი გასხვლა-გადაბელვა, სკვერებში და გაბიონებში ერთწლიანი ნარგავების, ყვავილების და სხვათა დარგვა და მოვლა-პატრონობა.

განათლება

მომავალი თაობის აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ აღზრდას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთრი უფლებამოსილებას განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების მშენებლობა და არსებული ბაღების ფუნქციონირება. სკოლანდელი განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში ხელი შეეწყობა მოსწავლე-ახალგაზრდობის სკოლისგარეშე განათლების დონის ამაღლებას.

- **სკოლამდელი განათლების დაფინანსება**

საჩხერის მუნიციპალიტეტში დღეისათვის ფუნქციონირებს 12 ერთეული საბავშვო ბაღი. მომავალი წლისთვის დაგეგმილია 7 ერთეულის მშენებლობა. საბავშვო ბაღების საერთო ხელმძღვანელობას უწევს ამ მიზნით მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი -საჩხერის გაერთიანებული საბავშვო ბაღი. არსებულ ბაღებში ირიცხება 850 აღსაზრდელი რომელთა აღზრდას ემსახურება 128 აღმზრდელი და ტექნიკური მუშაკი. ბიუჯეტიდან ერთ აღსაზრდელზე უნდა დაიხარჯოს 1040 ლარი, რომელიც უნდა მოხმარდეს შრომის ანაზღაურების, კვების, ინვენტარის შეძენის და სხვა ხარჯების დაფინანსებას. ახლად აშენებული ბაღები მოემსახურება 250 საბავშვო ბაღის აღსაზრდელს.

- **ზოგადი განათლების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მასწავლებელთა და მოსწავლეთა ტრანსპორტირების ხარჯების დაფინანსებას.

- **მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი**

მოსწავლე ახალგაზრდობის სწორი უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებისათვის მნიშვნელოვანია მოსწავლე-ახალგაზრდობის დაწესებულებების მიზანმიმართული საქმიანობა. სწორედ ამიტომ ამ პროგრამის ფარგლებში ამ საქმიანობის შეუფერებელი განხორციელებისათვის განსაზღვრულია მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლის ხარჯების დაფინანსება. აქ ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე-ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის სკოლის გარეშე განათლებას.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალელურად აუცილებელია კულტურული ტრადიციების დაცვისა და ღირსეული გაგრძელების ხელშეწყობა. ამასთან ერთ-ერთი პრიორიტეტის ახალგაზრდობის მრავალმხრივი ხელშეწყობა და მათი ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი აგრძელებს კულტურული, სპორტული და რელიგიური ორგანიზაციების და ახალგაზრდული ღონისძიებების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული და იმედისმომცემი სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლენა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტული სკოლისა და საცურაო აუზის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა, უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა, ამასთან, ამ პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებების მოწყობა და გაგრძელდება, იმედისმომცემ სპორტსმენებზე სტიპენდიის გაცემა. პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ა(ა)იპ საჩხერის სასპორტო სკოლისა და ა(ა)იპ საჩხერის საცურაო აუზის დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება კულტურული დაწესებულებების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება და მოეწყობა სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გამოჩენილი ადამიანების საიუბილეო, საშობაო-საახალწლო, თეატრალურ-მუსიკალური ღონისძიებები, სრულად საქართველოს ფესტივალი ,,ქართული მრავალჟამიერი და აკვნის ნანები“, სპორტული ფილმების საერთაშორისო ფესტივალი, საესტრადო სიმღერის ფესტივალი ,,ვარდობის თვე“ და სხვა.

- **მასმედიის ხელშეწყობა**

ამ პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება ასოციაცია ,,მასმედია“ გაზეთი ,,მეოთხის“ გამოცემის ხარჯები. გაზეთმა უნდა უზრუნველყოს მოსახლეობა მუნიციპალიტეტის ორგანოებისა და მათი ხელმძღვანელობის მიერ მიღებული და გამოცემული დადგენილებები, განკარგულებები და ბრძანებები. ასოციაციის ხარჯების ნაწილი გაზეთის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლებით ფინანსდება.

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში ასევე დაფინანსდება ახალგაზრდებისათვის აქტიური დასვენების ღონისძიებები (ბანაკები, ლაშქრობები, ექსკურსიები და სხვა).

- **რელიგიის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ჭიათურისა და საჩხერის ეპარქიის ფინანსური დახმარება.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მოსახლეობის სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. არსებული რესურსების ფარგლებში

გაგრძელდება სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფა. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **ჯანდაცვის პროგრამები**

პროგრამა ითვალისწინებს ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დავადებების პრევენციულ ღონისძიებებს. ეპიდსიტუაციების გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობას და მათზე სწრაფი რეაგირებას, პროფილაქტიკური ღონისძიებების გატარებას. მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიაზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების გაუვნებელყოფის ღონისძიებებს.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსედება: ავადმყოფთა სოციალური დაცვა, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა, ომის და შრომის ვეტერანებზე და მათ ოჯახებზე ფულადი ფორმით გასაცემი დახმარებები, სარიტუალო ხარჯები, მარჩენალდაკარგულ პირთა სოციალური დაცვა, ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა, უფასო სასადილო, სადღესასწაულო დღეების დახმარების პროგრამა, საჩხერე - პერევის და პერევი-საჩხერის საავტობუსო რეისების სუბსიდირება, სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებული მოსახლეობის დახმარება, საცხოვრებლით უზრუნველყოფა.

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელი პირობაა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და წარმოადგენს ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო და კომუნალური ინფრასრუქტურის განვითარება, მუნიციპალიტეტის დასუფთავების ხელშეწყობა. ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული შიდა სასოფლო გზების რეაბილიტაცია და მოვლა–შენახვა. ასევე განხორციელდება საავტომობილო გზების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა და სტიქიის შედეგად მიყენებული ზიანის აღმოფხვრა;

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გარე განათების არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. გაგრძელდება სანიაღვრე არხების მოწესრიგება, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტში სანიტარულ–ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება და დაიწყება დაბაში სასმელი წყლის 24 საათიანი გრაფიკის მოწესრიგება.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ფუნქციას წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის კეთილმოწყობა. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების

ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა. სკოლამდელი განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ისეთი პროგრამების დაფინანსება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის დასაქმებას.

- **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათის აუცილებელი ხარჯები, რომელიც შექმნის მუნიციპალიტეტის საბავშვო ბაღებში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის ბაზას და აღსაზრდელებისათვის სრულფასოვან გარემოს. ასევე ხელს შეუწყობს მათ მომზადებას ზოგადი განათლების მისაღებად. გაერთიანებაში ამჟამად შედის ცხრა საბავშვო ბაღი და უახლოეს პერიოდში ექსპლუატაციაში შევა კიდევ სამი საბავშვო ბაღი.

- **ზოგადი განათლების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში ხდება მუნიციაპლიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ბორის საჯარო სკოლის პანსიონური მომსახურების დაფინანსება. პანსიონში სწავლობს 129 მოსწავლე და 22 სკოლამდელი ასაკის ბავშვი, ხოლო ღამეს ათევს უკიდურესად გაჭირვებული, ობოლი და ლტოლვილი 13 მოსწავლე, დაფინანსება ძირითადად ხმარდება ხელფასებს, ნაწილი კი კომუნალური ხარჯების ანაზღაურებას, კვებისა და მკურნალობის ხარჯები მთლიანად ფინანსდება არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან ნატურალური სახით და სწავლის პერიოდში ანაზღაურებს კომუნალურ ხარჯებს.

- **სკოლის გარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების დაფინანსება**

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი. აქვე ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის სკოლისგარეშე განათლებას.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

2014 წელს გაიმართება და დაფინანსდება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, კერძოდ: მუნიციპალიტეტის პირველობა მოსწავლეთა შორის შაშში და ჭადრაკში, მკლავჭიდში, მინი ფეხბურთში უბნებსა და ორგანიზაციებს შორის, ნ.ახალკაცის სახელობის ტურნირი ფეხბურთში, თ. გიორგაძის ხსოვნის ტრუნირი თავისუფალ ჭიდაობაში, ბ. გოგნაძის ხსოვნის ტურნირი ჭიდაობა ძიუდოში,მუნიციპალიტეტის პირველობა მძლეოსნობაში მოსწავლეთა შორის. კალათბურთის ჩემპიონატის ჩატარება მუნიციპალიტეტის ტ/ერთეულებსა და სკოლებს შორის. რესპუბლიკური ტურნირების მოწყობა კარატეში, თავისუფალ ჭიდაობაში, ძიუდოში. მონაწილეობის მიღება სოფელ ვახანში მ. არევაძის სახელობის სახალხო დღესასწაულში.

აგრეთვე მოხდება ხარაგაულის სასპორტო სკოლის, საფეხბურთო კლუბ ,,ჩხერიმელა -2009“–ისა და სპორტულ–გამაჯანსაღებელი და შიდა ტურიზმის ცენტრის დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება

სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება შ. ბუაჩიძის სახელობის სამუსიკო სკოლის, ხალხური შემოქმედების სახლის, ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ი. აბაშიძის სახელობის კულტურის ცენტრის, ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ისტორიული მუზეუმისა და რ. თაბუკაშვილის სახ. სახალხო თეატრის სუბსიდირება.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სხვადასხვა ღონისძიებების დაფინანსება, კერძოდ: ინტელექტუალური თამაშის „რა? სად? როდის?“ ორგანიზება, პროექტი ,,მხიარული სტარტების“ ჩატარება. სხვადასხვა ახალგაზრდული პროექტების დაფინანსება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ლაშქრობების ორგანიზება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ექსკურსიების ორგანიზება, პოეზიის საღამოს მოწყობა, საახალწლო ღონისძიებები, სხვადასხვა ფესტივალებში მონაწილეობა, დიდი სამამულო ომის მონაწილეებისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, ბავშვთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, ღონისძიება „ხარაგაულობა“-ს მოწყობა, სხვადასხვა შემსრულებლების მოწვევა.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათავლისწინებულია დაბაში მშენებარე საკათედრო ტაძრის სუბსიდირება. ასევე ფინანსური მხარდაჭერა გაეწევა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულ სხვადასხვა ეკლესია–მონასტრებს.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; ჩატარდება იმუნოპროფილაქტიკური, პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებები; პარაზიტული დაავადებების პირველადი ეპიდკვლევა; დავადების დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა; სანიტარული ღონისძიებები.

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: მუნიციპალიტეტში მცხოვრები შეჭირვებული მოსახლეობის კვება, სარიტუალო ხარჯები, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოქალაქეების სამედიცინო და ერთჯერადი დახმარება, სტიქიის შედეგად დაზარალებული მოქალაქეთა და ახალდაბადებული ბავშვთა ოჯახების ერთჯერადი დახმარებები.

ხონის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელი პირობაა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და წარმოადგენს ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო და კომუნალური ინფრასრუქტურის

განვითარება, მუნიციპალიტეტის დასუფთავების ხელშეწყობა. ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული შიდა სასოფლო ასევე ქალაქის მიმდებარე ქუჩების გზების რეაბილიტაცია, მოასფალტება და მოვლა–შენახვა. ასევე განხორციელდება საავტომობილო გზების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა და სტიქიის შედეგად მიყენებული ზიანის აღმოფხვრა

- **კომუნალური მეურნეობის განვითარება**

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ ფუნქციას წარმოადგენს კეთილსაიმედო სანიტარული მდგომარეობის უზრუნველყოფა. ამ პროგრამით გათვალისწინებულია მყარი ნარჩენების გატანა ქალაქის ტერიტორიიდან ყოველდღიურად და გარე ქსელის ბუნკერების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებიდან გათავისუფლება, რომელიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო და სანიტარულ პირობების გაუმჯობესებას; პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების სახურავების რეაბილიტაცია, რომელიც ხელს შეუწყობს მრავალბინიან საცხოვრებელ სახლში მცხოვრები ოჯახების საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესებას; მოხდება გარე განათების ქსელის რეაბილიტაცია ექსპლუატაცია. განათდება და კეთილმოეწყობა მუნიციპალიტეტის გზები;

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ტროტუარებისა და გაზონების კეთილმოწყობა რეაბილიტაცია, რაც ხელს შეუწყობს ქალაქის ტერიტორიაზე მოსახლეობის და მოსწავლეთა უსაფრთხო გადაადგილებას და ქალაქის იერსახის მოწესრიგებას. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ხონის მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა.

- **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათის აუცილებელი ხარჯები, რომელიც შექმნის მუნიციპალიტეტის საბავშვო ბაღებში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის ბაზას და აღსაზრდელებისათვის სრულფასოვან გარემოს. ასევე ხელს შეუწყობს მათ მომზადებას ზოგადი განათლების მისაღებად. გაერთიანებაში ამჟამად შედის ცხრა საბავშვო ბაღი და უახლოეს პერიოდში ექსპლუატაციაში შევა კიდევ სამი საბავშვო ბაღი. აღსანიშნავია, რომ აღსაზრდელელები გათავისუფლებულია გადასახადისაგან;

- **სკოლის გარეშე დაწესებულებათა გაერთიანების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი, სადაც მოქმედებს სხვადასხვა შემოქმედებითი და ტექნიკური წრე, ინგლისურის ენისა და კომპიუტერული პროგრამების შემსწავლელი წრეები.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

2014 წელს გაიმართება და დაფინანსდება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, კერძოდ: მუნიციპალიტეტის პირველობა მოსწავლეთა შორის შაშში და ჭადრაკში, მკლავჭიდში, მინი ფეხბურთში უბნებსა და ორგანიზაციებს შორის, ჭიდაობა ძიუდოში, მუნიციპალიტეტის პირველობა მძლეოსნობაში მოსწავლეთა შორის, კალათბურთის ჩემპიონატის ჩატარება მუნიციპალიტეტის ტ/ერთეულებსა და სკოლებს შორის, რესპუბლიკური ტურნირების მოწყობა კარატეში, თავისუფალ ჭიდაობაში, ძიუდოში. მონაწილეობის მიღება სოფელ ვახანში მ. არევაძის სახელობის სახალხო დღესასწაულში. აგრეთვე მოხდება ხონის სასპორტო სკოლის, ,,საფეხბურთო კლუბ ,,იმერეთი -2009"–ისა და სპორტულ–გამაჯანსაღებელი და შიდა ტურიზმის ცენტრის დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება სამუსიკო სკოლის, ხალხური შემოქმედების სახლის, ხონის მუნიციპალიტეტის ი. აბაშიძის სახელობის კულტურის ცენტრის, ცენტრალური ბიბლიოთეკის, ისტორიული მუზეუმისა და სახალხო თეატრის სუბსიდირება.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სხვადასხვა ღონისძიებების დაფინანსება, კერძოდ: ინტელექტუალური თამაშის „რა? სად? როდის?" ორგანიზება, პროექტი ,,მხიარული სტარტების" ჩატარება. სხვადასხვა ახალგაზრდული პროექტების დაფინანსება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ლაშქრობების ორგანიზება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის ექსკურსიების ორგანიზება, პოეზიის საღამოს მოწყობა, საახალწლო ღონისძიებები, სხვადასხვა ფესტივალებში მონაწილეობა, ბავშვთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათავლისწინებულია მუნიციპალიტეტში სხვადასხვა მშენებარე ტაძრის სუბსიდირება. ასევე ფინანსური მხარდაჭერა გაეწევა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულ სხვადასხვა მონასტრებს.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯამრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. ასევე პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: სანიტარული ღონისძიებები; პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებები, გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები, იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, პარაზიტული დაავადებების პირველადი ეპიდკვლევა, დავადების დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა;

- **სოციალური პროგრამები**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: ოჯახებისა და ბავშვთა სოციალური დაცვა, მადლიერების სახლი, უფასო სასადილო, სათნოების სახლი, ერთჯერადი დახმარება, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სათბობი შეშით უზრუნველყოფა, მე-2 მსოფლიო ომის ვეტერანთა და მასთან გათანაბრებული პირთა დაკრძალვის ხარჯი.

თვითმმართველი ქალაქ ფოთის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

თვითმმართველი ქალაქ ფოთის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ამიტომ აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარი პრიორიტეტია. ქალაქში ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფინანსება.

- **გზების რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქ. ფოთში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და დაზიანებული ასფალტის საფარის ორმული შეკეთება, ასევე დაგეგმილია საგზაო მოძრაობის დადგენილი წესების მიხედვით შესაბამისი საგზაო ნიშნების, სიჩქარის შემზღუდავი ბარიერების, გადასასვლელებისა და და ტროტუარების მოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ჩამდინარე წყლების მართვის არსებული ქსელის მოვლა–შენახვის სამუშაოები და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **ბინათმშენებლობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მრავალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების დაზიანებული ლიფტების რეაბილიტაცია, სახურავების შეკეთების სამუშაოები, ჭარბი ნალექებისა თუ სხვა შემთხვევისას სარდაფებში დაგროვილი წყლის ამოტუმბვა.

- **გარე განათების მოწყობა რეაბილიტაცია**

მოსახლეობის კომფორტული და უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ქალაქის განათება, რისი გათვალისწინებითაც ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია-რეაბილიტაცია, დაზიანებული და ამორტიზებული სანათების შეცვლა, ასევე დაფინანსდება გარე განათების საცხოვრებელი სახლების მინათების და სხვა ტიპის განათების ელ. ენერგიის ხარჯები.

- **დასუფთავების ღონისძიებები**

ქალაქისთვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფუნქციას წარმოადგენს საიმედო სანიტარული მდგომარეობის უზრუნველყოფა, შესაბამისად ამ მიზნით განხორციელდება შესაბამისი ღონისძიებები. კერძოდ, ქალაქის ქუჩების ყოველდღიური დაგვა-დასუფთავება, გარე ქსელის ბუნკერების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისაგან გათავისუფლება, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა და შემდგომ კი მისი უტილიზაცია. უზრუნველყოფილი იქნება ქალაქ ფოთის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველების იზოლირება. ზამთრის პერიოდში დიდთოვლიანობის შემთხვევაში განხორციელდება ქალაქში არსებული ხიდებისა და ცენტრალური გზების ჭარბი თოვლისაგან განთავისუფლება.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, სადღესასწაულო დღეებისათვის ქალაქის გაფორმება, 9 აპრილის ხეივანზე და ნაბადის უბანში მდებარე სკვერების, დიდების მემორიალის, ძუკუ ლოლუას სახელობის ცენტრალური პარკისა და მრავალსართულიანი ს/სახლების ეზოების მოვლა-პატრონობა და სხვა ღონისძიებები.

- **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა**

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ბავშვთა მეთვალყურეობა, მათი ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაცვა, ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით სწავლების დონის, შესაბამისი პროგრამების, სასწავლო და მეთოდური მასალების განსაზღვრა. ქალაქის ბიუჯეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. თვითმმართველი ქალაქ ფოთის სკოლამდელი სააღმზრდელო გაერთიანება არის 15 სკოლამდელი სააღმზრდელო დაწესებულების ერთობლიობა, 2-დან 6 წლამდე ასაკის დაახლოებით 2032 აღსაზრდელით და 339 მომსახურე პერსონალით. გაერთიანება უზრუნველყოფს საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი ნორმის ფარგლებში ბავშვთა სრულფასოვანი სამჯერადი კვების ორგანიზაციასა და ზამთრის პერიოდში ბაღების საწვავით მომარაგებას. ბავშვები იმყოფებიან ექთნის მუდმივი მეთვალყურეობის ქვეშ. ქალაქში დღეისათვის რეაბილიტირებულია 4 საბავშვო ბაღი, სადაც დადის 817 აღსაზრდელი, რაც საერთო რაოდენობის დაახლოებით 26%–ს შეადგენს. ამ დაწესებულებებში შექმნილია ესთეტიკურად ლამაზი, უსაფრთხო და კომფორტული გარემო მომავალი თაობის სრულფასოვანი აღზრდა–განვითარებისათვის. 2014 წელს იგეგმება კიდევ 1 დაწესებულების სრული რეაბილიტაცია.

- **სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა**

ქალაქის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და მათ ღირსეულ გაგრძელებას. თვითმმართველობა განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

მოსახლეობის სპორტული მიმართულებით გააქტიურებისათვის საჭიროა პროგრამის ფარგლებში განხორციელდეს სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

სპორტული ღონისძიებების დაფინანსება

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ტურნირების ჩატარება სპორტის ისეთ სახეობებში როგორიცაა: კრივი, რაგბი, ჭიდაობა, ცხენოსნობა, აღმოსავლურ ორთაბრძოლები, საბაიდარო და კანოეთ ნიჩბოსნობა. აღნიშნული ტურნირების ჩატარებით დაფასდება ფოთის პერსპექტიული სპორტსმენების და სპორტის დამსახურებული მუშაკების მოღვაწეობა, აგრეთვე ეს ტურნირები ხელს შეუწყობს სპორტის შემდგომ განვითარებას ტურნირის ჩატარების პერიოდში აუცილებელია გამარჯვებულ სპორტსმენთა დაჯილდოება შესაბამისი სახეობების მიხედვით; თასებით, მედლებით, დიპლომებით, და სხვა ფასიანი საჩუქრებით, რაც ხელს შეუწყობს სპორტული შეჯიბრებების, თამაშების კულტურის ამაღლებას და საერთო ჯამში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებას. აღნიშნულ პროგრამაში მონაწილეობას მიიღებს დაახლოებით 1360 სპორტსმენი. ქალაქ ფოთში არსებობს ერთი პროფესიონალური კლუბი ფეხბურთში „კოლხეთი-1913“. ეს არის ერთ-ერთი სპორტის წამყვანი სახეობა, რომელიც უნდა წარმოადგენდეს პერსპექტიული განვითარების შესაძლებლობას ახალგაზრდა ფეხბურთელებისათვის, ასევე ქალაქის შემდგომი პოპულარიზაციისათვის. ფეხბურთის განვითარება და ხელშეწყობა წარმოადგენს სპორტის პოპულარიზაციის ძირითად კვანძს.დღეისათვის, ქალაქში შენდება თანამედროვე სპორტული დარბაზი 2000 მაყურებელზე, რომელიც სრულად დააკმაყოფილებს ქალაქის

სპორტსმენებისა და ახალგაზრდობის მოთხოვნებს. ამ შენობაში მოეწყობა მნიშვნელოვანი სპორტული შეჯიბრებები და ღონისძიებები სპორტის სხვადასხვა სახეობებში. შენობაში გათვალისწინებულია საკონფერენციო დარბაზი, სატრენაჟორო დარბაზი, ტრიბუნებს ქვევით: გასახდელები, საშხაპეები, ექიმებისა და მწვრთნელების ოთახები. ასევე იფუნქციონირებს სავაჭრო ობიექტები, კაფე-ბარები. მიმდებარე ტერიტორიაზე დაგეგმილია ჩოგბურთის კორტებისა და ღია მოედნების მოწყობა. სპორტული დარბაზისათვის 2014 წლის ბიუჯეტით გათვალისწინებული მწირი დაფინანსება სიმბოლურია და იგი ატარებს აღნიშნული პროექტის გაგრძელების აუცილებლობის აღმნიშვნელ ხასიათს.

- **კულტურის განვითარება**

მოსახლეობის კულტურული მიმართულებით გააქტიურებისათვის საჭიროა კულტურის განვითარების ხელშეწყობა, თეატრის მშენებლობა, რელიგიური და სხვა სახის კულტურული ღონისძიებების დაფინანსება. ახალგაზრდების ქრისტიანული ღირებულებებით აღზრდის მიზნით დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ფოთის ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის შობის საკათედრო ტაძრის რეაბილიტაციის ხელშეწყობას. სხვადასხვა კულტურულ-საგანმანათლებლო ღონისძიებების ჩატარებით მოხდება ნიჭიერ შემოქმედთა, შემსრულებელთა გამოვლენა და მათი შემოქმედებითი ზრდის ხელშეწყობა, დაჯილდოვება, მხატვრულ-შემოქმედებითი კოლექტივების, ანსამბლების, ჯგუფების, სტუდიების, მოყვარულთა გაერთიანებების, ბავშვთა თეატრების წარმოჩინება და განვითარება. მოსწავლე-ახალგაზრდობის აღზრდა-განათლება, საკუთარი ინდივიდუალურობის, ნიჭისა და ხელოვნებითი შემოქმედების გამოვლენა, სკოლისგარეშე დროის საინტერესოდ ორგანიზება. თემატური ინფორმაციების მოძიება-დამუშავება, სააზროვნო და სოციალური უნარების განვითარება, სკოლისგარეშე შემოქმედებითი პოტენციალის რეალიზება, ხელოვნების სხვადასხვა დარგების გაცნობა, შემოქმედ ბავშვთა წარმოჩენა.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ქალაქისათვის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. თვითმმართველი ქალაქი ფოთი არსებული რესურსების ფარგლებში, განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებითა და შეღავათებით უზრუნველყოფას. სოციალური დაცვის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია სოციალური დახმარება, როგორც ფულადი სახით, ასევე სხვადასხვა სოციალური შეღავათების დაწესების გზით, რაც გაუმჯობესებს შეჭირვებული მოსახლეობის სოციალურ და მატერიალურ კეთილდღეობას. გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამის მიზანია ადამიანის ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაცვა, შენარჩუნება და აღდგენა დაავადებათა პრევენციის, მათი გავრცელების შესწავლისა და შესაბამისად კონტროლის, ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების, ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს ჩამოყალიბებისათვის ხელშეწყობის გზით. ანტირაბიული, მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების ჩატარება, ნარკომანიის, თამბაქოს, ალკოჰოლიზმის, შიდსის წინააღმდეგ ბრძოლის პროპაგანდა, მუშაობა მიზნობრივ ჯგუფებთან. მოსახლეობაში პროფილაქტიკურ-საგანმანათლებლო სამუშაოების წარმოება.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს ქალაქ ფოთის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის სოციალური დახმარებით უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას,

დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ ქალაქის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელი პირობაა ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება, ამიტომ აღნიშნული მიმართულება ადგილობრივი ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **გზის მშენებლობა რეაბილიტაცია**

ზუგდიდის მუნიციპალიტეტისთვის ერთერთ უმთავრეს პრიორიტეტს წარმოადგენს ქალაქის შიდა და სოფლებთან დამაკავშირებელი გზების რეაბილიტაცია. 2014 წელს იგეგმება ზუგდიდის შიდა გზების ორმულის შეკეთების სამუშაოები რომლის სავარაუდო ღირებულება დაახლოებით 200.0 ათას ლარია. ასევე იგეგმება საპროექტო სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციების მომზადება რეგიონალური განვითარების ფონდიდან გამოსაყოფი პროექტების განსახორციელებლად.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა, სახურავებისა და ფასადების რეაბილიტაცია, წყალგაყვანილობისა და კანალიზაციის მოწესრიგება. გარე განათება მოეწყობა ქუთაისის, დავით ჯიქიას, გორკის, თათარიშვილის, გრიბოედოვის, ბარნოვის, კრილოვის, მოსკოვის, ტაბიძის, ჩარგაზიას, ბესიკის, ბაკურიანის, ბორჯომის. ჭავჭავაძის პირველი შესახვევი, კარტოზიას, ლესელიძეს, შარტავას, ჩიტაძის, მესხიას ქუჩებზე. ასევე უზრუნველყოფილი იქნება არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

აღნიშნული პროგრამის განსახორციელებლად ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში შექმნილია კეთილმოწყობის ცენტრი რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებული, პარკებისა და სკვერების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნებისა და ბოტანიკური ბაღის მოვლა-შენახვა, საგზაო ნიშნების მოწყობა, სადღესასწაულო დღეებში ქალაქის მორთვა–გაფორმება და მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული შენობების რეაბილიტაცია.

- **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 59 საბავშო ბაღი სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 3000-ზე მეტი ბავშვი პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს მათ შორის ბავშვების კვების ხარჯებს, აღმზრდელ მასწავლებელთა ხელფასებს, ბაღების რეაბილიტაციისა სხვა მიმდინარე ხარჯებს. პროგრამის მიზანია სკოლამდელი ასაკის ბავშვების მომზადება, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისათვის, მათი უნარების განვითარება და სასკოლო განათლებისათვის მომზადება. ასევე პროგრამის მიზანია საბავშვო ბაღებში შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე აღსაზრდელების ინტეგრაციის და გარემოსთან ხელმისაწვდომობის ღონისძიებათა გატარება.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე კულტურული და სპორტული სფეროს მკვეთრად გაუმჯობესებას. კულტურული და სპორტული ღონისძიებების ჩატარების, დასვენების, კულტურის და სპორტული ობიექტების მოწყობა რეაბილიტაციას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება: სპორტული ღონისძიებების დაგეგმვა და ორგანიზება, სპორტის სხვადასხვა სახეობების პოპულარიზაცია, სპორტსმენთა პროფესიული ზრდის ხელშეწყობა, ქვეყნის შიგნით და საზღვარგარეთ დაგეგმილ ტურნირებში ადგილობრივ სპორტსმენთა ჩართულობის გაზრდა, სპორტის ექსტრემალური სახეობების განვითარება, ადგილობრივ დონეზე ნაკლებად განვითარებული სპორტის სახეობების პოპულარიზაცია და განვითარების ხელშეწყობა. პრიორიტეტის ფარგლებში ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი უზრუნველყოფს სპორტის უმნიშვნელოვანესი სახეობის ფეხბურთის განვითარების ხელშეწყობას. რომლის ფარგლებშიც ფინანსურ დახმარებას უწევს საფეხბურთო კლუბ ზუგდიდს.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურულ შემეცნებითი გასართობი ღონიძიებების ჩატარება, კულტურული ტრადიციების დაცვა–აღდგენა, სახელოვნებო სკოლების, ბიბლიოთეკების, მუსიკალური კოლექტივების ფუნქციონირება და განვითარება.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის მიზანი არის სახელმწიფო ახალგაზრდული პოლიტიკის გატარების ხელშეწყობა, ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებისათვის პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება, ახალგაზრდების საჭიროებებიდან, მისწრაფებებიდან და ინტერესებიდან გამომდინარე მათთვის მცირე პროექტების თანადაფინანსება, ახალგაზრდების აქტიური დასვენებისა და გართობის ხელშეწყობა, სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლებისათვის მიმართული ღონისძიებები. ახალგაზრდული აქტივობის ზრდა, მაღალი საზოგადოებრივი ჩართულობა, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულიარიზაცია, მოტივაცია განათლებისა და თვითგანათლებისათვის. ახალგაზრდების განათლების ხარისხის განსაზღვრა, მათი საზოგადოებრივი აქტიურობა.

- **წმინდა გიორგის სახელობის გიმნაზიის ფინანსური ხელშეწყობა**

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ფინანსური დახმარება გაეწევა სასულიერო განათლების მიღების მსურველეებს. სასულიერო გიმნაზიაში მოეწყობა მატერიალურ ტექნიკური ბაზა.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა თვითმმართველობის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. თვითმმართველობა არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას, როგორც ფულადი ასევე სასაქონლო ფორმით.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისათვის ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში და ასევე ადგილობრივი ბიუჯეტის სახსრებით კანონმდებლობით გათვალისწინებული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურების გაწევას, მძიმე დაავადების მქონე პირების მედიკამენტებითა და სამედიცინო დანიშნულების საგნებით დახმარებას, დაავადებული გადახდის უუნარო პირებისათვის სამედიცინო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებაში დახმარებას.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის სოციალური დახმარებას როგორიცაა: უმწეო მოსახლეობის (სარეიტინგო ქულა 0–57000) ყოფითი პირობების გაუმჯობესება, ყოველდღიურად 250 უმწეო მოქალაქის უზრუნველყოფა ცხელი სადილით და სადღესასწაულო დღეებში (ახალი წელი, აღდგომა, 9 მაისი) მატერიალური და ფინასური მხარდაჭერა, ვეტერანების ღვაწლის დაფასება და პატივისცემა. გარდაცვალების შეთხვევაში ომის ვეტერანების ოჯახებზე დაკრძალვის ხარჯების გაწევისათვის დახმარება, ომის ვეტერანთა სრული შემადგენლობის სოციალური უზრუნველყოფა, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების ფინანსური მხარდაჭერა მათი რეაბილიტაცია და რეინტეგრაცია საზოგადოებაში, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობისთვის ერთჯერადი დახმარება 100 ლარის ოდენობით (0-200000 სარეიტინგო ქულის გათვალისწნებით) საზღვრისპირა რეგიონის მოსახლეობაზე ზრუნვა და ხელშეწყობა. ასევე პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მგზავრობის საფასურის თანადაფინასება, დევნილი მოსახლეობის საცხოვრებელი ბინით უზრუნველყოფის და საყოფაცხოვრებო პირობების ხელშეწყობის ხარჯები, გარდაცვლილი დევნილი მოსახლეობის დახმარება და სხვა.

აბაშის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტია.

- **გზების მშენებლობა რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქ. აბაშაში მდ. ნოღელის ხიდის რეაბილიტაცია, კ. გამსახურიდას ქუჩაზე მდებარე ხიდე-ბოგირის სარეაბილიტაციო სამუშაოები, ასევე მოხდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული შიდა სამიმოსვლო გზების მოხრეშვა, მოსწორება და დაგრეიდერება, არსებული რეაბილიტირებული გზების მდგომარეობის მოვლა-შენარჩუნება.

- **აბაშის კეთილმოწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ''აბაშის კეთილმოწყობა", რომელიც ახორციელებს ქალაქის ტერიტორიის ყოველდღიურ დაგვა-დასუფთავებას, საცხოვრებელი მრავალბინიანი ეზოების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან გათავისუფლებას, ნაგავსაყრელზე ნაგვის კომპოსტირებას, ზამთრის პერიოდში დიდთოვლიანობის შემთხვევაში გზებისა და ტროტუარების ჭარბი თოვლისგან გაწმენდას. ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ცხოველების დაჭერა და მათი გადაყვანა სპეციალურ თავშესაფარში, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება მათი რაოდენობის მინიმუმამდე დაყვანა და შესაძლო საფრთხეების თავიდან აცილება. ასევე პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება არსებული გამწვანების მოვლა-პატრონობა, ახალი ხეების დარგვა და გამწვანების ზოლში ყვავილებისა და სხვა დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება. ქ. აბაშის და სოფლის ტერიტორიების გარე განათებაის ქსელის ექსპლოატაცია და მოხმარებული ელექტრო ენერგიის ღირებულების დაფარვა. ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება სადღესასწაულო დღეებში ქალაქის გაფორმება სხვადასხვა დეკორაციებით.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

ქვეპროგრამის ფარგლებში სუბსიდირდება ა(ა)იპ "აბაშის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი და სკოლისგარეშე სააღმზრდელო დაწესებულება"; მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 15

საბავშო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 600 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს კვებითი მომსახურებისათვის გაწეულ ხარჯს, აგრეთვე ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ბაღებს კორდინაციას უწევს ა(ა)იპ "აბაშის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი და სკოლისგარეშე სააღმზრდელო დაწესებულება".

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

აბაშის მუნიციპალიტეტში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სპორტული და კულტურული ტრადიციების დაცვას. მუნიციპალიტეტი განაგრძობს სპორტული და კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას.

- **სპორტის განვითარების ცენტრი**

პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ „აბაშის სპორტის განვითარების ცენტრი“, სადაც ფუნქციონირებს სპორტული სექციები როგორიცაა: ცხენოსნობა, მინდვრის ჰოკეი, ჭადრაკი, ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა, მძლეოსნობა, მაგიდის ჩოგბურთი, ძიუდო, კალათბურთი, რომელიც ხელს შეუწყობს მასობრივი სპორტის განვითარებას, სპორტულ-გამაჯანსაღებელ ღონისძიებათა ჩატარებას, პერსპექტიული ჭაბუკი სპორტსმენების საწვრთნელი პროცესის ორგანიზებას და ნაკრები გუნდებისათვის რეზერვის მომზადებას, ეროვნული სახეობების (ცხენოსნობა) განვითარებას.

- **ფეხბურთის განვითარების ცენტრი**

მუნიციაპლაიტეტში დიდი ყურადღება ეთმობა საფეხბურთო ჯგუფების საქართველოს და რეგიონის ჩემპიონატებში მონაწილეობას. რისთვისაც შეიქმნა ა(ა)იპ „აბაშის ფეხბურთის განვითარების ცენტრის“ რომელიც მთლიანად ფინანსდება ადგილობრივი ბიუჯეტიდან.

- **ბიბლიოთეკების გაერთიანება**

ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ბიბლიოთეკების გაერთიანება რომელშიც შედის 17 სასოფლო განყოფილება და ერთი მმართველი მთავარი ბიბლიოთეკა, სადაც ხდება ბიბლიოგრაფიული და საინფორმაციო მუშაობის ხელშეწყობა, წიგნადი ფონდების შევსება, დაკომპლექტება და სრული აღრიცხვა, ყველა ასაკის მკითხველის მომსახურება საჭირო ინფორმაციით და საბიბლიოთეკო დოკუმენტებით.

- **ხელოვნების სკოლა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ "აბაშის ხელოვნების სკოლა", სადაც სწავლობს 180 მოსწავლე, სკოლის აღსაზრდელები მონაწილეობენ შიდა სასკოლო, რეგიონულ და რესპუბლიკურ კონკურსებში. სკოლა ზრუნავს გამოავლინოს და წარმოაჩინოს განსაკუთრებული მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოებული მოსწავლეები, დაეხმაროს მათ პროფესიული ორიენტაციის და მუსიკალური გემოვნების ჩამოყალიბებაში;

- **აბაშის მაცნე**

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სხვადასხვა ღონისძიებების დაფინანსების ხარჯი, რომელიც ხელს შეუწობს ახალგაზრდა თაობის ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებითა და შეღავათებით უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში კანონმდებლობით გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, შეჭირვებულთა და სოციალურად დაუცველთა კვებით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს,

მარტვილის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება. აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **გზების მშენებლობა რეაბილიტაცია**

მარტვილის მუნიციპალიტეტის შიდა გზები დაახლოებით 1000-კმ.აჭარბებს აქედან გამომდინარე შიდა გზების რეაბილიტაცია მუნიციპალიტეტისთვის ერთერთ უმნიშვნელოვანეს პრიორიტეტს წარმოადგენს. 2014 წელს რეაბილიტაცია ჩაუტარდება სოფლების კურზუს (გოდოგანის უბანი) გურძემის, კიწიის და თამაკონის გზებს. ასევე პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება მიუხედავად იმისა, რომ უკანასკნელ წლებში როგორც ,,სოფლის მხარდაჭერის პროგრამით" ასევე ადგილობრივი ბიუჯეტით და გამოყოფილი თანხებით უამრავი ხიდისა და ბოგირების რეაბილიტაცია მოხდა, მაინც არის ობიექტები რომელთა რეაბილიტაციაც პრიორიტეტულია, კერძოდ მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია სოფ. ნაგვაზაოში ლეფაციეს უბანში ხიდის მოწყობა.

- **კეთილმოწყობის ცენტრი**

აღნიშნული პროგრამის მიხედვით შექმნილია კეთილმოწყობის ცენტრი რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები: ქალაქის დაგვა-დასუფთავება, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან ნარჩენების გატანა, მწვანე საფარის მოვლა პატრონობა, გარე განათების სერვისის მოვლა, შადრევნებისა და აუზების, წყლის სისტემემების გამართულად ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, ტროტუარებისა და ბორდიურების კეთილმოწყობა, ქალაქის ტერიტორიის მოხეტიალე პირუტყვისაგან დაცვა. ქ. მარტვილის საბაგირო გზის მომსახურება. მუნიციპალიტეტის ბალანსზე არსებული სპეც. ტექნიკის გრეიდერის მოვლა-შენახვა და მუნიციპალიტეტის საჭიროებიდან გამომდინარე სამუშაოების შესრულება.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

მარტვილის მუნიციპალიტეტში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 14 საბავშვო

ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 706 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის ბავშვების კვების ხარჯების, მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს, ბაღების რეაბილიტაციისა და სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და მათ ღირსეულ გაგრძელებას. თვითმმართველობა განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამა ორ ძირითად მიმართულებას მოიცავს ეს არის სპორტული სკოლა და საფეხბურთო სკოლა. სპორტსკოლაში სწავლობს 242 მოსწავლე, ფუნქციონირებს 14 ჯგუფი: ჭადრაკის, ბერძნულ რომაული ჭიდაობის, ძიუდოს, რაგბის, მძლეოსნობის, უშუს, კიკბოქსინგის, კრივის, ტაეკვანდოს, ტანვარჯშის ჯგუფები. პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მონაწილეობა საქართველოს და რეგიონალურ ჩემპიონატებში. საფეხბურთო სკოლაში ფუნქციონირებს 9 ჯგუფი, სადაც სწავლობს 170 მოსწავლე. პროგრამის ფარგლებში საფეხბურთო სკოლის გუნდების მონაწილეობა დაგეგმილია: მუნიციპალიტეტის სოფლებს შორის ჩემპიონატში, საჯარო სკოლებს შორის ჩემპიონატში 4 ასაკობრივ ჯგუფში, წარმოება-დაწესებულებებს შორის ჩემპიონატში მინი ფეხბურთში და საჯარო სკოლებს შორის ჩემპიონატში 2 ასაკობრივ ჯგუფში.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ქორეოგრაფიული სტუდიების მონაწილეობა მუნიციპალიტეტის მიერ დაგეგმილ ღონისძიებებში, რეგიონალურ და რესპუბლიკურ კონკურსებში, ასევე შავი ზღვის აუზის და სხვა საეთაშორისო კონკურსებში. 14 მაისს თამარობის დღესთან, 26 მაისს დამოუკდებლობის დღესთან, 25 სექტემბერს ჭყონდიდლობასთან დაკავშირებით დაგეგმილია სხვადასხვა კულტურული და სპორტული ღონისძიებები. ასევე ივნისის ბოლოს ტარდება კონცერტი. მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში არსებობს საცდელი ნაკვეთი, სადაც მიმდინარეობს სხვადასხვა ჯიშის ყურძნის გამოყვანა. აგრეთვე დაგეგმილია სხვადასხვა სამეცნიერო კონფერენციების ჩატარება, მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის რეაბილიტაციის დასრულება. ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია საინფორმაციო ბუკლეტებისა და ჟურნალების გამოცემა. მოსახლეობის ინფორმირების მიზნით მუნიციპალიტეტში მიმდინარე ღონისძიებების შესახებ გამოიცემა გაზეთი და ხდება საეთერო დროის შესყიდვა.

- **ახალგაზრდული პროგრამის დაფინანსება**

ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ფოლკლორული ფესტივალების, პოექტ ,,ეტალონის", სასკოლო ოლიმპიადების და სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებების, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებების დაფინანსება.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მარტვილის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული

რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სამსახური. რომელიც ახორციელებს ინფექციური და არაგადამდები დავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიულ დაავადებათა თავიდან აცილების ღონისძიებებს, დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირების გზით.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისთვის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში კანონმდებლობით გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, დევნილთა და ტერიტორიული მთლიანობისათვის დაღუპულთა ოჯახების დახმარებას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას, სამედიცინო სადაზღვეო პოლისის არ მქონე პირების დახმარებას, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 100 და 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების მატერიალურ დახმარებას, უკიდურესად შეჭირვებულთა დახმარებას, დედმამით ობოლი ბავშვების დახმარებას, 18 წლამდე ინვალიდ ბავშვთა დახმარებას, ახალშობილი ბავშების დახმარებას, სტიქიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

სენაკის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

სენაკის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს ინფრასტრუქტურის განვითარება, ამ მიზნით ხორციელდება მთელი რიგი პროექტები, როგორიცაა:

- **გზების მშენებლობა რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტში რეაბილიტრებული იქნება ძირითადი გზები, ასფალტო-ბეტონის საფარი დაიგება ქალაქის ქუჩებში, მოიხრიშება და მოწესრიგდება სოფლების შიდა საუბნო გზები

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საცხოვრებელი სახლების რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის მოწყობა-რეაბილიტაცია, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და განხორციელდება უმეთვალყურეოდ დარჩენილი ცხოველების იზოლაცია.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებული, პარკებისა და სკვერების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების მოვლა–შენახვა, საგზაო ნიშნების მოწყობა, სადღესასწაულო დღეებში ქალაქის მორთვა–გაფორმება.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

ქვეპროგრამის ფარგლებში მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით ყველა ბავშვს უნდა ჰქონდეს ცხოვრების ისეთი პირობები, რომელიც ხელს შეუწყობს მის ფიზიკურ, გონებრივ და ესთეთიკურ განვითარებას. აქედან გამომდინარე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებს განსაკუთრებული როლი ეკისრება ბავშვის განვითარებაში. ადრეულ ასაკში სწავლისა და განვითარების უმნიშვნელოვანისი ეტაპი სწორედ საბავშვო ბაღებში ხდება აქ ეყრება საფუძველი მოზარდის ჯანმრთელობის განმტკიცებას და მის სკოლამდელ აღზრდას მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 24 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1193 ბავშვი. მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს. ბაღებს კოორდინაციას უწევს ა.ი.პ. „სენაკის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი აღზრდის გაერთენება“

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე კულტურული და სპორტული სფეროს მკვეთრად გაუმჯობესებას. კულტურული და სპორტული ღონისძიებების ჩატარების, კულტურის, დასვენების და სპორტული ობიექტების მოწყობა რეაბილიტაციის ხარჯებს.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში ფუნქციონირებს სპორტის სხვადასხვა სახეობების 16 სექცია, მათ შორის: ძიუდო (1 სექცია) 20 ბავშვზე, კრივი (3 სექცია) 35 ბავშვზე, კარატე (1 სექცია) 22 ბავშვზე, ჭადრაკი (3 სექცია) 30 ბავშვზე, ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობა (3 სექცია) 56 ბავშვზე, რაგბი (5 სექცია) 87 ბავშვზე, რაგბის ლიგა (1 სექცია) 25 ბავშვზე, კალათბურთი (4 სექცია) 66 ბავშვზე, სპორტულ-გამაჯანსაღებელი (1 სექცია) 20 ბავშვზე. წლის განმავლობაში ეწყობა სხვადასხვა ტურნირები როგორიცაა: შობისა და და ნათლისღებისადმი მიძღვნილი ტურნირი ჭადრაკში, ი.ნარმანიას ხსოვნისადმი მიძღვნილი რეგიონალური ტურნირი ძიუდოში, მუნიციპალიტეტის პირველობა სკოლებს შორის, 9 აპრილისადმი მიძღვნილი რაიონული პირველობა კალათბურთში, 26 მაისისადმი მიზღვნილი რაიონული პირველობები სკოლებს შორის ფეხბურთში, ზაზა ფაჩულიას სახელობის ფესტივალი, (სენაკი მოწვეული გუნდები) სენაკის მუნიციპალიტეტის პირველობა სკოლებს შორის მძლეოსნობაში, თ.სანიკიძის ხსოვნისადმი მიძღვნილი რესპუბლიკური ტურნირი რაგბში, რეგიონალური პირველობა (სკოლის ასაკი) კარატეში, რეგიონალურ პირველობა ბერძნულ რომაულ ჭიდაობაში, კ.ჯოჯუას, შ.მორჩილაძის და ა.მურღულიას ხსოვნისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო ტურნირი ბერძნულ რომაულ ჭიდაობაში, რეგიონალური ფესტივალი ლელო ბურთში, კ.ნარმანიას ხსოვნისადმი მიძღვნილი რესპუბლიკური ტურნირი კალათბურთში.

- **კულტურული ღონისძიებების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ა.ი.პ,,სენაკის მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრის” დაფინანსება, რომელიც ხელს უწყობს ქართული ფოლკლორის განვითარებას, თანამშრომლობს ხელოვნების სხვადასხვა დარგის მოღვაწეებთან, შემოქმედებით კოლექტივებთან, ცალკეულ ხელოვანებთან, ატარებს სხვადასხვა კულტურულ ღონისძიებებს და უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის შემოქმედებითი კოლექტივების მონაწილეობას სხვადასხვა ღონისძიებებსა და ფესტივალებში. აწყობს სახვითი დეკორატიული-გამოყენებითი და ხალხური შემოქმედების ნაწარმოებების გამოფენას. კულტურის ცენტრი უზრუნველყოფს ბიბლიოთეკების, მუზეუმების და კულტურის სახლების ფუნქციონირებას. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 17 ბიბლიოთეკა, 1 ცენტრალური და 16 სათემო. წლის განმავლობაში ბიბლიოთეკები ემსახურება 15 ათასამდე მკითხველს, მათ შორის 1-9 კლასის 3 ათასამდე მოსწავლეს. ბიბლიოთეკებში ყოველწლიურად შედის ახალი ლიტერატურა. ბიბლიოთეკებში ტარდება სხვადასხვა სახის მასობრივი ღონისძიებები, ეწყობა

შეხვედრები, მკითხველთა კონფერენციები, თემატური და ლიტერატურული საღამოები. ცენტრი კოორდინაციას უწევს ჟ.შარტავას სახელობის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმს, თ.დავითაიას. სახელობის მუზეუმს, არნოლდ ჩიქობავას მუზეუმს. სამუზეუმო კოლექციებში ძირითადად დაცულია მათი ცხოვრების ამსახველი ფოტომასალები და პირადი ნივთები.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა თვითმმართველობის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას, როგორც ფულადი ასევე სასაქონლო ფორმით.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში და ასევე ადგილობრივი ბიუჯეტის სახსრებით კანონმდებლობით გათვალისწინებული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, მძიმე დაავადების მქონე პირების მედიკამენტებითა და სამედიცინო დანიშნულების საგნებით დახმარებას, დაავადებული გადახდის უუნარო პირებისათვის სამედიცინო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებაში დახმარებას.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: სოციალურად დაუცველი და მეურვეობას მოკლებული მოსახლეობისათვის დღეში ერთჯერადად უფასო კვებით უზრუნველყოფა, (180 ბენეფიციარი) შობადობის წახალისება სამი და მეტი შვილის შეძენის შემთხვევაში გაიცემა ფულადი დახმარება 200 ლარი, იშვიათი დაავადების მქონე ბავშვების დახმარება (5 ბავშვი) თითოეულზე კვარტალურად გაიცემა 300 ლარი, ხანძრის შედეგად უსახლკაროდ დარჩენილი მოქალაქეების დახმარება სრული ზარალის შემთხვევაში ერთ ოჯახზე 2500 ლარის ოდენობით, ხოლო ნაწილობრივი ზარალის შემთხვევაში 1000 ლარით. კანონმდებლობით გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურება, გარდაცვლილი დევნილი მოქალაქის ოჯახზე 100 ლარი, ომის ვეტერანის ოჯახზე 250 ლარი.

ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

მოსახლეობის კომფორტული და უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის განათება, რისი გათვალისწინებითაც ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია და გზებზე ახალი სანათი წერტილების მოწყობა.

- **დასუფთავების ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია დაბა ჩხოროწყუში ქუჩების ყოველდღიური დაგვა–დასუფთავება და ნარჩენების გატანა, ასევე საცხოვრებელი კორპუსების შიდა ბუნკერების და გარე ქსელის ბუნკერების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან გათავისუფლება. ზამთრის პერიოდში განხორციელდება გზების ტენიკური მარილით დამუშავება, ხოლო დიდთოვლიანობის შემთხვევაში ჭარბი თოვლისგან გათავისუფლება. ასევე ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ცხოველების დაჭერა და მათი გადაყვანა სპეციალიზირებულ თავშესაფარში, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება მათი რაოდენობის მინიმუმამდე დაყვანა და შესაძლო საფრთხეების თავიდან აცილება.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, შადრევნების მოწყობა, მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, საგზაო ნიშნების გადასასვლელებისა და ფეხით მოსიარულეთა ტროტუარების მოწყობა, სადღესასწაულო დღეებისათვის ქალაქის გაფორმება, ქალაქის საკუთრებაში არსებული სხვადასხვა შენობების რეაბილიტაცია და სხვა ღონისძიებები.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 34 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1030 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის ბავშვების კვების ხარჯს, მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს, ასევე ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტი განაგრძობს სპორტული და კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული სკოლებისა და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. ეს პროგრამა მოიცავს ა(ა)იპ „მუნიციპალიტეტის ფეხბურთის ცენტრის“ დაფინანსებას, რომელიც აერთიანებს სპორტულ სკოლებს და 60–მდე სპორტსმენს

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურის განვითარების პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ „ჩხოროწყუ ისტორიული მუზეუმი“ და ა(ა)იპი „კულტურის სახლი“ რაც ხელს უწყობს საზოგადოების ფართო ნაწილის მონაწილეობას ქალაქის კულტურულ ცხოვრებაში.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

აღნიშნული პროგრმა მოიცავს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურებას და მოსახლეობის სოციალურ უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი ღონისძიებები: მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ინფექციებისა და სხვადასხვა დაავადებათა ლიკვიდაცია და პრევენცია, არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია, მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების გაუვნებელყოფის ღონისძიებები.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს შემდეგი ღონისძიებების დაფინანსებას. კერძოდ: სოციალურად დაუცველ მოქალაქეთა ოჯახის წევრებზე სამედიცინო დახმარებას, სარიტუალო მომსახურებას, უფასო სასადილოს დაფინასებას, ოჯახებისა და ბავშვების სოციალურ დაცვას, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 100 და 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების მატერიალურ დახმარებას, სტიქიური უბედურების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, სადღესასწაულო დახმარების პროგრამას.

წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **გზების მშენებლობა რეაბილიტაცია**

წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს მუნიციპალური გზების რეაბილიტაცია, რომლის ფარგლებშიც მომდევნო წლის განმავლობაში აქცენტი გაკეთდება მუნიციპალიტეტში ძირითადი გზების მოასფალტებაზე, თემების შიდა საუბნო გზების მოხრეშვა-მოსწორებაზე.

- **კომუნალური მეურნეობის განვითარება**

ბოლო წლებში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტების მიუხედავად, მაინც არასათანადო პირობებია მუნიციპალიტეტის კომუნალურ მეურნეობაში, რამდენიმე სოფელს არასტაბილურად მიეწოდება სასმელი წყალი, არცერთ სოფელში არ არის მოწესრიგებული საკანალიზაციო სისტემები, ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტს წარმოადგენს კომუნალური მეურნეობის განვითარება, რომლის ფარგლებშიც მომდევნო წლების განმავლობაში მოწესრიგდება წყალმომარაგება, რეაბილიტაცია ჩაუტარდება სხვადასხვა სოფლებში დაზიანებულ წყალგაყვანილობის სისტემებს, მოწესრიგდება საკანალიზაციო სისტემები, საბინაო ამხანაგობების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში მოსახლეობის თანადაფინანსების პრინციპით შეკეთდება მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების სახურავები და სადარბაზოები. ქვეპროგრამის ფარგლებში ასევე დაფინანსდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული მათ შორის ქ. წალენჯიხაში და დაბა ჯვარში საცხოვრებელი სახლების რეაბილიტაციის და მიდებარე ტერიტორიების კეთილმოწყობის სამუშაოები.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

წალენჯიხის მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 31 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1116 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

როგორც ბოლო წლების განმავლობაში, ისე მომდევნო პერიოდშიც მუნიციპალიტეტის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული და კულტურული ღონისძიებების დაფინანსება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია სპორტის განვითარების ხელშეწყობა რაც გულისხმობს სპორტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაციას, სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებების და კულტურული ღონისძიებების ორგანიზებას და ნიჭიერი სპორტსმენების მხარდაჭერას სხვადასხვა ჩემპიონატებში. მუნიციპალიტეტში დიდი ყურადღება ეთმობა ფეხბურთის განვითარების ამ მიზნით ფინანსდება ეროვნულ ჩემპიონატში მონაწილე პირველი ლიგის გუნდი „სქური“. დღეის მდგომარეობით გუნდში ირიცხება 18 სპორტსმენი.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის მიერ განხორციელდება ადგილობრივი ანსამბლების, ბიბლიოთეკების, სახელოვნებო და სპორტული სკოლების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება. ჩატარდება საახალწლო და სხვა კულტურული ღონისძიებები, რომლებშიც მონაწილეობას მიიღებენ ადგილობრივი ფოლკლორული ანსამბლები.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

აღნიშნული პროგრმა მოიცავს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურებას და მოსახლეობის სოციალურ უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ქ. წალენჯიხასა და ქ.ჯვარში ამბულატორიები და პოლიკლინიკები რათა განხორციელდეს შემდეგი ღონისძიებები: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება, სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. როგორიცაა: სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურება, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვების ანაზღაურება, ასევე საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ხობის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ხობის მუნიციპალიტეტის განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ამიტომ აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **გზების რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მგომარეობის შენარჩუნება და შიდა სასოფლო გზების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

ქვეპროგრამის ფარგლებში 2014 წელს მოეწყობა სანიაღვრე და სარწყავი არხები, რეაბილიტაცია ჩაუტარდება წყალმომარაგების სისტემებს. იგეგმება ნაპირსამაგრი ჯებირების მშენებლობა, გარდა ამისა შ.პ.ს. ,,ხობი დასუფთავება და განათება“ უზრუნველყოფს ქალაქის სკვერებისა და პარკების, გარე განათების მოვლა-შენახვისა და დასუფთავების ღონისძიებების გახორციელებას მის მართვაშია მოსახლეობის მყარი საყოფავხოვრებო ნარჩენების ხობის ნაგავსაყრელი პოლიგონი.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

რამდენადაც დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი არის სკოლამდელი განათლება, რაც თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებას განეკუთვნება და შესაბამისად ერთ–ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. ხორციელდება ღონისძიებები საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსებაზე და მათ რეაბილიტაციაზე. სულ ხობის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 30 საბავშვო ბაღი.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და მათ ღირსეულ გაგრძელებას. თვითმმართველობა განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

მოსახლეობის სპორტული მიმართულებით გააქტიურებისათვის საჭიროა პროგრამის ფარგლებში განხორციელდეს სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

კულტურის განვითარება

ა(ა)იპ ,,ხობის მუნიციპალიტეტის კულტური ცენტრი"-ს მეშვეობით მუნიციპალიტეტი ახდენს სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, ახორციელებს კულტურულ ღონისძიებებს, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობ და სანახაობრივ ღონისძიებებს. ა(ა)იპ ,,ხობის მუნიციპალიტეტის კულტური ცენტრი" კოორდინირებას უწევს ქ. ხობში კულტურის სახლის, ცენტრალური ბიბლიოთეკის, 12 სასოფლო ბიბლიოთეკის, 8 სასოფლო კლუბის, 2 სასოფლო კულტურის სახლის და 3 მუზეუმის მუშაობას. წლის განმავლობაში დაგეგმილია ისეტი თემატური ღონისძიები როგორიცაა ხალხური პოეზიის გამოვლენა და შემოქმედ ოჯახებთან შეხვედრა, ახალგაზრდა თაობის ჩართვით. მუნიციპალიტეტი სუბსიდირებას უწევს შ.პ.ს. ,,ხობის მოამბე“-ს

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტისთვის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. ხობის მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში, განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებითა და შეღავათებით უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ხორციელდება: სანიტარული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა, დაავადებების გავრცელების პრევენციის მიზნით, დერატიზაციის, დეზინფექციისა და საბონიფიკაციო ღონისძიებების ორგანიზება, პრევენციული და ეპიდემიოლოგიური კონტროლის ღონისძიებების გატარება ეპიდსაშიშროებისას, ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისათვის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება მძიმე ავამყოფობთა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა დახმარება, ხანდაზმულთა დახმარება, მარჩენალდაკარგულ პირთა დახმარება, ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა, სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებულთა დახმარება, დევნილთა სოციალური დაცვა, ტერიტორიული მთლიანობისათვის დაღუპულთა ოჯახების დახმარება, ომის ვეტერანთა დახმარება.

მესტიის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მესტიის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარი პრიორიტეტია.

- **გზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში 2014 წელს დაგეგმილია ხალდეს, ლეხთაგის, ხანდაკის, ლანჩვალ-ლაღამის და აგრეთვე ტურიზმის პოტენციალის გაზრდის მიზნით ცხუმარის ღვიმემდე მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია და ჭუბერის გზის ორმული შეკეთება, ასევე გაღმა ხაიშთან დამაკავშირებელი ხიდის, უშგულისა და ნაკრის ხიდების მშენებლობა. ზამთრის პერიოდში დაფინანსდება დიდთოვლიანობის შემთხვევაში გზებისა და ტროტუარების ჭარბი თოვლისგან გაწმენდის სამუშაოები. ტურიზმის განვითრების ხელშეწყობის მიზნით მესტიის მუნიციპალიტეტში აშენდა საბაგირო გზები. პროგრამით გათვალისწინებულია აღნიშნული გზების გაფართოება. მომავალ წელს დასრულდება „თეთნულდში“ 4–საბაგირო გზის რეაბილიტაცია, მოეწყობა 8 –სათხილამურო ტრასა, რომლის საერთო სიგრძე 70 კმ.შეადგენს.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება: ადმინისტრაციული შენობების რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის მოწყობა-რეაბილიტაცია, წყალმომარაგების სისტემების მოწყობა, მუნიცპალიტეტის დაგვა-დასუფთავება (2014 წელს ვგეგმავთ შევისყიდოთ: ბუნკერები და ნაგავმზიდი მანქანა), მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან ნარჩენების გატანა, მწვანე საფარის მოვლა პატრონობა, გარე განათების ქსელის რეაბილიტაცია.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

მესტიის მუნიციპალიტეტში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლების ხელშეწყობას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 19 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 341 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს,

მათ შორის მოსწავლეთა კვების, მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარებასთან ერთად აუცილებელია ხელი შეეწყოს სპორტული და კულტურული ტრადიციების დაცვას და მათ ღირსეულ გაგრძელებას. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი განაგრძობს სპორტული და კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

სპორტის განვითარების ხელშეწყობის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება, წლის განმავლობაში მოეწყობა სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები და შეჯიბრებები.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების და ღონისძიებების ხელშეწყობა, დაფინანსდება კულტურის საქალაქო ცენტრის, მუსიკალური და სამხატვრო სკოლების, მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლის, სასოფლო კლუბების, ბიბლიოთეკების ღონისძიებები. ქვეპროგრამა განხორციელდება ა.ა.ი.პ. "მესტიის მუნიციპალიტეტის კულტურის სახლების გაერთიანების" სუბსიდირების გზით.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებების და შეღავათების უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვა**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, აღნიშნულ ფარგლებში დაფინანსდება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სამსახური.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისთვის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია სამედიცინო სადაზღვეო პოლისის არ მქონე პირების დახმარება, უკიდურესად შეჭირვებულთა დახმარება, დედმამით ობოლი ბავშვების დახმარება, ახალშობილი ბავშვების დახმარება, სტიქიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

გორის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მსგავსად გასული წლებისა, მომდევნო წლებშიც ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია გზების რეაბილიტაცია, ქ. გორში ცენტრალური ქუჩების დახაზვა, სიჩქარის შემზღუდველების მოწყობა, დამატებით შუქნიშნების მოწყობა, ქალაქის დაზიანებული გზების ორმოული შეკეთება, ქუჩების მოვლა ზამთრის სეზონზე და საავტომობილო გზებზე უსაფრთხოების კუნძულების მოწყობა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია ქ. გორში გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით ქალაქის ქუჩების დაგვა-დასუფთავება, მოსახლეობიდან და ორგანიზაციებიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა, ურნების გათავისუფლება და სანიტარული დამუშავება, სადგურის დასახლებაში კანალიზაციის სისტემის მოწყობა, სანიაღვრე არხების მოწყობა-რეაბილიტაცია, წყლის სისტემის რეაბილიტაცია, სარწყავი არხების მოწყობა-რეაბილიტაცია, მუნიციპალური და რეგიონული განვითარების სააგენტოს ხელშეწყობა, ინფრასტრუქტურული პროექტების და ამხანაგობების თანადაფინანსება.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ქალაქის იერსახის გაუმჯობესების მიზნით მუნიციპალიტეტში არსებული გამწვანების სამსახურის და სანერგე მეურნეობის მიერ სკვერების და გაზონების გამწვანება, მოვლა-შენახვა და რეკონსტრუქცია. ასევე იგეგმება შადრევნების, მოსაცდელების, მემორიალური დაფების, ეზოების, სპორტული მოედნების მოვლა-შენახვისა და რეკონსტრუქციის ღონისძიებები.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას. სკოლამდელი დაწესებულებების დაფინანსება გათვალისწინებულია ვაუჩერული სისტემით, კერძოდ: 1-დან 30 ბავშვის ჩათვლით თითოეულ ბავშვზე 75 ლარი თვეში, ხოლო იმ საბავშვო ბაგა–ბაღში, სადაც ირიცხება 30 ბავშვზე მეტი თითოეულ ბავშვზე 60 ლარი თვეში. იმ საბავშვო ბაგა–ბაღების დაფინანსება, სადაც ირიცხება 10 და ნაკლები ბავშვი, განისაზღვრება თვეში არანაკლებ 800 ლარით.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება, ამასთან ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სპორტული სკოლების ფუნქციონირების ხელშეწყობა. ასევე განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა ნიჭიერი სპორტსმენების აღზრდისა და წახალისების მიზნით. დაგეგმილია ცენტრალური სასპორტო, კრივის სპეციალიზირებული და საჭიდაო კომპლექსური სკოლების ფუნქციონირების ხელშეწყობა. გაგრძელდება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებების მხარდაჭერა და წარმატებული სპორტსმენების წახალისება. ასევე დაგეგმილია ქალაქში ჭალის დასახლების ტერიტორიაზე საჭიდაო დარბაზის მშენებლობა. გაგრძელდება საფეხბურთო კლუბის „გორის დილა“ ფინანსური მხარდაჭერა.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვისა და გაღრმავების მიზნით მომდევნო წლებშიც გაგრძელდება კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა. დაფინანსდება სახელოვნებო სკოლების, ბიბლიოთეკების, მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლების, ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის, გორის სახელმწიფო დრამატული თეატრის და სხვა კულტურული ობიექტების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული ხარჯები, რაც ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტში კულტურული დონის ამაღლებას.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა კვლავ რჩება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტად.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

მსგავსად გასული წლებისა, მომდევნო წლებშიც გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ დაფინანსდება: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხავა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადეზიფენქციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება;

- **სოციალური ღონისძიებები**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფა, ასევე პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება, სტიქიის შედეგად დაზარალებული ოჯახების კომპენსაცია, ონკოლოგიური ავადმყოფებისათვის ერთჯერადი დახმარება, საქართველოს თავისუფლებისა და ტერიტორიული მთლიანობისათვის მებრძოლთა (ვეტერანთა) ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალური ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

კასპის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარი პრიორიტეტია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მგომარეობის შენარჩუნება. რეაბილიტაცია ჩაუტარდება და მოასფალტდება კასპში რუსთაველის ქუჩას. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში მოასფალტდება 1 კმ-იანი მონაკვეთი, რაც 2500 მოსახლეს

გაუადვილებს ყოველღიურ გადაადგილებას. 2014 წელს ასევე დასრულდება 2013 წელს დაწყებული ზემო ხანდაკი–ხოვლის გზის მოასფალტება. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გზების რეაბილიტაცია, ცენტრალური ქუჩების დახაზვა, სიჩქარის შემზღუდველების მოწყობა, ქალაქის დაზიანებული გზების ორმოული შეკეთება, ქუჩების მოვლა ზამთრის სეზონზე.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია გარე განათების ქსელის გაფართოვება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება, მოეწყობა და რეაბილიტაცია ჩაუტარდება საკანალიზაციო და წყლის სისტემებს, შეკეთდება მრავალსართულიანი სახლების სახურავები, დაფინანსდება სარწყავი არხებისა და ნაპირსამაგრი ნაგებობების მოწყობა-რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების ამხანაგობების თანადაფინანსება, მოწესრიგდება გამწვანების ზოლები, ასევე დაფინანსდება ქალაქის განვითარების გეგმის შედგენა, ბაღების და სკვერების და მგზავრთა მოსაცდელების მოვლა-შენახვის ხარჯები.

განათლება

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების სწავლა-განათლება და მათი მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობა. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს საგანმანათლებლო ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას და შესაბამისი პირობების შექმნას. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 26 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1200 მეტი აღსაზრდელი. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში მოქმედი ყველა საბავშვო ბაღის მიმდინარე ხარჯები.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

კულტურული ტრადიციების დაცვა და ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარი პრიორიტეტია.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში მოეწყობა სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები. ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრების მიზნით დაგეგმილია სპორტის სახეობათა პოპულარიზაცია მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში, მუნიციპალიტეტის სპორტსმენთა მონაწილეობის მიღება რეგიონალურ, სახელობით, რესპუბლიკურ, საერთაშორისო ტურნირებზე, მოწინავე სპორტსმენების ოსტატობის ამაღლების და ფიზიკური მოზადებისათვის სასწავლო-საწრთვნელი შეკრებების მოწყობა. 2014 წლის განმავლობაში დაახლოებით 520 სპორტსმენი გაივლის სპორტულ მომზადებას.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში არსებული ბიბლიოთეკები, სახელოვნებო სკოლები და მუზეუმები. გაგრძელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სახელოვნებო სკოლების, ბიბლიოთეკების, მუძეუმების და ეკლესია-მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა.

- **ახალგაზრდული ღონისძიებების ხელშეწყობა**

ახალგაზრდობის ხელშეწყობის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება ბავშვთა საერთაშორისო დაცვის დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიება, სიყვარულის დღისადმი მიძღვნილი საღამო ახალგაზრდებისათვის, ნიჭიერი და წარმატებული მოსწავლე-ახალგაზრდების დაჯილდოვება-

დასაჩუქრება. აღნიშნული პროგრამის მიზანია ხელი შეუწყოს ახალგაზრდების ჩართვას მუნიციპალიტეტის განვითარებაში.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სხვადასხვა გადამდები დაავადებებისაგან დაცვის მიზნით გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების თავიდან აცილება; არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგი, მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების ცხოველმყოფელობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებები.

- **სოციალური ღონისძიებები**

სოციალური ღონისძიებების განხორციელება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წაფრმოადგენს, პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით უზრუნველყოფა, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება. დაფინანსდება სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის მკურნალობის ხარჯები. აღნიშნული პროგრამების განხორციელება ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ქარელის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ბოლო წლებში არჩეული სტრატეგიის შესაბამისად ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარ პრიორიტეტად რჩება.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული გზების მგომარეობის შენარჩუნება, ორმოულების შეკეთება, ზამთრის სეზონზე ქუჩების თოვლისაგან გაწმენდა. რეაბილიტაცია ჩაუტარდება და მოასფალტდება ქარელისა და აგარის ასფალტის გარეშე ქუჩებს. ასევე გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის სოფლების გზების მოხრეშვა-მოშანდაკება.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია გარე განათების ქსელის გაფართოვება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება, მოეწყობა და რეაბილიტაცია ჩაუტარდება საკანალიზაციო და წყლის სისტემებს, დაფინანსდება სარწყავი არხებისა და ნაპირსამაგრი ნაგებობების მოწყობა-რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის მიზნით დაგაგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების მოვლა-შენახვა, მოწესრიგდება გამწვანების ზოლები, მოეწყობა საბავშვო და სპორტული სტადიონები, სადღესასწაულო დღეებში დაგეგმილია ქალაქგაფორმებითი ღონისძიებები.

განათლება

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების სწავლა-განათლება და მათი მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობა, როგორც სკოლამდელი, ასევე სასკოლო და სკოლისშემდგომი ასაკის ახალგაზრდებისათვის.

- **სკოლამდელი აღზრდის ხელშეწყობა**

ადამიანის სწორი განვითარებისათვის ერთ-ერთი მთავარი პირობაა სკოლამდელი აღზრდა. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 14 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 680-ზე მეტი აღსაზრდელი. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში მოქმედი ყველა საბავშვო ბაღის მიმდინარე ხარჯები. აღნიშნული ქვეპროგრამით მუნიციპალიტეტი ხელს უწყობს დასაქმებულთა სტაბილურ შრომის ანაზღაურებას, კვების და მატერიალური ბაზის გაუმჯობესებას.

- **პროფესიული განათლების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ მიზანს წარმოადგენს ხელი შეუწყოს მოსახლეობას დასაქმებაში და მიცეს საშუალება დაეუფლონ იმ უნარ-ჩვევებს რაც ხშირ შემთხვევაში აუცილებელი პირობაა სტაბილური დასაქმებისათვის. აღნიშნული მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინასდება ქარგვის, ხალიჩების ქსოვის, თექაზე მუშაობის, კულინარიის და სხვადასხვა მუსიკალურ ინტრუმენტებზე დაკვრის შემსწავლელი კურსები. მუნიციპალიტეტის ყველა მაცხოვრებელს ექნება საშუალება შესაბამისი განაცხადის საფუძველზე გაიაროს აღნიშნული კურსები, რაც აამაღლებს მათ კვალიფიკაციას და ხელს შეუწყობს მათ შემდგომ დასაქმებას.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეულ გაგრძელება, ასევე სპორტის ხელშეწყობა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებების მოწყობა. ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრების მიზნით დაგეგმილია სპორტის სახეობათა პოპულარიზაცია . გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის სპორტსმენთა მონაწილეობის მიღება რეგიონალურ, სახელობით, რესპუბლიკურ, საერთაშორისო ტურნირებზე. მოწინავე სპორტსმენების ოსტატობის ამაღლების და ფიზიკური მოზადების მიზნით დაგეგმილია სასწავლო-საწრთვნელი და გამაჯანსაღებელი შეკრებების მოწყობა. 2014 წლის განმავლობაში 550 სპორტსმენი გაივლის სპორტულ მომზადებას.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებების ფინანსური მხარდაჭერა. დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში არსებული ბიბლიოთეკები, სახელოვნებო სკოლები, კულტურის სახლები და ა(ა)იპ „კულტურის დაწესებულებების გაერთიანება“, რომლის მიზანია კულტურის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება, კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების დაცვა, კულტურულ-შემოქმედებითი მოღვაწეობის სუბიექტთა ძირითადი ეკონომიკური, სოციალური და სამართლებლივი ურთიერთობების დარეგულირება.

- **ახალგაზრდული და რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის ჩართვას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მსგავსად გასული წლებისა, მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით კვლავ გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადეზიფენქციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების თავიდან აცილება.

- **სოციალური ღონისძიებები**

პრიორიტეტის პარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფა. ასევე დაგეგმილია მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა. დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ხაშურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობაა. გამომდინარე აქედან აღნიშნული მიმართულება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება გზების რეაბილიტაცია, ცენტრალური ქუჩების დახაზვა, სიჩქარის შემზღუდველების მოწყობა, დამატებით შუქნიშნების მოწყობა, ქალაქის დაზიანებული გზების ორმოული შეკეთება, ქუჩების მოვლა ზამთრის სეზონზე და მიწისქვეშა გადასასვლელების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

კომუნალური მეურნეობის განვითარების მიზნით დაგემილია გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, მუნიციპალიტეტის დასახლებული პუნქტების დასუფთავება და საყფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა, კანალიზაციის სისტემის მოწყობა, სანიაღვრე არხების, წყლის სისტემის და სარწყავი არხების მოწყობა-რეაბილიტაცია, საკადასტრო რუკების მომზადება, ასევე დაგეგმილია მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების დაზიანებული სახურავების რეაბილიტაცია. აღნიშნული პროექტების განხორციელება ხელს შეუწყობს მოქალაქეთა საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესებას.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

მსგავსად გასული წლებისა, მომდევნო წლებშიც მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობას და მისი იერსახის გაუმჯობესებას, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია გამწვანების ობიექტებისა და მწვანე ნარგაობების მოვლა-პატრონობა, დასასვენებელი პარკების კეთილმოწყობა და სადღესასწაულო დღეებში ქალაქგაფორმებითი ღონისძიებების უზრუნველყოფა.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას და აღნიშნული მიმართულება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **სკოლამდელი აღზრდის ხელშეწყობა**

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტი კვლავ განაგრძობს სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების დაფინანსებას. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 12 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1567 ბავშვი. აღნიშნული პროგრამით მუნიციპალიტეტი ხელს უწყობს, როგორც მომავალი თაობის სწორად აღზრდას და ჩამოყალიბებას, ასევე დაწესებულებებში დასაქმებულთა სტაბილურ შრომის ანაზღაურებას და კვებისა და მატერიალური ბაზის გაუმჯობესებას, რაც მთლიანობაში უზრუნველყოფს აღნიშნული დაწესებულებების ფუნქციონირებისათვის სასიცოცხლო და აუცილებელი მატერიალური და ფინანსური ბაზის შექმნას.

- **სკოლისგარეშე განათლების ხელშეწყობა**

შემოქმედებითი ნიჭით დაჯილდოვებული ბავშვებისა და მოზარდების გამოვლენისა და მათი საგანმანათლებლო-სახელოვნებო სივრცეში მოზიდვის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შესაბამისი წრეების დაფინანსდება, რომელიც ხელს შეუწყობს მათ შემდგომ განვითარებას და კვალიფიკაციის ამაღლებას. აღნიშნული მიზნით დაფინანსდება ქარგვის, ქსოვის, თექაზე მუშაობის, ცეკვის და სხვადასხვა მუსიკალურ ინტრუმენტებზე დაკვრის შემსწავლელი კურსები.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

კულტურული და სპორტული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება, ასევე ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა. სპორტის სახეობათა პოპულარიზაცისა და ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრების მიზნით გაიმართება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები. მოწინავე სპორტსმენების ოსტატობის ამაღლების და ფიზიკური მომზადებისათვის დაგეგმილია სასწავლო-საწრთვნელი შეკრებების მოწყობა. მუნიციპალიტეტის მასშტაბით სპორტის 13 სახეობაში სპორტულ მომზადებს გადის 876 სპორტსმენი.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით კვლავ გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება კულტურული ღონისძიებები ფინანსური მხარდაჭერა, დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში არსებული სახელოვნებო სკოლები, ბიბლიოთეკები, მუზეუმები და კულტურის ცენტრები. აღნიშნული მიმართულება ხელ შეუწყობს მუნიციპალიტეტში კულტურული ტრადიციების დაცვას და განვითარებას.

- **ახალგაზრდული ღონისძიებების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის ჩართვას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი ღონისძიებები: საჯარო სკოლებს შორის შემოქმედებით-ინტელექტუალური კონკურსის ,,მოგზაურობა მსოფლიოს გარშემო" გამარჯვებულთა დაჯილდოვება; ინტელექტუალური პროგრამების განხორციელების უზრუნველყოფა; პროექტ ,,ეტალონში" მოსწავლე-ახალგაზრდობის მონაწილეობის უზრუნველყოფა; პრეოქტ ,,ჯანსაღი გარემო ჯანსაღი მომავლისათვის" ფარგლებში დაგეგმილი ღონისძიებები და ადგილობრივი, რეგიონალური და რესპუბლიკური დონის სხვადასხვა ახალგაზრდული ღონისძიებები;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაავადებები სპრევენციის მიზნით დერატიზაციის, დეზინსექციისა და დეზინფექციის ღონისძიებათა ორგანიზება და კონტროლი, პროფილაქტიკური აცრების ეროვნული კალენდრით განსაზღვრული იმუნოპროფილაქტიკისათვის მოწოდებული მასალების მიღების, შენახვის და განაწილების უზრუნველყოფა, მუნიციპალიტეტის დასახლებულ პუნქტებში სეზონურად ქუჩების, სკვერების, სასაფლაოების მიმდებარე ტერიტორიების სანიტარული მდგომარეობის მოწესრიგება, ქალაქის ნაგავსაყრელისა და ნაგვის შესაგროვებელი კონტეინერების სანიტარულ ნორმებთან შესაბამისობაზე სისტემატური კონტროლის დაწესება.

- **სოციალური ღონისძიებები**

მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მუნიციპალიტეტი კვლავ განაგრძობს გეგმიური და გადაუდებელი საოპერაციო და მშობიარობის ხარჯების თანადაფინანსებას. ასევე გაგრძელდება შეჭირვებულთათვის უფასო სასადილოთი მომსახურების უზრუნველყოფა, სასწავლო დაწესებულებებში შეღავათების დაწესება, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მოსწავლეთა საშუალო ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობის მიზნით პედაგოგთა ბინაზე მომსახურების ანაზღაურება, ომის ვეტერანების, ომში დაღუპულთა და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა ოჯახების ერთჯერადი ფულადი დახმარება.

თვითმმართველი ქალაქი რუსთავის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

თვითმმართველი ქალაქი რუსთავის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელი პირობაა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა–შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია ქ. რუსთავში არსებული შიდა გზების, ეზოებისა და ტროტუარების რეაბილიტაცია, საგზაო ნიშნებისა და გადასასვლელების მოწყობა, ასევე ქალაქში არსებულ გაჩერებებზე მოწყობილ საინფორმაციო ტაბლოებზე დაყენებული GPS სისტემების პროგრამული უზრუნველყოფის ხელშეწყობა, რათა მოქალაქეთათვის მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი გახდეს ინფორმაცია სხვადასხვა მარშრუტის მოძრაობის დროის შესახებ.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება ქ. რუსთავის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან ქალქის განთავისუფლება.

- **საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა**

  ქვეპროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მრავალსართულიანი სახლების სახურავებისა და დაზიანებული ლიფტების რეაბილიტაცია (საჭიროების შემთხვევაში ახლის მონტაჟი); კორპუსების ფასადების რეაბილიტაცია; ასევე დაგეგმილია ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების განვითარება, სამოქალაქო პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრა, მიზნობრივი პროგრამების შემუშავება და მათ განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის ჩართულობის უზრუნველყოფა. ამხანაგობები მოსახლეობის ჩართულობის პრინციპით განახორციელებენ მრავალსართულიანი საცხოვრებელი შენობების სხვადასხვა კომუნალური პირობების მოწესრიგებას.

- **გარე განათების მოწყობა რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

  დღე-ღამის ნებისმიერ დროს მოსახლეობის კომფორტული და უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ქალაქის განათება, რისი გათვალისწინებითაც ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია, რეაბილიტირებულ გზებზე და შიდა კვარტალურ ეზოებში სანათი წერტილების მოწყობა/რეაბილიტაცია.

- **დასუფთავება**

  ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია ქალაქის ყოველდღიური დაგვა–დასუფთავება და ნარჩენების გატანა, ასევე საცხოვრებელი კორპუსების შიდა ბუნკერების და გარე ქსელის ბუნკერების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან გათავისუფლება. დაფინანსდება ნაგავსაყრელის ხარჯები რათა იფუნქციონიროს სრული დატვირთვით, რაც შეინარჩუნებს ქალაქის სანიტარულ და ეკოლოგიურ მდგომარეობას.

- **ქალაქის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული შადრევნების მოვლა-პატრონობა და ექსპლოატაცია, გამწვანებისა და გადაბელვის ღონისძიებები, სკვერების, მემორიალისა და ძეგლების მოწყობა/რეაბილიტირებასთან დაკავშირებული სამშენებლო სამუშაოები, ქალაქის საკუთრებაში არსებული სხვადასხვა არასაცხოვრებელი შენობის რეაბილიტაცია, ქალაქ რუსთავში არსებული დასახლებებისათვის იურიდიული მისამართის მინიჭება და აბრების განთავსება. პროგრამით გათვალისწინებულია თვითმმართველ ქალაქ რუსთავსა და ასოციაცია „უკრაინის ენერგო ეფექტური ქალაქები"-ს შორის 2011 წლის 2 მაისს გაფორმებული მერების შეთანხმების ფარგლებში 2020 წლისათვის რუსთავის ტერიტორიაზე CO2 ემისია, რითაც დაიზოგება შენობიდან სითბოს გადინება და ამავე დროს შემცირდება ელ. ენერგიის მოხმარება.

- **მუნიციპალური ტრანსპორტის სუბსიდირება**

ქალაქში კვლავ აქტუალური რჩება შიდასაქალაქო ტრანსპორტის გამართული მუშაობის უზრუნველყოფა. ავტობუსების მძღოლების ხელფასების მატება, საწვავისა და მარაგ ნაწილების სულ უფრო მზარდი ფასები ასახვას პოულობს მგზავრობის საფასურზე. პროგრამის ძირითადი დანიშნულებაა შიდასაქალაქო ტრანსპორტით მოსარგებლე მოსახლეობისათვის არსებული ტარიფის შენარჩუნება შესაბამისი ორგანიზაციის დოტაციის გზით, რასაც მნიშვნელოვანი სოციალური დატვირთვა გააჩნია.

განათლება

თვითმმართველ ქალაქ რუსთავის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს სკოლამდელი განათლების დაფინანსება, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა. სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ხელშეწყობის პროგრამას ახორციელებს ააიპ „რუსთავის ბაგა–ბაღების გაერთიანება"; ქალაქში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 21 საბავშვო ბაღი, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 5 500 მეტი ბავშვი. საბავშვო ბაღებში რეაბილიტირების ჩატარების შემდეგ ბავშვების რაოდენობა გაიზრდება 6 700–მდე.

სკოლამდელი განათლების გარდა განხორციელდება ინკლუზიური სწავლების დაფინანსება, რომლის ფარგლებში ფინანსდება ააიპ „შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ცენტრი", სადაც რეაბილიტაციის კურსს გადის 140 ბენეფიციარი. ასევე, დაფინანსდება რუსთავის საჯარო სკოლებში მოსწავლე უნარშეზღუდული ბავშვების განათლების მიღება პედაგოგის ბინაზე მომსახურებით.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალელურად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურისა და სპორტის განვითარებას, ახალგაზრდულ ორგანიზაციებს.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. პროგრამის ფარგლებში, ასევე განხორციელდება ააიპ „რუსთავის სპორტული სკოლების გაერთიანების" დაფინანსება, რომელიც აერთიანებს 4 სპორტულ სკოლას და 1300–მდე სპორტსმენს. ასევე დაფინანსდება ააიპ „რაგბის კლუბი -რუსთავის ხარები" და შპს „საკალათბურთო კლუბი რუსთავი 1991".

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული დაწესებულებების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა

კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება 3 მუსიკალური სკოლა, სამხატვრო სკოლა, ააიპ „რუსთავის თეატრი“, ააიპ „კულტურის ცენტრი“, ააიპ „რუსთავის ისტორიული მუზეუმი“, ააიპ „რუსთავის საბიბლიოთეკო გაერთიანება“. პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება ქალაქში ერთ–ერთი დიდი რეკრეაციული ზონის კულტურისა და დასვენების პარკის რეაბილიტაცია, რაც შექმნის საუკეთესო დასასვენებელ ადგილს მოსახლეობის ნებისმიერი ასაკისათვის. ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის რუსთავქალაქობისა და სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **ახალგაზრდობის ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება ააიპ „რუსთავის ახლაგაზრდული ცენტრი“, რომელიც უზრუნველყოფს სხვადასხვა ღონისძიებების გამართვას, რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას ქალაქის ყოველდღიურ საქმიანობასა და განვითარებაში.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება თვითმმართველობის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია–მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ქ. რუსთავის მერიის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. ამ მიზნით განხორციელდება შემდეგი პროგრამები:

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; ქალაქის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს ქალაქ რუსთავის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ ქალქის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა შენახვა**

2014 წლის განმავლობაში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გზების რეაბილიტაცია, ქ.ბოლნისში ქუჩების რეაბილიტაცია, ზამთრის სეზონზე მუნიციპალიტეტის გზების და ქუჩების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული გარე განათების ქსელის ექსპლუატაცია, გარდა ამისა მოეწყობა სოფ. რაჭისუბნის გარე განათება. ასევე, პროგრამის ფარგლებში განხორცილედება ქ. ბოლნისში საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, გარემოს დაცვის ღონისძიებები: საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვება-გატანა, ქვეწარმავლების და მაწანწალა ცხოველების დასახლებული პუნქტებიდან გადაყვანა, მრავალბინიანი საცხოვრებელი კორპუსების სახურავების რეაბილიტაცია, სასაფლაოების მოვლა. დაგეგმილია მრავალბინიანი საცხოვრებელი კორპუსების სახურავების რეაბილიტაცია, ქალაქ ბოლნისში დავით აღმაშენებლის ქ. № 37 და №41, სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №185 და სიონის ქ.№1. დაბა კაზრეთში №40/1, №60/4, № 95/102 და№107

- **მუნიციპალუტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული სკვერებისა, პარკებისა და შადრევნების მოვლა-პატრონობის ღონისძიებები. დაფინანსდება შპს „კულტურისა და დასვენების პარკი“ რომელიც განახორციელებს არსებული პარკის მოვლა–პატრონობას. განხორციელდება ცენტრალური პარკის განათების და ფასადის რეაბილიტაცია.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება ააიპ „ბოლნისის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი აღზრდისა და მეთოდური კოორდინაციის დაწესებულება“. ბოლნისის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 12 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს საშუალოდ 1000 ბავშვი. სკოლამდელი დაწესებულების დაფინანსება ხორციელდება სრულად ადგილობრივი ბიუჯეტიდან. მუნიციპალიტეტი ხელსუწყობს ბაღების მატერიალური ბაზის გაუნჯობესებას, კვებას და დასაქმებულთა სტაბილურ შრომის ანაზღაურებას. ასევე დაფინანსდება ააიპ ბოლნისის მუნიციპალიტეტის საგანმანათლებლო, სარეაბილიტაციო ცენტრი „განთიადი“, რომელიც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები უნარშეზღუდულ ბავშვების საზოგადოებასთან ინტეგრირებას და მათ საგამანათლებლო სარეაბილიტაციო ცენტრში სწავლას.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, დაფინანსდება საფეხბურთო კლუბი „სიონი“, შპს „საკალათბურთო კლუბი ენერჯი ინვესტი“, საჭადრაკო სკოლა ‘ნონა“, ააიპ „რაგბის კლუბი ბოლნისი“, ასევე ააიპ „სკოლისგარეშე სასპორტო საგანმანათლებლო დაწესებულება – ბოლნისის სპორტულ-გამაჯანსაღებელი კომპლექსი“ სადაც ფუნქციონირებს სპორტის სხვადასხვა სახეობების წრეები და უზრუნველყოფს ამ სახეობების განვითარებას, მოზარდთა მაქსიმალური რაოდენობის ჩაბმას და მათთვის საწვრთნელი პირობების შექმნას, განხორციელდება სოფ.რაჭისუბანში და დაბა კაზრეთში სპორტული მოედნების რეაბილიტაცია.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა. დაფინანსდება ააიპ „ბოლნისის მუნიციპალიტეტის საკლუბო, საბიბლიოთეკო, სამუზეუმო გაერთიანება-კულტურის ცენტრი“-ს მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებები, ასევე ააიპ „ბოლნისის მუნიციპალიტეტის სამუსიკო სკოლა“ , ააიპ „ბოლნისის მუნიციპალიტეტის თეატრი“, რაც ხელს შეუწყობს მოზარდ თაობაში ხელოვნების განვითარებას.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ბოლნისის ეპარქიის ფინანსური მხარდაჭერა, ახალი ტაძრების მშენებლობაში, ისტორიული ეკლესია-მონასტრების აღდგენაში და მათ შემდგომ აღორძინებაში.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ააიპ „დაავადებათა აღრიცხვის, კონტროლის, საზოგადოებრივი ჯანდაცვისა და პრევენციული მედიცინის ცენტრი“-ს დაფინანსებას, რომლის მიერ განახორციელდება: მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ეპიკეთილსაიმედო სიტუაციის შექმნა და სენარჩუნება; ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადერატიზაციო, სადეზინსექციო და სადეზინფექციო სამუშაოების ჩატარება, ორგანიზაციებში, სკვერებში, ნაგვის შემკრებ ბუნკერებსი; მუნიციპალიტეტის საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სამღზრდელო დაწესებულებებში სანიტარული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობის გზით ეპიკეთილსაიმედო სიტუაციის შექმნა.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ კი, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, სტუდენტთა და სპორტსმენთა სოციალურ დახმარებას, იძულებულ გადაადგილებულ პირთა სოციალურ დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

გარდაბნის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და განვითარება, რასაც გარდაბნის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის მნიშვნელოვანი წილი ეთმობა.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა შენახვა**

  პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ქ.გარდაბანში, სოფელ ქესალოში, ნაზარლოში, სართიჭალაში, კუმისში, ვახტანგისში შიდა გზების რეაბილიტაცია (მოასფალტება), სიჩქარის შემზღუდველების მოწყობა, ქალაქის და სოფლების დაზიანებული გზების ორმული შეკეთება, მუნიციპალური და რეგიონალური განვითარების ფონდის ხელშეწყობის ქალაქის და სოფლების ცენტრალური გზების თანადაფინანსება. მუნიციპალური და რეგიონალური განვითარების ფონდის ხელშეწყობით ინფრასტრუქტურული პროექტების თანადაფინანსება.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

  პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მუნიციპალიტეტის სოფლებში და ქალაქ გარდაბანში წყლის სისტემის რეაბილიტაცია და სატუმბო-სადგურების მოვლა-პატრონობა, გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია, რეაბილიტირებულ გზებზე და შიდა კვარტალურ ეზოებში ახალი სანათი წერტილების მოწყობა, მრავალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების სახურავების რეაბილიტაცია. პროგრამა მოიცავს ასევე, ქალაქ გარდაბნის და სოფლების დაგვა–დასუფთავებას და მონახვეტის გატანას, ასევე გარე ქსელის ბუნკერებიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებასა და მის გატანას, მაწანწალა ცხოველების დაჭერას და მათ გადაყვანას სპეციალიზირებულ თავშესაფარში.

- **მუნიციპალუტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

  პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოები, არსებული გამწვანების მოვლა–პატრონობა, ახალი ხეების დარგვა და გამწვანების ზოლებში ყვავილებისა და სხვა დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება. ასევე დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული სხვადასხვა შენობის რეაბილიტაცია.

განათლება

თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს სკოლამდელ განათლება, რომლის დაფინანსებაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება. პრიორიტეტის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე საბავშო ბაგა-ბაღებში დაწყებით განათლებას იღებს 2500 ბავშვი. საბავშვო ბაღებში ერთი ბავშვის სწავლის ღირებულება შეადგენს 70 ლარს, რომელიც მთლიანად ფინანსდება მუნიციპალიტეტის მიერ.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალელურად აუცილებელია კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი ახორციელებს, სახელოვნებო სკოლების, ბიბლიოთეკების, მუზეუმის და კულტურის ცენტრის დაფინანსებას, უზრუნველყოფს მათი ფუნქციონირებისათვის საჭირო მატერიალური და ფინანსური ბაზის შექმნას. მუნიციპალიტეტის კულტურურლი ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გრძელდება სხვადასხვა კულტურული და დასვენების ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **ახალგაზრდობის ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მომავალი თაობის ფიზიკური გაჯანსაღების მიზნით ტურისტული ლაშქრობები. ასევე ახალგაზრდა თაობის ჩართვა მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობაში. ახალგაზრდების ინიციატივებით სხვადასხვა პროექტების განხორციელება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას მათ შორის: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა. დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებების, მასობრივი მოშხამვებისა და პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამით გათვალისწინებულია გარდაბნის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფა. კერძოდ ფინანსდება სოციალურად დაუცველი ფენის საოპერაციო და იძულებით გადაადილებულ პირთა სამედიცინო გამოკვლევების ხარჯები, მოსწვლეებისა და პედაგოგების ტრანსპორტით მგზავრობის საფასური, განსაკუთრებული საჭიროების ბავშვთა და მშობელთა საკონსულტაციო ცენტრი, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის და ვეტერანთა მატერიალური დახმარება, უპატრონო მიცვალებულთა, დევნილთა და ვეტერანთა დაკრძალვის ხარჯები რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

დმანისის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

2014 წელს დმანისის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტად რჩება ინფრასტრუქტურის განვითარება, რაც მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი პროგრამები:

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება დმანისის მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიდაკვარტალური მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. კერძოდ 2014 წელს დაგეგმილია დმანისისი-საფარლოს სავტომობილო გზის 16 კმ.მონაკვეთის სარემონტო სამუშაოების დასრულება , რომელიც ხორციელდება 2012წლიდან (მრავალწლიანი შესყიდვა).

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიული ორგანოებში წყალ-მომარაგების და ქ.დმანისში საკანალიზაციო სისიტემის რეაბილიტაცია, კერძოდ, მუნიციპალიტეტის სოფლებში დიდ-დმანისის, ვარდისუბანის და მაშავერის სასმელი წყლის ქსელის სარიაბილიტაციო-სამუშაოები, გარე განთების ქსელის გაფართოება და არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა, ასევე დაფინანსდება მის ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. დაგეგმილია ქ.დმანისიში მრავალსართულიანი ბინების სახურავების სარემონტო სამუშაოები. უზრუველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და საჭირო ინვენტარით უზრუნველყოფა. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 7 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას მიიღებს 235 ბავშვის ოდენობით. გარდა ამისა, პროგრამის ფარგლებში დაფინასდება ინგლისურისა და კომპიუტერული პროგრამების შემსწავლელი კურსები. სადაც ფუნქციონირებს 12 ჯგუფი და თითოეულ ჯგუფში გაერთიანებულია 15-15 მოსწავლე.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

დმანისის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს კულტურის, სპორტის, რელიგიისა და ახალგაზრდობის ხელშეწყობა. პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი პროგრამები:

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სპორტული სკოლა, რომელშიც ფუნქციონირებს „ძიუდოს“, „ქართული ჭიდაობის“, „ფეხბურთის“ ორი-ორი ჯგუფი,ხოლო ფრენბურთის, ჭადრაკის და თავისუფალ ჭიდაობის თითო-თითო ჯგუფი სადაც გაერთიანებულია 142-მდე სპორტსმენი; გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები და ღონისძიებები, უზრუნველყოფილი იქნება სხვადასხვა ტურნირებზე და შეჯიბრებებზე ადგილობრივი სპორტსმენების მონაწილეობა, წახალისდებიან წარმატებული სპორტსმენები სხვადასხვა ჯილდოთი.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: კულტურის სახლი, მუსიკალური სკოლა, სადაც სწავლობს-60-მდე მოსწავლე, 4 ბიბლიოთეკა და დრამატული თეატრი „ქვემო ქართლი“.

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურის ობიექტების მოვლა–პატრონობა და რეაბილიტაცია;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით უზრუნველყოფას.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ, არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგი, ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების ცხოველმყოფელობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებები.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მოხუცებულთა, მიუსაფართა, სოციალურად დაუცველთა და მარტოხელა პენსიონერთა კვებით უზრუნველყოფას, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები სტუდენტების, მოსწავლეების, ვეტერანების და უსინათლოების მუნიციპალური ტრანსპორტით მგზავრობის ნაწილობრივ დაფინასებას, სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და დევნილთა დაკრძალვის ხარჯების დაფინანსებას, რაც ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტია. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, გარე განათების მოწყობა რეაბილიტაცია ექსპლოატაცია, წყლის სისტემის რეაბილიტაცია ექსპლუატაცია. გარდა ამისა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მგომარეობის შენარჩუნება. 2014-2017 წლებში დაგეგმილია თეთრიწყაროში ცენტრალური გზიდან სოფლებამდე მისასვლელი გზის მოასფალტება, სოფლებში შიდა გზების მოხრეშვითი სამუშაოები, ორმოული შეკეთება. ზამთრის პერიოდში განხორციელდება გზების ტენიკური მარილით დამუშავება, ხოლო დიდთოვლიანობის შემთხვევაში ჭარბი თოვლისგან გათავისუფლება.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წყალსადენების (სასმელი წყლის) ქსელის მოვლა-შენახვა, სანიაღვრე არხების გაწმენდითი სამუშაოები, გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია, ხეების გადაბელვა თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის ყოველდღიური დაგვა–დასუფთავება და ნარჩენების გატანა.

განათლება

თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს სკოლამდელი განათლება, რომლის დაფინანსებაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 13 საბავშვო ბაღი, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 510-მდე ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი ბავშვთა კვების გარდა აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება, ასევე კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები. თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის სპორტულ სკოლა აერთიანებს 10 სპორტულ სექციას და 200-მდე სპორტსმენს.

კულტურის განვითარების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მხარეთმცოდნეობის მუზეუმები, რომელიც იცავს 11000 -მდე ექსპონატს, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრი, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის საბიბლიოთეკო გაერთიანება, სადაც გაერთიანებულია 6 ბიბლიოთეკა. დაფინანსდება ორი სახელოვნებო სკოლა _ თეთრიწყაროს და მანგლისის სახელოვნებო სკოლები, სადაც სწავლობს 170-მდე მოსწავლე.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ, არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაციასა და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტ აღრიცხვას, ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები

დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილებას; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგს, ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების ცხოველმყოფელობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებებს.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

მარნეულის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება მარნეულის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. აქედან გამომდინარე 2014 წლის განმავლობაში განხორციელდება შემდეგი პროგრამები:

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მარნეულის მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და შიდა მნიშვნელობის გზებისა და შიდაკვარტალური მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია, კერძოდ ქ.მარნეულში გურბანოვის, სულხან–საბას, ნიზამის, ქიქოძის ქუჩების, გუდიაშვილის ქუჩის II მონაკვეთის, აზი ასლანოვის ქუჩის მონაკვეთის, 26 მაისის ქუჩა, კორპუსი #32 „ა“ და „ბ“, რუსთაველის ქუჩა XII შეს. „ბ“ და „გ“ , ნარიმანოვის ქუჩის ჩიხი X „ბ“ და სოფელ შაუმიანში შიდა გზის რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში მოხდება მუნიციპალიტეტის თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიული ორგანოების სოფლებისათვის სასმელი წყლის შეუფერხებლად მიწოდების უზრუნველყოფის მიზნით შ.პ.ს „მარნეულის სოფწყალი“–ს სუბსიდირება, აგრეთვე სოფელ ქეშალოში, ლეჯბადინსა და დამია–გეურარხში სასმელი წყლის ქსელის მოწყობა; თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიული ორგანოებში და ქ.მარნეულში სარწყავი არხების რეაბილიტაცია, მოსახლეობის სარწყავი წყლით უზრუნველყოფის მიზნით; ქ. მარნეულში ნარიმანოვის ქუჩაზე მრავალსართულიანი კორპუსის გარე საკანალიზაციო ქსელის მოწყობა რეაბილიტაცია; ქ. მარნეულში ე.წ. №1 სამხედრო დასახლებაში მრავალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების სადარბაზოების კეთილმოწყობა; დაფინანსდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია და მიმდინარე რეაბილიტაცია, აგრეთვე მაზნიაშვილის, წერეთლის, ხალილოვის, ჯავახიშვილის, ყაზბეგისა და ქობულეთის ქუჩებზე გარე განათების ქსელის მოწყობა. პროგრამის ფარგლებში მოხდება შ.პ.ს. „მარნეულის ორგანული ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმო“–ს სუბსიდირება, ნაგავსაყრელის სრული დატვირთვით მუშაობის უზრუნველსაყოფად, რაც აუმჯობესებს ქალაქის სანიტარულ და ეკოლოგიურ მდგომარეობას; განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ბალანსზე რიცხული გზების

ტენიკური მარილით დამუშავება, ხოლო დიდთოვლიანობის შემთხვევაში ჭარბი თოვლისგან გათავისუფლება.

მუნიციპალუტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სკვერებისა და პარკების მოვლა, ქ.მარნეულში ქუჩების კეთილმოწყობის სამუშაოები; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული არასასოფლო–სამეურნეო დანიშნულების მიწების, შენობა–ნაგებობების საკადასტრო რუქებისა და ნახაზების მომზადება.

- **მუნიციპალური ტრანსპორტის ხელშეწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მარნეულის მუნიციპალიტეტის ავტოპარკის გამართული ფუნქციონირების ხელშეწყობის მიზნით მისი სუბსიდირება, ავტოპარკის განახლების მიზნით დაგეგმილია ახალი ავტობუსების შეძენა;

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 10 საბავშვო ბაღი. პროგრამის ფარგლებში მოხდება ააიპ ''სკოლამდელი აღზრდის ცენტრის" სუბსიდირება არსებული საბავშვო ბაღების სასწავლო–აღმზრდელობითი მომსახურებისა და კვებითი მომსახურებისათვის, მათი ნორმალური ფუნქციონირების მიზნით. დაგეგმილია 9 საბავშვო ბაღის შენობის რეაბილიტაცია.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მარნეულის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ადგილობრივი კულტურული და რელიგიური ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება, ასევე სპორტის განვითარებისა და ახალგაზრდობის ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები და დაფინანსდება:საფეხბურთო კლუბი „ალგეთი“, ასევე სპორტული სკოლა, რომელიც აერთიანებს 1000-მდე სპორტსმენს; პროგრამის ფარგლებში მოხდება სპორტული ობიექტების მოვლა–პატრონობა და რეაბილიტაცია;

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში 2014 წელს გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, წლის განმავლობაში დაფინანსდება: 6 კულტურის სახლი, 1 მუსიკალური სკოლა, სადაც სწავლობს 90-მდე მოსწავლე, 6 ბიბლიოთეკა, 2 მუზეუმი. მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **ტელე–რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა**

პროგრამა ითვალისწინებს მარნეულის ტელევიზიის „მარნეული ტვ“ ფუნქციონირებისათვის ხელშეწყობას, რომელიც ახორციელებს საზოგადოების ინტერესების გათვალისწინებით საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გადაცემების მომზადებას, ახალი ამბების და კულტურული და სპორტული ღონისძიებების გაშუქების უზრუნველყოფას. აგრეთვე პროგრამა ითვალისწინებს მარნეულის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ დაფუძნებული შპს „ახალი მარნეულის“ დაფინანსებას, რომელიც უზრუნველყოფს ადგილობრივი გაზეთის გამოშვებას.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების და მეჩეთების ფინანსური მხარდაჭერა, რელიგიური შემწყნარებლობის პროპაგანდის და მოსახლეების სულიერების ამაღლების მიზნით. ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სამშენებლო და სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მარნეულის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგი.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოქალაქეებისათვის საკრებულოს მიერ დამტკიცებული პროგრამის ფარგლებში ოპერაციებზე დახმარების გაწევას, ასევე სოციალურად დაუცველი, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების, მრავალშვილიანი ოჯახების, ონკოლოგიური და ლეიკემიით დაავადების მქონე პირების, რომლებიც სახელმწიფო პროგრამით არ ფინანსდებიან და მარჩენალდაკარგული ოჯახების გამოკვლევას, მკურნალობასა და მედიკამენტებით დახმარებას. გარდა ამისა, ქვეყნის ერთიანობისათვის დაღუპულ ჯარისკაცთა ოჯახების, 100 წელს გადაცილებული მოქალაქეების, დევნილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა ოჯახების ერთჯერად მატერიალურ დახმარებებს.

წალკის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

წალკის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტად რჩება შემდგომ წლებშიც ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და გაუმჯობესება. პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება შემდეგი პროგრამები:

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული ადგილ ობრივი მნიშვნელობის გზების მნიშვნელოვანი მონაკვეთების რეაბილიტაცია, შედარებით მეორეხარისხოვანი მონაკვეთების მიმდინარე შეკეთება და ასევე მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე ზამთრის პერიოდის განმავლობაში თოვლისაგან წარმოქმნილი ნამქერისა და ყინულისაგან გაწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის დაქვემდებარებაში არსებული წყალსადენების ქსელის, კერძოდ დაბა თრიალეთის, სოფლების- კიზილკილის, გუმბათის, აშკალის, იმერისა და ბარეთი-არსარვანის წყლის სისტემების რეაბილიტაცია და დაფინანსდება ქსელის მოვლა-შენახვის ხარჯები; დაგეგმილია ასევე სარწყავი არხების მოწყობა-რეაბილიტაცია, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა, მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა.

- **მუნიციპალუტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის სოფლების მოსახლეობის გადაწყვეტილების შესაბამისად შემდეგი ღონისძიებები: სპორტული მოედნებისა და დარბაზების რეაბილიტაცია-მშენებლობა, სარიტუალო სახლების რეაბილიტაცია-კეთილმოწყობა, გარე განათების მოწყობა, წყლის ქსელების რეაბილიტაცია, სპორტული დარბაზების და რიტუალების სახლების ინვენტარით უზრუნველყოფა, სასოფლო სამეურნეო და კომუნალური დანიშნულების ტრანსპორტის შეძენა.

- **მუნიციპალური ტრანსპორტის ხელშეწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება შიდარაიონული მუნიციპალური ტრანსპორტით მოსახლეობის მომსახურების უზრუნველყოფა და არსებული ტარიფის შენარჩუნება შესაბამისი ორგანიზაციის სუბსიდირების გზით. ასევე განხორციელდება მუნიციპალური ტრანსპორტის სრული რეაბილიტაცია და კაპიტალური რემონტი.

განათლება

თვითმმართველობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს სკოლამდელი განათლება, რომლის დაფინანსებაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 1 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 120-მდე ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ მიმდინარე ხარჯებს.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

წალკის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ადგილობრივი კულტურული და რელიგიური ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება, ასევე სპორტის განვითარებისა და ახალგაზრდობის ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ერთი სპორტული სკოლა. პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სკოლის მიმდინარე ხარჯების დაფინანსება. დაგეგმილია სოფლებში დარბაზების კეთილმოწყობა და მათ ბაზაზე დამატებითი სპორტული ჯგუფების დაფუძნება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის კულტურის სახლის დაფინანსება, მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ერთი ცენტრალური ბიბლიოთეკა ოთხი სოფლის განყოფილებით. წლის განმავლობაში გაგრძელდება ბიბლიოთეკის მიმდინარე ხარჯების დაფინანსება. განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებების, ოლიმპიადებების, კონცერტების, გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებების ორგანიზება, ხელშეწყობა და დაფინანსება, ასევე ნიჭიერი მოსწავლეები წახალისება.

- **რელიგია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა წალკის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას. კერძოდ, არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაციასა და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტ აღრიცხვას, ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილებას; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგს, ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების ცხოველმყოფელობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებებს.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები სიღარიბის ზღვარს მიღმა მყოფი მოსახლეობის, ონკოლოგიური დაავადებებით, ეპილეფსიით, პარკინსონიზმით, ბრონქიალური ასთმით, დიაბეტით დაავადებულ პირთა, დედ-მამით ობოლ ბავშვთა, მრავალშვილიანი დედების, მარჩენალდაკარგული ოჯახების და სხვ. ერთჯერად დახმარებას.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა და რეაბილიტაციის გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გარე განათების ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა, წყალსადენის შიდა ქსელის მოვლა შენახვა და ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. მოხმარებული ელექტროენერგიის გადასახდის შეუფერხებელი დაფარვა.

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერების მოვლა და გამწვანების სამუშაოების ჩატარება, სასაფლაოების მოვლა პატრონობა;

- **აგრობიზნესცენტრის დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში ფერმერული მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობას.

განათლების დაფინანსება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, ინვენტარით უზრუნველყოფა.

- **სკოლამდელი განათლების დაფინანსება**

პროგრამის მიზანია საბავშვო ბაღებში სრულფასოვანი სააღმზრდელო გარემოს შექმნა, გაიხსნას ბაგა–ბაღები ისეთ სოფლებში, სადაც კონტიგენტის დიდი რაოდენობა არსებობს და უზრუნველყოფილი იქნას მათი კეთილმოწყობა და კვალიფიციური პერსონალით მომსახურეობა. ქალაქის საბავშვო ბაღებში მატერიალურ ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, ძირითადი აქტივების მიმდინარე შეკეთება და მოვლა–შენახვა.

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ააიპ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საგანმანათლებლო სააღმზრდელო ცენტრი, რომელიც აერთიანებს 20 საბავშვო ბაღს, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1500–ზე მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალელურად აუცილებელია ხელი შეეწყოს კულტურული ტრადიციების დაცვას და ამ ტრადიციების ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე ერთ–ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი ისე ფიზიკური თვალსაზღისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინება, ასევე ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის წახალისების მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების ჩატარებას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტსმენთა მომზადების ორგანიზაციური და მეთოდური ხელშეწყობა, სპორტულ ასოციაციასთან, კავშირებთან, სპორტულ ფედერაციებთან და სხვადასხვა სპორტულ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა. კლუბების, ნაკრები გუნდების მომზადება და მონაწილეობა ქვეყნის და საერთაშორისო ასპარეზობებში. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები.

პროგრამით ხორციელდება სპორტული ცენტრის, საფეხბურთო კლუბის და საფეხბურთო სკოლის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აგრძელებს სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას. განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, თეატრალური, მუსიკალური, სახვითი, ქორეოგრაფიული ფესტივალების, კონცერტების, მუზეუმებში გამოფენის მოწყობა, ასევე სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები;

- **ტურიზმის განვითარების ცენტრი**

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს კულტურულ სათავგადასავლო, რელიგიურ და ეკოტურიზმის მარშრუტების დამუშავებას, პასპორტიზაციას და პოპულარიზაციას. აღნიშნული პროგრამა ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალის წარმოჩენას; ტურისტული მარშუტების დაგეგმარებას; ლაშქრობების და სკაუტების ორგანიზებას; ტურისტული დისლოკაციის ადგილების მოწყობას;

- **რელიგიის დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძრისადმი მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში განაგრძობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელებას, რაც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებისაგან.

- **ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზედამხედველობას, გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობას და კონტროლის ღონისძიებებს, პარაზიტული დაავადებების პირველად კვლევას; დაავადებების დიაგნოსტიკას, პროფილაქტიკური მკურნალობას; სანიტარულ ღონისძიებებს;

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: ბიკარბონატული ჰემოდიალეზით – თირკმლის ქრონიკული უკმარისობით დაავადებულთა სამედიცინო საწესებულებაში ტრანსპორტირების პროგრამა, მზრუნველობამოკლებულთა უფასო კვებით უზრუნველყოფის პროგრამა, ტერიტორიული მთლიანობისთვის ბრძოლაში გარდაცვლილი მეომრების ოჯახების დახმარების პროგრამა, სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა სარიტუალო მომსახურების და მე-2 მსოფლიო ომის მონაწილეთა დახმარების პროგრამა, დედათა და ბავშვთა დახმარების პროგრამა, ჰუმანიტარული პროგრამების ხელშეწყობის პროგრამა, მძიმე საცხოვრებელ პირობებში მყოფი ოჯახების დახმარებისა და დროებითი თავშესაფრით უზრუნველყოფის პროგრამა, დევნილთა და შეჭირვებულ ოჯახთა საშეშე მერქნით დახმარების პროგრამა, ბავშვთა დღის ცენტრ იავნანას თანადაფინანსება, მაღალმთიან სოფლებში მცხოვრებ მოსწავლეთა ტრანსპორტირების მომსახურების პროგრამა.

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა. განხორციელდება არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების მდგომარეობის შენარჩუნება. 2014 წელს დაგეგმილია ქ.ოზურგეთში ქუჩების, სავალი ნაწილის ასფალტ–ბეტონით მიმდინარე შეკეთების სამუშაოები, გაზონებისა და ტროტუარების მოწესრიგება. 2014 წლის განმავლობაში კვლავ აქტუალური რჩება

მუნიციპალური ტრანსპორტის გამართული მუშაობის უზრუნველყოფა. საწვავისა და მარაგ ნაწილების სულ უფრო მზარდი ფასები ასახვას პოულობს მგზავრობის საფასურზე. პროგრამის ძირითადი დანიშნულებაა მუნიციპალური ტრანსპორტით მოსარგებლე მოსახლეობისათვის არსებული ტარიფის შენარჩუნება შესაბამისი ორგანიზაციის სუბსიდირების გზით, რასაც მნიშვნელოვანი სოციალური დატვირთვაც გააჩნია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლების კეთილმოწყობა, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა, სკვერების მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, წყალსადენის შიდა ქსელის რეაბილიტაცია და ინფრასტრუქტურის სამუშაოები.

- **სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა**

პროგრამის მიზანია სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის ზრდა, არსებული სასოფლო სამეურნეო ტექნიკისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების ეფექტური გამოყენება; სასოფლო სამეურნეო ტექნიკის სერვის–ცენტრებში ადგილობრივი და მოწვეული სპეციალისტების მიერ ფერმერებისათვის სწავლების ჩატარება და საკონსულტაციო მომსახურეობა მათთვის მნიშვნელოვან საკითხებზე; სასათბურე მეურნეობების განვითარება სანერგე მეურნეობების შექმნა, მაღალ ხარისხიანი, ჯიშიანი ნერგების გამოყვანა არსებული ამორტიზირებული და არარენტაბელური ბაღების ჩასანაცვლებლად, ხილსაცავების მოწყობა მოსალოდნელი ეკონომიკური ზიანის მინიმიზირების უზრუნველყოფის მიზნით საკარანტინო მავნებლების გავრცელების წინააღმდეგ ღონისძიებების ჩატარება; ნიადაგის ნაყოფიერებების ამაღლების ღონისძიებები;

ასევე პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული სოფლის მეურნეობის პროფილის ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა.

განათლების დაფინანსება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა. სკოლამდელი განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ისეთი პროგრამების დაფინანსება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის დასაქმებას.

- **სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 41 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 2200 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

- **ზოგადი განათლების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული დაწყებითი და ზოგადი განათლების მქონე დაწესებულებების სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის ხელშეწყობა. ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული დაზიანებული საჯარო სკოლების აღდგენა-რეაბილიტაცია;

- **სკოლის გარეშე დაწესებულებათა დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი. აქვე ფუნქციონირებს შემოქმედებითი და ტექნიკური წრეები, სადაც მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება შესაბამის განათლებას; ორგანიზაციის მიზანია მოსწავლე ახალგაზრდობის მოქალაქეობრივი, პატრიოტული ცნობიერების, შრომითი უნარჩვევების ჩამოყალიბება, განსხვავებული

უნარის მქონე ბავშვების ინტეგრირება საზოგადოებაში სადაც სრული თავისუფლება მიენიჭება მათ შესაძლებლობებს.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად ერთად აუცილებელია ხელი შეეწყოს მდიდარი კულტურული ტრადიციების დაცვას და ამ ტრადიციების ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი სპორტული შესაძლებლობების გამოვლინებას. ასევე ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის წახალისების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებებს.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სპორტსმენთა მომზადების ორგანიზაციული და მეთოდური ხელშეწყობა, სასპორტო სკოლის დაფინანსება, რომელიც აერთიანებს ფეხბურთის, ძიუდოს, მძლეოსნობის, ბალახის ჰოკეის, ჭადრაკის, კლასიკური ჭიდაობის, ბერძნულ–რომაული ჭიდაობის, თავისუფალი ჭიდაობის წრეებს. აგრეთვე დაფინანსდება საფეხბურთო კლუბი ,,მერცხალი“, საჩოგბურთო სკოლა, რაგბის განვითარების კავშირი, სპორტის განვითარების ცენტრი, სტადიონი, საცხენოსნო კლუბი ,,მარულა“.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის ფოლკლორული კოლექტივებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების მხარდაჭერა და შემოქმედებითი კოლექტივების ხელშეწყობა, თეატრალური, მუსიკალური სახვითი, ქორეოგრაფიული, წიგნის ფესტივალების, კონცერტების, მუზეუმებში ახალ ექსპოზიციათა და მოძრავი გამოფენის მოწყობა, გაგრძელდება სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალური კულტურის ცენტრი, თანამედროვე სახვითი ხელოვნების ცენტრი, ც/ბიბლიოთეკა, დრამატული თეატრი, ურეკის კულტურის სახლი, სამხატვრო სკოლა, ანსაბლი ,,გურია“

- **ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის თანადაფინანსება**

აღნიშნული პროგრამა ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალის წარმოჩენას; ტურისტული მარშუტების დაგეგმარებას; ლაშქრობების და სკაუტების ორგანიზებას; ტურისტული დისლოკაციის ადგილების მოწყობას და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარებას ურეკში, შეკვეთილში ზღვის სეზონთან დაკავშირებული ღონისძიებების ჩატარებას, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ ადგილობრივი მოსახლეობა და დამსვენებლები, სეზონის გახსნას და დახურვას, სხვადასხვა სახის ფესტივალების მოწყობას. კურორტ გომისმთაზე სამთო ექსტრემალური სათავგადასავლო ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით სხვადასხვა პროექტების ორგანიზებას და ხელშეწყობას.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში, თანამშრომლობა სხვადასხვა სამთავრობო, არასამთავრობო და უცხოურ ახალგაზრდულ ორგანიზაციებთა, ბავშვთა და ახალგაზრდულ ორგანიზაციათა მხარდაჭერა და წახალისება, თავისუფალი დროის შინაარსიანად და ეფექტურად ორგანიზება.

აგრეთვე დაფინანსდება ტრეინინგ-სემინარები, ფორუმები, სესიები, ინტელექტუალურ–შემეცნებითი, გასართობი თამაშები, შემოქმედებითი და საგანმანათლებლო კონკურსები და სხვა; შემოქმედი ახალგაზრდების შემოქმედების პოპულარიზაცია (გამოფენები, ლიტერატურული საღამოები, კონცერტები, ფესტივალები, სპექტაკლები და სხვა); ახალგაზრდული საინფორმაციო ცენტრის ხელშეწყობა; ახალგაზრდებში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება (ლაშქრობები, ექსკურსიები, შეჯიბრებები სპორტის სხვადასხვა სახეობებში,); სხვა ღონისძიებები.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათებით უზრუნველყოფას. 2013-2016 წლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის, ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრი, რომლის ამოცანებია ეპიდემიოლოგიური ზედამხედველობა და ეპიდემიოლოგიური კონტროლი, დაავადების გადაცემის გზების, რისკფაქტორების გამოვლენისა და შესწავლის მიზნით; პროფილაქტიკური აცრების დაგეგმვა, შესრულება, ასაცრელი მასალით უზრუნველყოფის ორგანიზაცია და კონტროლი, განსაკუთრების საშიშ ინფექციათა ბუნებრივი კერების გამოვლენა, ეპიდემიოლოგიური ზედამხედველობის სამსახურების ხელშეწყობა და სხვა ღონისძიებები;

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარების პროგრამა, მზრუნველობამოკლებულთა ერთჯერადი უფასო კვებით უზრუნველყოფის პროგრამა, ვეტერანთა დახმარების პროგრამა, ვეტერანთა სარიტუალო მომსახურების პროგრამა, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დახმარების პროგრამა, შეჭირვებულ მოქალაქეთა სამედიცინო მომსახურების პროგრამა, იძულებით გადაადგილებულ პირთა დახმარების პროგრამა, სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული ოჯახების დახმარების პროგრამა, ხანდაზმულთა დახმარების პროგრამა, უსინათლოთა ერთჯერადი დახმარების პროგრამა, სოციალურად დაუცველ ბავშვთა დღის ცენტრის პროგრამული დაფინანსება, თირკმლის უკმარისობით დაავადებულ პირთა დახმარების პროგრამა, დედ-მამით ობოლი 18 წლამდე ასაკის ბავშვთა ერთჯერადი დახმარების პროგრამა, ხანდაზმულთა სახლის კომუნალური გადასახადების სუბსიდირების პროგრამა.

ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

მუნიციპალიტეტის ერთ ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს მუნიციპალური გზების რეაბილიტაცია , რომლის ფარგლებში მომდევნო 4 წლის განმავლობაში მუნიციპალიტეტში შემავალი სოფლების 80%-ში რეაბილიტირებული იქნება ძირითადი გზები, მოიხრეშება და მოსწორდება შიდა საუბნო გზები, რეაბილიტირებული იქნება ცენტრიდან სოფლებთან დამაკავშირებელი გზები, სრულად ინება აღდგენილი კურორტ ბახმარომდე მიმავალი გზა, მოხდება მუნიციპალიტეტის შიდა გზების მოასფალტება. სოფ. ზემოხეთში კალაძეების უბანში და სოფ. ქვაბღაში აშენდება სამანქანე ხიდი.ზამთრის პერიოდში დიდთოვლიანობის შემთხვევაში განხორციელდება ჭარბი თოვლის საფარისაგან განთავისუფლება.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები, უზრუნველყოფილი

იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა, სკვერების მოვლა-შენახვა და ექსპლოატაცია, წყალსადენის შიდა ქსელის რეაბილიტაცია და ინფრასტრუქტურის სამუშაოები;

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

ბოლო წლებში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტების მიუხედავად, მაინც არასათანადო პირობებია მუნიციპალიტეტის კომუნალურ მეურნეობაში, მომდევნო წლების განმავლობაში აშენდება წყლის სათავე ნაგებობები და უზრუნველყოფილი იქნება მოსახლეობა სასმელი წყლით შემდეგ სოფლებში: ფარცხმა, ერკეთი, ბასილეთი, გორაბერეჟოული, ვანზომლეთი, ამაღლება, გუთური. რეაბილიტაცია ჩაუტარდება ხიდისთავის, ზემოხეთის, საჭამიასერის წყალგაყვანილობის სისტემებს. 2014 წელში გათვალისწინებულია კურორტ ბახმაროში წყლის სისტემის მშენებლობა-რეაბილიტაციის სამუშაოები. დამატებით იქნება შესყიდული ნაგავმზიდი მანქანები და ნაგვის კონტეინერები. რეაბილიტაცია ჩაუტარდება საერთო საცხოვრებელ ბინებს. გათვალისწინებულია გარე განათების სამუშაოების გაგრძელება დაბის ცენტრში და სოფლებში;

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

გზების მშენებლობა-რეაბილიტაციისა და კომუნალური მეუნეობის განვითარებასთან ერთად მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებების განხორციელებას, რომლის ფარგლებში განხორციელდება დაბის ცენტრში ადმინისტრაციული შენობის წინ არსებული სკვერის შემოღობვა და კეთილმოწყობა, ნ. დუმბაძის სახელობის სკვერის შემოღობვა, კურორტ ბახმაროში ეკლესიის შემოღობვა და პარკის კეთილმოწყობა. დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის ცენტრის რეაბილიტაცია, 2014 წლიდან დაიწყება კულტურის სახლის მშენებლობა და კეთილმოწყობა. ზემოთაღნიშნული ღონისძიებების განხორციელების შედეგად შეიქმნება კეთილმოწყობილი გარემო, რაც აუცილებელია მოსახლეობის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებისათვის.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა და ახალი ბაღების მშენებლობა. 2014 წელში გათვალისწინებულია სარეაბილიტაციო სამუშაოები ჩაუტარდეს დაბის სამივე საბავშვო ბაღს, მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების რეაბილიტაცია სოფ. სამებაში და სოფ. დაბლაციხეში. სკოლამდელი განათლების გარდა პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ისეთი პროგრამების დაფინანსება, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის დასაქმებას. აღნიშნულის განხორციელების შემთხვევაში იფუნქციონირებს კეთილმოწყობილი და ბავშვთა მოვლისა და აღზრდისათვის საჭირო პირობებით უზრუნველყოფილი ბაღები.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს მდიდარი კულტურული ტრადიციების დაცვას და ამ ტრადიციების ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული ღონისძიებების ფინანსურ მხარდაჭერას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი შესაძლებლობების გამოვლინება. მომდევნოწელში განხორციელდება თეატრის მშენებლობა და კეთილმოწყობა, ასევე გათვალისწინებულია აშენდეს სოფ. ხიდისთავში ანა კალანდაძის სახლ-მუზეუმი. სარეაბილიტაციო სამუშაოები ჩაუტარდება დაბის ცენტრში სავაჭრო ცენტრის შენობას ფალავანთა კლუბის გახსნისათვის.

ადგილობრივი მნიშვნელობის ჯანდაცვისა და სოციალური პროგრამების განხორციელება

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს

სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით უზრუნველყოფას. ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტის, არამედ მთელი ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან.

- **საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გადამტანების ფაუნის გავრცელების შესწავლა/დადგენას; პრევენციული და კონტროლის ღონისძიებებს; პარაზიტული დაავადებების პირველად კვლევას; გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებებს; დაავადებების დიაგნოსტიკას, პროფილაქტიკური მკურნალობას; სანიტარულ ღონისძიებებს; მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზედამხედველობას; ჯანმრთელობის ხელშეწყობას;

- **სოციალური პროგრამების დაფინანსება**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილ ასევე მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით გათვალისწინებული თანხებით. პროგრამა ითვალისწინებს სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველპირთა მდგომარეობის გაუმჯობესების, მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას, დევნილთა და ტერიტორიული მთლიანობისათვის დაღუპულთა ოჯახების დახმარებას, სტიქიის შედეგად დაზარალებულთა დახმარებას, სამედიცინო მომსახურების თანადაფინანსებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ბორჯომის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ქალაქის საცხოვრებელი უბნების ეზოების მოასფალტება და განათება, დასასვენებელი პარკების და მაღალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსების კეთილმოწყობა, საასმელი წყლის სისტემების და სახურავების რეაბილიტაცია, სოფლებში სასმელი წყლის სისტემების მოწყობა და რეაბილიტაცია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და ახალი, მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიგა საქალაქო გზების რეაბილიტაცია, განხორციელდება ქ. ბორჯომში ვაშლოვანის, რუსთაველის, მესხეთის, ერეკლეს, აღმაშენებლის ქუჩების, სოფლების ცემისა და ყვიბისის, დაბა წაღვერის გზების რეაბილიტაცია. ასევე ,ბორჯომში ცენტრალური რუსთაველის, 9 აპრილის, მესხეთის, კოსტავას ქუჩების, ფილებით მოპირკეთება; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ხიდების აღდგენა, კერძოდ განხორციელდება სოფელ ყვიბისში ორი ხიდის, მტრედის ხიდის, სილამაზის ხიდის, ლიკანისა და ახალი უბნის დამაკავშირებელი ხიდის, სოფელ მიტარბში ხიდების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, დასუფთავების ღონისძიებები, კანალიზაციის სისტემის მოწყობა, სანიაღვრე არხების მოწყობა-მოვლა, წყლის სისტემის რეაბილიტაცია, სარწყავი არხების მოწყობა-რეაბილიტაცია, საკადასტრო რუკების მომზადება, მუნიციპალური და რეგიონული განვითარების სააგენტოს ხელშეწყობის, ინფრასტრუქტურული პროექტების და ამხანაგობების თანადაფინანსება. განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე საყდენი კედლების მოწყობა, კერძოდ: ბორჯომის მუნიციპალიტეტში ჭავჭავაძის, ნიკოლაძის, გამსახურდიას, რაზმაძის, ხანძთელის, გურამიშვილის, ორბელიანის, ინაურის ქუჩებზე, სოფლებში: ყვიბისში, ტბაზე, ახალდაბაში საყრდენი კედლების რეაბილიტაცია. რეაბილიტაცია ჩაუტარდება ქ.ბორჯომში აღმაშენებლის, რუსთაველის, გამარჯვების, ჭავჭავაძის, თორის, მესხეთის, გამსახურდიას, დუმბაძის ქუჩებზე საცხოვრებელი სახლების სახურავებს; თორის, ერეკლეს, მესხეთის, რუსთაველის ქუჩებზე საცხოვრებელ სახლებში ლიფტებს, რუსთაველის, ხანძთელის, თამარ მეფის ქუჩებზე საცხოვრებელ სახლების ფასადებს. გათვალისწინებულია ქალაქის ყოველდღიური დაგვა–დასუფთავება და ნარჩენების გატანა, ასევე საცხოვრებელი კორპუსების შიდა ბუნკერების და გარე ქსელის ბუნკერების საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან გათავისუფლება. ექსპლოატაციაში შევა ახალი ნაგავსაყრელი სრული დატვირთვით, რაც გააუმჯობესებს ქალაქის სანიტარულ და ეკოლოგიურ მდგომარეობას. ზამთრის პერიოდში განხორციელდება გზების ტენიკური მარილით დამუშავება, ხოლო დიდთოვლიანობის შემთხვევაში ჭარბი თოვლისგან გათავისუფლება. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია, რეაბილიტირებულ გზებზე და შიდა კვარტალურ ეზოებში ახალი სანათი წერტილების მოწყობა, კერძოდ განხორციელდება ქ.ბორჯომში შიგა ქუჩების, სოფლების: დაბის და მზეთამზის და დაბა ახალდაბის გარე განათების მოწყობა.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება არსებული გამწვანების მოვლა–პატრონობა, ახალი ხეების დარგვა და გამწვანების ზოლებში ყვავილებისა და სხვა დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება, არსებული სკვერებისა და პარკების მოვლა–პატრონობა და მათი კეთილმოწყობა, მოწესრიგდება გამწვანების ზოლები. განხორციელდება სკვერების კეთილმოწყობა რუსთაველის ქუჩაზე. ასევე განსაზღვრულია სოფელ ციხისჯვარში ტერიტორიული ორგანოს შენობის რეაბილიტაცია.

განათლება

სკოლამდელი განათლება წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს. მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა. ბორჯომის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 11 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 550 ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. დაბა ბაკურიანში ფუნქციონირებს საბავშვო ბაღი, სადაც ირიცხება 90 ბავშვი, ასევე ყველა ხარჯი ფინანსდება მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან. მომავალ წელს განხორციელდება ბაღების რეაბილიტაცია, კერძოდ სოფელ რველში, აღმაშენებლის ქუჩაზე და ლიკანში.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტისათვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა, რომლის ფარგლებშიც მომავალ წელს დაგეგმილია სხვადასხვა სპორტული და კულტურული ღონისძიებისა და ორგანიზაციის დაფინანსება.

- **სპორტული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

პროგრამა მოიცავს ააიპ „ბორჯომის სკოლისგარეშე სასპორტო გაერთიანების“ 364–მდე სპორტსმენის დაფინანსებას, გაერთიანება მოიცავს სპორტის 15 სახეობას და უზრუნველყოფს ამ სახეობების განვითარებას. განხორციელდება მუნიციპალიტეტში სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები, ტურნირები კალათბურთში , ფრენბურთში სკოლის მოსწავლეთა შორის, მხიარული სტარტები და მინი–ფეხბურთი მოსწავლეთა შორის, რესპუბლიკური ტურნირები ძიუდოში, ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობაში, მოხდება წარმატებული სპორტსმენების დაჯილდოება წახალისება მიღწეული შედეგებისათვის. 2014 წელს განხორციელდება შემდეგი სპორტული ღონისძიებები: კალათბურთის ტურნირი, ვაჟთა ტურნირი ფრენბურთში სკოლის მოსწავლეთა შორის, ვაჟთა ტურნირი კალათბურთში სკოლის მოსწავლეთა შორის, ფრენბურთის ტურნირი გოგონებს შორის, მხიარული სტარტები საბავშვო ბაღის აღსაზრდელებს შორის, მინი-ფეხბურთი, რევაზ ლაშხის სახელობის რესპუბლიკური ტურნირი ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობაში, ჭადრაკის ტურნირი,ქართული ჭიდაობა (სკოლების პირველობა), განხორციელდება ბორჯომის საფეხბურთო კლუბის “ ბორჯომი-2013“-ის დაფინანსება. საფეხბურთო გუნდის შექმნამ ხელი შეუწყო ქალაქში სპორტის, კერძოდ ფეხბურთის პოპულარიზაციას.

- **კულტურული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება მუსიკალური სკოლა, სადაც სწავლობს 230-მდე მოსწავლე; მუსიკალურ სკოლასთან არსებული ანსამბლი „ბორჯომი - 2012“; ააიპ „ბორჯომის საბიბლიოთეკო გაერთიანება“, ააიპ „კულტურისა და ხელოვნების ცენტრის“ მიერ ორგანიზებული ღონისძიებები, ააიპ “ბორჯომის თოჯინების თეატრი”; განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული და სადღესასწაულო ღონისძიებების ორგანიზება, ააიპ „ბორჯომის ცენტრალური პარკის“ დაფინანსება, ბორჯომის ცენტრალური პარკის მოვლა-პატრონობა და იერსახის შენარჩუნება, ასევე ბორჯომის ცენტრალური პარკის მიმდებარე ტერიტორიის, კერძოდ 9 აპრილის ქუჩის რეაბილიტაცია.

- **რელიგია**

ქვეპროპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება თვითმმართველობის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია–მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს აღნიშნული სფეროს დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, ესენია: გადამდებ დავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები. იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა. იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; სანიტარული ღონისძიებები.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს ბორჯომის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში კანონმდებლობით გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ადიგენის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის რეაბილტაცია და ექსპლოატაცია

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია ადიგენის მუნიციპალიტეტის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებშიც 2014-2017 წლებში განხორციელდება გზებისა და კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიცია და ექსპლოატაცია.

- **გზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება დაბების შიდა გზებისა და სოფლებში მისასვლელი გზების მოვლა-შენახვა-რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში იგეგმება დაბა ადიგენისა და დაბა აბასთუმნის საკანალიზაციო ქსელის რეაბილიტაცია - მიმდინარე რემონტის სამუშაოების დაფინანსება, განხორციელდება და მოწესრიგდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული სოფლებისა და დაბების მომსახურეობაში მყოფი სასმელი წყლის არსებული ბასეინებისა და ქსელების რეაბილიტაცია. გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის ორივე დაბის და სოფლების უდისა და არლის აგრეთვე ბენარისა და ვარხნის დაგვა-დასუფთავება, ნარჩენების გატანა, რაც გააუმჯობესებს აღნიშნული დასახლებული პუნქტების სანიტარულ და ეკოლოგიურ მდგომარეობას. უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ადიგენის მუნიციპალიტეტისცენტრალური გზიდან სოფლების ცენტრებამდე მისასვლელი გზების განათება. რისი გათვალისწინებითაც ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში მოხდება არასამთავრობო და სხვა დონორი ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული ინფრასტრუქტურული პროექტების თანადაფინანსება. კერძოდ: „World vision“ - საერთაშორისო არასამთავრობო რეგიონალური ორგანიზაცია საქართველოში წლების განმავლობაში მჭიდროდ ურთიერთობს მუნიციპალიტეტთან. კეთდება სასოფლო მოსაცდელები, ფინანსდება სასკოლო ინფრასტრუქტურა.

განათლება

მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელი განათლების დაფინანსებას იგი მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 7 საბავშო ბაღი, რომელიც მომსახურეობას უწევს 230-მდე სკოლამდელი ასაკის ბავშვს. საბვშვო ბაღები არის

მოძველებული რის გამოც ვერ ხერხდება მთლიანი მოთხოვნილების დაკმაყოფილება და იგეგმება საბავშვო ბაღების რაოდენობის ზრდა.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის კულტურული ცხოვრების დონის ამაღლებისა და ახალგაზრდა თაობის წახალისებისათვის მნიშვნელოვანია სპორტული და კულტურული ღონიძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება.

- **სპორტული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების დაფინანსება**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა. მოზარდთა სპორტულ აღრზდას ემსახურება და აღნიშნულ დარგში პრიორიტეტულია ადიგენის კომპლექსური სპორტული სკოლა, სადაც შექმნილია ფეხბურთის, ჭიდაობის, ჭადრაკის, რაგბის ასაკობრივი ჯგუფები.

- **კულტურული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების დაფინანსება**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება: ბიბლიოთეკები, ააიპ ადიგენის სამუსიკო სკოლა, ააიპ ადიგენის კულტურის ცენტრი.

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომელიც ხელს შეუწყობის ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობაში. ასევე დაფინანსდება შემდეგი ღონისძიებები: ბავშვების პატრიოტთა ბანაკებში მგზავრობის ტრანსპორტირება; საახალწლო ღონისძიება; დედისა და ქალთა საერთაშორისო დღე; საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე; დაბებსა და სოფლებში ახალგაზრდული ღონისძიებების ორგანიზება და ფინანსური მხარდაჭერა; მოღვაწე ხელოვანთა შემოქმედების პროპაგანდის მიზნით გამოფენა გაყიდვების მოწყობა წიგნად გამოშვების ფინანსური მხარდაჭერა; ტურიზმის პოპულარიზაციის მიზნით სარეკლამო რგოლების დამზადება და ჩვენება ტელე არხზე.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა ასპინძის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს აღნიშნული სფეროს დაფინანსებას

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურეობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში იგეგმება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, კერძოდ: გადამდებ დავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; სანიტარული ღონისძიებები.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

მოსახლეობის სოციალური დაცვა ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში აფინანსებს შემდეგ პროგრამებს: ავადმყოფთა, ორსულთა, მშობიარეთა, ჩვილ ბავშვთა ოპერაციების ნაწილობრივი დაფინანსება; სოფელ უდის სათნოების სახლის დაფინანსება; ომის მონაწილეთა დახმარებები 9 მაისისთვის; ლტოლვილთა და იძლებით გადაადგილებულ პირთა, უკიდურესად გაჭირვებულთა და სოციალურად დაუცველთა, აფხაზეთისა და

სამაჩაბლოს ომში დაღუპულთა ოჯახების ერთჯერადი დახმარებები; სოფელ არალის უნარშეზღუდულ და მენტალობადაქვეითებულ ბავშვთა საინტეგრაციო ცენტრის დაფინანსება;

ასპინძის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ასპინძის მუნიციპალიტეტის უპირველეს პრიორიტეტად რჩება ინფრასტრუქტურის მშენებლობა რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია, რომლის ფარგლებშიც 20143-2017 წლებში განხორციელდება გზებისა და კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიცია და ექსპლოატაცია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში იგეგმება სოფელ სარო-ხიზაბავრის მისასვლელი გზისა და სოფელ დუმალაში მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება დაბა ასპინძის სარწყავი და სასმელი წყლის სისტემის რეაბილიტაცია ექსპლოატაცია, უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება და გარე განათება. მუნიციპალიტეტისა და მასში შემავალი რამოდენიმე სოფლის რეაბილიტირებულ გზებზე ღამის განათება მოსახლეობის უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს, რის გათვალისწინებითაც ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების გახსნა და მათი ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია, ინვენტარით უზრუნველყოფა. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 3 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 224 მეტი აღსაზრდელი. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში მოქმედი ყველა საბავშვო ბაღის მიმდინარე ხარჯები.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ასპინძის მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს კულტურული და სპორტული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების დაფინანასება.

- **სპორტული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციისა და კლუბის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

- **კულტურული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურის სახლები, ბიბლიოთეკები და სახელოვნებო სკოლები. მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით გაგრძელდება სხვადასხვა

კულტურული ობიექტებისა და ღონისძიებების ფინანსური მხარდაჭერა. მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი პროგრამები.

- **ახალგაზრდული ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიებები, რომელიც ხელს შეუწყობის ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობაში: საახალწლო ღონისძიება; დედისა და ქალთა საერთაშორისო დღე; საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე; დაბასა და სოფლებში ახალგაზრდული ღონისძიებების ორგანიზება და ფინანსური მხარდაჭერა; მოღვაწე ხელოვანთა შემოქმედების პროპაგანდის მიზნით გამოფენა გაყიდვების მოწყობა წიგნად გამოშვების ფინანსური მხარდაჭერა; ტურიზმის პოპულარიზაციის მიზნით სარეკლამო რგოლების დამზადება და ჩვენება ტელევიზიით.

- **რელიგია**

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებით უზრუნველყოფას.

- **მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიების განხორციელება, კერძოდ:გადამდებ დავადებათა ზედა მხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; პრევენციული კონტროლის ღონისძიებები; დაავადების დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება: მოსახლეობის გეგმიური და გადაუდებელი საოპერაციო ხარჯები, უმწეო მდგომარეობაში მყოფი მოხუცების ერთჯერადი კვებით უზრუნველყოფა, სტიქიით დაზარალებულთა სამშენებლო მასალით დახმარება, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრებ ახალდაბადებულ ბავშვთა ოჯახების დახმარება, ,,ვეტერანისა და დევნილის, სტატუსის მქონე გარდაცვლილი მოქალაქეების ოჯახების თანადგომა სარიტუალო თანხის დაფარვა, მრავალშვილიანი ოჯახების მატერიალური დახმარება, ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობისათვის დაღუპული ოჯახების დახმარება, 2008 წლის აგვისტოს ომში დაღუპული და დაინვალიდებული პირების ოჯახების მატერიალური დახმარება, იძულებით გადაადგილებულ პირთა დახმარება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 100 წლის და 100 წელს გადაცილებული ხანდაზმულთა დახმარება, დედ–მამით ობოლ არასრულწლოვანთა დახმარება, შეზღუდული შესაძლებლობების სტატუსის მქონე არასრულწლოვანთა დახმარება, სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებაში ჩარიცხული გადახდისუუნარო, მრავალშვილიანი, შეზღუდული შესაძლებლობებისა და მარჩენალდაკარგულის სტატუსის მქონე ბავშვთა მატერიალური დახმარება, უსტატუსო და უსინათლოებისათვის და სოციალურად დაუცველი ოჯახების ბავშვთათვის სახელმძღვანელოების შეძენის ხარჯი.

ახალციხის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია ახალციხის მუნიციპალიტეტის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებშიც 2014-2017 წლებში განხორციელდება გზებისა და კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა - რეაბილიცია და ექსპლოატაცია, მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის არსებული რეაბილიტირებული შიდა გზების მდგომარეობის შენარჩუნება,ასევე ახალი მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. საგზაო მოძრაობის დადგენილი წესების მიხედვით შესაბამისი საგზაო ნიშნების, გადასასვლელებისა და სიჩქარის შემზღუდავი ბარიერების მოწყობა, ქალაქში ქუჩების ორმული შეკეთება საჭიროების შემთხვევაში.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. უზრუნველყოფილი იქნება ქ.ახალციხისა და ვალეს დასუფთავება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა და მოსახლეობის მაწანწალა ცხოველებისგან დაცვა.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ტროტუარების აღდგენა, მცირე სკვერებისა და მოედნების მოწყობა.

განათლება

ახალციხის მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 17 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1600 მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ასევე ხორციელდება არსებული ბაღების რეაბილიტაცია. დაფინანსდება სკოლამდელი დაწესებულებების შეუფერხებელი ფუნქციონირებისათვის ზამთრის პერიოდში გათბობის მიზნით საწვავი შეშით უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის მიერ.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტი ერთ-ერთი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება. შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი განაგრძობს კულტურული და სპორტული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების ფინანსურ მხარდაჭერას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სასპორტო სკოლის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მას ქონდეს შესაძლებლობა უზრუნველყოს სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში ხორციელდება ხუთი ბიბლიოთეკის, 4 კულტურის სახლის დაფინანსება; ფესტივალ არტ–გენის მხარდაჭერა და სადღესასწაულო (დედის დღე, აღდგომის ბრწყინვალე დღესასწაული, ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე, შობა და ახალი წელი) ღონისძიებების მოწყობა; დაფინანსდება მუსიკალური სკოლები, ახალციხის სამხატვრო სკოლა, ააიპ „ახალციხის ციხე“, რომელიც უზრუნველყოფს რეაბილიტირებული რაბათის ე.წ. „ახალციხის ციხის“ მოვლა-პატრონობას.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს აღნიშნული სფეროს დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, კერძოდ: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; სანიტარული ღონისძიებები.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს ახალციხის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში კანონმდებლობით გათვალისწინებული სარიტუალო მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებას, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით უზრუნველყოფას, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ უმნიშნელოვანეს პრიორიტეტად რჩება ინფრასტრუქტურის განვითარება მათ შორის გზებისა და კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, ექსპლოატაცია და კეთილმოწყობის ღონისძიებები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება. ახალი/მეორე მნიშვნელობის გზებისა და შიდაკვარტალური მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია. 2014 წელს დაგეგმილია ასფალტირება, ბორდიურებისა და ტროტუარების მოწყობა შემდეგ ქუჩებზე: ენგელსის - 860 მ, თბილისის - 950 მ, აღამალიანის, კნუნიანცის, სპანდიარიანის, უკმერსკაია, დარბინიანის, ორმული შეკეთება ჩატარდება 1000 კვ.მ. ახალქალაქის ქუჩებზე. იგეგმება სოფლის გზების რემონტი მთელი მუნიციპალიტეტის მაშტაბით

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია**

პროგრამის ფარგლებში იგეგმება ბეჟანო-ღადოლარ-ტურცხ სასმელი წყლის სისტემის მშენებლობა. ამ სამუშაოების დასრულების შემდეგ სოფ. კიროვაკანი უზრუნველყოფილი იქნება სასმელი წყლით, ამით ისარგებლებს 1500 მოსახლე. კოთელიაში14 კმ სასმელი წყლის სისტემის მშენებლობა დ. სამსარიდან. ასევე გათვალისწინებულია სასმელი წყლის სისტემების რეაბილიტაცია იმ ქუჩებზე სადაც გათვალისწინებულია გზების მშენებლობა. 2014 წელს ახალქალაქის ქუჩებზე დაგეგმილია გარე განათების მოწყობა მაშტოცის, სარქისიანის ქუჩებზე და ვაჩიანის გზატკეცილზე დღე-ღამის ნებისმიერ დროს მოსახლეობის კომფორტული და უსაფრთხო გადაადგილებისათვის.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

2014 წელს გათვალისწინებულია საცხოვრებელი ბინების ეზოების კეთილმოწყობა, ასევე ახალქალაქის 1,2,3 საბავშვო ბაღის შენობის გაზიფიკაცია და გათბობის სისტემის მონტაჟი; ი.ჯავახიშვილის N2 შენობის რეაბილიტაცია.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიზნით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 5 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 530 მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა, აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ასევე ხორციელდება არსებული ბაღების რეაბილიტაცია.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს სპორტული და კულტურული ღონისძიებების დაფინანსება.

- **კულტურული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

დაფინანსდება ისეთი მასობრივ-ტრადიციული დღესასწაული, როგორიცაა „ ჯივანობა“. ფესტივალები, სადაც მონაწილეობას მიიღებენ თვითნასწავლი მხატვრები და სხვა შემოქმედებითი ადამიანები. საახალწლოდ მოირთვება და გალამაზდება ქალაქი, ასევე დაფინანსდება ადგილობრივი ბიბლიოთეკები, კლუბები, სახელოვნებო სკოლები, მუზეუმი და სხვ.

- **სპორტული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება.

- **ტელე-რადიო მაუწყებლობის ხელშეწყობა**

ფინანსდება საინფორმაციო პროგრამა „მოამბის“ თარგმნა სომხურ ენაზე. იქიდან გამომდინარე, რომ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის უმეტესმა ნაწილმა არ იცის ქართული, მათი სრული ინფორმირებისათვის საჭიროა პროგრამა „მოამბის“ თარგმნა სომხურად, რათა მოსახლეობას საშუალება ჰქონდეს, გაეცნოს საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ მიმდინარე მოვლენებს.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს აღნიშნული სფეროს დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე განხორციელდება სხვადასხვა ღონისძიებები, კერძოდ: გადამდებ დავადებათა ზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; პრევენციული კონტროლის ღონისძიებები; დაავადების დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას, კერძოდ: მიუსაფართა, სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფას,

დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარებას და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტის მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებშიც 2014-2017 წლებში განხორციელდება გზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიცია და ექსპლოატაცია.

- **საგზაო ინფრასრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია**

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს მუნიციპალური გზების მშენებლობა და რეაბილიტაცია. მოიხრეშება და მოასფალტება ქ. ნინოწმინდის გზები.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია**

აგრეთვე იგეგმება ქალაქ ნინოწმინდაში სასმელი წყლის სისტემის, საკანალიზაციო და საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაცია, მრავალსართულიანი სახლების სახურავებისა და ფასადების რეაბილიტაცია, სარიტუალო და ადმინისტრაციული შენობების მშენებლობა.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

მუნიციპალიტეტში მოეწყობა დასასვენებელი პარკი, აგრეთვე, მცირე სკვერები, სადაც განთავსდება საბავშვო ატრაქციონები. საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, ნინოწმინდაში განთავსება შუქნიშნები და მოეწყობა გარე განათების სისტემები.

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება საბავშვო ბაგა-ბაღების შენობების რეაბილიტაცია. განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებისა და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯების. ასევე ხორციელდება ბაღების გადატვირთვის თავიდან აცილების მიზნით ახალი ბაღების მშენებლობა და ინვენტარით აღჭურვა.

სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა.

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობა, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია სპორტული და კულტურული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია.

სპორტული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება

მუნიციპალიტეტის სოფლებში მინი სპორტული მოედნების მშენებლობა. სპორტული სკოლების მიმდინარე და კაპიტალური შეკეთება, აგრეთვე, დაფინანსდება სხვადასხვა სპორტული ღონისძიებები.

- **კულტურული ღონისძიებებისა და ორგანიზაციების დაფინანსება**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება

სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **რელიგია**

განხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე, ზოგიერთ ტაძარსა და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე განხორციელდება მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები. დაფინანსდება სოფელ ფოკის წმინდა ნინოს სახელობის დედათა მონასწტრის ელ.ენერგიისა და გათბობის საწვავის ხარჯები.

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს აღნიშნული სფეროს დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა**

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე სხვადასხვა ღონისძიებების განხორციელება, რაც უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვას სხვადასხვა გადამდები და ინფექციური დაავადებებისაგან. ეს ღონისძიებებია: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხავა, სასწრაფო შეტყობინების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდ.სიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდ.სიტუაციის გაუმჯობესება; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგი, მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების მდებარეობის დადგენისა და გაუვნებელყოფის ღონისძიებები.

- **სოციალური უზრუნველყოფა**

მუნიციპალიტეტის მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა, რომლის ფარგლებშიც დაფინანსდება სხვადასხვა საშეღავათო პროგრამა, მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა. დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალური ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

მცხეთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება გზების რეაბილიტაცია, ცენტრალური ქუჩების დახაზვა, სიჩქარის შემზღუდველების მოწყობა, ქალაქის დაზიანებული გზების ორმოული შეკეთება, ქუჩების მოვლა ზამთრის სეზონზე და მიწისქვეშა გადასასვლელების რეაბილიტაცია.

2014 წელს დაგეგმილია ქ. მცხეთის ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების სარეაბილიტაციო სამუშაოები, სოფ. ქსანში შიდა გზების მოხრეშვა-მოასფალტება, სოფ. ციხისძირში ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების სარეაბილიტაციო სამუშაოები და ქ. მცხეთის პირველი საჯარო სკოლის გადასასვლელი ხიდის რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება, გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. ასევე დაგეგმილია საკანალიზაციო და წყლის სისტემის რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია, სარწყავი არხების და ნაპირსამაგრი ნაგებობების მოწყობა-რეაბილიტაცია, საკადასტრო რუკების მომზადება და ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსება, ქ. მცხეთის ქუჩების და ადმინისტრაციის შენობის დაგვა-დასუფთავება და მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან ნაგვის გატანა.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

მუნიციპალიტეტის იერ-სახის გაუმჯობესების მიზნით დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერების და პარკების მოვლა, ახალი ხეების დარგვა და გამწვანების ზონაში ყვავილების და სხვა დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება. ასევე განხორციელდება ი. ჭავჭავაძის ძეგლის სარესტავრაციო სამუშაოების და საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვა.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 22 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 1 400-მდე ბავშვი. პრიორიტეტის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს. ასევე გაგრძელდება მცხეთის „წმინდა ათორმეტ მოციქულთა სახელობის მართლმადიდებლური სკოლის“ ხარჯების დაფინანსება.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება, ასევე სპორტის ხელშეწყობა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება სპორტული სკოლების ფუნქციონირების ხელშეწყობა. დაგეგემილია სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებების მოწყობა. დაფინანსდება ა(ა)იპ მცხეთის მუნიციპალიტეტის საფეხბურთო სკოლა (300-მდე მოსწავლე) და ა(ა)იპ “მცხეთის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და სასპორტო დაწესებულებების გაერთიანება“, რომელიც აერთიანებს ორ სპორტულ სკოლას მცხეთის კომპლექსური სასპორტო სკოლას და მცხეთის ნიჩბოსნობის სასპორტო სკოლას, სადაც სწავლობს 450-მდე მოსწავლე.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე დაფინანსდება სხვადასხვა კულტურული, გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები. წლის განმავლობაში დაფინანსდება ი.ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმი და ა(ა)იპ"მცხეთის მუნიციპალიტეტის კულტურისა და სასპორტო დაწესებულებების გაერთიანება".

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია-მონასტრების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე დაგეგმილია ზოგიერთი ტაძარის მცირე სარეაბილიტაციო სამუშაოები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა; დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება საცხოვრებელი სახლების სარდაფებსა და ბუნკერებში (კერძო სექტორის გარდა) და ამის საფუძველზე ქალაქში ეპიდსიტუაციის გაუმჯობესება.

- **სოციალური ღონისძიებები**

მსგავსად გასული წლებისა, პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფა. პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა. დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

თიანეთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და გაუმჯობესება მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

მსგავსარ გასული წლებისა, პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცნტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და ახალი/მეორე მნიშვნელობის გზების რეაბილიტაცია.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის კომუნალური სისტემის გაუმჯობესება. მოსახლეობის კომფორტული და უსაფრთხო გადაადგილების მიზნით დაფინანსდება გარე განათების ქსელის ექსპოლოტაცია. ასევე დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის ყოველდღიური დაგვა-დასუფთავება და ნარჩენების გატანა. განხორციელდება მუნიციპალიტეტში წყლის სისტემის რეაბილიტაცია.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 13 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 254 ბავშვი. პრიორიტეტის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს, მათ შორის მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ხელფასებს, ბავშვთა კვების და ბაღების სხვა მიმდინარე ხარჯებს.

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს კულტურული და სპორტული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა და ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. გაგრძელდება სპორტული სკოლებისა და სპორტული გამაჯანსაღებელი კომპლექსის დაფინანსება.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

კულტურული ტრადიციების დაცვისა და განვითარების მიზნით დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში არსებული მუსიკალური სკოლა, კულტურის ცენტრი, მუზეუმი და ბიბლიოთეკები. ასევე მოეწყობა სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები. იგეგმება „თიანეთობის“ დღესასწაულის მოწყობა, რომლის მიზანს წარმოადგენს ქართული ხალხური ტრადიციების აღდგენა-გაცნობა ფართო საზოგადოებისთვის, ტურიზმის განვითარება და ინვესტორების მოზიდვა ტურისტული და საკურორტო ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

რელიგიური დაწესებულებენის ხელშეწობის მიზნით კვლავ გაგრძელდება მუნიციპალიტეტში არსებული ეკლესია-მონასტრების კომუნალური ხარჯების დაფინანსება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება

მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება.

- **სოციალური ღონისძიებები**

მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარება, ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა, სოციალურად დაუცველი მოქალაქეებისათვის მკურნალობის და ოპერაციების ჩატარების ხარჯების დაფინანსება, უფასო სასადილოს დაფინანსება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

დუშეთის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

დუშეთის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება და აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

ინფრასტრუქტურის განვითარების ერთ–ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს საავტომობილო გზების, ხიდების და ბოგირების მშენებლობა-რეაბილიტაცია. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების რეკონსტრუქცია და მოდერნიზება. ზამთარში დიდთოვლობის დროს მაღალმთიან სოფლებში ტრანსპორტის უსაფრთხო გადაადგილებისათვის გზების თოვლის საფარისაგან გაწმენდა. ასევე გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობის საჰაერო ტრანსპორტით უზრუნველყოფა, რომელიც დიდთოვლობის დროს სასიცოცხლო მნიშვნელობას იძენს.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

ბოლო წლებში განხორციელებული სხვადასხვა პროექტების მიუხედავად, კვლავ არასახარბიელო მდგომარეობაა მუნიციპალიტეტის კომუნალურ მეურნეობაში. პრიორიტეტის ფარგლებში მომდევნო წლებში მოეწყობა წყალგაყვანილობის სისტემები, სარწყავი არხები და ნაპირსამაგრი ნაგებობები, რეაბილიტაცია ჩაუტარდება სოფლებში დაზიანებულ წყალგაყვანილობის სისტემებს, მოწესრიგდება საკანალიზაციო სისტემები. სანიტარული პირობების გაუმჯობესების მიზნით დამატებით იქნება შესყიდული ნაგავმზიდი მანქანები და ნაგვის კონტეინერები. საბინაო ამხანაგობის ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში მოსახლეობის თანადაფინასების პრინციპით შეკეთდება საცხოვრებელი კორპუსები.

- **კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

გზების მშენებლობა-რეაბილიტაციისა და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარებასთან ერთად მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობას. მომდევნო წლებში

დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის გამწვანება, ნარგავების მოვლა–პატრონობა, გამწვანების ზონაში დეკორატიული მცენარეების დარგვა და სკვერების მოწყობა-რეაბილიტაცია.

განათლება

მსგავსად გასული წლებისა, პრიორიტეტის ფარგლებში მომდევნო წლებშიც განხორციელდება საბავშვო ბაღებისა და სკოლა-პანსიონების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება, მათი რეაბილიტაცია და ინვენტარით უზრუნველყოფა.

- **სკოლამდელი აღზრდის ხელშეწყობა**

სკოლამდელი აღზდრის ხელშეწყობის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია საბავშვო ბაღების თანადაფინანსება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 14 საბავშვო ბაღი, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 600-ზე მეტი ბავშვი. პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი აფინანსებს საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს. საბავშვო ბაღებში ერთი ბავშვის კვების ღირებულება შეადგენს 1.50 ლარს. 2014 წელს დაგეგმილია სოფ. ბულაჩაურის საბავშვო ბაღის გახსნა.

- **მოსწავლეთა ხელშეწყობის ცენტრის დაფინანსება**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრელდება მოსწავლეთა ხელშეწყობის დაფინანსება, აღნიშნული მიზნით მუნიციპალიტეტი აფინანსებს მაღაროსკარის, ბარისახოს და შატილის პანსიონებს. პანსიონებში ბავშვთა რაოდენობა შეადგენს 53-ს. კვების ხარჯი ერთ ბავშვზე შეადგენს 2,40 ლარს, რაც მთლიანად მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან ფინანსდება. კვების ხარჯების გარდა, მუნიციპალიტეტი აფინანსებს პანსიონების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა სხვა ხარჯს.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურული და ეკონომიკური განვითარების პარალერულად აუცილებელია ხელი შეეწყოს სპორტული და კულტურული ტრადიციების დაცვას და ღირსეულ გაგრძელებას.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება სპორტული ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა რათა მათ ჰქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა. მოეწყობა ტურნირები სპორტის სხვადასხვა სახეობებში და წახალისდენიან წარმატებული სპორცმენები.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები. დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში არსებული საბიბლიოთეკო გაერთიანება, მუსიკალური კოლექტივები, სახელოვნებო სკოლები, მუზეუმი, კულტურის სახლები. სადღესასწაულო დღეებში მოეწყობა სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **ახალგაზრდული პროგრამების დაფინანსება**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა ღონისძიება, რომლებიც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა თაობის მეტ ჩართულობას მუნიციპალიტეტის ყოველდღიურ საქმიანობასა და მის განვითარებაში.

- **რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება ეკლესიების კომუნალური ხარჯების დაფინანსება.

მოსახლეობის ჯანმრთელობისა დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; პარაზიტული დავადებების ეპიდკვლევა, დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა; საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო–სააღმზრდელო დაწესებულებებში სანიტარული და პიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა, პრევენციული ღონისძიებების ხელშეწყობა.

- **სოციალური ღონისძიებები**

პრიორიტეტი ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. ასევე დაგეგმილია მოხუცებულთა, მიუსაფართა და სოციალურად დაუცველთა კვებით უზრუნველყოფა, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის მკურნალობის და ოპერაციის ხარჯების დაფინანსება, სოციალურად დაუცველი ოჯახების ერთჯერადი ფულადი დახმარება და სხვა სოციალურ ღონისძიებები, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობაა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. მსგავსად გასული წლებისა, მომდევნო წლებშიც აღნიშნული მიმართულება ბიუჯეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია**

მუნიციპალიტეტში სატვირთო და სამგზავრო გადაზიდვების დიდი ნაწილი ავტოტრანსპორტზე მოდის. გამომდინარე აქედან, პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საავტომობილო გზების, ხიდების და ბოგირების მშენებლობა-რეაბილიტაცია. ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების რეკონსტრუქცია და მოდერნიზება. ზამთარში დიდთოვლობის დროს სოფლებში ტრანსპორტის უსაფრთხო გადაადგილებისათვის თოვლის საფარისაგან გზების გაწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტის კომუნალური მეურნეობის განვითარება. დაფინანსდება გარე განათების ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა-რეაბილიტაცია, სანიტარული და ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის ყოველდღიური დაგვა-დასუფთავება და ნარჩენების გატანა.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით დაწყებითი და ზოგადი განათლების გარდა მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ასევე სკოლამდელ განათლებას, რაც თვითმმართველი ერთეულის

საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და შესაბამისად მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **სკოლამდელი აღზრდის ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს შვიდი საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 160 ბავშვი. პრიორიტეტის ფარგლებში მუნიციპალიტეტი დააფინანსებს ბაღების ფუნქციონირებასთან დაკავშირებულ ყველა ხარჯს.

- **სკოლისგარეშე განათლების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ მიზანს წარმოადგენს ხელი შეუწყოს მოსწავლეების ცოდნის დონის ამაღლებას. პრიორიტეტის ფარგლებში დაფინანსდება სხვადასხვა წრეები, როგორიცაა: ინგლისურის, ხატვის, ქორეოგრაფიული, ქსოვისა და თექის შესწავლის კურსები. ყველა მოსწავლეს ექნება საშუალება შესაბამისი განაცხადის საფუძველზე გაიაროს აღნიშნული წრეები.

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი პრიორიტეტია კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეული გაგრძელება. ასევე ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება კომპლექსური სასპორტო სკოლის ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტი აქტიურად გააგრძელებს სპორტული ღონისძიებების დაფინანსებას, როგორიცაა: თავისუფალი ჭიდაობა, ფეხბურთი, მეკლდეურობა. ასევე ყოველწლიურად გაიმართება ტ. ალიბეგაშვილის სახელობის ტურნირი თავისუფალ ჭიდაობაში და ა.ალიბეგაშვილის სახელობის ტურნირი ფეხბურთში.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, რაც ხელს შეუწყობს მათ შენარჩუნებას და შემდგომში განვითარებას. პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია დ. სტეფანწმინდაში კულტურის სახლის მშენებლობა და სოფ. სიონში კულტურის სახლის რეაბილიტაცია.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

მსგავსად გასული წლებისა, მომდევნო წლებშიც გაგრძელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსება, კერძოდ: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის ლოჯისტიკის უზრუნველყოფა; პარაზიტული დავადებების ეპიდკვლევა, დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა; საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო–სააღმზრდელო დაწესებულებებში სანიტარული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა, პრევენციული ღონისძიებების ხელშეწყობა.

- **სოციალური ღონისძიებები**

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით

უზრუნველყოფა, კერძოდ: დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მრავალშვილიანი ოჯახების (3 და მეტ ბავშვზე) დახმარება, ერთჯერადი დახმარება შვილის შეძენასთან დაკავშირებით და სხვა სოციალურ ღონისძიებებს, რომლებიც მთლიანობაში უზრუნველყოფენ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ამბროლაურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ამბროლაურის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტული მიმართულებები მოიცავს ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარებას, მოსახლეობის სოციალური პირობების გაუმჯობესებას, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვას და სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობას. შესაბამისად 2014-2017 წლებში ამბროლაურის მუნიციპალიტეტის ძირითადი პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მოვლა–შენახვა და შემდგომი გაუმჯობესება. დაფინანსდება აგრეთვე მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯებიც.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება**

მუნიციპალიტეტში სატვირთო და სამგზავრო გადაზიდვების დიდი ნაწილი ავტოტრანსპორტზე მოდის, ამიტომ საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების ერთ–ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს საავტომობილო გზების, ხიდების და ბოგირების მშენებლობა. დაგეგმილია 2014-2017 წლებში ქალაქის ასფალტირება. ზამთარში დიდთოვლობის დროს ტრანსპორტის უსაფრთხო გადაადგილების მიზნით თოვლის საფარისაგან გზების გაწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება: საცხოვრებელი სახლების ეზოების კეთილმოწყობა; გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები; წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემების რეაბილიტაცია;

განათლება.

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ და სკოლისგარეშე განათლებას. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 10 საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 190-ზე მეტი ბავშვი. მოსწავლე–ახალგაზრდების ზოგადი განათლების გაღრმავების მიზნით დაფინანსდება სკოლისგარეშე აღმზრდელობითი ღონისძიების პროგრამა. პროგრამაში ჩართულია მუნიციპალიტეტის საჯარო სკოლის 60–მდე მოსწავლე. პროგრამით გათვალისწინებულია, კულტურული და საგანმანათლებლო ღონისძიებები, როგორიცაა თეატრალური, ლიტერატურის, ზოგადი უნარ–ჩვევების, მათემატიკური, კომპიუტერული, ეკოლოგიური წრეები.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის მიზანია კულტურული ტრადიციების დაცვა და ღირსეულ გაგრძელება, ახალგაზრდების მრავალმხრივი (როგორც სულიერი, ისე ფიზიკური თვალსაზრისით) განვითარების ხელშეწყობა და მათში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტი განაგრძობს სპორტის პოპულარიზაციასა და ხელშეწყობის მიზნით ინფრასტრუქტურის ობიექტების მშენებლობას. დაგეგმილია სხვადასხვა სპორტულ სახეობათა წრეების (ფეხბურთი, ჭიდაობა, კალათბურთი, ჭადრაკი, რაგბი, ცურვა) ფუნქციონირების ხელშეწყობა და სპორტული ღონისძიებების ორგანიზება, ადგილობრივი ახალგაზრდა სპორტსმენების სხვადასხვა ტურნირებში მონაწილეობის დაფინანსება. ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია საცურაო აუზის ფუნქციონირებისათვის აუცილებელი ხარჯების დაფარვა.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტისათვის მნიშვნელოვანია ადგილობრივი კულტურული ტრადიციების დაცვა და მათი ღისეული გაგრძელება. პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება კულტურული ორგანიზაციებისა და ღონისძიებების მხარდაჭერა კერძოდ: ამბროლაურის კულტურის ცენტრის დაფინანსება; სამუსიკო სკოლის ხელშეწყობა. ქვეპროგრამით გათვალისწინებულია დავით თორაძის სახელობის სამუსიკო სკოლის სუბსიდირება, სადაც მუსიკალურ წრეებში განათლებას იღებს 94 მოსწავლე; სამხატვრო სკოლის ხელშეწყობის პროგრამა, რომლის ფარგლებში მუნიციპალიტეტში მოქმედ უჩა ჯაფარიძის სახელობის სამხატვრო სკოლაში სხვადასხვა წრეებში დაკავებულია 40 ბავშვი; ახალგაზრდული პროგრამების ხელშეწყობა;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯამრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ–ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძნობს მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებითა და შეღავათებით უზრუნველყოფას.

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში გაგრძელდება საზოგადოებრივი ჯამრთელობის დაცვის მიზნით ადგილობრივ დონეზე „საზოგადოებრივი ჯამრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ღონისძიებების დაფინანზსება, კერძოდ: არსებობის შემთხვევაში ცოფის კერის ლიკვიდაცია და დაკბენილი მოსახლეობის ზუსტი აღრიცხვა, სასწრაფო შეტყობინენბების სისტემის დახვეწა და გაუმჯობესება; დაავადების გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება, ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენა, მათზე სასწრაფო რეაგირება, და პროფილაქტიკური ღონისძიებების გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციისა და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯამრთელობის დაცვის ხელშეწყობა. სადერატიზაციო სამუშაოების ჩატარება (კერძო სექტორის გარდა); მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ–ჰიგიენური მდგომარეობის მონიტორინგი;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში მცხოვრები სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. კერძოდ: ლტოლვილთა და ომის ვეტერანთა სოციალური დახმარება. ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ლტოლვილთა, მე-2 მსოფლიო ომის მონაწილეთა ერთჯერად დახმარებას და გარდაცვლილ ვეტერანის უკვდავყოფისათვის სარიტუალო მომსახურების ხარჯების დაფინანსებას 250 ლარის ოდენობით; ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დახმარების პროგრამა. ქვეპროგრამის ფარგლებში ერთჯერადად დაფინანსდება მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებული ყველა ახალშობილის ოჯახი (ახალშობილზე 300 ლარი, ხოლო მესამე და შემდგომ ბავშვზე 350 ლარი); სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის კვებით უზრუნველყოფა; სამედიცინო მომსახურეობის სოციალური პროგრამა. პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში მცხოვრები

სახელმწიფო სადაზღვეო პოლისის არ მქონე მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურეობას ურგენტულ და ონკოლოგიური ავადობის შემთხვევაში. აგრეთვე მშობიარობის ხარჯების თანადაფინანსებას 400 ლარის ოდენობით.

ლენტეხის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

2014-2017 წლებში მუნიციპალიტეტი განაგრძობს ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარებას, მოსახლეობის სოციალური პირობების გაუმჯობესებას, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვას და სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობას. შესაბამისად ლენტეხის მუნიციპალიტეტის ძირითადი პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება საგზაო და კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, ქალაქის ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია, დაფინანსდება მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები.

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ლენტეხის მუნიციპალიტეტში არსებული რეაბილიტირებული ცენტრალური გზების მდგომარეობის შენარჩუნება და ასფალტის საფარის ორმული შეკეთება, ხიდების და ბოგირების მშენებლობა. გაიწმინდება და მოეწყობა შიდა სასოფლო გზები, გზის დამცავი ძელყორის ჯებირები. სოფლებში საყდარში, რცხმელურში, ბაბილში, ხაჩეშში აშენდება მარტივი ტიპის ხიდ-ბოგირები. მნიშვნელოვანია საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების რეკონსტრუქცია და მოდერნიზება. ზამთარში დიდთოვლობის დროს მაღალმთიან სოფლებში ტრანსპორტის უსაფრთხო გადაადგილებისათვის აუცილებელია თოვლის საფარისაგან გზების გაწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა–რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია**

გათვალისწინებულია გარე განათების ქსელის გაფართოება, არსებული ქსელის მოვლა-შენახვა და მის ექსპლოატაციასთან დაკავშირებული ხარჯები. მუნიციპალიტეტის წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემების რეაბილიტაცია. დაგეგმილია სათავე ნაგებობის მშენებლობა–რეაბილიტაცია, რომელიც უზრუნველყოფს მოსახლეობის სასმელი წყლით 24 საათიან მომარაგებას. ხერგიანის ქუჩაზე არსებული სანიაღვრე კოლექტორი გაწინდება ნაშალი მასალებისაგან. უზრუნველყოფილი იქნება მუნიციპალიტეტის დასუფთავება. იგეგმება სკვერების რეაბილიტაცია და ფასადების შეღებვა.

განათლება

ლენტეხის მუნიციპალიტეტში 2014 წელს გაგრძელდება სკოლამდელი და დაწყებითი განათლების ხელშეწყობის ღონმისძიებების დაფინანსება.

ლენტეხის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს 11 საბავშვო ბაღი, აქედან 1 ბაგა-ბაღი დაბის ტერიტორიაზე, 10-ბაღი ტერიტორიული ერთეულების 10 სოფელში, სადაც სკოლამდელ განათლებას იღებს 160 აღსაზრდელი. ბავშვთა აღზრდას ემსახურება 58 პედაგოგი.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის ძირითადი დანიშნულებაა სპორტის შემდგომი პოპულარიზაცია, მაღალი კლასის სპორტული რეზერვების მომზადება, ჯანსაღი მომავალი თაობის ჩამოყალიბება და სპორტული ობიექტების მშენებლობა.

მოსახლეობის კულტურული მიმართულებით გააქტიურებისათვის საჭიროა კულტურული და პატრიოტული ღონისძიებების დაფინანსება, რელიგიური და სხვა სახის საქმიანობის ხელშეწყობა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები და ღონისძიებები. ჩატარდება საერთაშორისო, რესპუბლიკური და სამხარეო ტურნირები ჭიდაობის ყველა სახეობაში, ახალგაზრდულ და ჭაბუკთა ასაკოვან ჯგუფებში; ასევე სამხარეო და რესპუბლიკური ტურნირები ფეხბურთში; სარაიონო ტურნირი ჭადრაკში და ტურისტური ლაშქრობები. ღონისძიებებში ჩაბმული იქნება მუნიციპალიტეტის 100–მდე ახალგაზრდა სპორტსმენი.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში 2014 წელს გაგრძელდება სხვადასხვა კულტურული და სახელოვნებო ორგანიზაციების ფინანსური მხარდაჭერა: ლენტეხის სახელოვნებო სკოლის ხელშეწყობა. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს სახელოვნებო სკოლა სადაც გაერთიანებულია მუსიკალური და სამხატვრო სკოლა. მუსიკალური სკოლაში განათლებას იღებს 32-მდე მოსწავლე. სკოლის დაფინანსება ხდება როგორც ადგილობრივი, ისე მშობელთა შემონატანით ერთი ბავშვის გადასახადი წლიურად განისაზღვრება 84 ლარით. სამხატვრო სკოლაში თექის, კერამიკის და ხის მხატვრული დამუშავების განყოფილებებში დაკავებულია 36-მდე მოსწავლე; კულტურის ცენტრის დაფინანსება. რეაბილიტირებულ კულტურის ცენტრში მოქმედებს ქორეოგრაფიის წრეები, სადაც დაკავებულია 60 მოზარდი და რეპეტიციებს გადის ფოლკლორული ანსაბლი „ლაგუშედა“; მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლის სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფებში საგანმანათლებლო წრეებში (უცხო ენა, მათემატიკა და ა.შ.) დაკავებულია 180 ბავშვი.

პროგრამის ფარგლებში ფარგლებში გაგრძელდება, ასევე ლ. მუსელიანის სახელობის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის სუბსიდირება, რომელიც ცნობილია თავისი უნიკალური ექსპონატებით და ადგილობრივი ბიბლიოთეკების ხელშეწყობა.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური უზრუნველყოფა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში.

- **ჯანმრთელობის დაცვა**

მუნიციპალიტეტი უზრუნველყოფს „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, კერძოდ: გადამდებ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობა და კონტროლის ღონისძიებები; იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, განხორციელების ხელშეწყობა, საინფორმაციო სისტემის უზრუნველყოფა; იმუნოპროფილაქტიკის ლოგისტიკის უზრუნველყოფა; პარაზიტული დავადებების ეპიდკვლევა, დიაგნოსტიკა, პროფილაქტიკური მკურნალობა;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სხვადასხვა ფენების შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას: შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ერთჯერადი დახმარება (თითოეულ ბენეფიციარზე 150 ლარის ოდენობით); მე-2 მსოფლიო ომის ვეტერანებისა და საქართველოს ტერიტორიული ერთიანობისათვის ბრძოლაში დაინვალიდებულ პირთა სოციალური დაცვა; ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა: გათვალისწინებულია ბავშის დაბადებაზე ერთჯერადი დახმარება 100 ლარის, 4 ბავშვიან ოჯახზე ერთჯერადი დახმარება 200 ლარი, 5 და მეტ ბავშვიან ოჯახზე ყოველ თვეში თით ოეულ ბავშვზე გაიცემა დამხარება 10 ლარი; ხანძრისა და სტიქიური უბედურების შედეგად დაზარალებული ოჯახების სოციალური დაცვა; ხანდაზმულთა სოციალური უზრუნველყოფა; მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 80 წელს გადაცილებულ მოქალაქეთა მატერიალური დახმარება, თითოეულზე 100 ლარის ოდენობით.

ონის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ბოლო წლებში არჩეული სტრატეგიის შესაბამისად პრიორიტეტულ მიმართულებებზე მიმართულმა სახსრების ზრდამ შესაძლებელი გახადა ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარება, მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესება, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა, კულტურის დასვენებისა და სპორტის სფეროების განვითარება. 2014-2017 წლებში მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომი გაუმჯობესება. პრიორიტეტის ფარგლებში გაგრძელდება:

- საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა. დაგეგმილია ქალაქისა და სოფლებთან მისასვლელი გზების ასფალტირება, მნიშვნელოვან საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან მისასვლელი გზების რეკონსტრუქცია და მოდერნიზება;
- კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა, კერძოდ: გარე განათების მოწყობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია; დასუფთავების ღონისძიებები; საკანალიზაციო სისტემის მოწყობა და რეაბილიტაცია; მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები, რაც ითვალისწინებს: მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული შენობის რეაბილიტაციას, მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის მშენებლობას, დასასვენებელი პარკების რეკონსტრუქცია–კეთილმოწყობას, საბავშვო გასართობი მოედნების მოწყობას. იგეგმება ასევე რაიონის გაზიფიცირება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს ერთი საბავშვო ბაღი, სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 80 ბავშვი.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტი ისევე როგორც გასულ წლებში 2014 წელსაც გააგრძელებს ახალგაზრდების მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობას და მათი ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებას, კულტურული ტრადიციების დაცვას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და შესაბამისი პირობების შექმნას, რათა ნიჭიერმა ბავშვებმა და ახალგაზრდებმა შეძლონ მათი შესაძლებლობების მაქსიმალური გამოვლენა.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა სპორტული ორგანიზაციების და კლუბების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ ქონდეთ შესაძლებლობა უზრუნველყონ სპორტსმენებისათვის სავარჯიშოდ შესაბამისი პირობების შექმნა. გაიმართება სხვადასხვა სპორტული შეჯიბრებები და ღონისძიებები. ჩატარდება საერთაშორისო, რესპუბლიკური და სამხარეო ტურნირები ჭიდაობის სხვადასხვა სახეობებში, გაიმართება სამხარეო და რესპუბლიკური ტურნირები ფეხბურთში, სარაიონო ტურნირი ჭადრაკში და ტურისტული ლაშქრობა.

- **კულტურის განვითარების ხელშეწყობა**

პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა და განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები: ონის სახელოვნებო სკოლის ხელშეწყობა. მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს სახელოვნებო სკოლა სადაც გაერთიანებულია მუსიკალური და სამხატვრო სკოლა. მუსიკალური სკოლაში სწავლობს 35-მდე, ხოლო სამხატვრო სკოლაში -40-მდე მოსწავლე, ფუნქციონირებს თექის, კერამიკის და ხის მხატვრული დამუშავების განყოფილებები. აღსაზრდელებს მონაწილეობა აქვთ მიღებული სხვადასხვა საერთაშორისო გამოფენებზე; პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება კულტურის ცენტრი, სადაც განათლებას იღებს 150 ბავშვი. კულტურის ცენტრში მოქმედებს ქორეოგრაფიის და საესტრადო სიმღერის წრეები, თოჯინების თეატრი და ფოლკლორული ანსაბლი „რაჭა“, აგრეთვე გაგრძელდება ონის სამხარეო მუზეუმის და ბიბლიოთეკების სუბსიდირება; მუნიციპალიტეტში წლის განმავლობაში ჩატარდება: სააღდგომო, ონელობისადმი მიძღვნილი, საახაწლო და სხვა ღონისძიებები.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა და მათი სოციალური დაცვა მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტი არსებული რესურსების ფარგლებში განაგრძობს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სხვადასხვა დახმარებებით და შეღავათების უზრუნველყოფას. მუნიციპალიტეტი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერის ფარგლებში განაგრძობს „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას.

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

ონის მუნიციპალიტეტში მოქმედებს სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დახმარების სხვადასხვა პროგრამები, რომლის ფარგლებში პროგრამაში მონაწილე თითოეული პირი იღებს ერთჯერად ან ყოველთვიურ ფულად დახმარებას: შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა, რაც გულისხმობს არასაპენსიო ასაკის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვის მიზნით ერთჯერად დახმარებას 200 ლარის ოდენობით; მრავალშვილიანი ოჯახებისათვის დახმარების მიზნით გაიცემა ერთჯერადი დახმარება სამ შვილზე 80 ლარი, ოთხ შვილზე 100 ლარი, ხუთ შვილზე 150 ლარი, ასევე გათვალისწინებულია ერთჯერადი ფულადი დახმარება ოჯახებს შვილის შეძენასთან დაკავშირებით 300 ლარის ოდენობით; ობოლ ბავშვთა დახმარების მიზნით ახალ სასწავლო წლის დაწყებისათვის 55 ბავშვზე გაიცემა შემწეობა 100 ლარის ოდენობით. 9 მაისის დღესასწაულთან დაკავშირებით ვეტერანთა ერთჯერადი დახმარება (თითოეულ ვეტერანზე გაიცემა ფულადი შემწეობა 100 ლარის ოდენობით); მე-2 მსოფლიო ომის ვეტერანებისა და საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლაში დაღუპულთა და ინვალიდთა ოჯახების ერთჯერადი სოციალური

დახმარება; ას წელს გადაცილებული მოსახლეობის სოციალური დაცვა (მუნიციპალიტეტში მცხოვრები 100 წლის ან მეტი მოქალაქეების მატერიალურ დახმარება, თითოეულზე 300 ლარის ოდენობით);

ცაგერის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტები

ცაგერის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტების დოკუმენტი მომზადებულია ადგილობრივი თვითმმართველობის იმ პრობლემების გადაწყვეტის მიზნით, რომელიც ყველაზე აქტუალურია მოსახლეობისათვის. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით 2013-2016 წლებში მუნიციპალიტეტის ძირითადი პრიორიტეტებია:

ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია;

პრიორიტეტის ფარგლებში იგეგმება შემდეგი ღონისძიებების დაფინანსება:

- **საგზაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა.**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება მუნიციპალიტეტში არსებული შიდა სასოფლო გზების რეაბილიტაცია. 2014 წელს იგეგმება ქ. ცაგერში თავისუფლების, ასლანიკაშვილის, ნინოშვილის, ლესელიძის, ჭავჭავაძის, ასათიანისა და გ. ახვლედიანის ქუჩების ასფალტირება, ტროტუარებისა და ბორდიურების მოწყობა. პერიოდულად მოხდება სტიქიური და მეწყრული მოვლენებისაგან დაზიანებული გზების გაწმენდა ჩამონაშალი მასისაგან, ხოლო ზამთრის პერიოდში მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე გახორციელდება გზების თოვლწმენდა.

- **კომუნალური ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-შენახვა**

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს: მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების სახურავებისა და სადარბაზოების კეთილმოწყობას, გარე განათების მოწყობა-რეაბილიტაციასა და ექსპლოატაციას; დასუფთავების ღონისძიებებს; წყლის და საკანალიზაციო სისტემების რეაბილიტაცია და ექსპლოატაციას;

- **მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობის ღონისძიებები**

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტში არსებული სკვერებისა და პარკების კეთილმოწყობის სამუშაოების შესრულებას, გამწვანების ზოლებში ყვავილებისა და სხვა დეკორატიული მცენარეების განაშენიანება. იგეგმება ლაშიჭალისა და ძუღურის მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის წინასაპროექტო კვლევა, მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის და ქალაქის ტერიტორიის კონკრეტული უფლებრივი ზონირების რუკის შემუშავება.

განათლება

მომავალი თაობების აღზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სკოლამდელ განათლებას, რაც მუნიციპალიტეტის საკუთარ უფლებამოსილებებს განეკუთვნება და ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებში მომდევნო წლებში განხორციელდება საბავშვო ბაღების ფუნქციონირებისათვის საჭირო ხარჯების დაფინანსება. მუნიციპალიტეტში ამ ეტაპზე ფუნქციონირებს 14 საბავშვო ბაღი სადაც დაწყებით განათლებას იღებს 250 მეტი ბავშვი. ბავშვების აღზრდას ემსახურება 78 პედაგოგი და 78 დამხმარე მოსამსახურე. იგეგმება მუნიციპალიტეტის ყველა საბავშვო ბაღში შიდა წყალგაყვანილობის სისტემების მოწესრიგება და მათი გამრიცხველიანება. 2014 წელს საბავშვო ბაღების კვების ბლოკებისათვის შეძენილი იქნება ჭურჭელი და ინვენტარი.

კულტურა, რელიგია ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით პროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება სხვადასხვა სპორტული და კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, ასევე განხორციელდება სხვადასხვა კულტურული ღონისძიებები, მათ შორის სადღესასწაულო დღეებში სხვადასხვა გასართობი და სანახაობრივი ღონისძიებები.

- **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

ქვეპროგრამის ფარგლებში განხორციელდება ცაგერის კომპლექსური–სასპორტო სკოლისა და საფეხბურთო კლუბი „ხვამლი“ს დაფინანსება., სპორტსმენებისათვის შეიქმნება შესაბამისი სავარჯიშო პირობები და მოხდება ნიჭიერი სპორტსმენების წახალისება. 2014 წლის განმავლობაში პროგრამის ფარგლებში სპორტის 8 სახეობაში გაიმართება რაიონული პირველობები ცაგერისა და ლაჯანის ზონებში: ქართულ ჭიდაობაში, ქალთა და ვაჟთა ფრენბურთში, კალათბურთში, მძლეოსნობაში, ფეხბურთში,მკლავჭიდში, ჭადრაკსა და შაშში. ასევე საქართველოს პირველობებზე წარსდგებიან სპორტსმენები სპორტის 7 სახეობაში. (ფეხბურთი, ქართული ჭიდაობა, ძიუდო, თავისუფალი ჭიდაობა, კალათბურთი, ფრენბურთი, ჭადრაკი). აღნიშნულ სახეობებში დასაქმებულია 16 მწვრთნელი. სულ სპორტულ სექციებში ვარჯიშობს 232 ბავშვი.

კულტურის განვითარების ხელშეწყობა

მუნიციპალიტეტის კულტურული ტრადიციების დაცვის მიზნით ქვეპროგრამის ფარგლებში გაგრძელდება კულტურული ობიექტების ფინანსური მხარდაჭერა, კერძოდ: ცაგერის კულტურის ცენტრის სუბსიდირება; მუზეუმისა და გალერეის ხელშეწყობა, რომლის მიზანია ცაგერის ისტორიული მუზეუმის და სურათების გალერეის დაფინანსება. მუზეუმი გამოირჩევა ქვეყანაში არსებულ მუზეუმებს შორის თავისი საინტერესო ექსპონატებით. მასში დაცულია ჩვ.წ.აღ.მდე შუა და გვიან ბრინჯაოს პერიოდის იარაღებისა და სამკაულების 10 000–მდე ნიმუში. მუსიკალური სკოლის დაფინანსება, სადაც 70 აღსაზრდელი ეტაპობრივად იღებს კლასიკურ მუსიკალურ განათლებას; სამხატვრო სკოლის დაფინანსება; ბიბლიოთეკების დაფინანსება; მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლის ხელშეწყობა. სახლში ფუნქციონირებს 20 წრე, რომელშიც ჩაბმულია 200 მოსწავლე სხვადასხვა საგანმანათლებლო წრეებში (მხატვრული კითხვა, სახალისო მათემატიკა, ზოგადი უნარები, ქიმია, ნორჩი ფიზიკოსი). რელიგიური ორგანიზაციების ხელშეწყობა. მუნიციპალიტეტში წელიწადში ორჯერ, თებერვალსა და აგვისტოში, აღინიშნება მსოფლიო მართლმადიდებლურ სამყაროში ერთ–ერთი უდიდესი წმინდანის წმ. მაქსიმე აღმსარებლის დღესასწაული, რომელიც დაკრძალულია ცაგერში და იგეგმება ამ დღესასწაულის ორგანიზების ხარჯების დაფარვა.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფის სფერო. იგი დაფუძნებულია ბენეფიციართა მიზნობრივ დახმარებებზე. დაგეგმილი ღონისძიებები უზრუნველყოფენენ მის შემდგომ განხორციელებას არსებული ფინანსური რესურსების ფარგლებში.

- **საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურება**

პროგრამა ითვალისწინებს „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ფუნქციების დაფინანსებას, კერძოდ: დაავადებათა გავრცელების ეტაპობრივი შემცირება მისი კონტროლის გზით. ეპიდსიტუაციის გამწვავების დროული გამოვლენის ხელშეწყობა და მათზე სწრაფი რეაგირება, პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა გატარება; მუნიციპალიტეტის მოსახლეობაში

არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის და ჯანმრთელობაზე მავნე ფაქტორების ზემოქმედებაზე მოსახლეობის ინფორმირების გზით ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; ჯანმრთელობისათვის მნიშვნელოვანი ინფექციური და არაგადამდები დაავადებებისა და მასობრივი მოშხამვების, აგრეთვე პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილება; მუნიციპალიტეტში არსებული სანიტარულ-ჰიგიენური მგომარეობის მონიტორინგი, მოსახლეობისათვის ჯანსაღი გარემოს შექმნის ხელშეწყობის მიზნით მუნიციპალიტეტის დასახლებულ ტერიტორიებზე ადამიანისათვის საშიში და შხამიანი ცხოველების გაუვნებელყოფის ღონისძიებები;

- **მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა**

პროგრამა ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი ფენებისათვის გარკვეული შეღავათებითა და სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფას. ამ ღონისძიებების ფარგლებში იგეგმება: სარიტუალო მომსახურება, რომლის ფარგლებში გათვალისწინებულია: საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის დაღუპულ მებრძოლთა, მეორე მსოფლიო ომის და ავღანეთის ომის მონაწილეთა გარდაცვალების და იძულებით გადაადგილებულ პირთა სარიტუალო მომსახურება 200 ლარის ოდენობით. ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა. ამ მიზნით დაგეგმილია შემდეგი სახის დახმარება: პირველი და მეორე შვილის დაბადებისას – 200ლარი, მესამე შვილის დაბადებისას 300 ლარი, მეოთხე და შემდგომი შვილის დაბადებისას თანხა გაიზრდება 100 ლარის ოდენობით; ავადმყოფთა სოციალური დახმარება. დახმარება გაეწევა მძიმე ავადმყოფებს (ონკოლოგიური, თირკმლის დიალიზი) ერთჯერადად. თანხის მაქსიმალური ოდენობა შეადგენს 400ლარს; მზრუნველობამოკლებულ და უკიდურესად გაჭირვებული მოსახლეობისათვის ერთჯერადი კვებით მომსახურება 103 ბენეფიციარზე; მუნიციპალური ტრანსპორტის სუბსიდირება.